

π ἴμιν μόνους μὲν οὐκ ἔλληων εἰς Κερασσιῶτα μὴ ἀ-
σφαλεῖς εἶναι, εἰ μὴ σὺ ἰχθῖν ἀφικνεῖσθαι. τοῖς δὲ νεκροῖς,
οἷς πρὸς αὐτοὺς οἰκατακαύοντες ἐκέλευον θάπην, τοῖ-
σις πρὸς αὐτοὺς μὴδὲ σὺ κηρυκὶ ἐπι ἀσφαλεῖς εἶναι
ἀλλ' ἔδοξα. πὺς γὰρ ἐθέλησθ' κηρυξ ἵέναι, κηρυκας ἀπεκ-
νήσθαι ἡμεῖς Κερασσιῶτων θείαν αὐτοῖς ἐδέησθαι.
εἰ μὲν οὖν καλῶς ἔχῃ ταῦτα, δοξάτω ὑμῖν ἴνα, ὡς τοῖου-
των ἐσομένων, καὶ φυλακὴν ἰδίαν πέποιθ' ἴης, καὶ τὰ ἐρυ-
μνά, ἵνα πείσῃται ἕξω σκωλοῦ. εἰ μὲν πῖ δο-
κεῖ ὑμῖν θηλιών, ἀλλὰ μὴ ἀνθρώπων εἶναι ταῦτα ἔργα

σοποιεῖτε παῦλα πὺν αὐτοῖς, εἰ δὲ μὴ, πρὸς Διὸς, πῶς ἢ
θεοῖς θυσιῶν ἠδέως, ποιούτες ἔργα ἀσεβῆ, ἢ τοῖς πολε-
μοῖς πῶς μαχόμεθα, ἢ ἀλλήλους κατεκρήνησθαι; πο-
λις δὲ φιλία πὺς ἡμῶς δεξέται, ἢ πὺς αὐτῶν ὅρα ἄστυ πῶν ἀνὸ
μῶν ὄν ἡμῖν; ἀγορὰν δὲ πὺς ἄξει θαρσύνων, ἢ πὺς τὰ μέ-
γιστα ταῦτα ἰσχυρότερον φανώμεθα; οὐ δὲ δὴ πάν-
οἶόμεθα τῶν ἔργων ἐπαύνου, πὺς αὐτῶν ἡμῶς τοῖου πὺς ὄντας
ἐπαυσιεῖται; ἡμεῖς μὲν γὰρ οἶδα ὅτι πονηροὺς αὐτῶν φανώμεθα
τοῖς τὰ ταῦτα ποιούσι.

EADEM LATINE,

Romulo Amalæo interprete.

AVdio, milites, nonnullos esse qui me apud vos in invidiam rapiant, quum di-
cant operam me dare ut intra Phasin vos dolo circumventos deducam. Audite
nunc me, per deos immortales vos obtestor, ac deinde si me scitis decretisque
vestris fraudem ullam facere iudicaveritis, nihil deprecor quin antequam e vestro con-
spectu discedam, de me supplicium sumatis: sin eos qui me criminantur, plane cogno-
veritis id dare operam ut me per calumniam euertant, illos ut dignum est tractate. Ne-
minem omnino vestrum esse opinor qui vbi sol oriatur, atque vbi idem occidat, igno-
ret: aut qui non plane norit, eos qui in Græciam nauibus eant, ad occasum nauigare:
contrà verò ad ortum, qui in Asiam contendant. Ecquis, obsecro, in re tam perspicua
vobis imponat, persuadeatque & ibi oriri solem vbi occidit, rursusque occidere qua in
parte oritur? Atqui & illud scimus omnes, aquilonem in Græciam, austrum ad Phasin
nauigantibus secundum esse. Nam & inter vos illud crebrò vsurpatur, flare nunc aequi-
lonem: nauigia si parata essent, vehi vos in Græciam secundissima tempestate posse.
Quis igitur tam ad fallendum callidus & paratus, ut soluere austro flante vos inducat?
At vos tunc nimirum conscendere iubebo, quum à ventis fuerit tranquillum mare: At-
qui non pluribus ego nauibus quàm vna vehi possum, & vos, ut minimù, singulas na-
ues in cohortes descripi occupabitis: quum possim igitur vos cogere, ut inuiti me sequa-
mini: Sed esto, decepti à me, & quasi praestigiiis quibusdam circumuenti, Phasidis ostia
vnà mecum intretis: quid quum iam descenderimus? ex ipso regionis habitu non intel-
ligetis credo, non esse eam Græciam. Ibi vnus ero qui vos decepero: vos verò decepti,
ad x millia hominum, armati: & possim ego existimare me vobis meritis poenas non
daturum: aut in quem vnquam anima auerteretur, si non in eum, qui ita sibi ipsi ac vo-
bis simul malè consuluerit? At sunt, mihi credite, hi sermones non stultorum magis,
quàm invidentium quòd vident mihi à vobis honorè haberi. quo sanè nomine nõ iu-
re mihi illi inuidet. Cui enim ego obisto quominus aut quæ rectè sentiat, liberè dicat:
aut pro vobis, si velit, pugnet: aut postremò res vestras vigilantia studioque suo tueatur?
Iam verò cui ego aduersor, quin imperium suffragio vestro cõsequatur? Per me quiuis
imperet licet, modò ut appareat antiquissimam illi vestrorum esse commodorum ra-
tionem. Atque hæc quidem mihi contra maleuolorum crimina dicta sint. Quòd si quis
vel se decipi iudicat, vel alium quemuis, prodeat & vos apertè doceat. Nunc quum de
his satis, non antè vobis censeo discedendum quàm quæ nuper acciderunt, cognosca-
tis: quæ si latius, vti coeperunt, serpsent, vobis primo quoq; tempore salutare quodpiã
consilium ineudum existimo, ne flagitiosissimi omnium ac turpissimi reperiamur, ac
in deorum atque hominum, neque magis hostium quàm amicorum offensionem in-
curramus. *Et paulo post,* Scitis, *inquit,* in barbarorum hisce montibus vicos esse
in Cerasuntiorum fide, è quibus ad nos certi homines descendere, & victimas ven-
dere, atque alias huiusmodi res quibus ipsi abundarent, soliti fuerant. Vestrum e-
tiam existimo nonnullos in proximum vicum aliquando nundinandi causa ven-
nisse. Id quum Clearatus centurio animaduertisset, ac planè videret vicum eum &
paruum esse, & nullis firmatum praesidiis, quòd à nobis incolæ nihilo plus quàm ab
amicis metuebant, noctu, quum nihil nostrum cuiquam ea de re dixisset, eò diripien-
di spe impulsus contendit. Statuebat autem si vicum cepisset, neutiquam amplius in

castra redire: sed quum eius cõtubernales naui fortè proximum littus legerent, in eam præda omni imposta, è Ponto aufugère: atque eius consilii iidem, quod nunc demum intelligo, contubernales participes erant. Quoscumque igitur potuit ad facinoris societatem adducere, cum iis ad vicum oppugnandũ perrexit. Sedenim quum non potuisset ante lucem eò peruenire, patefactis insidiis, tota ea vicinitas ad propulsandam iniuriam cõcurrit, ac de superiore loco missilibus ac gladiis nostros reiecerunt: è quibus & Clearatum, & ex eius cohorte non paucos occidère, multi Cerasuntem confugère. Atque hæc eo ipso die gesta sunt, quo nos pedibus huc mouimus. Erant ex iis qui ad nauigabant nonnulli, qui Cerasunte nondum soluerant: quum interea (quemadmodum Cerasuntii narrant) ex eo vico venère legati tres de natu maximis, ad exercitum nostrũ à suis missi: quem quum illic non offendissent, apud Cerasuntios mirari se planè dixerunt quid ita nobis in mentem venisset sibi bellum inferre. Eos se docuisse aiunt Cerasuntii, non esse id commissum publico consilio: ac illos, quum id audissent, lætatos, fuisseque ad nos nauigaturos, vt de tota re nos docerent, atque vt cadauera, si reperissemus, ad sepulturam concederent. Id quum rescissent, qui paulo antè ex illa clade Cerasuntem aufugerant, obseruato legatorum itinere, & ipsi priores in eos lapides iecerunt, & alios vt iacerent incitarunt. Tres itaque legati, grandes iã natu, lapidibus obruti sunt. Hæc quũ ita se haberet, veniunt ad nos Cerasuntii, ac rem totam renuntiant. Omnes quidem duces vehementer commoti sumus: interea verò dum de Græcis sepeliendis consultâtes, cum Cerasuntii extra præsidia nostra staretis, de improviso ad aures tumultuosissima vox perfertur clamantium, Cæde, cæde, iace, iace: ac simul multos incurstantes videmus, quorum partim lapides iam arripuerant, partim humo tollebant. Cerasuntii nempe, qui quæ paulo antè apud se acta erant, adhuc quasi in oculis ferebant, cum trepidatione & cursu ad naues confugiunt: & planè ex nobis etiam fuerunt qui non nihil metuerent. Ego ad illos tamen accedens, quid rei esset quæsiui. Quorum multi planè quid agerent nesciebant, quum lapides tamen in manibus tenerent: nactus tandem hominem rei non ignarum, ex eo audio ab annonæ præfectis exercitum iniuriosissimè tractari. Atque interea Zelarchum, qui è præfectis annonæ vnus erat, quidam ad mare confugientem conspicatus, magna voce cæteris signum dedit: vniuersi verò, non aliter quàm aprum aut ceruum venatores solèt, hunc sunt insequuti. At Cerasuntii in se impetum fieri arbitrati, quum illos viderent aduersum se currere, statim terga vertentes, non prius à cursu destiterunt quàm se in mare abiicerent, quò & de nostris nonnulli irruerunt, ac planè omnes qui minus natate sciebant, periire. Quid autem eos peccasse putatis: Id sanè metuerunt, ne illi in se quasi in canes rabie incitati ruerent. Quòd si in his conuiueamus, facile existimare potestis, qui sit status futurus vniuersi exercitus. Penes vos certè nõ erit amplius, aut suscipiendi contra quos velitis, aut, vbi visum fuerit, finiendi belli autoritas: sed priuato consilio quilibet quocumque voluerit copias ducet. Ac sic qui populi ad nos, vel de pace, vel quauis alia de re legatos miserint: eos, erunt qui antè opprimant quàm quid afferant cognoscere possimus. Ad hæc, duces vestris omnium suffragiis creati, nullo loco erunt. Qui verò seipsum ducem legerit, ac vocem illam vsurparit, lace, iace, is nostrum quemuis siue ducem, siue gregarium militem nactus, si modò sint qui ei pareant (vt nunc accidit) indemnatum de medio tollet. Ac nunc quid sit actum ab hisce qui se autoritate sua duces crearunt, considerate. Zelarchus, annonæ præfectus, siquid in vos commisit, impunè abiens iudicium subterfugit: sin vos ille nihil omnino læserat, veritus ne paucorum impetu sine vlllo iudicio opprimeretur, fuga saluti suæ consuluit. Iam verò qui legatos lapidibus obruerunt, nos planè solos è Græcis Cerasunte excluderunt, nisi fortè armis irrumperere conemur. Nam quod ad nostrorum cadauera attinet, quæ illi ipsi qui cædem fecerant, vltro nos tollere ad sepulturam iuebant: ea certè, ne caduceum quidem præferentibus repetere satis tutum futurum est. Quis enim ad illos audeat cum caduceo venire, quorum caduceatores occiderit? At nos Cerasuntios vt cæcos sepelirent rogauimus. Hæc igitur rectè, atque ita vt ius fasque sit, geratur, vos existimate. Nam si ita visum fuerit, priuatim sibi quisque ab hac hominum insolentia cauebit: ac quocumque venerit, vt superiore ac munitiore loco tabernacula habeat, operam dabit. sin ferarum hos esse mores non

hominum statuitis, cogitare debetis quæ sit futura huius licentiæ coercendæ ratio optima. Nam ut nunc res est, quæ aut rem diuinam facere bona cum spe, qui deorum fidem ac religionem tam impie ac nefarie violauerimus: aut cum hostibus alacriter ac fidenter pugnare possumus, qui nostros tam crudeliter opprimamus? Vel quæ nos ciuitas recipiet, quum nostra fuerit omnibus testata immanitas? Et quis nos iam ad forum suum admittet, quos rescierit nulla verecundia absterritos quin socios grauissimis iniuriis affecerimus: Postremò neque laudem (opinor) amplius, cuius fumus semper maximè appetentes, vllam consequemur. quis enim talibus vnquam hominibus laudis vllum genus impertiatur? Nos certè, satis scio, improbos ac sceleratos appellaremus, quos huiuscemodi culpæ affines fuisse intelligeremus.

XENOPHONTIS ORATIO.

ARGUMENTVM.

Quæstione habita, animaduersum est in ducum delicta, & multa aliquot eorum dicta. Ibi postulatus est Xenophon, quòd in milites fuisset durior: & extiterunt quidè nonnulli qui se ab eo casos quererentur. Is primùm altercationem atque interrogationem, deinde hac oratione in conuentu habita, causam dixit. factum non inficiatur, sed rectè factum defendit: negat aliter incolumes esse potuisse eos ipsos quibus plagas inflixerit, nedum ut salua esse potuerit disciplina militaris in illorum impunitate. itaque factum ipsum narrat, & tria exempla id genus refert. Post, argumentis probat iure id à se fuisse factum. Postremùm, indignù sibi videri dicit commemorari leues animaduersiones, sepeliri verò obliuione sua beneficia.

ΕΓΩ δὲ αἰδοῦναι, ὁμολογῶ πάντῳ δὴ αἰδῶναι πολλοὺς ἔνεκα ἀπαξίας, οἷς σπῆρασμα ἔδωκα δι' ὑμᾶς, ἐν ἄλλοις δὲ ἰόντων καὶ μαχόμενων οὐ ποῦ θεοὶ αὐτοὶ ἢ λιπόντες τὰς τάξεις, καθ' ἑσθλότητος ἀρπάζειν ἠθέλοντες, καὶ ὑμῶν πλεονεκτεῖν. εἰ δὲ πῶς πάντες ἐπιούρου, ἀπαντες αὖ ἀπαλόμεθα. ἢ δὲ καὶ μαλακὸν ζῴδιον πῖνα καὶ ἴσιν ἐθέλοντα αἰσῶμαι, ἀλλὰ καθ' ἑσθλότητος ἑαυτῶν τοὺς πολεμικοὺς, καὶ ἔπαυσα καὶ ἐβίασα μὲν περὶ βουδῶν. ἐν γὰρ ἄλλοις ἡμῶν καὶ αὐτῶν πῖνα αἰσῶναι πῖνα συσθλαζόμενοι, καὶ θεζόμενος συχρὸν χρόνον, καὶ τέμαθον αἰσῶναι μόγις καὶ τὰ σέλιγγα μόγις ἐκτείναι, ἐν ἑμαυτῶν οὐκ εἴδον λαβῶν ἐκ τούτου, καὶ ἴδον ὅτι πῖνα ἰδοίμι καὶ θῆμενον καὶ βλακύνοντα, ἠλαυνον. πῶς γὰρ κινεῖσθε καὶ αἰδῶναι παρὲξ ἑξήμασάν πῖνα καὶ ὑπέροπτα πῶς δὲ καὶ εἴδον καὶ ἠσυχῶν ἔχον, ἐώρων ἄσπυρον ἐν πῖνα ἄσπυρον πῖνα, καὶ πῖνα ἀποσπῆρασμα τοὺς ἄλλοις πῖνα δακτύλοις ἀσπυρῶν καὶ ὑμῶν ἴσιν παρὲξ πῖνα. ἀλλὸν δὲ γὰρ ἴσιν ἄσπυρον πῖνα ἰσῶναι, καὶ ἠσυχῶν καὶ ὑμῶν τοὺς καθ' ἑσθλότητος καὶ ἡμῶν τοὺς ὅπτιον περὶ βουδῶν, ἔπαυσα πῖνα, ὅπως μὴ λόβχη ὑπὸ τῶν πολεμίων παροίσι. καὶ γὰρ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σαθεῖσθαι, εἰ πῖνα ἔμοδον ἔπαυσα πῖνα δίκαιον, δίκην λαβεῖν εἰ δὲ ὅτι τοὺς πολεμικοὺς ἐχθροὺς, πῖνα αὖ οὕτως ἔπαυσα ἴσιν δίκην ἠξίως λαμβάνειν; ἀπλοῖς μοι ὁ λόγος. ἐγὼ γὰρ εἰ μὴ ἐπ' ἀγαθὰ ἐκόλασα πῖνα, ἀλλ' ἴσιν ἔχον δίκην ἴσιν καὶ γοεῖς ἴσιν καὶ διδασκαλοὶ παρὲξ. καὶ γὰρ ἴσιν ἐπιπονοῖ καὶ καίσι ἐπ' ἀγαθῶν. εἰ δὲ ὑβρεὶ νομίζετε μετὰ ταῖς καθ' ἑσθλότητος, ἐν θυμῶν πῖνα ἴσιν ἐγὼ θαρρῶν σὺν

τοῖς θεοῖς μάλλον ἢ τότε, καὶ θαυμάσιος ἐμὴ νῦν ἢ τότε. Ἐόνον πῖνα πῖνα ἡμῶν οὐδένα πῖνα. ἐν ἄλλοις γὰρ οἱ αὐτοὶ ὑμῶν ὅταν δὲ χεῖρον ἢ καὶ τὰ λατὰ μὲν ἀλλοι (ὅτι φέρει), οὐχ ὅσατε ὅτι καὶ ἰθὺματος μόνου ἔνεκα χαλεπαίνει μὴ καθ' ἑσθλότητος ἐν καθ' ἑσθλότητος, χαλεπαίνει ἢ καθ' ἑσθλότητος πῖνα ἐν καθ' ἑσθλότητος ἰκανὰ γὰρ ἐν τῷ τῶν καὶ μικρὰ ἀμφοτέρωθεν ταῖς πῖνα σιωπῆσαι πῖνα, ὅτι ἢ δίκαιος ἔπαυσα αὐτοῖς, καὶ ὑμῶν καὶ περὶ βουδῶν πῖνα. ἐχθροὺς γὰρ οὐκ ἴσιν, ἀλλ' ὅπτιον, παρὲξ πῖνα, καὶ ἴσιν ὑμῶν ὅπτιον αὐτοῖς, εἰ ἐσθλότητος ἴσιν μὲν Δία οὐτε πῖνα ἐπεκουρεύετε, οὐτε σὺν ἡμῶν τὸν ἀτακτοῦτα ἔπαυσα. Ἐπῖνα ἴσιν ἐπιπονοῖ τοὺς καθ' ἑσθλότητος, ὑβρεῖν ἐάντες αὐτοῖς. ἴσιν γὰρ, εἰ ἢ θέλετε σκοπεῖν, τοὺς αὐτοῖς ὑβρεῖσθε πῖνα καὶ ἴσιν, καὶ νῦν ὑβρεῖσθε τοῖς. Βοῖστος μὴ οὐκ ὅπτιον ὅπτιον πῖνα πῖνα δὲ δειμάχο, ὡς καθ' ἑσθλότητος, ἀσπυρῶν μὴ φέρειν νῦν δ', ὡς ἐγὼ ἀκούω, Κοτυωρεῖ πῖνα ἀσπυρῶν. αὐτοῖς σπῆρασμα ἴσιν, τῶν πῖνα πῖνα πῖνα ἢ τοῖς κῖνας πῖνα πῖνα. καὶ γὰρ κῖνας τοῖς χαλεποῖς τοῖς μὴ ἡμέτεροις δεσμευοῖς, τῶν ἢ νύκτας ἀφῖσθ' ἔπῖνα, ἀσπυρῶν ἴσιν. ἢ ὑμῶν μὴ ἴσιν, ἢ ἢ ἡμέτερον ἀφῖσθε πῖνα γὰρ θαυμάσιος ὅπτιον μὴ πῖνα ἡμῶν ἀπῆραθόμην, μέμνησθε, καὶ οὐ σιωπῆσαι. εἰ δὲ τῶν ἢ χεῖρον ἀπεκουρεύετε, ἢ πολεμικοὺς ἐπῖνα, ἢ ἀσπυρῶν πῖνα ἢ ἀσπυρῶν πῖνα σιωπῆσαι πῖνα, τῶν ἢ οὐδέ τις μέμνηται, οὐκ εἰ πῖνα καὶ κῖνας πῖνα πῖνα ἐσθλότητος, εἰ πῖνα ἀσπυρῶν ὄντα ἐπῖνα ὡς ἐσθλότητος, οὐδὲ τῶν πῖνα μέμνησθε. πῖνα μὴ καλὸν γὰρ καὶ δίκαιον καὶ ὅπτιον καὶ ἴσιν ἴσιν ἀσπυρῶν μάλλον ἢ ἴσιν καὶ κῖνας μέμνησθε.

E ADEM LATINE, Romulo Amasæo interprete.

EGO multos me fateor pulsasse, quòd ab illis ordinem deferi videbam: quibus, si confervato ordine pugnassent quoties ita res tulisset, satis esse poterat, si vestra maximè opera salui essent: at illi, quum maiorem quàm vos prædā asportare cuperēt, sæpius exsurrebant: quòd si idem fecissemus omnes, planè perissemus omnes. Quin S.iiii.

torpentē nescio quē ac desidentē quū offendissem, quique se vltro hostibus præ inertia dediturus videretur, illum ego pulsaui, seque erigere ac progredi iussi. Ex me ipso enim intelligebā, in magna hyemis acerbitate desidendo, tanto inertiora ac pigriora corpora reddi: qui si fortē paululū commoratus essem, vt sit, eos qui farci nas colligerent expectans, sentiebam crura præ frigore obtorpescere. Meo itaque periculo doctus, vbi se quē pigritiæ deditentem ac quasi frigore stupentem vidissem, illum ego commouebam, quod intelligerem motu ac virili quadam corporis exercitatione recalescere membra, & humorem euocari: contra verò efficere quietem & tarditatem, vt sanguis quasi gelu concretus intabescat, atque ex eo (quod ipsi multis accidisse scitis) pedum digiti obrigescant. Sed & alium quem fortasse inertia ac torpore contractum, per quem neque principia agminis progredi, neque strenuē sequi poterant qui in tergo erant, pugno verberaui, ne hasta videlicet ab hostibus confoderetur. Atque his quidem omnibus licet per me seruatis, siquid se læsos putāt, à me pœnas repetere. Quòd si in hostium potestatem venissent, quid tam graue essent passi, vt eo nomine eum à quo violati essent, iudicio persequi possent? Postremò, si vt illis bene consulerē, fui in plectendo seuerior, nihil recuso quin iis easdem pœnas quas liberis parentes, pædagogi pueris: quando & medici grauius laborātes, vtilitatis causa vrunt & secant. Quòd si me existimatis petulantia impulsū horum quenquam pulsasse, illud vobis attendendum est, quòd multo nunc prosperiore (quam diis gratiam habeo) quàm per illa tempora fortuna vtor, quòdque quare confidam plus iam est, ac plus certè vini bibo, neque tamen quenquam pulso, propterea quòd secundiore vos quasi tempestate vti video. Quid enim? turbulentis tempestatibus concitato mari, nōne videmus irasci iis qui in prora sunt, proræ magistrū: iis qui in puppi sedent, gubernatorem, illi siquid vel in leuissimis rebus, ad nutum minus respicientes, offenderint? ob eam nempe causam quòd minima tunc peccata facile omnia perdere ac pessundare possunt. Quid dicam & vos tunc tacitè iudicasse, iure illos à me cædi? Nam qui non suffragia tunc, sed arma habentes circumfistebatis, poteratis sanè, si ita visum esset, iniuriam propulsare: sed neque cuiquam auxilio fuistis, neque mecum in peccantes animaduertistis: *atque id minimè fuit ex usu vestro futurū.* Ex eo enim improbissimus quisque vobis conuiuentibus, existimauit liciturum sibi quem vellet iniuria afficere. Nihil enim dubito, quin si hominum facta notare voluissetis, eosdem fueritis tunc ignauissimos, ac nunc petulantissimos cognituri. Atque huius rei documentum in promptu est. Boiscus pugil Thessalus, illis temporibus nos incusabat quòd se cogere cum labore summo scutum ferentem iter facere: idem nunc (vti ego audio) Cotyritanorum quamplurimos spoliavit. Hunc vos pro vestra prudentia, longè aliter quàm canes tractare debetis. Nam ferociores quidem canes plerique interdum vincunt, noctu dimittunt: hunc vos, si quod æquum est feceritis, nocte vincitum tenebitis, interdum solum dimitteris. Illud verò vehementer miror, vestrum quenquam, siqua in re se à me læsum putet, meminisse id, neque omnino reticere: at si aut contra frigoris vim aliquid reperi, aut hostium aduentum multo antè nuntiaui, aut morbo laborantes, vel inopia, subleuaui, nemo id omnino recordatur: neque si quæ etiam benemeritum laudauit, aut pro facultate mea honore ac præmiis affeci. At quanto fuit iustius, quantoque optabilius, ac magis pium, beneficiorum potius quàm iniuriarum meminisse?

Ex libro sexto.

XENOPHONTIS ORATIO.

ARGUMENTVM.

Quum tæderet Græcos eius militaris administrationis, quæ penes paucos duces erat, placentque rem omnem vnus potestati permittere, vno ore regum summam ad Xenophontem deferebant. Is & sua sponte in eam partem ferebatur, vt imperium recusaret, & extis deterritus est, quæ verabant ne eam administrationem capesseret. Itaque in concionem venit, quæ de eo ipso habebatur: & primum causas quamobrem imperium recusaret, exposuit, & ad extremum illud se extis admonitum eiurare dixit.

ΕΓΩ, ὡ ἀνδρες, ἡδόμεαι μὲν ὑποὺ μὲν πρὸς ἡμέτερος, εἰ-
 τὸ ἀνθρώπος εἰμι, καὶ χάριν ἔχω, καὶ βύχουμαι δὲ
 ταῖς τοῖς θεοῖς ἀπὸ πόντος ὑμῶν ἀγαθῶν ἔχουσαί· πῶ
 μὲν ποιεῖτε παρὲν ὑμῶν ἀρχόντων, Λακεδαιμο-
 νίου ἀνδρὸς παρὲν ὑμῶν, οὐτ' ἔμοι δοκεῖ συμφέ-
 ρον εἶναι, ἀλλ' ἢ πῶς αὐτῶν τῶν πύχαιων, εἴπερ δεῖσθε παρ' αὐ-
 τῶν ἔμοι δ' αὖ οὐ πάνυ πινόμενον τῶν ἀσφαλῶν εἶναι, ὁρῶ γὰρ
 ἔπι καὶ τῆ πασιδὶ μου οὐ παρὲν ἐπαύσαντο πολέμου
 πρὸς ἄλλους ἐπίστασαν πάντων ἢ πόλιν ὁμολογῶν Λακεδαιμο-
 νίους καὶ αὐτῶν ἡγεμόνας εἶναι, ἐπεὶ ὅ τῶν ὠμολογῶν, ἀδύς
 ἐπαύσαντο πολέμου, καὶ ἐνέπερα ἐπολιόρκησαν ἢ
 πόλιν, εἰ οὐκ αὐτῶν ἐγὼ ὁρῶν δοκοῦμαι ὅπου δουραίμεν ὄν-
 τῶν ἀκίρων ποιῆναι τὸ ἐκείνων ἀξίωμα, οὐκ εἶναι ὄνομα, μὴ

λίαν αὐτῶν σφρονισθῆναι. ὁ δ' ὑμεῖς ἐνοεῖτε ὅτι ἢ πῶς
 αὐτῶν εἴη ἐνός ἀρχόντος ἢ πολλῶν, ἀλλ' ἴστε ὅτι ἄλλον μὲν
 ἐλόμβροι οὐχ ἄρῃσθε με στασιάζοντα, νομίζω γὰρ ὅτι ὅς τις
 ἐν πολέμων στασιάζει παρὲν ἀρχόντων, παρὲν τῶν αὐτῶν στα-
 σιῶν στασιάζει, αὐτὸ δὲ ἐμὲ ἔληθε, ἐν αὐτῶν στασιῶν ἐπι-
 πνα ἄρῃσθε καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ ἀχθόμενον. Καί μετ' ἄλλα,
 Ἀλλ' ὡ ἀνδρες, ὡς πάνυ εἰδήτε, ὁμῶν ὑμῖν θεοῖς πάντας
 καὶ πάσας, ἢ μὲν ἐγὼ, ἐπεὶ τῶν ὑμετέρων γῶμιν ἡδα-
 νομῶν, ἐδουλόμην εἰ βέλπον εἴη ὑμῖν τε ἐμοὶ ὄπτηρ ἔμει
 αὐτῶν τῶν ἀρχῶν, καὶ ἐμοὶ ὑποσπῆται, καὶ ἐμοὶ οἱ θεοὶ
 οὐτως ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐσήμηναν ὡς καὶ ἰδὼν τῶν αὐτῶν
 ὅτι αὐτῶν τῆς μοναρχίας ἀπὲρ ἔχουσαί με δεῖ.

E A D E M L A T I N E,
 Romulo Amasæo interprete.

EGO, milites, magnopere lætor, quum tantum mihi video à vobis honorem habe-
 ri, siquidem humano sensu præditus sum: ac vobis sanè gratiam habeo, deòsque o-
 ro vt mihi eam facultatem dent vt vobis quamoptimè aliquando consulere po-
 ssum. Sedenim mihi non video cur studeatis imperium decernere, quū Lacedæmoniū
 hominē habeatis: id verò ego si accipiam, neque è vestra, neq; ex mea re fore arbitror.
 Nam & vobis si fuerit aliquando ad Lacedæmoniorum opem confugiendum, quòd
 se hoc facto læsos interpretabuntur, minus illi se æquos præbebunt, & ipse quī potero
 hanc inuidiam sustinere? Equidem Lacedæmonios video nō antè defuisse patriæ meæ
 bellum facere, quàm armis nos ipsos etiam sibi parere coegerunt: vbi verò imperata fa-
 cere non recusauimus, à bello illi gerendo atque obsidenda vrbe destiterunt. Quæ quū
 me non prætereant, si nunc ea in re quæ arbitrii mei est, eorum officerem dignitati, il-
 lud sanè mihi magnopere esset metuendum ne me illi facilè intra ordinem redigerent.
 Quòd verò facilius multo contineri in officio militem posse existimatis vnus quàm
 multorum imperio, illud vobis persuasum velim, quemcunque summæ rerum præfe-
 ceritis, nullam me in vllum vnquam seditionem concitaturum. N A M qui in bello cō-
 tra imperatorem suum seditionem concitat, is in suam ipsius salutem seditionis est.
 Quòd si mihi imperium deferretis, nihil omnino mirarer si quam plurimi & mihi &
 vobis offensiores existerent. Et paulo post, Vt rem planius cognoscatis, deos deasque
 omnes, milites, iuro, simulatque vestra mihi voluntas perspecta fuit, per exta me à diis
 quæsisse conduceretne vobis mihi imperiū mādare, ac mihi illud accipere: illos verò tā
 apertis clarisque signis mentem mihi suam explanasse vt nemo in extis iudicandis tam
 rudis sit & indoctus, quin fuerit, si ea inspexisset, cogniturus mihi ab hoc imperio absti-
 nendum.

XENOPHONTIS ORATIO.
 ARGUMENTVM.

Diuiserant copias Græci, & diuersis itineribus in Græciam contēdebant. Eorū partim
 oram maritimam legebant, partim mediterraneas regiones sequebantur: nonnulli eti-
 am se in deuia populādi auuiditate coniciebant. in hoc postremorum numero erat He-
 gesander quidam, qui Arcadibus præerat. Is quum in Thracum castellum quoddam ir-
 ruisset, ab iis primū in fugam actus est, deinde in tumulto obsessus in quem se recepe-
 rat. Ad eum liberandum suos incitauit hac oratione Xenophon. Docet suā omnium in-
 teresse plurimū vt ii salui sint: neque id sibi vtilitati tantū, sed etiam laudi cessurum
 si obsidionem illam soluerint. itaque eos instruit: præcepta dat quomodo & tutò & feli-
 citer hostem aggrediantur.

Αἱ Νῆρες στρατιῶται, ἤδη Ἀρκάδων οἱ μὲν περὶ ἄσπιν, οἱ δ'
 λοιποὶ ὅππῃ λόφου πρὸς πολιορκουῦνται, νομίζω δ' ἔ-
 γρη, εἰ ἐκείνοι ἀπολοῦνται, οὐδ' ἡμῖν εἶναι οὐδέ μιν σαπι-
 εἶαν, οὐτῶ μὲν πολλῶν ὄντων πολέμων, οὐτῶ δ' ἐπεδάρηκα

των κρᾶπσον οὐδ' ἡμῖν ὡς ταχιστα βοηθεῖν τοῖς ἀνδράσιν
 ὅπως εἰ ἐπ' εἰσὶ σῶσι, σὺν ἐκείνοις μαχόμεθα, καὶ μὴ μά-
 νοι λειφθέντες, μένοι καὶ κινδυνώσωμεν. γὰρ μὲν οὐδ' ἔσται
 πεπευστάμεθα παρῆλθόντες ὅσον αὐτῶν δοκῆ καίρος εἶναι

εις τὸ θηροπαιίδει, εὖ δ' αὖ πορεύμεθα, Τιμασίων
 ἔχοντες ἱππεῖς σεραλαυγέτω ἐφορῶν ἡμῶν, καὶ σκοπεῖ
 τὼ τὰ ἐμπεσεδεν, ὡς μηδὲν ἡμῶν λάθη, παρεπιμύθε δὲ καὶ
 τῶν γυμνητῶν ἀνδράσους ὄζονους, εἰς τὰ πλάγια καὶ τὰ ἄ
 κρε, ὅπως, εἴ ποῦ τι ποσὸν κερδοῖεν, σιμῶνοεν, ἐκίδον δὲ
 καὶ ἄπαντα ὅσα ἐπιτο, γαῖοεν καυσίμα. Ἡμεῖς μὲν γὰρ
 ζοποδρῆμιδρ αὖ οὐδαμῶδ, ἐν θένδε δὲ πολλή μὲν εἰς Ηερί-
 κλειαν πάλιν ἀπιέναι, πολλή δὲ εἰς Χρυστοπολιν διελθεῖν, οἱ
 ὅ πολέμοι πλησίον εἰς Κάλπης δὲ λιμῆρα ἔνθα Χειρῶσο
 φον νομίζουμι εἶναι, εἰ σέσασται) ἐλαχίστη ὁδός, διὰ δὲ ἐκεῖ
 μὲν οὔτε πλοῖα ὄβιν οἷς ἀποπλευσούμεθα, μὲνοισι δ' αὖτῷ

οὐδεμῶς ἡμέρας ὅτι πᾶ ὀπιηδία. ἦ ἢ ὃ πολιορκουμένων
 ἀπολινῶν, σὺ τῆς Χειρῶσοφρ μόνους κάκιοι ὅτι διέκειν
 δουδῶεν· σὺ θέντων δ' αὖ, πάντας εἰς ταυτὸν ἐλθόντας, κοινῇ
 τῆς σωτηρίας ἔχουσα. ἀμὰ γὰρ ὅμοια βλασταμῶρος τῶ
 γὰμιν πορδῶου ἀσ ἰωὴ ἢ βικρῶς τελευτῆσαι ὄβιν, ἢ
 καλλιστον ἔργον ἐργάσασθαι, Ἕλληνας ἑσούτες σῶσαντας,
 καὶ ὁ θεὸς ἴσως ἀγά οὐτως, ὃς τοῖς μεγαληγορήσαντας,
 ὡς πλεον φρονοῦστας, λαπειν ὠσῳ βούλεται, ἡμῶν δ' τοῖς
 ἀπὸ ἦν θεῶν ἀρχαμῶρος, ἐπιμητέρος ἐκείνων καταστῆ-
 σαί, ἀλλ' ἐπεσθαι γὰρ καὶ ποσὸν τὸν νομῶ ὡς αὖτῷ πε-
 σαρχελλῶδροιν δουηθε ποιῶν.

E A D E M L A T I N E,
 Romulo Amasæo interprete.

Milites, ex Arcadibus multi iam perierunt, alii in tumultu quodam obsidentur: quòd si deleti fuerint, neque nos arbitror, in tanta hostium multitudine atque audacia, incolumes hinc euadere posse. Optimum igitur fore existimo, si quà celerrimè nostris subsidio veniamus, ut, si adhuc viuunt, cum illis coniuncti contra hostes pugnemus, ac ne eorum præsidio destituti, soli periclitemur. Ac statim eundem cēstes pugnemus, ac ne eorum præsidio destituti, soli periclitemur. Ac statim eundem cēstes pugnemus, ac ne eorum præsidio destituti, soli periclitemur. Ac statim eundem cēstes pugnemus, ac ne eorum præsidio destituti, soli periclitemur. Ac statim eundem cēstes pugnemus, ac ne eorum præsidio destituti, soli periclitemur.

XENOPHONTIS ORATIO.

ARGUMENTVM.

Peragrantibus confinia Ponti Græcis, & Bithyniam intrantibus, occurrit hostiũ manus contracta ex Bithynis & ex Pharnabazi copiis, ad iter illis obstructum. Ibant autè expediti & parati ad conflictum Græci. Verum habebant à fronte sylvam densissimam: quæ quum eorum alacritatem moraretur, Xenophon, qui in exercitu primas tenebat, cohortatus eos est hac concione, ut perumperent, & per sylvam penetrarent quò contendebant. Argumenta sunt à fidelitate perpetua suorũ consiliorum, & à necessitate rei vi esse aperiendam viam: ab audacia insequentium & vltro hostem perentium, timiditate pedem referentium: ab opportunitate dimicandi, si sylvam perferent: ab exemplis asperorum locorum, quæ ipsi superarunt: ab enumeratione aliorum perfugiorum, in quibus nulla salutis via ostendatur.

Ἀ ἄ ἴτε μὲν με, ὦ ἄνδρες, οὐδένα πα κίνδυνον σε-
 ξει ἵσταντα ὑμῖν ἐ θελοῖσιν. οὐ γὰρ δέξῃς ὀρῶ δὲ οὐδέ-
 νοις ὑμῶν εἰς ἀνδρειότηα, ἀλλὰ σωτηρίας. νῦν δὲ οὕτως
 ἐξ ἅμα καὶ μὲν ἀπένει οὐκ ἐστὶν ἀπελθεῖν. λῶ γὰρ κῆ ἡ-
 μῖς ἰωμῶ ὅτι τοῖς πολέμοις, οὐπι ἡμῖν, ἕταν ἀπώομρ,

ἐξενται καὶ ὀπιησοῦται, ὁ εἴτε δὴ πότερον κρεῖπτον ἐ-
 ναι ὀπι πῆς ἀνδρας σεβαλλομῶρος τὰ ὅπα, ἢ με πα-
 βαλλομῶρος, ὅσπασιν ἡμῶν ὀπιόντας τοῖς πολέμοις σε ασα-
 σαί, ἐπε γὰρ μὲν πῆ οὐ τὸ μὲν ἀπένει ἀπὸ πολέμοιων, οὐδένα
 καλῶ οἶσι τῶ δὲ ἐφέπασθαι, καὶ τοῖς κρείστοις γάρρος ἐμ-

πειθε. ἔρχου οὐκ ἠδὸν αὐτῶν ἡμῶσι ἐπιμίλιον ἢ σὺν δι-
πλαστοῖς ἀποχωροῦμαι. καὶ τοῖς οἰσὶν ὅτι ὀπίονται μὲν ἡ-
μῶν οὐδ' ὑμῖν ἐλπίζετε δεξάσθαι ἡμᾶς, ἀπίοντων δ' οὐκ ἔστι
πῶς ὅτι πᾶσι μεθὰ ὅτι ἐπιμίλιον ἐφέπεσθαι. τὸ δ' ἐξέβαταις,
ἐπιθεὶν γὰρ χαλεπὸν ποιήσασθαι, μέλλοντας μάχεσθαι,
ἀρ' οὐκ καὶ ἀρπάζειν αἰχμῶν; τοῖς μὲν γὰρ πολεμίοις ἔρχου
βυλοῦ μὲν αἰδοῦναι πάντας φαίνεσθαι, ὡς τε ἀποχωρεῖν. ἡ-
μᾶς δ' ὅτι ὑπὸ τῷ χειρὶν δεῖ διδασκασθαι ὅτι ἐν ἐστὶ μὴ νικῶ-
σι σαυτοῦ. Σαυτοῦ δ' ἔγωγε καὶ τὸν αἴπος τὸ τοῦ εἴπος μᾶλ-
λον φοβερὸν νομίζω. ἢ τῶν δὴ μὲν ἂν δεξάσθαι μεθὰ χρο-
νίων. πῶς μὲν γὰρ δεξάσθαι τὸ χειρὶν, εἰ μὴ νικῶσιν μὲν

τοῖς ἰσχυροῖς; πῶς δ' αὖ διεληλυθαμεν ὄρη, ἡμῖν πελασθῆ-
σοσὶ δὲ ἐφ' ἐπονται. ἡμῶν δ' ἡ καὶ σαυτοῦ μὲν ὅτι γὰρ λατῆρα,
πόσον πὶ γὰρ πῶς ὁ Πόντος, ἔνθα οὐδὲ πλοῖα ἔστι τὰ ἀπ' ἀξον-
τα. οὐτε σὶ τὸς ὡς ἀρπάζειν μὲν ὄντες; δεῖ δὲ ὅτι, αὐτὰ πῶν ἐ-
κεῖ γινώσκουσα, γὰρ πῶν ἐξείναι πάλιν ὅτι τὰ ὀπίοντα δὲ α-
ιχμῶν γὰρ κρείττον ἡεῖσθηκότας μάχεσθαι ἢ αὐτοῖν ἀναεί-
σοις. ἀνδρες γὰρ τε ἱερά ἡμῖν καλά, οἳ τε οἰωνοὶ αἰσίοι, ἔ-
τε σφάγια καλλίστα ἴωμεν ὅτι τοῖς ἀνδρας, οὐ δεῖ ἐπὶ τού-
τοις, εἰ περὶ ἡμᾶς πάντας εἶδον, ἠδέως δαπανῆσαι; οὐδ' ὅπου
αὐτὸν ἐθέλωσι σκεῦεσθαι.

E A D E M L A T I N E,
Romulo Amasæo interprete.

HO C vobis, milites, persuasum velim, me quidem prudentem nullius vobis pe-
riculi autorem fore: neque enim gloriam iam vobis sed incolumitatem expe-
tendam intelligo. Sed ita se res habet: nō est quod speremus sine pugna nos hinc
euasuros: etenim si hostes non adoriamur, illi nos, quum hinc retrocedemus, à tergo
vrgebunt. Considerate vtrum vobis fatius esse videatur, aduersòsne vos in hostem ar-
ma inferre, an verò auersos vrgentium impetum excipere. Illud certè dubitare non
debetis qui ab hostibus discedunt, eos nihil honestum facere videri: qui fugientes
insequantur, sæpe ex ignavis alacres & fidentes reddi. Ego mediūsfidius multo malim
cum dimidio minore manu insequi, quàm discedere cum duplo maiore: & illud etiā
fatis scio, nihil vos metuere ne nostram illi impreffionem sustineant. At cui dubium e-
sse possit, aufuros nihil magis quàm discedentes insequi: Erit præterea, si saltum supera-
uerimus, eius nobis difficultas à tergo relicta, magno vtique auxilio, quum pugnandū
fuerit: qua sanè commoditate cupidè vti debemus. Nam hostibus equidem velim om-
nino transitu facilem locum videri, vt discedant: nos verò etiam à loco doceri oportet,
non aliunde quàm ex victoria spem salutis ostēdi. Nihil autem magis miror quàm
esse quibusdam saltum hunc formidolosiorē quàm tam multi fuerunt quos antè su-
perauimus. Est vtique, nisi equitatum hostium vicerimus, difficilis ex tam importuno
loco exitus. Quid autem? quales tandem, quos adhuc superauimus, montes fuerunt?
quī poterimus tam multo à tergo vrgentes peltatos effugere? Sed fac ad mare incolu-
mes redeamus, quantus denique saltus ipse Pontus est? Vnde verò naues quibus aue-
hamur? Vnde frumentum quo, si manserimus, alatur? Erit, mihi credite, quampri-
mum illuc venerimus, frumentatum nobis exeundum: quanto verò melius nunc præ-
suros pugnare nos quàm cras ieiunos? Quid quòd pulchra exta fuerunt, secunda deorum
auspicia? ac bellissimè litatum est? Agite viri fortissimi, in hostem alacriter eamus: nō
est ferendum cœnare eos hilarè postquam nos omnes viderunt, neque quo loco ipsi
velint pernoctare.

XENOPHONTIS ORATIO.
A R G V M E N T V M.

Annexa est hæc superiori, idcirco non prætereunda quia habet egregium specimen
cohortationis, ad animandos milites in ipsa iam conferenda pugna.

Aνδρες, αἰαμμησθεδε ὅσους δὴ μάχης σὺν τοῖς καὶ ἀλλήλοις πῶς καλεῖτε ὀνομασί. ἠδὲ τοῖς αἰδρεῖόν τι καὶ
θεοῖς ὁμῶς ἰόντες γενήκατε, καὶ οἷα πάροισιν οἳ πο-
λεμίοις φθύζοντες, καὶ τῶν ἐπινοήσατε, ὅτι ὅτι τῶν δὴ
ραῖς τῆς Ἑλλάδος ἐσμεν. δὴ ἐπεθε ἡ γὰρ μόνι τῶν Ἑσκαλεῖ,

E A D E M L A T I N E,
Romulo Amasæo interprete.

R Ecordamini, milites, quot præliis antè, deorum ope freti, hostem viceritis: confi-
dezate quibus incommodis qui fugiunt afficiantur: cogitate nos ad ipsas iam

Græcix portas venisse. Agite, Herculem ducem sequimini, ac vicissim vos cohortamini. Lucundum certè futurum est, apud quos maximè velitis præclare dicta factaque vestra testata relinquere.

Ex libro septimo.

XENOPHONTIS ORATIO.

ARGUMENTVM.

Indignè fuerant accepti Græci à Byzantio Eteonico, sed qui oriūsus erat Lacedæmone. Nam ex vrbe emissi, obstructis portis fuerant obiecti hostibus. Hanc iniuriam vlturi, statim vrbis mœnia conscenderant, & in vrbē irruperant. Ingressi Xenophonatē vrbem, ut causam susciperet, vrbem inuaderet, se quò eius potiat, omnia facturos. Is quum ardentibus furorē aspiceret, non recusauit præfractè: sed vt æquiores haberet eos, interiecta aliqua mora, conuenire & instrui iussit, & quid facere ipse vellet operiri. Vbi conuenissent, hæc apud eos est concionatus. Docet neque id sibi expedire, neque omnino suis rationibus conuenire: nec si ita sit, tamen in iis rerum angustiis facere posse. His enim vtitur argumentis: olim firmiores se cum Lacedæmoniis (tenebatur autē ea vrbs à Lacedæmoniis) bello contendisse, & tamen superatos, nedum vt per suam tenuitatem nunc possint: nec ob paucorum iniurias in omnes esse seuiendum. Barbaris se pepercisse, multo esse æquius Græci nominis vrbibus abstinerere: deferendas esse potius suas iniurias ad præfectum eorum à quibus violati sunt, & iure agendum.

Ὅτι μὲν ὀργίζεσθε, ὡς ἄνδρες στρατιῶν, καὶ νομίζετε δεῖν
να παρῆντε καταπόνητοι, οὐ θαυμάζω. εἰάν δὲ πᾶσι
δυμῶν χαλεπώμεθα, καὶ Λακεδαιμονίους τε τοῖς παρόντας
πῆς καταπόνης πιωρησώμεθα, καὶ τὴν πόλιν τὴν οὐδὲν
ἀγίαν ἐξορπάσωμεν, οὐδυμήθητε ἄετι; ἐπεὶ δὲν. πολέ-
μοι μὲν ἐσώμεθα ἀποδεδειγμένοι Λακεδαιμονίους τε καὶ
τοῖς συμμάχοις, οἷος δὲ πόλεμος αἰ γήροισι εἰκάσειν δὴ
πάρῃσιν, ἑωρακότας καὶ ἀγαμνηθέντας τὰ νῦν δὴ γεγε-
νημένα. ἡμεῖς γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι εἰσήλυθον εἰς τὸν πόλεμον
πᾶν πρὸς τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς συμμάχοις, ἔχοντες
πενήρεις, τὰς μὲν ἐν θαλάτῃ, τὰς δὲ ἐν τοῖς νεαροῖς, ἐκ ἐ-
λαπίσιν τετρακοσίων. ἑσπαρχόντων δὲ πολλῶν χρημα-
τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ πρὸς τοῦ οὐσῆς καὶ οὐραυτῶν ἀπὸ τε
ἡμῶν ἀνδρῶν καὶ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, οὐ μείον χιλίων τα-
λάντων, ἀρχόντες τε ἡμῶν νήσαν ἀπαστῶν, καὶ ἐν τῇ Ἀσίᾳ
πόλεις πολλὰς ἔχοντες, καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἄλλας τε πολ-
λὰς καὶ αὐτὸ τὸ Βυζάντιον, ὅπου νῦν ἐσμεν ἔχοντες,
καὶ τεπελεμνηθῆμεν οὕτως ὡς πάντες ὅπισθα δεῖ. νῦν δὲ δὴ
πιοὺς μεθεῖτε παθεῖν, Λακεδαιμονίων μὲν καὶ ἡμῶν Ἀρχαίων
συμμάχων ἑσπαρχόντων, Ἀθηναίων δὲ, καὶ ὅσοι ἐκεί-
νοισι τότε ἦσαν σύμμαχοι, πάντων πρὸς ἐγγρημῶν. Τι-
σοσπέρους δὲ καὶ ἡμῶν ὅτι θαλάτῃ ἄλλων βαρβάρων

πάντων πολέμων ἡμῶν ὄντων, πολεμωτάτου δὲ αὐτῶν πρὸς
αὐτὸν βασιλέως ὃν ἡλυθον ἀφανησόμενοι τε τῶν ἀρχῶν, καὶ
ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα; τούτων δὴ πάντων ὁμοῦ
ὄντων, ἐστὶ τις οὕτως ἀφρων ὅς τις οἴεται αὐτῶν πρὸς ἡμᾶς
ἀδικεῖν; μὴ πρὸς θεῶν μαγνώμεθα, μηδὲ ἀχρῶς ἀπολώ-
μεθα, πολέμοι ὄντες καὶ τοῖς πατράσιν, καὶ τοῖς ἡμετέ-
ροις αὐτῶν φίλοις τε καὶ οἰκίοις. ἐν γὰρ ταῖς πόλεσιν εἰσὶ
πάντες ἢ ἐφ' ἡμᾶς στρατονομίας. ἔτι δικαίως εἰ βαρβα-
ρον μὲν πόλιν οὐδέ μιν ἡλεήσασκεν καταρῆν, καὶ τῶν πε-
κρατούμεν, Ἑλλήων δὲ, εἰς τὴν πρὸς τὴν ἡλυθον πόλιν,
ταῦτα πλεονεκτήσασκεν. ἐγὼ μὲν τῶν νῦν βύχουμαι, πρὸν
ταῦτα ὅπισθεν ὑφ' ἡμῶν γρημῶν, μελέας ἐμέ γε καὶ τῆς
γῆς ὀργῆς ἡμῶν εἶδαι, καὶ ὑμῶν συμβουλεύσω. Ἑλλήων ὄ-
ντων, τοῖς Ἑλλήων πρὸς ἐπιθυμίας περὶ τοῦ πρὸς ἡμᾶς
δικαίων τυχεῖν. εἰάν δὲ μὴ δυναίμεθα ταῦτα, ἡμᾶς δεῖ ἀ-
δικησόμενους τῆς γῆς Ἑλλάδος μὴ σέρεσθαι. καὶ νῦν μοι
δοκεῖ πεμφθῆναι Ἀναξίβιου εἰπεῖν ὅτι ἡμεῖς οὐδὲν βίαιον
ποιήσαντες παρελήλυθαμεν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' ἡμῶν ἡμῶν
νομώμεθα, παρ' ὑμῶν ἀρχαίων πρὸς ἐπιθυμίας εἰδὲ μὴ, ἀλλὰ
δηλώσαντες ὑμῶν ὅτι οὐκ ἐκαπατώμενοι ἀλλὰ περὶ τοῦ
ἐξείχόμεθα.

E ADEM LATINE,

Romulo Amasæo interprete.

Quòd irascimini milites, ac planè quòd decepti fueritis acerbum & iniquum dicitis, nihil fanè miror: at si iracundiæ obsequentes, & ex Lacedæmoniis eos qui nunc adsunt, ab illis delusi vltiscamur, & ciuitatem nulli affinem culpæ diripiamus, quæ cōsequutura sint certè prouidere debetis. Primùm enim effugere nullo pacto possumus quin à Lacedæmoniis & eorum sociis hostes publicè iudicemur. Qua verò conditione bellum cum illis gesturimus non erit difficile existimare, si nostrum statum cum superioribus temporibus contulerimus. Nos Athenienses bellum contra Lacedæmonios suscepimus, quum triremes partim iam deductas, partim in armamentariis haberemus, haud minus quàm quadringentas: pecunia verò & ex arario abundè suppeditaret, & ex vectigalibus, quam aut populares aut externi penderent, annua talenta mille

mille caperemus: idem infulis ferè omnibus imperaremus: vrbes quoque in Asia multas, & in Europa cum alias, tum hoc ipsum, vbi nunc sumus, Byzantium teneremus. Debellati tamen sumus, vti planè omnes scitis. Hoc autem tempore quorsum euasuros conatus nostros putatis, quo Lacedæmonii cum Achæis societate coniuncti sunt: Atheniensium verò ac omnium qui focii illis antè fuerant, res propè sunt afflictæ ac perditæ: Tissaphernes & cæteri qui maritimæ oræ imperant, nobis hostes sunt: ac omnium maximè superioris Asiæ rex, cui & imperium & vitam simul ereptam voluimus: Hæc quum nobis simul aduerfentur, quis est tam rerum omnium imperitus qui nos incolumes hinc euasuros existimet? Ne per deos immortales insaniamus, ne turpissimè nos perditum eamus, ipsis propè parentibus atque amicis ac necessariis nostris bellum inferentes. Et cogentur illi quidem vnà cum suis eorum quisque ciuitatibus contra nos arma capere: neque iniuria. Nos enim quum nullam planè ex barbarorum vrbibus occupare voluerimus, atque id aliquoties in potestate nostra fuerit, quamprimùm Græcorum vrbè attigerimus, eam diripiemus: Ego mehercule, antequam hæc fieri videam, opto infra terram passuum x millia detrudi. Nunc eo vos in patriam animo esse oportere censeo, vt si possitis, eos qui vrbi huic præfunt, precibus & adhortationibus vt officio in vos suo fungantur adducatis: id si minus possitis, Græciæ tamen vrbibus neutiquam vobis interdictum esse velitis. Ac nunc ad Anaxibium mittendos censeo, qui doceant in hanc vrbem redisse nos, non vt iniuria quenquam laceremus, sed vt ab ea commodi aliquid caperemus: id si minus consequuti essemus, vt non fraude eieciti, sed voluntate dimissi videremur.

XENOPHONTIS ORATIO.

ARGUMENTVM.

Interclusum erat Græcis maritimum iter: terra verò adit⁹ patebat, sed laboriosus: nec obscuræ erant illius insidiæ, qui iis condiciones ferebat, quibus illis pedestre iter patefaceret. Erat autem in iisdem illis partibus regulus, cui nomen Seuthes, qui Græcorum opera ad sua recuperanda vti cupiebat. Quòd si impetraret, cumulatè se iis satisfacturum pollicebatur. Itaque Xenophon hoc loco proponit in concione ancipitem illam rei gerendæ conditionem. Sententiam suam dicit hanc, vt sustineatur assensio, vsque dum res sit explorator, quæ promittebatur. Ideo & ad comiteum conquirendum, & rem eam inuestigandam iter conuertant.

Α ἄνδρες, δεξιπλῆιν μὲν ἔνθα βουλόμεθα, Ἀείταρχος ὁ δὲ πενήρεις ἔχων, κωλύει ὥστ' εἰς ποῖα ἢ ἀσφαλὲς ἐμβαίνειν. Ἐστὶ δὲ αὐτὸς εἰς Χερρόνησον κελθεὶς βία δεξιὰ τῶ ἱεροῦ ὄρους πορεύεσθαι. καὶ δὲ κρατήσαντες ἄνθρωποι ἐκείσε ἔλθω ἡμῶν, οὐτε πωλήσῃν ἔπι φησὶν ὑμᾶς, ὡς ἄρ' ὁ ἐν Βυζαντίῳ, οὐτε ἔξαπατήσεσθαι ἔπι ὑμᾶς, ἀλλὰ λήψασθαι μισθὸν μᾶλλον, οὐτε πωλέσθαι ἔπι, ὡς ἄρ' ἡμεῖς, ἐνδεομένοις ἡμῶν ὅππῃ δέλω. Ἐστὶ μὲν αὖτ' αὐτὰ λέγει. Σβώτης δὲ φησὶν, αὐτὸς ὡς ἐκείνον ἢ τε, βὺ ποιήσῃν ὑμᾶς. καὶ οὐκ ἀπέψαθε

πότερον ἐνθάδε μόνοντες ἴσθι βουλόμεσθε, ἢ εἰς τὰ ὅππῃ δέλω ἐπανεληθόντες. ἐμοὶ μὲν οὐκ ἔστι, ἐπεὶ ἐνθάδε οὐτε ἀργύριον ἔχοντες ὥστε ἀγοράζειν, οὐτε ἀνδρῶν ἀργυρίου ἕως λαμβάνειν τὰ ὅππῃ δέλω, ἐπανεληθόντας εἰς τὰς κρήμας ὅταν οἱ ἡπιοὶ ἕως λαμβάνειν, ἐκεῖ ἔχοντας τὰ ὅππῃ δέλω, καὶ ἀκούοντας ὅ, πῃ τις ὑμῶν δέλωται, ἀγρεύσασθαι ὅ, πῃ αὐτὸν δοκῇ κρᾶπτον εἶναι. καὶ ὅταν ἡμῶν αὐτὰ δυνεῖ, ἀράτω τὴν χεῖρα.

E ADEM LATINE,

Romulo Amalæo interprete.

IAM non licet nobis, milites, quòd constitueramus hinc enavigare. Aristarchus enim quum triremes habeat, nobis obstat, neque satis tutò naues possumus conscendere: ac idem imperat vt per sacrum montem in Chersonesum proficiscamur. Quòd si itineris difficultate superata eò peruenerimus, iam neque venditum nos, neque vti Byzantii euenit, circumuentum iri promittit: illic enim stipendia nos accepturos: neque causæ quicquam fore quin comiteus in promptu nobis sint. sic ille quidem affirmat. Rursus Seuthes, quum ad se veneritis, spondet benigna vobis omnia apud se & prolixa fore. Vos itaque vel prius quàm hinc discedatis decernite, vel ad quærendos comiteus iam proficiscimini. Mihi quidem, quoniam neq; pecuniam habemus qua quod opus est mercemur, neque nobis quæ vitæ vsus postulat ab his gratis dantur, optimum factu videtur vt in vicis reuersi, quæ opus sunt ab iis sumamus quos facilè vel cogere

δὲ τὰ αἰακὰ ἐξ ἑσθ' ὅρα καὶ κτ' ἄσπονδον μάλλον φθί-
 γαν καὶ πρὸς ἑσθ' ἄνδρα ποδῶν μετέρα. καὶ πολέ-
 μων οὐδένα ἐπ' ἐωρῶμεν, ἐπειδὴ τὸ ἱππικὸν ἡμῖν πρὸς
 ἡμῶν τὸ πῶς δὲ θαρσαλέως ἡμῖν ἐφείποντο οἱ πολέμοι καὶ
 ἱππικῶν καὶ πελταστικῶν, κωλύοντες μηδ' αὖ κατ' ὀλί-
 γους ἀποσπέναντο ἡμῶν τὰ ὀπτηδέια ἀφ' ὧν ἔπειτα ἡμᾶς
 πείθεισάν. εἰ δὲ δὴ ὁ συμπαρέχων ἡμῖν τῷ τιμῶν τῶν ἀ-
 σφάλειαν, μὴ πάνυ πολὺν μισθὸν προσέτελε τῆς ἀσφα-
 λείας, τὸ ποδὴ τὸ πάθημα τὸ γέτλιον, καὶ δὲ τὸ οὐδα-
 μῆ οἰεσθε ζῆλωσθε μὴ αἰεταί, νῦν δὲ δὴ πῶς ἀπέρχε-
 σθε οὐδ' ἀπὸ χημάτων τε καὶ ἄνδρῶν οἱ ὄφθοντες ὅτις ὀπτηδέιοις,
 ἀπὸ τῶν δ' ἔχοντες τὸ ποδὸν, π' ἐλάσετε ἀπὸ Σόλρου, τὰ
 τ' ἡπολεμίων ἐδραπανᾶτε; καὶ τῶν πρὸς ἡμῶν, ἔπειτα ἄνδρας
 ἐπέιδετε ἡμῶν αὐτ' ἀποδιδόντας, ἔπειτα ἄνδρας ἀπέβαλετε.
 εἰ δὲ π' καλὸν πρὸς τοῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ βαρβάρους ἐπέπρεσε
 καὶ ἡμῖν, οὐκ ἔκλεινον ὄσον ἔχετε, καὶ πρὸς ἐκείνοις νῦν ἄλλω
 δὴ κλεινὰ πρὸς ἡμῶν ἔχετε, καὶ τοῖς ἐν τῇ Εὐρώπῃ Ὀραϊκάς,
 ἐφ' οἷς ἐστρατεύεσθε, κρατίστατες; ἐγὼ μὲν ὑμᾶς φημι δι-
 κείων ἄνδρῶν ἀγαθῶν, καὶ τὰ μὲν ὑμῶν ἔχει, τοῖσιν ἄλλοις
 εἰδέναι ὡς ἀγαθῶν, καὶ τὰ μὲν ὑμῶν ἔχει, τοῖσιν ἄλλοις
 δὴ πρὸς θεῶν, καὶ τὰ ἐμὰ σκέψασθε ὡς ἐχθρῶν μὲν γὰρ,
 ὅτε πρὸς ἡμῶν ἀπέρχονται οἰκάσθε, ἔχον μὲν ἔπαυρον πολὺν
 πρὸς ἡμῶν ἀπὸ πρὸς ἡμῶν, ἔχον δὲ δι' ὑμᾶς καὶ ἡμῶν τ'
 ἄλλων Ἑλλήνων δὴ κλεινὰ ὀπτηδέιοις δὲ ἡμῶν Λακεδαι-
 μονίων (οὐ γὰρ αὖ με ἐπιμύοντα πάλιν πρὸς ὑμᾶς) νῦν δ'
 ἀπέρχονται πρὸς Λακεδαιμονίους ὑφ' ἡμῶν δὲ ἑσθ' ἑλληνί-

νος, Σόλρη δ' ἀπὸ χημάτων τε καὶ ἄνδρῶν οἱ ὄφθοντες ὅτις ὀπτηδέιοις,
 ἀπὸ τῶν δ' ἔχοντες τὸ ποδὸν, π' ἐλάσετε ἀπὸ Σόλρου, τὰ
 τ' ἡπολεμίων ἐδραπανᾶτε; καὶ τῶν πρὸς ἡμῶν, ἔπειτα ἄνδρας
 ἐπέιδετε ἡμῶν αὐτ' ἀποδιδόντας, ἔπειτα ἄνδρας ἀπέβαλετε.
 εἰ δὲ π' καλὸν πρὸς τοῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ βαρβάρους ἐπέπρεσε
 καὶ ἡμῖν, οὐκ ἔκλεινον ὄσον ἔχετε, καὶ πρὸς ἐκείνοις νῦν ἄλλω
 δὴ κλεινὰ πρὸς ἡμῶν ἔχετε, καὶ τοῖς ἐν τῇ Εὐρώπῃ Ὀραϊκάς,
 ἐφ' οἷς ἐστρατεύεσθε, κρατίστατες; ἐγὼ μὲν ὑμᾶς φημι δι-
 κείων ἄνδρῶν ἀγαθῶν, καὶ τὰ μὲν ὑμῶν ἔχει, τοῖσιν ἄλλοις
 εἰδέναι ὡς ἀγαθῶν, καὶ τὰ μὲν ὑμῶν ἔχει, τοῖσιν ἄλλοις
 δὴ πρὸς θεῶν, καὶ τὰ ἐμὰ σκέψασθε ὡς ἐχθρῶν μὲν γὰρ,
 ὅτε πρὸς ἡμῶν ἀπέρχονται οἰκάσθε, ἔχον μὲν ἔπαυρον πολὺν
 πρὸς ἡμῶν ἀπὸ πρὸς ἡμῶν, ἔχον δὲ δι' ὑμᾶς καὶ ἡμῶν τ'
 ἄλλων Ἑλλήνων δὴ κλεινὰ ὀπτηδέιοις δὲ ἡμῶν Λακεδαι-
 μονίων (οὐ γὰρ αὖ με ἐπιμύοντα πάλιν πρὸς ὑμᾶς) νῦν δ'
 ἀπέρχονται πρὸς Λακεδαιμονίους ὑφ' ἡμῶν δὲ ἑσθ' ἑλληνί-

E A D E M L A T I N E,
 Romulo Amalæo interprete.

Nimirum nihil est quod homini metuendum non sit, quum eas vos mihi res cri-
 minari esse velitis in quibus mihi conscius sum cura studioque summo vestris ra-
 tionibus quamoptimè consultum voluisse. Diueri ego vobiscum, quum iam
 nihil quàm domum redire māllem: nō sanè quòd existimarem posse me vos magno
 aliquo beneficio afficere, sed quum vrgeri vos rerum omnium penuria viderem, vt
 vos qua possem ope subleuarem. Ac quum per nuntios Seuthes hicce me sollicitaret, ac
 mihi quiduis polliceretur si vt vos ad se veniretis effecissem, testes vos ipsi esse pote-
 stis non potuisse me adduci. Deduxi igitur vos cum in locum vnde quamfacillimè in
 Asiam traicere possētis. Quod maximè vobis conducere existimabam, & vos esse in
 eam partem propensiores cognoscebam. Verùm quum Aristarchus cum triremibus
 venisset: ac nos traicere vetuisset, ad vos ego, sicuti res postulabat, de eo quod faciendū
 esset retuli. Quo tempore quum Aristarchus vt in Chersonesum veniretis imperaret, ac
 Seuthes ad societatem inuitaret, nōne dixistis omnes ad Seuthen eundem, atque id
 vestris etiam sententiis declarastis? Dicite igitur obsecro, nunquid ego eo vos læserim
 quòd vestræ voluntati obtemperans, vos quòd ipsi maximè voluistis duxerim? Postea
 verò quàm Seuthes, neglecta quàm dederat fide, cœpit vos mercede fraudare, si mihi e-
 ius factum probatur, iure vos quidem & accusatis me, & odio habetis: sin contrà ab eo
 nunc maximè, cui fui cōiunctissimus, diffideo, quānā de causa, qui in vestra esse quàm
 illius potestate malim, nunc à vobis in inuidiam & crimen rapior? Quòd si illud dicitis,
 posse me stipēdiis vestris interuersis, in causa vestra apud Seuthen prauaricarum: illud
 certè perspicuum est quòd siquid mihi Seuthes pendisset, non posset vtique ferre vt &
 eo careret, & insuper aliā vobis pecuniam penderet. pendisset enim ille, vt minore mi-
 hi pecunia data, tanto maiore vobis non daret. Quòd si aliter existimatis, si mercedem
 vestram nunc à Seuthe exegeritis, facile vtriusque nostrum artem reddetis irritā. Quis
 enim dubitet repetiturum à me Seuthen quæ dederit, si pactus quod fuerim, pretio
 corruptus, ei non præstitero? Sed enim multum abest vt vestra ego vos mercede frau-
 darim: ac per deos omnes deāsque iuro, Seuthen neque ea mihi dedisse quæ priuatim
 promiserat: (adeest ipse, atq; hæc audiens, si mentior, periurii me tacitus condemnat) ac,

quod magis miremini, illud etiam adiuro, minus me multo accepisse quam ceteros duces, ne dicam quam de centurionibus nonnulli. Quæ verò me res ut id facerem adduxit? Existimabam, quo eum magis in aduersis rebus iuuisssem, tanto fore mihi in secundis amiciosem. Sed simul eius & res secundas video, & animum cognosco. Quid igitur, dicat aliquis, non erubescis quum te sentis tam fuisse improvidum ut ludibrio te habuerit? Ego verò planè erubescam si ab hoste me deceptum sentiam: verum QUICUNQUE sub amici nomine alterum fallit, is, meo iudicio, multo est quam qui fallitur turpior. Nam si qua est aduersum amicum cautio, eam vos sedulo adhibuisse satis scio, ne causa ei esset quam obrem ea vobis non daret quæ promisisset. Neque enim hunc nos aut læsimus quicquam, aut vlllo per ignauiam nostram detrimento affecimus, neque vlllum quod ipse nobis proposuerit certamen refugimus. Verum dicatis fortasse pigora fuisse postulanda, ne nos posset quum vellet, fallere. Adhæc auscultate, quæ sanè reticuissem, nisi vos aut minus peritos rerum iudices, aut meorum erga vos meritorum immemores cognouissem. Recordamini quo loco res vestrae essent quum vos ad Seuthen deduxi. Perinthum quum intrare velletis, non patiebatur Aristarchus: qui oclusis portis, vos sub diuo, hyeme summa, statua habere cogebat: foro verò eo utebamini in quo prætenues erant copiae, neque vobis unde emeretis quæ opus erant valde suppeditabat. Necessè verò erat in Thracia permanere: triremes excursionibus assiduis quominus traiecerimus obstabant. Quòd si statua in hostili agro habuissemus, in quo erat magnus equitum numerus, magnus etiam peltatorum, quum grauem tantum nos armaturam haberemus, potuissemus fortassis vniuerso agmine in vicos inuadere, & inde non ita multum commeatum quærere. At quum neque equitatum neque peltatos vlllos à vobis accepissem, neque persequi, nec retinere, vel homines, vel pecora potuissemus. Tã dubiis igitur rebus si vobis gratis Seuthen conciliaui, hominem & equitum & peltatorum copiis valde instructum, videor (vestram fidem obtestor) vobis ego malè consuluisse? Vos certè dum eius societate vsi estis, & frumenta in vicis, quos effuse fugientes præ metu Thraces deseruerant, reperistis, & pecoris ac mancipiorum participes fuistis. Præterea posteaquam equestres copias habere cœpimus, nulli nobis hostes in conspectum venerunt, quum antè nos & equitatu & peltatorum suorum globo acriter vrgeret, semperque impedimento essent quominus parua manu largiores vobis commearus acquirere possitis. Is igitur per quem hanc estis securitatem consequuti, quòd magnam præterea vobis mercedem non penderit, quasi vos magna aliqua calamitate affecerit, ad necem deposcitur: Considerate verò quæ futura fuisset abeundi facultas, nisi hyemem in summa rerum omnium copia egissetis, ac nisi aduentitium quasi quiddam & superuacaneum à Seuthe accepissetis. quæ enim hostibus eripueratis, iam prorsus erant consumpta. Et interea vestrum omnino neminem neque cæsum, neque bello captum amisisistis. Adhæc, si quid in Asia præclare gessistis, nonne ea vobis gloria integra atque incolumis manet? & ad eam, nouam hanc in Europa, deuictis contra quos bellastis Thracibus, addidistis? Ego mehercule ita statuo, pro iis quorum mihi causa irascimini, magnam à vobis diis immortalibus (per quos maximorum bonorum compotes fuistis) gratiam habendam. Atque hic fuit rerum vestrarum exitus. Nunc, quam mecum sit præclare actum cognoscite. Ego, si domum statim redissem, primum laudem sanè magnam (quam mihi tunc omnes impertiebamini) reportassem, ac per vos fuisset gloriae meae apud alias Græciæ gentes aditus patefactus: fidem verò mihi habuissent Lacedæmonii, quando illi me ad vos remiserant: at nunc ad ipsos Lacedæmonios in summam à vobis inuidiam adductus proficiscor. Vestra etiam causa cum Seuthe inimicitias suscepi, quem meo vestroque merito speraram aut mihi aliquando, aut liberis meis, si ita vsu venisset, memorem se & gratum præbiturum. Ac ipsi vos, quorum ego causa tanto quam ego sum potentiorum hominum odia subii: quique ab iis quas saluti vobis fore existimem actionibus nondum tamen desistere possum, isto in me animo estis. Sed quid verbis opus est: iam me habetis neque fugientem, neque deprecantem. Atqui si in me, ut minamini, sæuieritis, hominem certè tolletis, cuius toties vigilantia seruati estis, qui multa vobiscum gessit, multa pericula adiit, cum suam, tum alienam vicem, officio suo functus: quique diis fauentibus, ac vestra adiutus virtute, multa de

barbaris trophæa erexit. cum præterea, qui quantum maximè potuit, semper plurimum contendit ne cum vlla Græcorum natione vobis bellandum esset. Ac certè, amoto iam metu, quò vobis libet, terra marive licet proficisci. Vos verò rebus iam secundissimis fruentes, quum expedita iam sit (quod iam pridem cupistis) nauigandi facultas, ac vestrum sibi potentissimi auxilium expetant, stipendium in promptu sit, vltro se vobis Lacedæmonii duces præbeant, qui faciliè præstare cæteris virtute & imperio existimantur: tempus iam, quo me occidatis, idoneum nacti estis. At quàm, perditis & afflictis rebus, alium erga me animum præ vobis ferebatis, quum me, ô maximè omnium memores, parètem appellabatis: quum meorum erga vos meritorum semper sanctam atque inuiolatam memoriam fore promittebatis: At neque sunt rerum imperiti hi qui nunc ad vos venerunt: quare nisi me animus fallit, nihilo vos certè meliores de vestro isto in me facto iudicabunt.

XENOPHONTIS ORATIO.

ARGUMENTVM.

Græci auspiciis Lacedæmoniorum militabant, & per vicos iter habebant, qui erant in ditione Medofadis, dono illi à Seuthe dati. ibi commearum omnem & cibaria depasciebant. Eam percursionem non tulit Medofades, sed assumpto comitatu cum Xenophonte expostulatum iuit. Is aduersus illius querelas hac oratione respondit. Argumenta eius sunt duo: prius, nihil iniquè ab iis fieri: alterum, si qua culpa sit, tamen ea se vacare. prius probat: quia vnde nunc subleuentur, agrum esse quem Græci hostibus ereptum Seuthæ tradiderunt: vt suo iure eo, saltè diuertendi causa, vt possint. posterius, se iam duces habere Lacedæmonios, quorum militiam sequi coactus sit. Itaque alios esse de ea re appellandos.

Ἄλλὰ σοὶ μὲν ταῦτα λέγοντι καὶ ἀποκρίνασθαι χαλεπὸν τὸ δὲ ὃ ἕνεκα τῷ νεανίσκῳ λέξω, ἵν' εἰδῆτε οἱ οἱ τι ὑμεῖς ἐστέ καὶ οἱ ἡμεῖς. ἡμεῖς μὲν, ὡρὶν φίλοι γυνέσθαι ὑμῖν, ἐπερὶ θύομεθα διὰ ταῦτα τῆς χώρας ὅπου ἐβουλόμεθα, ἡμεῖς μὲν ἐθέλομεν πορευθῆναι. ἡμεῖς δὲ ἐθέλομεν κατεκλείσθαι. καὶ σὺ, ὅποτε πῶς ἡμεῖς ἤλθετε προσβύτων, νυκτίου παρ' ἡμῶν, οὐδένα φοβούμενος τῶν πολεμίων. ὑμεῖς δὲ ἔτι ἢ εἰς τῶνδε τῶν χωρῶν, ἢ εἴ ποτε ἔλθοιτε, ὡς ἐν κρηθίωνων χωρῶν νυκτίεσθε εἰς κελαινῶν ὠρεῶν ἰσθμῶν. ἐπεὶ δὲ ἡμῖν φίλοι ἐγγέσθε, καὶ δι' ἡμῶν ἔρχεσθε τῶνδε τῶν χωρῶν, νῦν δὲ θέλωμεν ἡμᾶς ὅτι τῆς χώρας ἡμεῖς παρ' ἡμῶν ἐκόντων κτ' κρᾶτος παρελάβετε. (ὡς γὰρ αὐτὸς οἶδα,

οἱ πλείονοι οὐκ ἴσαν ἰσάκοι ἡμᾶς θέλωμεν) καὶ οὐχ ὅπως δώρεα δαίς καὶ δι' ποιήσας ἀπ' ὧν ὡς ἔπαδες, ἀξιοῖς ἡμᾶς ἀποπέμψασθαι, ἀλλὰ περὶ θύομεν ἡμᾶς οὐδὲ ἐπιθυμοῦμεν ὅσον δώσασθαι ὅτι, ἡμεῖς καὶ ταῦτα λέγοντες, ὅτι θεοῖς ἀσκήνη, οὐτε τὸνδε τὸν ἀνδραδὸς νῦν σε ὄρεα πλουτωτάτα. ὡρὶν δὲ ἡμῖν φίλον γυνέσθαι, ἀπὸ ληστείας τῶν βίων ἔρχομαι, ὡς αὐτὸς ἔφραδα. ἀπὸ τῆς καὶ πῶς ἐμὲ ταῦτα λέγεις; οὐ γὰρ ἐγὼ ἐπ' ἄρχω, ἀλλὰ Λακεδαιμονίοις ὑμεῖς παρεδώκατε τὸ στρατεύμα ἀπάγειν, οὐδὲ ἐμὲ πῶς καλέσαντες, ὡς ταυμάσιοντι ὅπως ὡς πρὸ ἀπὸ χιανόμενου αὐτῶν ὅτι πῶς ὑμᾶς ἔρχον, οὐτὸ καὶ χαλεπὸν μὲν αὐτῶν.

E ADEM LATINE,
Romulo Amasæo interprete.

Ibi quidem ad ea quæ dicis est omnino difficile respondere: verum istius adolescentis causa dicam quæ opus est, vt quales vos sitis, quales item nos, faciliè cognoscatis. Nos antequam vobis amici essemus, per hos fines quocumque libitum esset, vel populantes, vel etiam vrentes excurrebamus: ac tu quoties legatus ad nos venisses, intra castra receptus, hostes planè nullos metuebas. Vos verò in hos agros nunquam veniebatis, aut siquādo venissetis, vt inter eos qui viribus præstarent, frænatis equis pernoctabatis. Postea verò quàm vobis amicitia nobiscum intercedit, & nostra maximè opera agrum hunc tenetis, eicitis nos ex ea regione quam nostra voluntate captam habetis. Vt enim ipse nosti, nos certè hostes euicere non potuissent. Tantum verò abest vt donis ac beneficiis optimè de vobis meritos prosequaris, vt castris etiam locum capere prohibeas. Neque dū ista dicis, aut deos vereris, aut istum ipsum hominem, qui te iam diuitem cōspicit, quū antè, vt ipse profitebare, antequā ad amicitiam te nostrā applicasses, è latrocinii tibi victitadum esset. Verum quid hæc mecum agitis? cur non potius cum Lacedæmoniiis? quibus abducendum exercitum, ô viri omnium præstantissimi, tradidistis, re necum neutrquam communicata, ne videlicet eam inuidiā, quam mihi his copiis ad vos adductis concitaram, si nunc illis eas ipse reddidissem, extinguerem.

φίλων πολλῶν, πλουτεῖ δὲ καὶ ἄλλων βουλομένων ἡγεύεσθαι. καὶ δὲ μὲν ἀρεστέων, ἔχοντες σωματικὰς ἀρετὰς, εἰ δὲ π σφαλιῶν, οὐ σαφινίει ἢ βουλησίωντων. ἀλλὰ γὰρ εἰ μήτε ἐκ τῶν ἐμῶν ἔργων καὶ τέμαθες ὅτι σοὶ ἐκ τῆς ψυχῆς φίλος εἰμι, μήτε ἐκ τῶν ἐμῶν λόγων διδάσασθαι τὸ πρῶτον, ἀλλὰ τοῖς ἡγεῖσθαι πρῶτον λόγους κατανοήσον. παρ' ἡδὲ γὰρ, καὶ ἡκούεις οἷς ἔλεγον οἱ ψάγειν ἐμὲ βουλομένοι. καταγέρονται μὲν γὰρ μου παρὲς Λακεδαιμονίους ὡς σὲ παρὲς πλείονος ποιούμενον ἢ Λακεδαιμονίους. αὐτοὶ δὲ ἀνεκάλου ἐμοὶ ὡς μάλλον ἐλοιμὸν ὅπως τὰ σὰ καλῶς ἔχῃς ἢ ὅπως τὰ ἐαυτοῦ. ἐφάσαν δὲ με καὶ δῶσε ἔχῃς ἀρετῆς σου. καὶ τοῖς τὰ δῶσε ἑαυτῶν πόπρον οἷς αὐτοῖς κακόνισαί πνα ἐνιδόντας με παρὲς σὲ ἀνπαύει με ἔχῃς ἀρετῆς σου ἢ παρὲς μου πολλῶν παρὲς σὲ

κατανοήσαντας, ἔχῃς μὲν οἷμαι πάντας αἰθρώπους ὄντας δὲ ἐν ἀποδείκνυσθαι πύτω παρ' οὐ αἰτίας δῶσε λαμβάνη. σὺ δὲ, παρὲν μὲν ἵσθηρησθαι ἡ σοὶ ἐμὲ, ἐδέξω ἡδέως καὶ ὀμμασι καὶ φωνῇ καὶ ξενίους, καὶ ὅσα ἐσοῖτο ἵσθηρού- μδρος ἐκ ἀνεπίμπλαστο. ἐπεὶ δὲ κατέπεσε ἄ εβούλου, καὶ γαγγήσῃ ὅσον ἔχῃς ἐδωδάμω μέγιστος, νῦν οὐτω με ἀπμον ὄντα ἐν τοῖς στραπώταις ἑλμῶς παρὲς ἄν. ἀλλὰ μὲν ὅτι σοὶ δῶξε ἀποδοῦμαι πιστεύω καὶ τὸν χρόνον διδάξεν, καὶ αὐτὸν γὰρ ἐκ ἀνέξεσθαι τοῖς σοὶ παρὲς μδρος ἀρετῆς σου ὁράντα ἐκκαλοῦνταί σοι. δέομαι οὖν σου, ὅταν ἀποδῆδως, παρὲς μου εἰ με ἀρετῆς τοῖς στραπώταις τοῖ- οὐ πν πρῆσται οἷον παρὲς καὶ παρὲς λαβες.

E ADEM LATINE,

Romulo Amasæo interprete.

ADsum, non ut à te quicquam repetam, sed ut doceam qua possim ratione, mihi te non iure succensere quòd militibus quæ tua summa volūtate pollicitus es, à te exigam: siquidem tibi semper magis conducere ea reddere duxi, quàm illis recipere. Illud enim fati scio, te illos, secundum deos, illustrem reddidisse, qui tam ampli regni te compotem fecerint, ac tam magnum hominum numerum potestati tuæ subiecerint, ut nullum iam aut honestū aut turpe factum tuum obscurum esse possit. Quare quum ita se res tuæ habeant, tua permagni arbitror referre, non videri te homines tam bene de te meritos tam inhumaniter dimisisse. Neque verò parui faciendum est hominum te vix millium laudibus celebrari. Nam certè illud est tibi omnium maximè expetendum, neque irrita, neque vana videri quæ dixeris. **V I D E O** enim leuium & inconstantium hominum orationem futilem & inanem haberi, ac temere huc atque illuc errare, sine pondere vlllo aut honore: contra verò quum fidei quempiam rationē habere maximam cōstitit, eius orationem, siquid rogarit, nihilominus valere quàm aliorum vim: eundem si quenquam ad officium velit reuocare, minando id facilius quàm alios puniendo consequi posse: ac postremò plus proficere promittendo quàm alios statim dādo. Recordare verò quum nos tibi socios asciuisti, an præ manu aliquid nobis dederis: certè tu quidem nihil, sed tuam duntaxat fidem sequuti sumus: & ea vna tot homines concitasti, quorum maximè auxilio & opera tibi id imperium partū est, quod multis partibus pluris æstimandum quàm ea **L. talenta**, quæ à te nostri repetunt. Quid autem? nonne primùm fides (quæ tanti fuit ut tibi etiam regnum parauerit) à te ista pecunia venditur? Iam verò quanti, obsecro te, æstimares istarum te rerum potiri posse quæ in tua nunc potestate sunt? Mihi profectò dubium esse non potest quin ista quæ tibi effecta reddidimus, multo maiori quàm quantā nobis debes pecuniæ fueris prælaturus. **M I H I** certè & damnum & dedecus multo maius esse videtur, parta non tueri quàm quæ in aliorum sint potestate non vindicare: quanto scilicet grauius est è diuite pauperē fieri, quàm omnino ab initio diuitem non fuisse: quantoque sit acerbius è regno eiici, quàm non esse regnū vnquam consequutū. Et illud etiā non ignoras, eos qui nunc tibi parent, nō amicitia conciliatos, sed vi parère coactos: atque eos siquod recipiendæ libertatis tēpus nacti fuerint neque vlllo fuerint metu retardati, facile rebellaturos. Vtro igitur modo facilius in officio contineri possint, si milites hocce eo erga te animo esse videāt ut vel si iubeas maneāt, vel, quū opus fuerit, quam primùm ad te redeāt, atque id eos audiant prædicātes, tuo se merito tibi vbiuis locorum præstò futuros: an verò si spem in perfidia tua positam habuerint, neque aliunde manum vllam tibi auxilio venturam, neque hos quibus es vsus, tibi quicquam fore quàm ipsis amiciores? Neque verò illi quòd nostris copiis numero inferiores essent, subacti sunt, sed quòd planè duces nullos habuerunt. Quid futurum igitur est, si aut ex iis qui iniuria se laceffitos putāt, dux illis vnus aliquis exiterit: aut etiam ex melioribus, videlicet Lacedæmoniis? quibus quum milites alacriores in bello futuros se polliciti fuerint, si in repetenda sua se adiuuerint mercede, certè quum exercitu indigeāt, id illis concedent. Quòd autem, qui

sub imperio tuo sunt Thraces, multo sint alacrius contra te quam tecum arma sumpturi, ex eo non est difficile coniecere quod te regnum obtinente, seruitus: eiccto, libertas illis parata est. Iam verò si regioni huic tanquam tuæ bene consulendum est, vtro tandem modo eam integriorem fore iudicas, si milites hi sua mercede, cuius tibi causa irati sunt, recepta, pacati abeant: an verò, si & hi agrum populationibus infestum reddant: & maiorem tu, quam his opponas, manum comparare coneris, cui erunt nihilominus commeatus curandi: Et pecunia vtra tandem ratione maior erogabitur, si quod his debes dissolueris: an verò si & his vno tempore debeas, & alius tibi sit vel hoc maior exercitus alendus: Atenim hæc pecuniæ summa, Heraclidæ (quod ex eius oratione cognoui) perhercle magna videtur. Sed certè decem partibus minor tibi, vel reddenti, vel accipienti, videri debet, quam ea quam, quum ad te venimus, possidebas. **NEQUE** enim numero, quantum quis vel det vel accipiat, sed hominis ipsius facultate metiendū est. Tu verò nunc maiores quotānis fructus capis quam quanti omnis antè pecunia tua censeretur. Atq; id ego tibi ò Seutha tanquam integra amicitia nostra suadeo, quò & ipse deorum tam multis beneficiis dignus habere, & mihi non sit *conci-tata* multitudini capitis pœna luenda. Qui est enim in præsentia militum in me animus, neq; ego his copiis inimicum vlcisci, neque iterū si velim, tibi opem ferre possem. Atqui & ipsum te, & deos (quos nihil latere potest) testes cito, nihil me, eo nomine quòd tibi Græcos conciliarim, abs te accepisse: neque vnquam quæ illis deberentur, mihi vt dares postulasse: quando neque ea repetii quæ tu mihi vltro promisisti. Illud etiam iure iurando affirmo, nihil me abs te accepturum fuisse, nisi & milites suum recepissent. Quid enim turpius quam meis ipsius rebus ex animi sententia transactis, eorum causam negligere qui me maximè ornatum & honestatum voluerunt: At Heraclides nugas esse arbitratur omnia præterquam argentum quouis modo partum habere. Ego verò, Seuthe, nihil homini cuiuis, ac præcipuè ei qui in alios imperium habeat, vllas opes existimo pulchriores, aut honestiores, quam virtus sit, iustitia, animi magnitudo: quæ qui possideat, quum ei tam multi amici sint, ac tam multi esse cupiant, non potest non diuitiis plurimum abundare: neque omnino is in secundis qui gratulentur, in aduersis qui opem ferant, requirit. Quòd si neque ex vllò facto meo satis perspectum habes me tibi ex animo amicum esse, neque id etiam potes ex oratione mea cognoscere, veniat tibi quæso in mentem eorum quæ à militibus ipsis dicta sunt: audisti enim quòd dicerent vituperatores mei, dum apud Lacedæmonios me insimularent, te pluris multò à me quam Lacedæmonios fieri, meque accusarent quòd tuis quam suis rationibus bene consultum mallet, ac iidem accepisse me abs te pecuniam obiicerent. In quam suspicionem vnde putas eos venisse: an quòd me potius hostili quam prompto & beneuolo in te animo esse animaduertebant: Ego me hercule ita existimo, neminem à quoquam, nisi benevolentiam erga illum præ se ferat, munera accipere. Ac tu quidem antequam de te quicquam bene mererer, & vultu & voce me, hospitalibus etiam donis liberalissimè accepisti: promittendi verò nullum finem faciebas. posteaquam voti còpos factus es, ac quantum ope operaque mea fieri potuit, creuisti, nihil quòd militibus nostris contemptui sim, ad te pertinere arbitraris: Atenim confido, ex tempore ipso consilio capto, te quod debes dissoluturum. Nam adduci nò possum vt credam te semper bene de te meritorum hominum querelas pro nihilo habiturum. Te igitur rogatum velim, vt quum satis militibus feceris, me etiam apud eos in quem accepisti locum restituas.

ORATIONES SEV CONCIONES EX
libris Xenophontis de rebus gestis Græcorum.

Ex libro primo.

ORATIO CALLICRATIDÆ.

ARGUMENTVM.

Lacedæmonii, reuocato Lysandro, Callicratidâ classi præfecerant: sed Lysandrū gra-
tiores classiarum habebant, & ea re occultis vocibus eius successorem Callicratidam car-
pebant eique erant molesti. Cui rei prouidendum ille sibi ratus est conuocata concio-
ne. Fecit, & ibi hanc conciunculam habuit: vbi, iure sui imperii exposito, consuluit eos
quid optimum factu existimarent, imperiumne depositum iret, an illud obtinere per-
feueret.

Ε Μοί ἄρκεῖ οἴκοι μόνειν· καὶ ἔπειτα Λύσανδρος, εἴτε ἄλλος
πῆς ἐμπειρότερος ᾧ ἐγὼ τὰ ναυτικὰ βούλεται (ἔ), οὐ κρο-
λύω τὰ κατ' ἐμέ. ἐγὼ δ' ἕπομαι τῆς πόλεως ὡς ὅτι τὰς
ναῦς πεμφθεῖς, ἐκ ἕξω πᾶν ἄλλο ποιῶ ἢ τὰ κελεύοντα ὡς
αὐτὸ δυνάμει κρατῶν ὑμῖν ἢ ᾧ ἐγὼ τὴν φιλοτιμίαν

μαί, καὶ ἢ πόλις ἢ λιμὲν ἀνὰ πᾶσα (ἔπειτα γὰρ αὐτὰ, ὡς ἄρκεῖ καὶ
ἐγὼ) συμβουλεύω ᾧ ἄριστα ὑμῖν δεκκοῦντα (ἔ) ᾧ ἐπιπέδον ἐ-
μὲ ἐνθάδε μόνειν ἢ οἴκαδ' ἀποπλεῖν, ἐροῦν τε τὰ κατὰ
τὰ ἐνθάδε.

EADEM LATINE,

Francisco Porto interprete.

Mihi manere domi satis est: & siue Lysander, siue alius quispiam rerum nautica-
rum peritior classi præesse studet, ei per me licet. Sed quū ipse ad classem à repu-
blica missus fuerim, facere nō possum quin eius imperia quàm potero diligenti-
ssimè capeffam. Vos autē ad ea ad quæ adnitor, & de quibus nostra respublica malè au-
dit (ea verò nostis æquè atque ego) quid factu optimū videatur, consulite: an hīc manen-
dum mihi sit, an domum redeundum, vt statum istarum rerū, magistratibus referam.

CALLICRATIDÆ ORATIO.

ARGUMENTVM.

Defecerat Callicratidam æs militaris, missique erant qui illud Lacedæmone compor-
tarent: sed quoniam longum erat eorum aduentum expectare, nec Cyrus Persa pecu-
niam ex pæto repræsentabat, concilium habuit Milesiorum Callicratidas, vbi hac con-
cione exposuit penuriæ suæ causam, necessitatem belli gerendi, & causam quamobrem
à Cyro pecuniam non expectaret. Hortatus est vt suas partes in eò bello suscipere, &
impensas erogarent, tantisperdum domestica pecunia adueheretur.

Ε Μοί μὴ ὡς Μιλήσιοι, ἀλλὰ ὡς οἴκοι ἄρχεις πείθε-
σθαι ὑμᾶς ἢ ἐγὼ ἀξίαν ᾧ ἐπιπέδον (ἔ) ἐς τὴν πό-
λεω, δὲ τὸ οἰκοῦντας ἐν βαρβάροις πλεῖστα κακὰ ἢ δὴ
ἕπομαι αὐτῶν πεπιθῆναι. δι' ὑμᾶς δεηγείσθαι πῶς δήοις
ἐνμαχίαις ὅπως αὐτὰ κατὰ τὴν καὶ μάλιστα βλάβησιν
τοῖς πολεμίοις ἕως αὐτοῖς ἐκ Λακεδαιμόνος ἤκωσιν, οὐς ἐγὼ
ἐπιπέδον χεῖρματὰ ἀξίζοντας. ἐπει τὰ ἐνθάδε ἕπομαι ἄρχεις
Λύσανδρος Κύρου ἀποδοῖς, ὡς ᾧ ἐπιπέδον ὄντα οἴχεται. Κέρως

ἢ, ἐλθόντος ἐμοῦ ἐπ' αὐτῶν, ἀεὶ ἀνελθόμενοι μοι δελεῶν ἢ
ναί, ἐγὼ δὲ ὅτι τὰς ἐκείνου δουραεὶς φοιτᾶν ἐπὶ ἡδυνάμην
ἐμῶν πείσασιν. ἕπομαι ὑμῖν, αὐτῶν ἢ ἐνμαχίαις
ὑμῖν ἀγαθῶν ἐπὶ χεῖρματῶν αὐτῶν ἐκείνα ᾧ ἐπιπέδον
χεῖρματῶν ἐπιπέδον. δὲ μὲν ἐγὼ πῶς δήοις δελεῶν
βαρβάροις ὅτι ἢ αὐτῶν ἐκείνοισιν ἀμαρτῶν, δυνάμει
τοῖς ἐχθροῖς πεμφθεῖσιν.

EADEM LATINE,

Francisco Porto interprete.

Equidem ὁ Milesii vrbanis magistratibus parère cogor: à vobis autē pèto vt sum-
mo studio in bellum incumbatis, vt clades vlciscamini, quas plurimas à barbaris,
inter quos habitatis, olim accepistis. Decet autem vos exemplo vestro cæteros in-
ducere socios, vt celerimè maximis detrimentis hostes afficiamus, donec redeāt quos
pro pecuniis afferendis misi Spartam. Nam quæ supererant, eas Lysander discedens;
quasi non necessarias Cyro reddidit: Cyrus verò quum ad eum ipse venissem, nullam

congregiēdi potestatem facere, diem ex die ducere. At ego animum inducere nō poteram, vt foribus eius obuerfaret. Spondeo autem vobis me pro rerum successu, siquis interea fuerit dum illas expectamus, debitam vobis relaturum gratiam. Quare ostendamus barbaris nos ipsos, (diis iuuantibus) vel spretis illorum opibus, posse vlcisci nostros hostes.

EVRYPTOLEMI ORATIO.

ARGVMENTVM.

Summam belli quod cum Lacedæmoniis gerebant Athenienses, commiserant decem ducibus, quos pari imperio & iure creabant interdum. li secundum prælium nauale fecerant, & hostibus grauem cladem intulerant, & post pugnam, quom de suis non paucos desiderari animaduertissent, dimiserant circūquaque ex suis quibus negotium dederant vt naufragos diligenter conquirerent, & duces duos ei negotio præesse iusserant. iis tempestas obstiterat, & re infecta redierant. Reuersis domū decē ducibus ea res crimini ab inuidis data est. Itaq; causam dicere sunt coacti: adeoq; in eos exarsit inuidia, vt nec senatus, quanquam eo vterentur æquiore, nec populus ius æquum in eorum iudicio conferuaret: nec omnino innocentum causam à fontibus vellet seingere. Quæ res haud dubiè illis periculum capitis omnibus denuntiabat. Intercessit hic Euryptolemus, nominatim pro Pericle & Diomedonte: & hac oratione quam pro concione habuit, ostendit non esse ducum omnium causam exequendam, sed omnes ad causam dicendam admittendos, singulorum facta esse cognoscenda, & re cognita, nominatim de illis pronuntiandum. Leges affert, quibus eorum causa debeat disceptari: potest, ad commune omnium patrocinium narrat factum, quod in eo iudicio verfabatur: culpa carere, cuius infimulentur, ostendit. Porro principium orationis satis docet quot & quæ eius sint partes.

Τὸ μὲν κατηγορήσαν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀνέειμι ὑμῶν περὶ Περικλέους, αἰεὶ καί μοι ὄντος καὶ ὀπίσθευκα, καὶ Διομέδοντος φίλου τὰ εἰς ὑμῶν ἀπολογησάμενος τὰ δὲ συμβουλεύσαν ἅ μοι δοκεῖ εἶρεσθαι ἀπάσῃ τῇ πόλει. κατηγοροῦν μὲν οὐκ αὐτῶν, ὅτι ἐπίσταν τοῖς ξυμάρχοντας, βουλευομένοις πεμπὴν ῥαμάματα τῇ τε βουλῇ καὶ ὑμῖν, ὅτι ἐπίστασαν τῶν Θεσσελίων καὶ Θεσσοβούλων πῆλα ἐρέκοντα καὶ ἐπὶ τὰ πελάγησι ἀνέλεσθαι τοῖς ναυαγίοις. οἱ δὲ οὐκ ἀνείλοντο· εἴτα νῦν ἢ αἰψάαν κοινῶν ἔχουσιν, οὐκ ἴσως ἀμαρτάντων, ἔτι αἰψὴν ἢ πότε φιλανθρωπίας, νῦν ἔπειθ' ἐκείνων τε καὶ πινῶν ἄλλων ὀπιβουλεύοντο, κινδυνούσιν ἀπολέσθαι. οὐκ, ἀλλ' ὑμεῖς γὰρ μοι πείθοσθε, τὰ δίκαια καὶ ὅσα ποιοῦντες καὶ ὄσαν μάλιστα ἀληθῆς πείσασθε, καὶ οὐ μετανοήσαντες ὑπερονθύρησθε σφῶν αὐτοῖς ἡμάρτυκῶς ἐς τὰ μέγιστα, θεοῖς τε καὶ ὑμᾶς αὐτοῖς. Συμβουλεύω εἰ ὑμῖν, ἐν οἷς οὐδ' ἔγωγε ἔμοδ' αὐτῶν οὐδενὸς ἄλλου ὅστις ἔραπαθηθῆναι ὑμᾶς, καὶ τοῖς ἀδικουμένοις εἰδῶς κολάσασθε ἢ ἀβούληθε δίκην, καὶ αἶμα πάντας καὶ κατ' ἐκαέσων, εἰ μὴ πλέον, ἀλλὰ μίαν ἡμέραν δόντες αὐτοῖς ἔγωγε αὐτῶν ἀπολογησάμενος μὴ ἄλλοις μάλλον πιστεύοντες ἢ ὑμῖν αὐτοῖς. ἴστε δὲ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντες, ὅτι τὸ Κανόνου ψήφισμα ὅστις ἰσχυρότατον, ὃ κελθεῖ, εἰς πρὸς τὴν ἡμῶν Ἀθηναίων δῆμον ἀδικῆναι, δεδεῶρον ἀποδιδόναι ἐν τῶν δῆμων ἔτι κατεργασθῆναι ἀδικεῖν, ἀποδιδόντα ἐς τὸ βαράθρον ἐμβληθῆναι, τὰ δὲ ῥημάτα αὐτῶν δημηθῆναι, καὶ πρὸς θεοῦ πρὸς ὀπίσθευκα, καὶ τὸ πρὸς ψήφισμα κελθῶν κρίνεσθαι τοῖς στρατηγοῖς, καὶ τῇ Δίᾳ, αὐτῶν γὰρ δοκῆναι, περὶ τὸν Περικλέα τὸν ἐμοὶ προσήκοντα αἰεὶ ὅτι ὅστις ἐκείνον ἀπὸ πλείονος πείθειται ἢ τὴν πόλιν, ὅσοι δὲ εἰ βούλησθε, καὶ τὸ πρὸς τὸν νόμον κρίνασθε ὅτι ὅστις ἱεροσπύλοις καὶ προσδότης, εἰς πρὸς τὴν πόλιν προσδίδω, ἢ τὰ ἱερά κλέπῃ, κριθῆναι ἐν δικαστηρίῳ, καὶ καταγασθῆναι, μὴ τὰ ῥημάτα ἐν τῇ Ἀθήνῃ, τὰ δὲ ῥημάτα αὐτῶν δνμῖσα εἶναι. ὅσοι δὲ ὀπίσθευκα βούλησθε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν νόμων κρίνεσθαι οἱ ἄνδρες καὶ ἐναέκασον, διηρημένως τῆς ἡ-

μέρας πειλῶν μερῶν. ἐνὸς μέρους, ἐν ᾧ ἔξυλλέξαμεν ὑμᾶς δεῖ, καὶ ἀπολογησάμενος, εἰς πρὸς ἀδικεῖν δοκῶν, εἰς πρὸς μὴ ἔτερου δὲ, ἐν ᾧ κατηγορήσεται ἔτερου δὲ, ἐν ᾧ ἀπολογησάμενος. ὅσοι δὲ γινώσκοντες, οἱ μὲν ἀδικουμένοις πείθονται τῆς μεγίστης πειθείας, οἱ δὲ αἰεὶ ποὶ ἐλδοθεῶν ὄντων ἢ ὅτι μὲν, ὡς Ἀθηναῖοι, καὶ οὐκ ἀδικουμένοις ἀπολογησάμενος, ὑμεῖς δὲ καὶ τὸν νόμον ἀποσπασάμενος καὶ ἀδικουμένοις κρίνετε, καὶ οὐκ ἔξυμπολεμήσατε Λακεδαιμονίοις, τοῖς ἐκείνοις ἐξομῆκοιτα ναῦς ἀφελόμενοι καὶ γενικῶς, ὅσοις ἀπολογησάμενος ἀκρίτους ὄσαν τὸν νόμον. πρὸς καὶ δεδότες, σφῶν οὕτως ἐπίσταντες ἢ μὴ οὐχ ὑμεῖς ὄν ἀβούληθε ἀποκτείνετε, καὶ ἐλδοθεῶν ὄσαν, ἀλλ' ὅσοι τὸν νόμον κρίνετε, ἀλλ' ὅσοι ἀποσπασάμενος τὸν νόμον, ὡς καὶ Καλλιξένος τὴν βουλῶν ἐπεισεν ἐπὶ τὸν δῆμον ἐσενδύειν μὲν μὲν ψήφου, ἀλλ' ἴσως αὐτῶν καὶ ἐκείνων ὄσαν ἀποκτείνετε, μεταμελήσῃ δὲ ὑπερον, αἰεὶ μὴ ὄσαν ὡς ἀληθινὸν καὶ αἰωφελῆς ἢ δὲ ὄσαν ὄσαν εἰ καὶ ὄσαν ἀνδρῶν ἡμάρτυκῶς. δεῖν δὲ εἰ αὐτοῖς εἰς Ἀετάρχου μέρους, περὶ τὸν δῆμον καταλύοντι, εἴτα δὲ Οἰνίου περὶ τὸν Θεβαίους πολεμίοις οὐσιν, ἔδοτε ἡμέραν ἀπολογησάμενος, ἢ ἐβούλητο, καὶ ἄλλα καὶ τὸν νόμον περὶ τὸ τοῖς δὲ στρατηγοῖς τοῖς πάντα ὑμῖν καὶ γὰρ μὲν περὶ ξαντας, νικῶσαντας δὲ τοῖς πολεμίοις, ὄσαν αὐτῶν ὄσαν ἀποσπασάμενος, μὴ ὑμεῖς γὰρ ὡς Ἀθηναῖοι ἀλλ' εἰ αὐτῶν ὄσαν τοῖς νόμοις, δὲ οἱ μάλιστα μέγιστοι ἐστὲν φυλάττοντες, αὐτῶν ὄσαν μὴ δὲ περὶ πρὸς πρὸς εἰσενδύειτε δὲ καὶ ἐπὶ αὐτῶν τὰ περὶ ῥημάτα, καὶ τὰ καὶ αἰεὶ ἀμαρτάνει δολοῦσι γινώσκοντες τοῖς στρατηγοῖς, ἐπει γὰρ κρατήσαντες τῆς ναυμαχίας ἐς τὴν γῆν κατέπλεονσαν. Διομέδων μὲν ἐκείνων ἀναχθῆναι ὄσαν κερῶν ἀπάντας ἀναρῆσθαι τὰ ναυαγία καὶ τοῖς ναυαγίοις. Ἐξομῆκοι δὲ ὄσαν τοῖς ἐς Μιτυληνῶν πολεμίοις τὴν ταχιστὴν πλὴν ἀπάντας. Θεσσαλοῦ δὲ ἀμφοτέρω εἴρη γινώσκοντες αὐτοῖς μὲν αὐτῶν καταλίπωσι, ταῖς δὲ ὄσαν τοῖς πολεμίοις πλείωσι, καὶ δεξιάτων ὄσαν, καταλίπειν πρὸς τὰς ναῦς ἐκείνων ὄσαν αὐτῶν ὄσαν ἐξομῆκοις, ὄσαν στρατηγῶν ὄσαν ὄσαν

ἐξ τῶν παξίδρων δέκα, καὶ τῶν Σαμίων δέκα, καὶ τῶν
 ναυάρχων βίης, αὐτῶν ἀπασι γίγνοι, ἐπὶ δὲ πεπαισμένοι-
 τα, πειθαρες, ἀεὶ ἐκείνην ναῦν, τῶν ἀπλωματῶν δὲ δέκα οὐ-
 σῶν, τῶν κατὰ τοὺς θέντων τὰ ξιδρῶν ἦσαν Θερασίου βυλος
 καὶ Θερασιῶν, ὅς ἐν τῇ περὶ τὴν ἐκκλησίαν κατηγοροῦν τῶν
 στρατηγῶν, τῶν δὲ δήμας ναυσὶν ἐπλεον ὅτι τὰς πολέμας, πὶ
 τούτων οὐχ ἰκανῶς καὶ καλῶς ἐπεσέξαι; ἐκνοῦ δὲ καίμον
 τὰ μὲν περὶ τοὺς πολέμοις μὴ καλῶς πεσέξαι, τοὺς
 περὶ τούτων τὰ χθόντας ἴσχυον λόγον, πὶς δὲ περὶ τῶν
 αἰαίρεσιν, μὴ ποιήσαντας ἂ οἱ στρατηγοὶ ἐκέλευσαν, διότι
 ἐν αἰελοῖ τοὺς κρίνεισθαι, τοσούτων δὲ ἔχω εἰπεῖν ὑπερ᾽ ἀμφο-
 τέρων, ὅτι ὁ χριστὸν διεκέρυσε μηδὲν πεσέξαι ὡς οἱ στρατι-

χοὶ παρεκελεύσαντο. τούτων δὲ μέρητες οἱ στοθέντες ἀπὸ τῶν
 αὐτῶν, ὡς εἶς τῶν ἡμετέρων στρατηγῶν ὅτι κατὰ τοὺς
 οὐκ ἐπὶ τῶν περὶ τῶν, ὅτι κελεύοι τῇ αὐτῇ ψήφῳ κρίνεισθαι, καὶ
 αὐτὸν τότε δεόμενον αἰμαρέσως, ἢ περὶ τῶν οὐκ ἐπὶ τῶν
 τὰ περὶ τὰ χθόντας, μὴ τῶν, ὡς αἰσθῆς ἂν τῶν αἰσθῆς, ἀπὸ μὲν
 τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ἀπὸ τῶν οἰκιστῶν τοὺς ἡμετέροισι καὶ
 ἀπὸ τῶν αὐτῶν τῶν ἐν τῶν αἰσθῆς ἀναγκῶν ἀγνωμονεῖν δό-
 ξητε, περὶ τῶν κατὰ τὸν ἀντὶ τῶν ἀδὲν ἡμετέρων, ἢ ἰσχυ-
 ροὺς ἡμετέροισι δὲ τῶν χριστῶν περὶ τῶν περὶ τὰ χθόν-
 τα, δηλὰ πολὺ διεκέρυτον σεφαινοῖς γερᾶρεν τοὺς ἡμετέροισι,
 ἢ δὲ τὰ τῶν ζήμιων, πονηροῖς ἀπὸ τῶν περὶ τῶν.

E A D E M L A T I N E,

Francisco Porto interprete.

Partim accusaturus, viri Athenienses, partim defensurus Periclem necessarium & amicum meum, & amicum Diomedontem, huc ascendi, partim etiam suaturus quæ reipublicæ maximè salutaria esse videtur. Accuso eos quòd collegis ad senatù populùm que scribere volentibus se mandasse Therameni & Thrasylulo, vt parte classis naufragos susciperent, illos non paruisse, id ipsi dissuasent. Itaque iam communè culpam sustineant de eo quod priuatim illi peccarunt, & ob eam humanitatem nunc ab illis & nonnullis aliis insidiosè appetiti in capitis discrimine constituti sint: haud futuri planè, si vos me audiat, & vestram æquitatem atque religionem retineatis. & si eos audire patiamini, ex quibus maximè verum cognoscetis: ne postea ducti pœnitentia peccasse vos in deos, & vos ipsos in quos minimè debetis, agnoscatis. Ea verò vobis suadeo, quibus neque à me, neque ab alio quopiam decipiæmini, & simul de reis vel omnibus vnà, vel singulis, quacumque lege placuerit, re cognita supplicium sumeris, modò diem vnicum, si non plures, ad causam dicendam illis annuat, vt vobis ipsis potius quam aliis fidem habeatis. Neminem vestrùm fugit, viri Athenienses, rogationem Canobi esse firmissimam, & summæ apud nos autoritatis: ea iubet, qui populum Atheniensem iniuria affecerit, is causam ex vinculis coram populo dicat: & si conuictus iniuriarum fuerit, plectatur capite, & in barathrum coniciatur: bona eius publicentur, eorum decima sacra Mineræ habeatur. Censeo itaque duces ex ista rogatione causam dicere oportere, & verò primum omnium Periclem meum necessarium, si vobis idè lubeat: nam turpe esset me pluris illum facere, quàm rempublicam vniuersam. Quòd si mauultis, dicant causam ea lege quæ est in sacrilegos & proditores, & qua sancitum est, Si quis aut rempublicam prodatur, aut sacræ pecuniam furetur, is dicta in foro causa, si fuerit damnatus, capite plectatur, & finibus Atticis exportetur, bona eius publicentur. Harum rogationum vtralibet viri Athenienses, dicant causam homines isti singillatim. Vt stri autè fuerit muneris diem partiri in tres partes: vnã accusatori, alterã reis dare, tertiam partem vobis referuare, vt causa in concilio vestro cognita, sint necne damnandi statuatis. Si iudicium ita constitutum fuerit, qui sunt in culpa, grauissimo afficientur supplicio: qui carent culpa, ii à vobis, ò Athenienses, absoluentur, nec dabit pœnas capitis innocentia, vos autem pietate vestra religionèque iuris iurandi conseruata sententiam ex legibus feretis, neque vnà cum hostibus Lacedæmoniis oppugnabitis, damnantes indicta causa contra leges eos, qui parta victoria septuaginta naues hostibus ademerunt. Quid quæso veremini? quid tantopere nullo urgente festinatis? an ne quem libuerit interficiatis, & quem libuerit absoluatis, si ex legibus, non contra leges iudicium feceritis? quemadmodum Callixenus senatui persuasit vt populo permitteret vnus suffragiis sententiam de omnibus ferre. At fortasse aliquem etiam innocentem interfeceritis, cuius postea vos pœnitebit: ea res quantum doloris sit datura vobis, iam animis concipite, præsertim si in capita & salutem hominum peccaueritis. Indignè verò feceritis si Aristarcho qui statim popularem primum euertebat, ò enim deinde prodidit Thebanis hostibus, diem tamen ad dicendam causam arbitrari suo concessistis, & alia quedam distis, quæ permittuntur legibus: duces verò qui cuncta in bello feliciter gesserunt,

δύο σπέρηρις ἐς πλεούσας παρήχθητο, ἡπίστει μὲν ὅτι καὶ οἱ
 παρ' ἑαυτοῦ τῇ πόλει γερῶν ἡμίονοι, πάντες ἰσὸς πῶς ἕμιν
 ἔξοιεν, ἀντίποινα δὲ καὶ ὅτι ἦν μετ' ἑαυτοῦ ἕνα ἕκαστον λα-
 βῆναι ἔφασαν, χεῖρα μὲν δὲ ἴσους ἔχοντες ἄλλοι δὲ ἰσὸς ἔχοντες
 καὶ οἱ μετ' ἑαυτοῦ πάντες πολέμοιο τῇ πολιτείᾳ ἔσονται, ἀν-
 τίποινα δὲ καὶ ὅτι τὰ ὅπλα τῷ πληθύνει παρηρούτω, οὐ νο-
 μίζον χεῖρα ἀδελφῶν πῶς πόλιν ποιεῖν, οὐδὲ γὰρ τοῖς Λακε-
 δαιμονίοις ἑσώων τοῦ πούνεκα βουλομένοισι παρ' ἑαυτοῦ ἡ-
 μάς ὅπως ὀλίγοι ἡμίονοι μὴδὲν δυνάμεθα αὐτοῖς ὠ-
 φελῆν, ἔξω γὰρ αὐτοῖς, εἰ ἔσονται, καὶ μὴδὲνα λε-
 πῆν, ὀλίγον ἐπὶ χρόνον τὰ λιμῶν πέσαντες, οὐδὲ γὰρ πρὸς
 ἑσὺς μεθοδῶν ξυμῆστέ μοι, ἔξω δὲ αὐτῶν ἦν πολιτῶν ἑσ-
 οῦ ποῖς παρ' ἑαυτοῦ βαλεῖν, ἕως ῥαδῖος οἱ ἀρχόντες ἑμὲ
 λούον ἦν ἀρχούτων κρατήσιν, ἐπεὶ γὰρ μὲν πολλοὺς ἑσώ-
 ρων ἐν τῇ πόλει τῇ ἀρχῇ τῆδε διεκράτει, πολλοὺς δὲ φυγά-
 δας ἡμίονοις, οὐκ ἂν ἐδόκει μὴ οὔτε Θερασίδουλον, οὔτε
 Ἄνυτον, οὔτε Ἀλκιδιάδην φυγάδεύειν, ἦδὲν γὰρ ὅτι οὐτῶ
 γὰρ τὸ ἀνὴρ παλόν ἰσχυρόν, ἔσονται, εἰ τὰ μὲν πληθὴ ἡγεμόνες
 ἱκανοὶ παρ' ἑαυτοῦ ἔσονται, τοῖς δὲ ἡγεμόσι βουλομένοισι ἑσώ-
 μαχοι πολλοὶ φανήσονται, ὅταν οὐκ οὐκ νομοθετῶν ἐν τῇ φα-
 κερῶ, τότε παρ' ἑαυτοῦ ἀνδραγαθῶς ἢ παρ' ἑσὺς νομίζοιτο ;
 οὐχ οἱ ἔχθροισι, ὡς Κελπία, κερύοντες πολλοὺς πεισάσαι,
 οὐδὲ οἱ ἑσώμαχοις πλείους διδάσκοντες κτῆσαι, οὐτι
 τοῖς πολέμοιο ἰσχυροῖς πεισοῦσιν ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον οἱ ἀδύ-
 κως τε χεῖρα ἀφαιρούμενοι, καὶ τοῖς οὐδὲν ἀδικούσας
 ἀποκτείνοντες, οὐτὶ εἰσὶν οἱ καὶ πολλοὺς τοῖς ἑσώμαχοις
 ποιούσας, καὶ παρ' ἑσὺς δίδόντες οὐ μόνον τοῖς φίλοις, ἀλλὰ καὶ
 ἑαυτοῖς δι' ἀγαθὸν ἔσονται, εἰ δὲ μὴ ἄλλως γινώσκον ὅτι ἀλη-
 θῆ λέγεις, ὡς δὲ παρ' ἑαυτοῦ πῶς ἔσονται Θερασίδουλον
 καὶ Ἄνυτον καὶ τοῖς ἄλλοις φυγάδαις ἂν ἔσονται λέγεις μᾶλλον
 ἀνὴρ δὲ βούλεσθαι γένοσθαι, ἢ ἂν οὐτὶ παρ' ἑαυτοῖς ; ἔ-
 ρω μὲν γὰρ οἱμαγῶν μὲν αὐτοῖς νομίζοντες ἑσώμαχων πάντα
 μεσῶν ἔσονται, εἰ δὲ τὸ κράτος τῆς πόλεως παρ' ἑσὺς ἦν
 εἶχε, χαλεπὸν ἂν ἡγεῖσθε ἔσονται τὸ δὲ παρ' ἑαυτοῖς ἐπὶ τῆς χε-
 ρῆς, ἂν ἂν εἶπεν ὡς ἔσονται εἰμὸς αἰεὶ ποτε μεταβάλλε-
 σθαι, κατανόησατε καὶ τῶντα, πῶς μὲν γὰρ ἦν τετρακο-
 σίων πολιτείαν καὶ αὐτοῖς δήπου ὁ δῆμος ἐψηφίσασθαι,
 διδασκόμενος ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι πάσης πολιτείας μᾶλ-
 λον ἂν ἡ δημοκρατία πιστεύσασθαι, ἐπεὶ δὲ γὰρ ἐκείνοι μὲν οὐ-
 δὲν ἀνέστησαν, οἱ δὲ ἀμφὶ Δελιοπέτλιν καὶ Μελαΐτιον καὶ
 Δελιοπέτλιν στρατηγούσας, φανέροι ἔσονται ὅτι τὰ γὰρ
 ματ' ἔρμαα πειρίζοντες, ἐπὶ ὅ ἐβούλοντο τοῖς πλείμοις δε-

ξάμενοι, ὅφ' αὐτοῖς καὶ τοῖς ἐπείροισι πῶς πόλιν ποιήσασθαι,
 εἰ τῶν ἀδελφῶν ἐξ ἑσὺς διεκάλουσα, τῶν δὲ ἐπὶ παρ' ἑσὺς
 ἦν ἦν φίλων; ἀποκαλεῖ δὲ Κόθρονόμην, ὡς ἀμφοτέρους
 περιώμενον ἀρμόζειν, ὅσας δὲ μὴδὲ ἐπείροισι ἀρμόζει, τῶ-
 νων, ὡς παρ' ἑσὺς ἦν ἦν, πῶς ποτε καὶ καλέσασθαι χεῖρα, οὐ γὰρ δὴ ὄν
 μὲν τῇ δημοκρατίᾳ, τῶντων μισοδημοκρατίας ἀνομιῶν, ὅν
 δὲ τῇ ἀριστοκρατίᾳ, τῶντων μισοχρηστώτατος γερῶν ἡ-
 ρῶ δὲ ὡς Κελπία, κείνοις μὲν αἰεὶ ποτε πολεμῶ τοῖς ἢ παρ' ἑ-
 σὺς οἰομένοισι καὶ τῶν δημοκρατίαν ἔσονται, ὅτι καὶ οἱ
 δευλοὶ καὶ οἱ δι' ἀπολείαν δραχμῆς αὐτῶν ἀποδύμενοι πῶς
 πόλιν, δραχμῆς μετέχοντες καὶ τοῖς δὲ γὰρ αὐτῶν αἰεὶ ἑσώμαχοις
 εἰμὸς οἱ οὐκ οἴονται καλέσασθαι αὐτῶν ἔσονται ὀλιγοχρῆσται, ὅτι
 αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὀλίγων πεισθέντων πῶς πόλιν κατεστήσασθαι,
 τὸ μὲντοι σὺ τοῖς δυνάμενοι καὶ μετ' ἰππῶν καὶ μετ'
 ἀσπίδων ὠφελῆν, δὲ τῶν πῶς πολιτείαν παρ' ἑσὺς ἀρμό-
 ζοντες ἡμίονοι ἔσονται, καὶ γὰρ οὐ μεταβάλλομαι, εἰ δὲ ἔσονται
 πῶς, ὡς Κελπία, ὅταν ἔσονται ἑσὺς τοῖς δημοκράτοις ἢ παρ' ἑσὺς
 τοῖς καλοῖς τε καὶ κακοῖς ἀπεστρέψοντες πολλοὺς ἐπιχρή-
 σα, λέγει, εἰ γὰρ ἐλεῖ γὰρ ἢ νῦν τῶντα παρ' ἑσὺς, ἢ παρ'
 ἑσὺς ποτε πεπληκῶς, ὁμολογῶ τὰ πάντων ἑσώμαχοις τὰ
 πάντων ἀνδραγαθῶς ἀποκτείνουσι. Πρὸς δὲ ταῦτα ὁ Κελπίας
 ἔφη, ἔγω, ὡς βουλή, νομίζω παρ' ἑσὺς ἔσονται οἱ οἰοῦντες, ὅς
 αὐτῶν τοῖς φίλοις ἔσονται παρ' ἑσὺς μὴ ὅτι πῶς ἔσονται, καὶ ἔσονται
 οὐκ ἔσονται πῶς καὶ γὰρ οἱ οἱ ἐφεστικότες οὐ φασι ἡμῖν
 ὅτι πῶς ἔσονται εἰ ἀνὴρ ἀδελφῶν πῶς φανερός ἢ ὀλιγοχρῆσται
 λυμαγόμενος, ἔσονται δὲ ὅτι καλοῖς νόμοις, ἦν μὲν ὅτι
 πεισθέντων ὅταν μὴδὲνα ἀποκτείνουσι ἀδελφῶν ἡμετέρας
 ψυχῶν ἦν ἔσονται τὸ κατελόγους κτεροῖς ἔσονται τοῖς πεισθέν-
 τας δυνάμενοι, ἔσονται ὅτι Θερασίδουλον τῶντα ἔσονται
 τῶν κατελόγους, ἔσονται καὶ ἀπεστρέψοντες ἡμῖν καὶ τῶν ἡμεῖς
 δυνάμενοι, ἀπεστρέψοντες τῶντα ὅτι Θερασίδουλον ἀνὴρ πῶς
 εἶπεν, ἔγω δὲ, ὡς ἀδελφῶν, μετ' ἑσὺς τῶν πάντων ὀνο-
 μῶντα, μὴ ὅτι Κελπία ἔσονται ἔσονται μὴ τε ἐμὲ μὴ τε ὀ-
 μῶν ὅν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅταν νόμον οὐ πῶς ἔσονται παρ'
 ἑσὺς ὅτι κατελόγους, καὶ τῶν καὶ ἡμῖν καὶ ἐμῶν πῶς κτε-
 ρῶν ἔσονται, καὶ τῶν μὲν τοῖς τοῖς οὐκ ἀγαθῶν ὅτι οὐδὲν μοι
 ἀρεσκῶς ὅδε ὁ βασιλεὺς, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τῶν ὅτι πῶς
 ἔσονται, ὅτι οὐ πῶς οὐ μόνον εἶσθε παρ' ἑσὺς ἀδικώτατοι,
 ἀλλὰ καὶ παρ' ἑσὺς ἀδικῶτατοι, μὴ μὲν μὲν, ὡς ἀδελφῶν κα-
 λοὶ κακοῖς, δυνάμενοι, εἰ μὴ βοηθήσετε ἡμῖν αὐτοῖς, καὶ
 τῶντα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμῶν ὄνομα ἀπεστρέψον-
 τεροῖ ἢ τὸ ἡμῶν ἐκείνου.

E ADEM LATINE,

Francisco Porto interprete.

EGO verò primùm, ὁ viri, respòdebo ad illud quod postretum mihi obiecit Cri-
 tias. Criminatur enim me duces accusasse ac reos peregisse. Ego autè non prior il-
 los accusaui ; sed illi obiecerāt me iussum ab eis nō suscepisse ciues qui in mare de-
 ciderāt in pugna nauali prope Lesbū cōmissa. Ego verò me purgās quū dicerē ne nauig-
 are quidè mihi licuisse propter vim tempestatis, ne dum suscipere naufragos, probaui
 meam causam ciuitati: at illi quodammodo seipsos accusabant. nam quum affirmarēt
 viros suscipi potuisse, tamen desertis illis, vt in mari interirent, ipsi diuersi nauigando a-
 bierunt. Quanquam non miror Critiam leges violasse. nam quum hæc gesta sunt, ipse
 non aderat, sed in Theffalia cum Promethèo statum instituebat. popularem, & seruos
 in dominos armabat. Iam què iste illic egètit, dii à no^{ra} ciuitate longè auertant. In co
 verò illi assentior, si quis est qui velit vobis eripere n^{ra} ciuitatem, & hostes vestros confir-
 mare, cum extremo supplicio afficiendum esse. n^{ra} crum quisnam hæc molietur, vos

optimè iudicatos arbitror, si quæ vnicique nostram & antea gesta sunt, & nunc geruntur, perpendetis. Meministis nos omnes in legendo senatu, in creandis magistratibus, in iis deferendis in iudicium quos improbos esse constabat hucusque consensisse: sed ex quo isti coeperunt comprehendere viros bonos, ex eo ego quoque coepi ab istis dissentire. Intelligebam enim Leonte Salaminio interempto, viro omnium opinione bono, & spectatae virtutis atque innocentiae, similes eius perterritos iri, atque ita rebus nostris esse aduersaturos. Intelligebam etiam quum Niceratus Niciae filius comprehenderetur, vir diues, & qui nunquam neque ipse neque pater eius populare quippiam gesserat, eius similes futuros vobis hostes. Præterea extincto à vobis Antiphonte, qui in bello duas triremes instructissimas reipublicae dederat, perspiciebam omnes reipublicae studiosos vestram potentiam suspectam habituros. Restiti etiam quum censebant ut singuli nos singulos aduenas prehenderemus, atque opprimeremus: nam facile perspicere poterat iis extinctis omnes aduenas futuros reipublicae hostes. restiti etiam quum arma plebi adimebant. Neque enim debilitandam arbitrabar rempublicam. Nam ne ipsos quidem Lacedæmonios intelligebam voluisse conseruare nos propterea, ut constituto dominatu paucorum, nullo illis præsidio, si casus ita ferret, esse possemus. poterant enim illi si hoc spectassent, neminem nostrum superstitem relinquere, si fame paulo diutius nos pressissent. Displicebat etiam mihi præsidium mercede conducere, quum liceret tantum habere ciuium quantum foret satis ad coerendos cogendosque ciues ut parerent imperio. Denique quum plures in ciuitate cernerem nostro imperio infensos, multos pelli in exilium, non poterat placere mihi ut aut Thrasybulus, aut Anytus, aut Alcibiades vrbe expellerentur. Sic enim intelligebam aduersarios firmos fore si plebi duces idonei adiungerentur, ducibus multi focii non defuturi viderentur. Qui ergo hæc palam suadebat, is nonne rectius amicus quam proditor existimandus esset? non illi alunt & confirmant hostes ô Critia, qui vetant ne inimicorum numerus augeatur, & rursus docent quo pacto sociorum maximus quaeratur numerus: sed multo magis qui per vim & scelus fortunas ciuium eripiunt, & innocentes interficiunt, isti sunt qui aduersariorum numerum augent, & non solum amicos, sed seipsum etiam ob sordes & turpem quaestum produnt. Hoc si aliunde verum esse cognoscere non potestis, inde saltem perspicite. Vtrum putatis Thrasybulum & Anytum, ac ceteros exules malle hic fieri quæ ego suadeo, an quæ ab istis aguntur? Equidem persuasum habeo eos nunc omnia sociis & amicis plena sibi esse existimare: at si optima ciuium pars amica nobis esset, vix vllum sibi locum relictum iri in nostris finibus in quo consistere illis liceat. Quæ verò mihi obiecit de perpetua inconstantia, meam defensionem iam accipite. Nam statum quadringentorum, vel ipse populus decreuit, edoctus nempe Lacedæmonios quamlibet formam reipublicae potius quam popularem statum esse probaturos, & ei fidem habituros, & quum illi perstarent in sententia: Aristoteles verò, Melanthius & Aristarchus duces aperte iam munitiones ad aggerem extruerent, ut videlicet receptis in eas hostibus ciuitatem opprimerent. Hæc si ego senties ne fierent prohibui, proditor amicorum continuo propterea fui? Et Cothurnum me appellat, quod vtrique parti placere studeam. qui verò neutri placet, is quo tandem quæso nomine erit appellandus? nam tu in statu populari ei infestissimus omnium habebaris, in optimatum statu optimum quenque capitali odio prosequutus es. Ego verò ô Critia resisto semper illis qui popularem statum non prius optimum fore arbitrantur, quam vel serui & ii qui per inopiam vel a se ciuitatem venderent, ad eam gubernandam admitterentur. illis etiã perpetuo resisto, qui dominatum paucorum non rectè constitutum iri putant, ni ciuitatem paucorum tyrannidi subiiciant: quod verò iam pridem sensi eum fore optimum ciuitatis statum, qui regeretur ab iis qui copiis pedestribus & equestribus prodesse reip. possent, nunc etiã sententiam non muto. Quod si potes ô Critia memorare tempus in quo ego viros bonos à gubernaculis reip. ausus sum propellere, iam iam demonstra. nam si arguar id vel nunc patrare vel superioribus patrasse temporibus, fatebor me merito supplicio extremo afficiendum esse. *Quibus subiunguntur hæc Critia,* Ego ô senatores existimo sapientis reip. principis munus esse, si constet amicos decipi, hoc nullo modo pati.

hoc ego quoque facere iam intendo: nam ii qui circumstant, negant se permissuros vt dimittamus hominem qui dominatum paucorum aperte labefactat. Est autem constitutum nouis legibus, neminem ciuium ex tribus millibus sine vestro suffragio capitis damnari oportere: in cæteros qui sunt extra hunc numerum, triginta viros habere necis potestatem. Quare ego expungo Theramenem istum ex catalogo vobis omnibus consentientibus, & nos cum capitis damnamus.

Ad quæ respondit Theramenes, ad arā profiliens, Ego verò viri fortes, supplex postulo quæ omnium æquissima sunt, vt neque me, neque alium quenquam ad libidinem Critiæ deleri ex catalogo permittatis, sed ex lege quam tulerūt isti de iis qui continentur in catalogo, de me atque de vobis iudicium fieri velitis. Quanquam illud per deos non ignoro aram istam nihil mihi profuturam: sed tamen volo testatum relinquere, tyrannos istos non solum in homines esse violentissimos, sed in deos etiam existere maximè impios & scelestos. Miror tamen, viri optimi, si vobis ipsis minimè succurratis, præsertim persuasi non magis meum nomen ex catalogo quàm vestrum vniuscuiusque expungi posse.

THRASYBVLI ORATIO.

ARGVMENTVM.

Vindex ereptæ libertatis à tyrannis illis triginta, & vltor iniuriarum Thrasybulus Atheniensis, coacta manu, & editis iam in Attico agro secundis aliquot præliis, clandestino ingressu Piræum portum intraerat: inde in urbem irrupturus, qua potitus, Athenas liberaret. tyranni præsidium illi suum & contractas ex ciuibus copias oppofuerunt. Instructis vtrisque quum conferendæ manus essent, orationem hanc in procinctu habuit ad suos Thrasybulus, quæ tota est ad eos animandos, & ad mortis periculique metum iis abstergendum collata. Argumenta præcipua sunt duo: causæ æquitas, & victoriæ facultas: ad primum pertinent ea quæ de atrocissimis iniuriis ab eo dicuntur: ad secundum, repetita superiorum victoriarum memoria: deorum præfens numen ad progendam innocentiam: armorum, loci, aciei hostilis opportunitas.

Αἱ ἄνδρες πολῖται, τοῖς ἡμῶν διδάται, τοῖς δὲ αἰαμῆσαι ἡμῶν βούλομαι, ὅτι εἰσὶ πῆλ' ἡμετέρων οἱ μὲν τὸ δέξιόν ἔχοντες, οἱ ὑμεῖς ἡμέρα πῆλ' ἡμετέρων ἐδωξάπε' οἱ δὲ ὅπλ' ἑδωξάμου ἔρασι, οὗτοι δὲ οἱ πελάκοντα, οἱ ἡμᾶς καὶ πόλεως ἀπετέρουσιν οὐδὲν ἀδικούτας, καὶ οἰκῶν ἑξήλων, καὶ τοῖς φιλάτοις πῆλ' ἡμετέρων ἀπαισιμαῖνοντο. ἀλλὰ νῦν πῶς ἄρα γὰρ ἔχουσι οὐδὲν ὅπλ' ἡμῶν οὐ ποτε ὦνοντο, ἡμεῖς δὲ αἰεὶ ἔχουμεθα. ἔχοντες γὰρ ὅπλα μὲν ἀναπνοῆς αἰσῶν καὶ θέαται' οἱ δὲ θεοὶ, ὅπ ποτε καὶ δεῖπνοῦντες ζωελαμθανόμεθα, καὶ καθεύδοντες καὶ ἀγοράζοντες: οἱ δὲ καὶ οὐχ οὕτως ἀδικούτες, ἀλλ' οὐδὲ ὅπλημαῦτες ἐφυγαδενόμεθα, νῦν φανερώς ἡμῖν ἔυμαχοῦσιν, καὶ γὰρ ἐν ἀδία χιμῶνα ποιοῦσιν, ὅταν ἡμῖν ἔμαφῆ: ἔ' ὅταν ὅπλημαῦτον, πολλῶν ὄντων ἐμαίον, ὀλίγους οὐσι ἔσπασα ἰσάσαι διδάσαι. Ὡ νῦν δὲ κοκμήκασι ἡμᾶς ἐς χωρίον ἐν ᾧ οὐπὶ μὲν οὐτὲ βάλαν' ἔπε ἀκονί' ἐιν ἔσπ' ἡμεῖς δὲ ἐς τὸ κάταντες καὶ δόξατα ἀφιέντες καὶ ἀκόν-

πα καὶ πέτροις, ἐξέομεθα π' αὐτῶν, καὶ πολλοὺς καταβώσομεν, καὶ ὡπτο μὲν αὐτῶν πῶς δὲ ἡσῆν τοῖς γὰρ ἡμετέροις οὐκ ἔστιν ἰσούμαχομαι νῦν δὲ, αὐτῶν ὡς ἄρα ἡμετέροις ἡμετέροις ἀφίηται τὰ βέλη, ἀμφοτέρωθεν οὐδὲ εἰς ὧν γὰρ μεσῆ ἢ ὀδός, φυλακίονοι δὲ δραπεύουσι αἰεὶ ἕσπ' ἡμῶν αἰσῶν ὡς περὶ ἑσπ' ἡμετέροις καὶ τυπῆν ὅπου αὐτῶν βουλώμεθα, ἔ' ἀλλομερούς αἰατῶν ἐπιν. ἀλλ', ὦ ἄνδρες, οὐτὼ γὰρ πῶς ἔσπ' ἡμῶν πῶς ἑαυτῶν ζωεῖσθαι τῆς νίκης ἀπώτατος ὦν, αὐτῶν γὰρ ἡμῖν, αὐτῶν θεός, νῦν ἔσπ' ἡμῶν καὶ πατρίδα καὶ οἶκος καὶ ἔλθ' ἡμετέροις καὶ πῶς ἡμῶν, οἱς εἰσι, καὶ γυνῶν καὶ μακρότεροι δὲ ἡμῶν νικῶντες ὅπλημαῦσι τῶν πασῶν ἡδίστην ἡμέραν. ἀδελφῶν δὲ καὶ αὐτῶν πῶς ἔσπ' ἡμῶν καὶ γὰρ οὐδὲ εἰς οὐτὼ πλούσιος ὦν καλοδ' ἐσπ' ἡμῶν οὐδὲ ἔσπ', ἡνίκ' αὐτῶν καὶ πῶς ὅταν δὲ πῶν ἐν ἀλίον ἡμετέροις καλέστωμεν, τότε πάντες ὁμοθυμαδὸν αὐτῶν ὦν ἕξεισθαι, πῶς ἡμετέροις ὡς ἀνδρας.

E ADEM LATINE,

Francisco Porto interprete.

Alios vestrum ô ciues docere volo, alios admonere, hostes qui cōtra vos propius tendunt, & dextrum obtinent cornu, eos esse quos nudiusquintus in fugam verfos persequuti estis: qui verò in læuocornu nouissimi sunt, hi sunt triginta tyranni, qui nos innocentes vrbe eiiciebāt, aris & focis expellebant, charissimos quosque nobis capitis supplicio afficiebant, fortunam nostram proscribebāt. iam verò in eum locū deducti sunt quò nunquam ipsi putassent, nos tunc persequi. nam & armati contra eos stamus, & deos, qui nō ignorāt nos & inter cœnandū & inter dormiendū & inter meiandū in foro cōprehendi solitos, nonnullos etiā nostrum non solum innocentes,

sed ne præfentes quidem exilio mulctari, à nobis palàm stantes iam habemus. Nam & sereno cælo tempestates cient, quum id vobis expedit, & quum manum conferimus, cum aduersariis, quanquam illi longè plures sint, tamen nobis paucioribus victoriam annuunt. Iam verò in hunc locum adduxerunt nos, in quo isti neque tela, neque hastas iaculari vltra primos ordines poterunt, quippe qui aduersus nos ex loco inferiore tendunt: nos verò in decliue & lanceas, & hastilia, & lapides iaculantes, facillè eos assequemur, & multos confauciabimus. Atq; aliquis fortasse existimauerit nobis pugnandum fore saltem cum primis ordinibus æqua conditione: sed si vos (vt conuenit) alacriter tela ieceritis, nemo non assequetur aliquem hostium, quorum via plena est, illi verò cauetes tela, sub clypeis perpetuò latitabunt: itaque licebit eos quasi cæcos vbilibet faucia re, & infiliendo subuertere. Quare ò viri, res gerenda ita est, vt se quisque vestrum victoriæ fuisse autorè persuasum habeat: hæc enim nobis (deo volente) nunc restituet patriam, domos, libertatem, liberos, & vxores iis quicunque habent. Beatos igitur nos, qui parva victoria lætissimū hunc diem aspicient: beatū etiam eū quicunque cadet. nam nemo diues & fortunatus monumentum tam præclarum consequuturus est. Ego igitur, quū tempus fuerit, præana inchoabo: vos omnes vno animo post Martem imploratum, facite impetum, & vestras vlciscimini contumelias & iniurias.

ORATIO CLEOCRITI.

ARGVMENTVM.

Potitus victoria Thrafsybulus, reliquias hostium perfequi parabat, & in urbem impetum facere volebat: proinde in fugientium tergis hærebat: qui quum ne cruenta & funesta foret victoria metuerent, colloqui cum victoribus cœperunt. In his hic Cleocritus, qui, vt præco, valebat voce, magna voce, & omnium nomine victores non tam deprecatus est quàm hortatus, vt sibi à sauitia omni temperarent. Nititur argumētis his, ciues esse omnes inter sese, & habere omnia sacra & profana in vrbe cōmunia: multos etiam esse inter quos sanguinis coniunctio intercedat: non esse lacerandam & delendam patriam: aliam debere esse victoriam ciuium ad rempublicam vindicandam, aliam tyrannorum ad opprimendam.

Ἄ ἄνδρες πολῖται, ἢ ἡμᾶς ἔξελαύνετε; ἢ ἀποκτείνετε ἐξ ἡμετέρας; ἢ μᾶλλον καὶ ἄν ἔδεπάποτε ἐπιήσασθε, μετρήσειμεν ὃ ὑμῖν καὶ ἱερὰν ἔσσι σεμινοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ εὐροσφῆ ἔσσι καλλίσων, καὶ ἕξυ χροθυται καὶ ἕμι φοιτηται γαργυ ἡμεδα καὶ συσραπῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κενν δυνάμεμεν καὶ γλυ καὶ κτ' ἰαλαπαι ἑσφ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν πατρίδας τε καὶ ἐλευθερίας. ὡς δὲ θεῶν πατρῶων καὶ μητρῶων, καὶ ἕξυ γενέας, καὶ κηδεσίας, καὶ ἑταμείας (πάντων γὰρ πύτων πολλοὶ κοινωνδμερὶ ἀμύηλοισ) αἰδούμενοι καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις, παύσα-

σε ἀμφοτέρωντες ἐς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιώτατοις πελάκοινα, οἱ ἰδῶν κερδέων ἐνεκα δλίχου δέιν πλείοις ἀπεκτόνασιν. Ἄ θύμωων ὄν ὄκτω μισὴν ἢ πᾶς τες Πηλοποννήσιου δέκα ἔτη πολεμουῶτες. ἔξον δ' ἡμῖν ὄν εἰρήνην πολιτεύεσθαι, οὐ πῶς ἔσσι πάντων ἀγρότων τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν ὡς δὲ ἀμύηλοισ παρέρχοισιν. δὴ δὲ γε μὲν ποὶ ὄπίσσεσθε ὅτι ἔσσι καὶ ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἐσσι οἱ κατεδακρυσάμεν.

E ADEM LATINĒ,

Francisco Porto interprete.

CVR nos, ciues, expellitis? cur interficere vultis? nos nihil vos vnquam læsimus: communia vobiscum habuimus templa sanctissima, sacrificia & ludos celeberrimos: lusimus vnà & saltauimus, instituti vnà sumus, stipendia vnà meruimus, multa pericula; pro communi omnium salute ac libertate, terra marique vnà subiuimus. Per deos paternos maternosque, per cognationes, affinitates, fodalitia (quarum necessitudinum vinculis plerique stringimur) deos atque homines veriti, desistite in patriam peccare, neque nefarios istos tyrannos audite, qui sui quæstus gratia plures ciues ferè octo mensium spatio necarunt, quàm omnes Peloponnessi integris x annis bellum gerentes. Et quū nobis omnibus tranquillum & pacatè viuere liceret, isti bellum ciuile omnium turpissimum, & perniciosissimū ac scelestissimū diis hominibusque maximè detestandum, excitarunt. Quin & illud quoque vobis persuasum sit eos, qui iam in prælio ceciderunt, non minus à nobis quàm a vobis ipsis nonnullos deplorare.

THRASYBVLI ORATIO.

ARGVMENTVM.

Exactis tyrannis, & infracto eorum in vrbe dominatu, quū per Lacedæmonios concordia coisset inter eos ciues qui rem tyrannorum adiuuerant, & exules, qui patriam recuperarant: & quū esset ex omnium consensu constituenda respubl. essetque de summa reip. conuocata ab iis concio: ibi hanc orationem habuit Thrasybulus, autor libertatis, qua obiurgauit ciues illos ministros & fautores tyrannidis, non ad alienandos animos, sed ad eorum ferociam coercendam. Docet enim nihil esse quamobrem magnos spiritus tollerent: nullas esse illis causas exultandi, magnas verò penitendi. Hortatur tamen alios, qui iustas conquerendi de his causas haberent, vt deposita offensio- num memoria, pacis condiciones persanctè seruent.

Ἰ Μὴν, ὧ ἐκ τῆ ἀστεος ἀἰδρες, ξυμβουλῶν ἐστὶ γυναι
μας αὐτῆς. μάλιστα δὲ αὐ γνοίητε εἰ ἀναλογισαθε
ὅππῃ πνὶ ὑμῖν μέγα φρονητέον ὅτιν, ὡς τε ἡμῶν ἄρχην ὀπι-
χρεῖν. πτερον δικαίον τερον ἐστῆ; δμῷ ὁ μὲ δῆμος, πενέτερος
ὑμῶν ὦν, οὐδὲν πώποτε ἐνεκα χερμάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν.
ὑμεῖς δὲ, πλουσιώτεροι πάντων ὄντες, πολλὰ καὶ αἰσῶν ἔ-
τεκα κερδῶν πεποιήκατε. ἐπὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑ-
μῖν προσήκει, σκέλαθε εἰ ἄρα ἐπ' αἰδρεία ὑμῖν μέγα
φρονητέον. καὶ τίς αὐ καλλίων κρίσις τούτου χήροιο ἢ ὡς ἐ-
πολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; ἀλλὰ γυνῆ φαίητ' αὐ

προέχην, οἱ ἔχοντες καὶ πῆχος καὶ ὄπλα καὶ χερμάτα καὶ
ξυμμαχοῖς Πελοποννησίοις, ἕτω ἤνθ' οὐδὲν τούτων ἔχον-
των πεισθηλίθητε; ἀλλ' ὅππῃ Λακεδαιμονίοις δὴ οἰεθε
μέγα φρονητέον ἔσθ; πῶς, οἷχ' ὡς πρὸς τοῖς δακνόνταις κροῖῶ
δύσαντες πρὸς διδάσιν, οὕτω κἀκείνοι ὑμᾶς πρὸς δόντες
πρὸς ἠδίκησεν τούτω δήμω, οἷχονται ἀπίοντες; οὐ μὲν πο-
τε ὑμᾶς, ὧ ἀἰδρες, ἀξία ἐστ' ὦν ὁμομοκατε πρὸς βίωσιν
οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ τῶπ πρὸς τοῖς ἀλλοῖς καλοῖς ὀππδὲ-
ξαι, ὅππ καὶ ἄλλοι καὶ ὅσοι ἐστῆ.

E ADEM LATINE,

Francisco Porto interprete.

Quidem, viri qui ex superiore vrbe estis, autor sum vt vos ipsos noscatis: noscere autem poteritis, si diligenter perpendatis an aliquid sit causæ cur vos elati animis imperium habere in nos tentetis. Vtrum quia præstatis æquitate? atqui populus, qui longè pauperior vobis est, tamen neminem vestrum vnquam pecuniæ gratia violauit: vos verò qui longè ditiores omnibus estis, multa & fœda quæstus gratia perpetrastis. Et quoniam cum æquitate nulla est vobis affinitas, videte iam an vobis virtutis causa sint spiritus attollendi. Et quod huius rei iudiciū certius esse poterit, quàm ratio belli inter nos gesti? At prudentia præstare vos existimabitis, qui quanquam & mœnia & arma & pecuniam, & socios Peloponnesios haberetis, ab iis tamen qui nihil tale habebant, superati estis: Caterum alto animo vobis esse oportere existimatis propter Lacedæmonios? cur ita? nam quemadmodum qui canes mordaces catena vinctos tradunt, sic & illi vos traditos isti plebi violatæ deseruerunt, atque abierunt. Quare peto à vobis viri, ne quid eorum quæ iurastis, violetis, sed potius inter cætera præclara vestra facinora, illud etiam, vos esse pios & sanctos, declaretis.

Ex libro tertio.

LEGATORVM THEBANORVM ORATIO.

ARGVMENTVM.

Conflato bello inter Lacedæmonios, qui tum rerum in Græcia potiebantur, & Thebanos, qui multo minus quàm illi poterant: Thebani legatos Athenas sollicitandi causa miserunt: quæ ciuitas à Lacedæmonii oppressa accisis viribus tum iacebat. Ibi legati hac oratione sunt vsi, vt Athenienses sibi belli socios asciscerent. Eius orationis tres sunt partes: vna, qua purgant se Atheniensibus ob acerbum & crudele cuiusdam Thebani dictum, qui insultans Atheniensium calamitati, de eorum pernicie suffragium tulerat: altera, qua belli suscipiendi causas grauissimas demonstrant, & eos aduersus Lacedæmonios communes hostes conuocant irritare: tertia, qua facultatem belli gerendi maximam aperiunt. Lacedæmonios vinci posse probant: quàm imbecillum sit eorum imperium, quod potentissimum fortasse iudicetur ostendunt.

Ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀ μὲν μέμφεθε ἡμῖν ὡς ψήφισα-
μενοις χαλεπῶ πρὸς ὑμῶν ἐν τῇ κατεπελυσῆ τῆ πό-
λεως ὄρθως μεμφεθε. οὐ γὰρ ἡ πόλις ἐκείνη ἐψήφισα
ὡς ἀλλ' εἰς αὐτὴν ἦπεν, ὅς ἐστι καὶ πρὸς ὅτις συμμαχοῖς κα-
τήμενος, ὅτε δὲ παρεκάλει ἡμᾶς οἱ Λακεδαιμονιοὶ ὅππῃ
τὸν Πείραμα, τίτε ἀπασα ἡ πόλις αἰπεψήφισατο μὴ σῆσθαι

τὸν αὐτοῖς. δι' ὑμᾶς οὐδ' οὐχ ἤκειτο ὀργίζομενων ἡμῖν
 ἤντι Λακεδαιμονίων, διέκειον ἔτι νομίσομεν βοήθειν ἡμᾶς
 τῇ πόλει ἡμέτρῃ. πολλὴ δ' ἐπ' ἡμῶν ἀξιοῦμεν, ὅσοι ἤντι ἂν
 ἄσπευ ἐγγύεσθε, περὶ ἡμῶν, ὅτι τῶν Λακεδαιμονίων ἐνεκα.
 ἐκείνοι γὰρ καταπίπτουσιν ὑμᾶς ἐς ὀλιγοχρῆσαν καὶ ἐχθραν
 τῶν δῆμων, ἀφικόμενοι πολλῇ δυνάμει ὡς ὑμῖν συμμαχοί,
 παρέδωκαν ὑμᾶς τῶν πλείστων, ὡς τε τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις ἔτι,
 ἀπολάλατε, ὁ δὲ δῆμος οὐ ποσὶ ὑμᾶς ἔστασε. καὶ μὲν ὅτι
 μὲν ὡς ἄνδρες ἑδωκόσι βούλοισθε ἂν τῶν ἀρχῶν ἡμῶν
 περὶ ἐκείνησθε, ἀλλὰ εἰς εἴς, πάντες ὁπότε ἄμεθα. τὸ το δὲ
 πῶς μᾶλλον εἰκόσ ἡμεῶν ἢ ἐπὶ αὐτοῖς τῶν ἐκείνων ἀ-
 δικουμένων βοήθοιτε; ὅτι δὲ πολλῶν ἀρχῶν, μὴ φρονηθῆ-
 τε, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον δεῖ τὸ πρὸς ἀρρεῖτε, ἐνθυμούμενοι ὅ-
 τι καὶ ὑμεῖς, ὅτε πλείστον ἤρχεσθε, τότε πλείστοις ἐχθροῖς ἐκεί-
 κτισθε. ἀλλ' ἔως μὲν οὐκ εἶχον ὅποι ἀποσταῖν, ἐκρούπον ἢ
 πῶς ὑμᾶς ἐχθρῶν ἐπὶ δὲ γὰρ Λακεδαιμονίους περὶ ἐστῆ,
 τότε ἐφηναν ὅσα περὶ ὑμῶν ἐγνώσκον, καὶ νῦν γὰρ ἀφ' αὐ-
 τῶν ἡμῶν ἡμεῖς τε εἰ ὑμεῖς ξυμπεσπιδωῦτες ὀλι-
 γοχρῆσθαι τῶν Λακεδαιμονίων, ὅτι εἰς, ἀφ' αὐτοῦ πολλοὶ οἱ μι-
 σῶντες αὐτοῖς, αἷς δ' ἐπὶ ἀληθῆ λέγουσιν, ἐὰν ἀναλογισθῆτε,
 αὐτὰ γὰρ γινώσκουσι. πῶς γὰρ ἡ δὴ καταλείπεται αὐτοῖς ἀμε-
 νῆσι; οὐκ Ἀργείοι μὲν αἰεὶ ποτε διεμῆναι αὐτοῖς ἵππο ἀρχου-
 σιν; Ἡλῆσιοί γὰρ μὲν, νῦν ἐσπερῆναι καὶ χώρας πολλῆς καὶ
 πόλεων, ἐχθροὶ αὐτοῖς περὶ γῆν ἡμῶν. Κορινθιοὶ δὲ ἐπὶ
 Ἀρκάδας καὶ Ἀχαιοὶ πῶς ὄντες; οἱ δὲ μὲν τῶν περὶ ὑμᾶς
 πολέμων, μάλιστα λιπαρούμενοι ἵππο ἐκείνων πάντων, καὶ πό-
 των καὶ κινδύων καὶ ἤντι δαπανημάτων μεπίστον ἐπὶ
 εἰς ἔσπευξαν ἀεὶ βούλοντο οἱ Λακεδαιμονίους ποίας ἢ ἀρ-

χῆς ἢ πμῆς ἢ ποίων χρημάτων μεταδέδωκεσαν αὐτοῖς;
 ἀλλὰ τῶν μὲν εἰλωτῶν, ἀρμόστῶν καὶ ἡσαναυ ἀξιοῦσι, ἤντι δὲ
 ξυμμάχων ἐλδοτέρων ὄντων, ἐπὶ αὐτοῖς ἡσαν, δεσποτῶν
 ἀναπνεύσαν. ἀλλὰ μὲν καὶ οἱ ὑμῶν ἀπίστοι, φανεροὶ
 εἰσὶν ἐξ ἡπατῶν. ἀντὶ γὰρ ἐλδοθείας διπλῶν αὐτοῖς
 δουλείαν παρεθήσαν. ἵππο τε γὰρ ἢ ἀρμόστῶν περὶ ἡμῶν
 ταί, καὶ ἵππο δέκα αἰδρῶν οἱ Δύσανδρος κατέσπεν ἐν ἐ-
 κείνῃ πόλει. ὁ γὰρ μὲν τῆς Δίας βασιλεύς, καὶ τὰ μέγιστα
 αὐτοῖς συμβαλλόμενος περὶ τὸ μὲν κρατήσαι, νῦν πῶς
 φορὸν παρὰ εἰ μὲν ἡμῶν κατεπόλεμῃσεν αὐτοῖς; πῶς οὐ
 οὐκ εἰκόσ, ἐὰν ὑμεῖς αὐτῶν περὶ ἡμῶν οὐτῶν φανερώς ἀδ-
 κουμένων, νῦν ἡμᾶς πολὺ ἢ καὶ μεγίστου ἤντι πῶποτε ἡμε-
 ρῶν; ὅτι μὲν γὰρ ἤρχεσθε, ἤντι καὶ τὰ λατῶν μόνον δῆπου ἡ-
 ρῶν νῦν δὲ πάντων καὶ ἡμῶν, καὶ Πελοποννησίων, καὶ
 ἄλλων περὶ ἡμῶν ἤρχεσθε, καὶ αὐτῶν βασιλέως τῶν μεγίστων δυνά-
 μιν ἔχοντος ἢ γέμονος αὐτῶν ἡμῶν. καὶ τοὶ ἡμῶν πολλοὶ ἀξιοῖ
 καὶ ἐκείνοις συμμαχοί, ὡς ὑμεῖς ὀπίστασθε νῦν δὲ γὰρ εἰκόσ
 περὶ παντὶ ὑμῶν ἐρρωμένους ἡμᾶς ἐλάσθαι ἢ τότε Λακεδαί-
 μονίους. οὐδὲ γὰρ ἵππο ἡσαναυτῶν, ἢ Συρακοσίων, εἰς ἵππο
 ἀλλοτείων, ὡς περὶ τότε ἀλλ' ἵππο ἡμῶν αὐτῶν ἀδικουμέ-
 νων βοήθῆσομεν. καὶ τὸ το μὲν πῶς ἢ εἰδέναι, ὅτι ἡ Λα-
 κειδαιμονίων πλεονεξία πολὺ δίκαια καταλυτῶσα ἐστὶ τῆς ὑ-
 μετέρων ἡμεῶν ἀρχῆς. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἔχοντες ναυικῶν,
 οὐχ ἐκόντων ἤρχεσθε οὐποτὶ δὲ ὀλιγοὶ ὄντες, πολλαπλάσιον
 ὄντων καὶ οὐδὲν χεῖρον ὀπισθῶν πλεονεξοῦσι. τῶν
 οὐδὲ λέγουσιν ἡμεῖς, δι' ἡμῶν τοὶ ὀπίστασθε ὡς ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, ὅτι νομίσομεν ὅτι πολὺ μείζω ἀρχαὶ περὶ καλεῖν
 ὑμᾶς τῇ ὑμετέρῃ πόλει ἢ τῇ ἡμετέρῃ.

E ADEM LATINE,

Francisco Porto interprete.

QVOD nos incusatis, ô Atheniensis, de eo quòd bello confecto duram in vos sen-
 tentiam tulerimus, non rectè incusatis. neque enim vniuersa ciuitas illam tu-
 lit sententiam, sed vnus tantum qui casu tum intererat concilio sociorum. at-
 quum Lacedæmonii nos euocabant in Piræum, tum vniuersa ciuitas nulla mittenda
 esse auxilia decreuit. Quum itaque vestri causa potissimum irati nobis sint Lacedæmo-
 nii, æquū esse arbitramur vos quoq; ciuitati nostræ opè nunc ferre. A vobis autem quū
 tunc in vrbe superiore eratis, petimus enixius, vt contra Lacedæmonios alacrius ten-
 datis. nam qui vos in dominatu illo constituerant, & in populi odia adduxerant, hi ipsi
 quum ad vos venissent magnis copiis, quasi laturo opem, tamen vos plebi tradiderunt.
 Itaque quod ad illos attinet, euerfi & extincti iam pridem estis, plebis autem istius bene-
 ficio conseruati. Neminem nostrum fugit, viri Atheniensis, vos peruelle pristinum re-
 cuperare imperium: id verò qua ratione fieri posse facilius credendum est, quàm si iis
 qui ab illis violantur, opem feratis? Neque verò vos moueat quòd illi multis impe-
 rant: quin ea res maiorem vobis fiduciam afferat: meministis enim vos quum maxi-
 mum imperium habebatis, plurimos etiam hostes habuisse: sed quandiu non habebat
 ad quos confugerent, sua in vos odia diffimulasse: vbi autè Lacedæmonii principatum
 adepti sunt, continuo quo essent in vos animo declarasse. Quare nunc etiam si nos &
 vos constiterit contra Lacedæmonios mutuò conspirasse, multi scilicet, qui illos ode-
 runt, sua in illos odia apertè declarabunt. Ac vera hæc esse, quæ à nobis dicuntur, sta-
 tim cognoscetis, si vobis, quum ipsi illud considerabitis. Nam quos illi amicos habent
 iam reliquos? nonne Argiui perpetui eorum hostes sunt? His accesserunt iam Elei, qui-
 bus & agrum & vrbes multas ademerunt. Quid in memorem Corinthios, Arcadas & A-
 chæos? Si enim omnes in bello contra vos gesto, magnis eorum precibus adducti, la-
 borum, sumptuum, periculi, imque omnium focii erant: postquam verò illi rem felici-
 ter gesserunt, quidnam imperii, quos heredes, quas eis pecunias impertiuerunt? Quin
 feruos ad honores & magistratus euehendos conent, sociorum autem qui erant liberi,

re bene gesta, domini extiterunt. Constat præterea eos qui à vobis defecerunt, dolo & fraude ab illis circumuentos. nam pro libertate pristina duplex illis iugum seruitutis imposuerunt. Nam & à præfectis vrbium tyrannide, & à decemuiris qui à Lysandro vbique constituti sunt, grauissimè premuntur. Persarù verò rex qui ad vos superandos plurimùm illis contulit, quid aliud iam perfert, quàm si vobiscum eum debellasset? nonne igitur probabile vos ad longè maiorem potentiam, quàm vnquam antea, euectos iri, si eorum patrociniū iam susceperitis, qui palàm violantur? Nam quum antea imperium tenebatis, rebus tantùmmodo maritimis præeratis: nūc verò omnium & nostrum, & Peloponnesiorum, & eorum quibus antè præeratis, & regis ipsius qui maximam habet potentiam, principatum obtinebitis. Et quanquam nos (vt vobis comper tum est) non contemnendi focii illis fuimus, nunc tamen cōsentaneum est nos omnino animo alacriore sequuturos esse vos, quàm tunc Lacedæmonios sequuti sumus. Si quidem non pro insulanis aut Syracusis, aut pro fortunis aliorum, sicuti tunc, sed pro nobis ipsis qui violamur, rem geremus. Illud etiam pro certo exploratōque habendum est, Lacedæmoniorum potentiam longè facilius euerti posse, quàm vestrum olim imperiū. vos enim etiam inuitis præeratis propter classem qua florebatis: isti verò pauci quū sint, longè pluribus & nō deterius armatis imperant. Hæc nos commemoramus: vos ò Athenienses illud persuasum habetote, ad longè maiora commoda, nostro quidem iudicio, vestram quàm nostram ciuitatem à nobis inuitari.

Ex libro quarto.

PHARNABAZI ORATIO.

ARGUMENTVM.

Accepto vtrinque incommodo, Agefilus & Pharnabazus pacti sunt per internuntium, vt colloquendi causa conuenirent. Eò quum esset ventum prior dixit Pharnabazus. Eius est hæc oratiuncula, qua commemoratis suis in Spartanos beneficiis, queritur se indignis modis, nec pro eo atque esset meritis, ab iis esse acceptum. Agri & patrimonii sui fœdè deuastati causas quaerit.

Ὁ Ἀγησίλαε καὶ πάντες οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι, ἐγὼ ὑμῖν, ὅτε ὅτις Ἀθηναίοις ἐπολεμῆτε, μίλος καὶ ξυμμαχος ἐχθροῦ ἐμὲ καὶ τὸ μὲν ὑμέτερον ναυπηγόν, καὶ ἡμάτια παρέχων, ἰσχυρόν ἐποίησεν ἐν δέ τῃ γῆ, αὐτὸς δὲ πρὸ τῆ ἵππου μαχόμενος μετ' ὑμῶν, ἐς πλεῖστα λαθῆναι κατεδίωκον ὅτις πολέμοις καὶ διπλοῦν, ὡς καὶ Τισσαφέρνησις, οὐδὲν πώποτε μου οὐτε ποιισαντος οὐτ' εἰπόντος πρὸς ὑμᾶς ἔχοιτ' αὐ κατηρησῆται. Τσιούπτις δὲ ἡυρόμενος, οὐτὼ καὶ

δρακίμας ὑφ' ὑμῶν, ὡς οὐδὲ δειπτόν ἐξοῦ ἐν τῇ ἐμαυτῆ χάρα, εἰ μὴ ἂν ὡν αὐ ὑμεῖς λίπῃτε ξυμῆξομαι, ὡς καὶ τὰ θηρία. ἂ δὲ μοι ὁ πατήρ καὶ οἰκήματα καλά, καὶ ὡρα δέισσις καὶ δένδρων καὶ θηρίων μεσοῖς κατέλιπεν, ἐφ' οἷς ἀφραγὸν ὄμιλον, ταῦτα πάντα ὄρω, τὰ μὲν, κατὰ κεκαυμένα, τὰ δὲ, κατὰ κεκαυμένα. εἰ οὐκ ἐγὼ μὴ γαγγώσω μήτε τὰ δίκαια μήτε τὰ ὀσεία, ὑμεῖς δὲ διδάξατέ με ὅπως ταῦτ' ὅτιν ἀνδρῶν ὅστις μὲν ὡν χάριτας ἀποδιδόναι.

E ADEM LATINE,

Francisco Porto interprete.

EGO ò Agefilæ, vòsque Lacedæmonii qui adestis, societatem atque amicitiam vobiscum ini, quum bellum aduersus Athenienses gerebatis: & vestram classem suggerens pecuniam alebam atque confirmabam, terra verò ipsemet ex equo pugnās vobiscum, hostes ad mare persequer: neque est quod mihi, quemadmodum Tissapherni, dictū vel factum insyncerè aduersus vos, obicere possitis. Quāquam verò ego erga vos is extiterim, ea tamen mihi nunc à vobis refertur gratia, vt ne quod cœnem quidem hab eam in mea ditione, ni ferarū more colligam quæ à vobis derelinquuntur, AEdes verò elegantissimas, & hortos confitos arboribus, ferisque refertos, quæ pater mihi reliquerat, quæque me delectabant, hæc omnia vel igne vel ferro vastata cerno. Proinde si mihi ius & fas ignotum est, vos item me docete an facta ista bonorū virorum sint, & eorum qui gratiam referre non ignorent.

AGESILAI ORATIO.

ARGUMENTVM.

Respondet Spartanus rex Agesilais ad ea quæ erant à Pharnabazo obiecta . quæ facta sint,priuatim ,non publice,esse facta:nec vt Pharnabazo, sed vt regi Perfarum, in cuius ditione ipse esset,& cuius nomine bellum administraret:ab eo rege si velit desistere,pacem esse habiturum,& patrimonium suum inita cum Lacedæmoniis societate amplificaturum.

Α Δ Δ οἶμαι μὲν σε, ὦ Φαρνάβαζε, εἰδέναι ὅτι καὶ ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσι ξένοι ἀλλήλοις γίνονται οἱ ἀνθρώποι οὐ τοῖς ὅταν αἱ πόλεις πολέμῳ γίνωνται, σμυταῖς παταῖσι καὶ τοῖς ἔξενωμένοις πολεμοῦσι, καὶ ἐὰν οὐτω πύχρῳν, ἔστιν ὅτι καὶ ἀπέκτειναι ἀλλήλους, καὶ ἡμεῖς οὐ γὰρ βασιλεῖ τῶν ὑμετέρων πολεμοῦμεν, παῖτα ἰωάκκασμεθα πᾶσι κείνου πολέμῳ νομίζοντες, οἱ γὰρ φίλοι ἄλλοι εἰσι πάντες ἀν' ἡμεῖς, καὶ εἰ μὲν ἄλλοι εἰσὶ σοὶ ἔδει αὐτῶν δεσπότην βασιλέως ἡμεῖς δεσπότης, ἐν

αὐτῶν σοὶ ξυμβούλους, γὰρ δὲ ἔξει σοὶ μετ' ἡμῶν ἄλλοι μὲν, μηδένα ποροσποιεῖται, μηδὲ δεσπότην ἔχοντα, (ὅτι καὶ ἡμεῖς οὐ μὲν τὰ σμυτὰ καὶ τοῖς ἐλθόντων ἐστὶν) ἐξ ἡμῶν οἶμαι ἀν' ἡμῶν ἐστὶν ἅπασαν χερμάτων, οὐδὲ μὲν τοῦ πόσε κελθόντων πέντητα μὲν, ἐλθόντων δὲ ἐστὶν, ἀλλ' ἡμῶν ξυμμάχοις χερσὶν οὐδὲν μὴ τὴν βασιλείῳ ἀλλὰ τὴν σμυτῶν ἀρχῶν, τοῖς γὰρ ὁμοδοῦλοι σοὶ κατασφραγίσθησαν, ὡς περὶ τῶν ἰσχυρῶν ἐστὶν, καὶ τοῖς ἡμῶν ἐλθόντων ἐστὶν, καὶ πλεονεξίας ἡμῶν, πῶς αὐτῶν δέοιο μὴ οὐχὶ πάμπαν ἀδαιμονεῖν;

E A D E M L A T I N E,

Francisco Porto interprete.

EGO verò te non ignorare arbitror, ò Pharnabaze, apud Græcas etiam ciuitates, homines inter se hospitia contrahere: qui tamè quum inter eorum respubl. bellum ortum est, cum suis quique ciuibus aduersus hospites pugnare nõ dubitant, & si res ita tulerit, alter alterum necare. Itaque nos quoque iam quum aduersus regem vestrum bellum geramus, omnia illius hostium loco habere cogimur, tuam tamen amicitiam summopere expeteremus. Ac si pro rege domino nos dominos mutata seruitute effes habiturus, equidem tibi hoc non suaderem. Iam verò tibi licet sequito nostram amicitiam, neminem adorare, neminem habere dominum, sed viuere, tuisque perfrui rebus: libertatem autem cunctis anteferendam rebus existimo. Neque verò tibi autores sumus vt liber sis, sed pauper: sed vt nostra societate vsus, nõ regis imperium, sed tuum ipse amplifices, eos qui tecum nunc seruiunt, subigendo & tuæ ditioni adiungendo. Quare si libertate atque opibus auctus fueris, quid tibi deest ad summam felicitatem consequendam?

TIMOLAI ORATIO.

ARGUMENTVM.

Inierant belli societatem aduersus Lacedæmonios aliquot Græciæ ciuitates . Ad id gerendum quum se accingerent, & coactis copiis de summa belli consultarent, in eorum concilio Timolais Corinthius hac oratiuncula sententiam suam exposuit. Suasit vt in ipsis finibus Lacedæmoniorum, aut etiam, si ita res ferre posset, apud ipsam urbem decertaretur: vtiturque ad confirmandum suum consilium duplici similitudine, vna à fluminum lapsu, altera à captandarum vesparum ratione.

Α Δ Δ εἰ μὲν δοκεῖ ὡς ἄνδρες ξυμμάχοι, ὁμοιοῦν ἐστὶν πᾶσι Λακεδαιμονίων ποταμῶν οἰόντων τὸ τὴν περὶ ἡμῶν οἶπε γὰρ περὶ ποταμοῦ πορὸς μὲν ταῖς πηγὰς οὐ μεγάλοι εἰσιν, ἀλλ' ἀδύναστοι ὅσω δὲ ἀνὰ πῶρον πρὶν γίνωνται, ἐπιεβαλλόντες ἐπὶ τοῖς ποταμοῖσι γὰρ ῥαπτερον αὐτῶν τὸ ῥέθυμα πρὸς ἑσθὲν καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὡσαύτως, ἔνθεν μὲν ἄρχεινται αὐτοῖς, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ δὲ, καὶ ποταμοῦ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ

πόλεις, πλείονες τε καὶ δειμνότεροι γίνονται, ὅρα δὲ ἐργαζομένη, καὶ ὅποσοι σπῆκας ἐξέρχονται, ἐὰν μὲν ἐκθρονται, τοῖς σπῆκας περιώνεται θηράν, ἔπειτα πολλῶν πηλοῦσιν, ἐὰν δὲ ἐπὶ ἐνδον ὄντων τὸ πῦρ πορροῦσιν, παρὰ ταῖς μὲν οὐδὲν χειρομύδους δὲ τοῖς σπῆκας, τῶν τ' οὐκ ἐνθρομύδους ἡγεμόναι κράσπον ἐστὶν μάλιστα μὲν ὅτι τῆ, εἰ δὲ μὴ, ὅτι γύπατα τὸ Λακεδαιμόνιοι πλεονεξίας πορροῦσιν.

E A D E M L A T I N E,

Francisco Porto interprete.

M Ihi verò, ò focii, Lacedæmoniorum res naturam fluuiorum referre videtur. Nam & fluuii ad suos quique fontes non alti sunt, sed vado permeabiles: at quo longius à fontibus defluunt, eo magis eorum cursus acrior, aliis videlicet flumi

nibus exceptis. Et Lacedæmonii non aliter . nam quum exercitum educunt , ipsi soli sunt: sed dum progrediuntur, & alias sibi adiungunt ciuitates , crescunt , & confirmantur. Illud etiam animaduerto, qui vespas volunt excindere, eos, si dēt operam illas iam egressas infestare, multarum pungi aculeis: illis verò adhuc inclusis in suo alucri si ignē admoueant, eos nil damni capere, sed faciliē vespas necare. Hæc itaque considerans, optimū factu esse existimo si ad ipsam Spartam potissimum, sin minus, quam proxime urbem prælio decernamus.

DERCYLLIDAE ORATIO.

ARGUMENTVM.

Superatis nauali prælio Lacedæmonii à Pharnabazo & Conone Atheniensi, pleræque omnes Asiæ ciuitates, quarum fides ex euentu pendebat, defecerant à Lacedæmonii. Vna relinquebatur Abydus, quam Lacedæmonius Dercyllidas, qui eam præses obtinebat, cohortando in fide & officio retinuit. Hæc ipsius est in eam sententiam ad Abydenos oratio: qua, laudata eorū fide cōstantiæque in rebus aduersis, & extenuato Lacedæmoniorum periculo, hortatus est vt eundem animum erga socios retinerent, metūque omnem de se & de Lacedæmoniorum rebus deponerent.

Ὁ ἄνδρες, ναῦ ἔξεστι ὑμῖν καὶ παρ᾽ ἡμῶν φίλοις οὗσι τῆ πόλει ἡμῶν, ἀπεργάσασθαι τὴν Λακεδαιμονίων, καὶ γὰρ πρὸς ἡμᾶς ἄποσις ἔστις, καὶ οὐκ ἐστὶν ἀποσις ἡμῶν. ἔστι δὲ οὐχ οὕτως ἔχει, εἰ τῆ ναυμαχίας ἐκπατήσῃ, οὐδὲν ἄρα ἐπὶ ἐσθλῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἔστις. Ἀθωαίων δὲ χρόνων τῆς θαλάσσης, ἰσχυρὴν ἢ ἡμετέρας πόλιν καὶ

ὅτι φίλοις καὶ κακῶς ἐχθροῖς ποιεῖν. ὅσα δὲ μᾶλλον αἰ ἀλλοί πόλεις σὺν τῆ τύχῃ ἀπεσφάφησαν ἡμῶν, ὅσούτω ὄντως ἡ ὑμετέρας πόλεως μείζων φαίνεται αὐτῶν. εἰ δὲ ποιοῦσθαι φαίνεται, μὴ καὶ κατὰ γλῶσσαν καὶ κατὰ θαλάσσαν ὁπταδε πολιορκησόμεθα, ὄνοοίτω ὅτι Ἐπιπικόν ἡμῶν οὕτω ναυπικόν ὄσιν ἐν τῇ θαλάσῃ, οἱ δὲ βαρβαροί, εἰ ὀπληρήσοισι τῆς θαλάσσης ἄρχῃν, οὐκ αἰέξεται ταῦτα ἡ Ἑλλάς, ὡς δὲ ἐαυτῇ ὀπλοκρούσασα, καὶ ὑμῖν συμμαχος ἡγήσεται.

E A D E M L A T I N E,

Francisco Porto interprete.

Nunc licet vobis o viri, qui veteri nobiscum amicitia iuncti estis, vt beneficio illustri Lacedæmonios obstringatis. Nam seruare fidem rebus secundis, non ita admirandum videtur: sed asperis amicorum temporibus constantiam & fidem declarare, hoc verò sempiternæ memoriæ mandatur. Proinde nos, quanquam prælio nauali victi sumus, non continuo euersumus fortunis omnibus. Nam & antè, quum Athenienses maris imperium tenebant, nostra tamen ciuitas & bene mereri de amicis & inimicos lædere poterat. Et quò magis cæteræ ciuitates simul atque fortuna mutata est, se à nobis auerterunt, eo maior vestra in nos fides & illustrior extiterit. Siqui verò verentur ne terra marique hinc obsideamur, hi intelligāt nullam Græcorum classem in isto mari iam esse: & si barbari maris imperium sibi vindicare ausi fuerint, Græcos id minimè esse laturus. Itaque dum sibi ipsis opem ferunt, vobis etiam suppetias venient.

Ex libro quinto.

TELEVTIAE ORATIO.

ARGUMENTVM.

Præferant Teleutiam Lacedæmonii classi ei quæ in præsidio Aeginæ erat. Dilata autē erat stipendiorū pensio à superiore copiarū præfecto propter inopiā pecuniæ, vt etiam iam illius imperium miles detrectaret. Itaque Teleutiæ aduentus videbatur spem afferre optati stipendii. Teleutias, qui pecuniam adueheret nullam, ne eos vana spe lætare videretur, simul vt venit, quid venisset & quomodo, illis hac concione aperuit. Pecuniam quidem sibi deesse: sed si modò se viros præstarent (quod semper fecissent) nihil illis defuturum. Hortatur à suo & totius ciuitatis Spartanæ exemplo. A se verò omnia illis liberaliter pollicetur.

Ὁ ἄνδρες στρατιῶται, ἐγὼ χεῖρα παρ᾽ ἡμῶν οὐκ ἔχων ἢ πρὸς ἐὰν ἡμῶν τι θεὸς ἐπέλῃ, καὶ ὑμεῖς συμπαροῦσθε

ἀπὸ πειρασμοῦ τὰ ὀπτηδέια ὑμῖν ὡς πλείστα πείσειν. οὐδ' ἴστε, ὅταν ὑμῶν ἐγὼ ἄρχω, ὅτι χρομαὶ οὐδὲν ἡπίον ζῆν

ὑμᾶς ἢ καὶ ἐμαυτὸν πᾶσι τῇ ὀπτιήδεια θαυμάσιον ἢ ἡμεῖς ἔχοντες ἐξ ἑστέων εἰς αἰὼν βούλεται ὑμᾶς μᾶλλον ἢ ἐμὲ ἔχειν ἐξ ἑστέων ἢ τῶν θεῶν καὶ δεξιὰ μὲν αὐτὸς μᾶλλον δύο ἡμέρας ἢ ὑμᾶς μίαν ἡμέραν ἢ γὰρ μὲν δύο εἴη ἢ ἐμὴ ἀνέω-
 κτος καὶ ἡμεῖς μίαν ἡμέραν πᾶσι θεοῖσι πᾶσι ἐμοῦ, καὶ ἡμεῖς δὴ πᾶσι καὶ πᾶσι εἰσέναι πᾶσι θεοῖσι πᾶσι ἐμοῦ, ἀνέωκται δὲ καὶ γὰρ ὥστε ὅταν ὑμεῖς πλήρη ἔχητε πᾶσι ὀπτιήδεια, τότε καὶ ἐμὲ ὀφθαλμῶν ἀφροσύνην διαπύρρον ἢν δὲ ἀνέωκτος με ὅσα τε καὶ ψυχῇ ὁ γὰρ ἄλλη καὶ ἀγρυπνίαν, οἴεσθε καὶ ὑμεῖς ὡς πᾶσι πάντα καρτερεῖν. οὐδὲν γὰρ τούτων κελύω ὑμᾶς ποιεῖν ἵνα ἀνιάσθε, ἀλλ' ἵνα ἐκ τούτων ἀγαθὸν πᾶσι λαμβάνητε. καὶ ἡ πόλις δὲ τῶν, ὧ ἀδελφοί

εἶρα πᾶσι, ἢ ἡμεῖς, ἢ ἀδελφῶν ἢ δουκῶν, ὧ ἵστε ὅτι πᾶσι ἀγαθὰ καὶ πᾶσι καὶ ἀεὶ κτήσασθε οὐ βούλομαι, ἀλλ' ἐθέλουσα καὶ ποιεῖν καὶ κινδυνεύειν ὅπως δέοι. καὶ ὑμεῖς οὐκ ἔχετε καὶ πᾶσι πᾶσι, ὡς ἐξ ἑστέων, ἀδελφοί ἀγαθοὶ γὰρ ὅτι πᾶσι εἶσθε καὶ γὰρ ἢ ἀμείνωνος γίνεσθε, ἢ ἡδέως μὲν ἔχοντες πᾶσι, ἢ δέως ὅτι ἐκινδυνεύοντες, πᾶσι γὰρ ἡδὸν ἢ μηδένα ἀνθρώπων κολακεύειν, μήτε Ἕλληνας, μήτε βαρβάρους, εἴνεκεν μισθοῦ, ἀλλ' ἑαυτοῖς ἰκανοὺς ἢ πᾶσι ὀπτιήδεια ποιεῖσθε, καὶ τῶν ὅθεν πᾶσι καλλίστοι; ἢ γὰρ πᾶσι ἐν πολέμῳ ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀφροσύνη, ὧ ἵστε ὅτι αἶμα ἔσφω πᾶσι καὶ βύκλειαν ἐν πᾶσι ἀνθρώποις παρέχεται.

E A D E M L A T I N E,
 Francisco Porto interprete.

Equidem o milites venio sine pecuniis: dabo tamen operam, si deus faueat, & vos me vestris studiis adiuuetis, ut comestus necessarii vobis copiosissime subministrantur. Illud verò persuasum habetote, vestram omnium quibus praxum, salutem æquè ac meam ipsius mihi charam esse: meque malle, (quod fortasse dictu mirum videatur) vestris quàm meis ipsius commodis consultum. Neque sum recusaturus (testor deos) me duos dies potius quàm vos vnum carere alimētis. Aedes verò meæ, quæ antea patebant vestrum cuilibet qui mea opera indigeret, ne nunc quidem occultentur. Itaque quum vos copia rerum omnium abundabitis, me quoque lautius viuere aspicietis. Quòd si frigora, æstus & vigilias me perpeti videritis, eadem vobis omnia perferenda esse existimate. Neque tamen quicquam tale vobis perferendum suafero, ut molestiam inde capiatis, sed ut fructum aliquem percipiatis. nam vel nostra respubl. o milites, quæ hominum opinione beata est, non desidia, & otio nimirum, sed labores & pericula, quum ita res ferebat, sponte sua subeundo, imperium & dignitatem comparauit. Quare vos quoque, quorum virtus antea spectata mihi est, ut eadem nunc illustrior appareat, operam date ut qui laborum & periculorum focii voluntarii futuri sumus, iudè commodis & felicitate læti vnà perfruamur. Quid enim lætius iucundiùsve est, quàm si nemini siue Græco, siue barbaro, stipendii causa cogamur assentari, sed nostra industria res nobis necessarias comparare valeamus: idque vnde pulcherrimum & honestissimū est. Rerum enim copia quæ ab hostibus in bellum comparatur, præter victum & alimēta, gloriam quoque apud omnes homines dubio procul affert.

CLIGENIS ORATIO.

ARGUMENTVM.

Compositis in Græcia rebus, & pace facta inter Lacedæmonios & Thebanos, quum se ad causas & merita sociorum cognoscenda Lacedæmonii dedissent, & ad res inspiciendas mitterent legationes ad nonnullas ciuitates, ab aliis verò acciperent: legati ab Acanthiis Thraciæ populis de communī omnium salute venerunt Lacedæmonem. Eius legationis princeps erat hic Cligenes, qui productus in concionem, hanc orationē habuit: qua docet quantum impendat periculum ab Olynthiorum coitione & coniunctione cum aliquot ciuitatibus Græcorum, si negligentur. Ii enim sollicitabant Græcorum ciuitates plerasque, ut eas partim ad suas leges & disciplinam ciuilem, partim ad suam societatem pertraherent: nec frustra tentasse, sed magna ex parte iam effecisse. Quid per se possint Olynthii declarat, & quanto potentiores alienis opibus freti atque adiuti sint futuri: quæ ratio sit illius potentia infringendæ, & quantam celeritatem res postulet, exponit.

Ὁ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι τε καὶ οἱ σύμμαχοι, οἱ μὲν δὲ λαίψανεν ὑμᾶς πρῶτον φρονέοντες ἐν τῇ Ἑλλάδι. ὅτι μὲν γὰρ ἦν ὅτι ὁ γὰρ ἡμεῖς πόλις Ὀλυμθός, ὅθεν πάντες ὀπτιήδεια οὐκ ἔχοντες πόλις Ὀλυμθός, ὅθεν εἰς ὅτι ἔστιν αὐτοῖς χεῖρα νόμοις, καὶ συμπολιτικῶν ἔπιτα δὲ ἢ τῶν μετρίων πρῶτον ἡμεῖς, ὅθεν ὅτι χεῖρα καὶ τῶν Μακεδονίας πόλις ἔλθω θεοῦ ἀπὸ

Ἀμύτου τῷ Μακεδόνων βασιλέως. ἐπεὶ δὲ εἰσέυσαν αἱ ἐρήματα αὐτῶν, τὸ καὶ ὅτι τὰς πόλεις καὶ μετρίους ἐπὶ πόλιν καὶ κατελίπεν ἡμεῖς ἔχοντας ἢ ἄλλας τῶν πόλις, ἢ Πέλλαν, ἢ πρῶτον μὲν ἦν ἐν Μακεδονία πόλεων. καὶ Ἀμύτων δὲ ἀιδανόμεθα ἀπὸ χωροῦντα τε ἐκ τῶν πόλεων καὶ οὐκ ἐκ πρῶτον ἡμεῖς, ὅθεν αἰσῶν Μακεδονίας πρῶτον μὲν καὶ πρῶτον ἡμεῖς καὶ πρῶτον πόλις

νιάτας οἱ Ὀλυθιοὶ, πρὸς αὐτοὺς ἡμῶν ὅτι εἰ μὴ παρέσομεθα
 συστρατεύσομεθα, οὐκ εἶποι ἐφ' ἡμᾶς ἰοίεν. ἡμεῖς δὲ, ὡς αὐ-
 θρὸς Λακεδαιμόνιοι, βυβλόμεθα μὲν ὅτις πατρίους νόμοις
 χρῆσασθαι, καὶ αὐτοὶ πολιταὶ εἴη· εἰ μὲντοι μὴ βοήθοισι πῆς,
 αἰάγῃ καὶ ἡμῶν μετ' ἐκείνων ἰγχεσθαι, καὶ τῶν γε δὴ
 αὐτῶν εἰσὶν ὀπλίται, μὲν ἐκ ἐλάττω ὀκτακισίων, πελτα-
 σταὶ δὲ πλὴν πλείους ἢ ἑξήκοντι. ἰσπεὶς γε μὲντοι, ἐὰν καὶ
 ἡμεῖς μετ' αὐτῶν ἰγχεσθῶμεθα, ἔσονται πλείους ἢ χίλιοι. κα-
 τελίπο μὲν δὲ καὶ Ἀθηνῶν καὶ Βοιωτῶν πρὸς ἄλλους ἢ δὴ
 αὐτῶν. ἠκούομεν δὲ ὡς καὶ αὐτῶν Ὀλυθίων ἐψηφισμέ-
 νον εἶη συμπικπειν πρὸς ἄλλους ἐς τῶντας τὰς πόλεις, ὡς
 συμμαχίας. καὶ τοὶ εἰ τῶν αὐτῶν δυνάμεις πρὸς ἄλλους ἴστανται
 τῆν τε Ἀθηνῶν καὶ Θεβαίων ἰσότη, ὁρᾶτε ὅπως μὴ οὐ-
 κέπ' ἀμεταχείριστα ἐκείνα ἔσται ὑμῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ Ποι-
 δαῖαν ἔχουσιν ὅππ' ἰσότης τῆς Παλλίνης ἔσαν, νομί-
 ζετε καὶ τὰς ἐν τῶντας πόλεις ἰσότης ἔσονται αὐτῶν.
 τεκμήριον δὲ π' ἔστω ὑμῶν καὶ τῶν, ὅτι ἰσότης αὐτῶν αἰ-
 πόλεις πεφύδεται, μάλιστα γὰρ μισούσας τῶν Ὀλυθίων,
 ὅμως οὐκ ἐπλήρυσαν μὲν ἢ μὲν πρὸς ἄλλους ἐπιπνίειν διδά-
 ζούσας τῶν. ὀνομάσεται δὲ καὶ τὸδε, πῶς εἰκὸς ὑμᾶς τῆς
 μὲν Βοιωτίας ὅππ' ἰσότης ἴστανται, ὅπως μὴ καθ' ἑνὲν εἶη· πλὴν
 δὲ μείζονος ἀδρῶν ἰσότης δυνάμειος ἀμειψασθαι, καὶ τῶν-
 τῶν οὐ κατ' ἰσότης μόνον, ἀλλὰ καὶ κατ' ἰσότης ἰσότης
 ἰσότης ἴστανται. π' ἴστανται καὶ ἐμπόδων, ὅπου ζύλα μὲν ναυπηγῆ

σῖμα ἐν αὐτῇ τῇ χώρα ἔσται, χρημάτων δὲ πρὸς ἄλλους ἐκ
 πολλῶν μὲν λιμνῶν, ἐκ πολλῶν δὲ ἐμπορείων· πλουυδρω-
 πία γε μὴν εἴη τῶν πολιτῶν ἰσότης. ἀλλὰ μὴν καὶ
 γαίτων ἐσὶν αὐτῶν Θρᾶκες οἱ ἀβασίλδοι, οἱ δὲ πρὸς
 πρὸς ἄλλους μὲν καὶ νῦν ἢ δὴ τῶν Ὀλυθίων· εἰ δὲ τῶν ἐκεί-
 νους ἔσονται, πολλὴ καὶ αὐτῶν δυνάμεις πρὸς ἄλλους· αἰ αὐ-
 τῶν γε μὴν ἀκλουθούτων, ἔσται ἐν τῶν Παλλίνης
 χροῦσια χροῦσια αἰ αὐτῶν ἢ δὴ ὀρέζοι, καὶ τῶν ἡμεῖς οὐ-
 δὲν λέγουμεν ὅ, π' οὐ καὶ ἐν τῶν Ὀλυθίων δυνάμεις
 ἐκὸς ἔσονται ἔσται. τὸ γε μὴν φρόνημα αὐτῶν πῆς αἰ π' ἔσονται
 καὶ γὰρ ἴστανται ὁ θεὸς ἐποίησεν αἶμα τῶν δυνάμειος ἢ τῶν φρο-
 νήματα αὐτῶν ἴστανται αὐτῶν ἴστανται. ἡμεῖς μὲν οὐκ, ὡς αὐθρὸς
 Λακεδαιμόνιοι τε καὶ ζύμμαχοι, ἔσονται ἰσότης ὅπ' ἔσονται
 οὕτως ἔσονται ὑμεῖς δὲ βυβλόμεθα εἰ δοκεῖ ἄξια ὅππ' ἰσότης
 εἴη. δεῖ γὰρ μὴ ὑμᾶς καὶ τὸδε εἰδέναι, ὡς ἡμῶν εἰρήνη μὲν δὲ
 γαμιν μετὰ ἄλλους οὐσαν, οὕτω διετάλασός τις ὅσταν. αἰ γὰρ
 ἀκούσας τῶν πόλεων τῆς πολιτείας κοινωῦσται, αὐτῶν αἰ π'
 ἴστανται αὐτῶν ἴστανται, καὶ ἔσονται ἴστανται. εἰ μὲντοι συγκελευθῶ-
 σονται τῶν τε ὅππ' ἰσότης καὶ ἐγκλήσει τῶν ἀλλήλων
 αἰ ἐψηφισμῶν εἰσὶ, καὶ γινώσκονται ὅτι μετὰ τῶν κρᾶσι
 τῶν ἴστανται κερδῶν ἴστανται. (ὡς τῶν Ἀρκάδων ὅταν μὲν ἡ-
 μῶν ἴστανται, τῶν αὐτῶν ἴστανται, καὶ ἔσονται ἴστανται ἴστανται)
 ἴστανται οὐκ ἐπ' ὁμοίως ἴστανται ἴστανται.

E ADEM LATINE,

Francisco Porto interprete.

REM quæ in Græcia nascitur, viri Lacedæmonii & focii, vos ignorare arbitramur. Nam Olynthum ciuitatem Thraciæ maximam esse, omnes ferè comper-
 tum habetis. hæc igitur nonnullas ciuitates minores sibi adiunxit ea conditione
 vt legibus iisdem atque institutis vtantur: deinde nonnullas ex maioribus iis adiecit.
 Postea est ausa etiam Macedonia ciuitates, quæ in Amyntæ regis Macedonum ditio-
 ne erant, in libertatem vindicare: & postquam proximæ dicto audientes fuerunt, conti-
 nuò maiores atque remotiores aggressa est: atque ita nos ad vos proficiscentes eam re-
 liquimus habentem iam cum alias multas vrbes, tum Pellam, quæ est vrbi-
 um Macedonia maxima. Quin & Amyntam regem audimus non solum vr-
 bibus cedere, sed tota Macedonia propemodum pulsam. Postremò ad nos, & Apolloniatas misit, intermi-
 natq; est, ni eam belli ducè sequamur, futurum vt nobis arma inferat. Nos verò, ò Lace-
 dæmonii, cupimus patrii viuere institutis ac legibus, & esse liberi, sed ni quis opè nobis
 ferat, nos quoque adhærere Olynthis cogemur. Habent autè iam illi armatos grauiter
 milites non minus octingentos, cetratos multo plures: equites verò si nos accedamus,
 plures quàm mille habituri sunt. Reliquimus etiam apud eos iam Atheniensiū Bœotiorum-
 que legatos, & erat rumor eos decreuisse legatione vnà mittere ad istas ciuitates de in-
 eua societate. Quare si tantæ opes accefferint Atheniensium Thebanorumq; potètiæ, caue-
 te ne res illæ vobis negotium facestant. Quum verò etiam Potidæam teneant, quæ ad
 Pallenes Isthmum sita est, existimare ciuitates cunctas, quæ intra illam sunt, in eorum
 potèstatem venturas esse. Quòd autem istæ ciuitates valde vereantur Olynthios, illud
 etiam sit vobis argumento. Nam quanquam maximè eos oderunt, tamen non sunt
 ausi legatos nobiscum mittere, vt vos hæc eadem docerent. Illud etiam considerandum
 nobis est, nõ esse rationi cõsultaneum vos, qui cauistis ne Bœotii in vnũ cõspirarèt, iã quum
 lògè maior potentia in vnũ coalescit, & terra mariq; confirmatur, eam negligere ac mi-
 nimè curare. Quid enim obstat quin res illæ crescant & cõfirmètur: nõne materia ad
 naues ædificandas in ea ditio abundè est: nõne vedigalia ex multis portubus, & va-
 riis emporiis superant? Hominum verò frequètia propter frugum copiam nõ deest. Thracas
 præterea qui regibus nõ parèt, vicini sunt, qui iam in illos colunt. Hi si in potèstatem
 illorum veniant, magnà ipsi quoque potètiã aduigent. Hæc si eueniant, auri etiam se-
 cturæ, quæ in Pægæo sunt, res eorum adiuuabunt, horum nihil nos memoramus, quod

non passim ab Olynthiorum turbis prædicetur. Iam de eorum animis & fastu quid dicamus? Deus scilicet effecit ut vnà cum potentia hominum animi crescant, & fiant insolentes. Nos igitur ô Lacedæmonii, & vos cæteri socii, statum illarum rerum hunc esse indicamus: vestram fuerit deliberare an ea cura vobis suscipienda videatur. Illud tamen vobis non ignorandum est, potentiam illam, quam tantam esse iam demonstrauimus, nondum inuictam esse. Ciuitates enim quæ inuitæ iisdem institutis vtuntur, hæ si quem videant illis aduersarium, statim deficient. Quòd si (quemadmodum decretum illis est) iure affinitatum, & prædia emendi, inuicem coalescent, & intelligēt victores sequi quæstuosum esse, (sicuti Arcades quum vos sequuntur, sua conseruant, aliena diripiunt) non tam facilè nimirum ea potentia labefactari poterit.

LEONTIADAE ORATIO.

ARGUMENTVM.

Duæ erant Thebis factiones: vnus caput Ismenias erat, alterius Leontides: penes eos summa belli erat. Horum ille animum habebat à Lacedæmonis alienissimum, & semper eorum potentia & rebus aduersari parabat: hic præ odio quo in aduersarium ardebat, ad Phœbidam Spartanarum copiarum ducem se contulit, sibique cum adiunxit, arcemque illi Thebanam tradidit. Inde inimicum suum criminatus vinculis mandauit. Lacedæmonem profectus hac oratione in eum graui ter est inuectus: auctorque fuit Lacedæmonis ut arcem tenere perseverarent, & in Ismeniam animaduertent.

Ἐξεί σοι, ὦ Φοιβίδα, τῆδε τῆς ἡμέρας μέγιστα ἀγαθὰ τῆ σεαυτοῦ πατρίδι ὑπαυρῆσαι. εἰ μὴ γὰρ ἀκολούθησθες ἐμοὶ σὺ ποὶς ὀπίπταις, εἰσαίξω σε ἐγὼ εἰς τὴν ἀκροπόλιν. τοῦτου δὲ γῆρουδου, νόμιζε τὰς Θηβας πάντα πασὶν ὑπὸ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ ἡμῖν τοῖς ὑμετέροις φίλοις ἔσεσθαι, καὶ τῖναι μὲν, ὡς ὄρας, ἀποκαθήσκται μηδένα μετὰ σοῦ στρατῶν Θηβαίων ἐπ' Ὀλυθίοις· εἰ μὴ δὲ γε σὺ ταῦτα μετ' ἡμῶν ἀρξῆς, ἀδύς σοι ἡμεῖς πολλοὺς μὲν ὀπίπταις, πολλοὺς δὲ ἰππίας συμπέμψωμεν. ὡς τε πολλὴ δύναμις βοηθήσας τῷ ἀδελφῷ καὶ ἐν ᾧ μέλει ἐκείνος Ὀλυθὸν κατασφραῖσται, σὺ καὶ τετραμύδρος ἐσθ' Ἰσηβας, πολλὸν μείζων πλὴν Ὀλυθίου. καὶ ὀλίγη ὕστερον, Ἐλθάν δὲ εἰς τὴν βουλὴν εἶπε τοῖς. Ὅπ μὲν, ὦ ἄνδρες, Λακεδαιμόνιοι κατέχουσι τὴν ἀκροπόλιν, μηδὲν ἀδυμίτε. οὐδὲν γὰρ φασὶ πολλοὶ ἡμῶν, ὅς τις μὴ πολέμου ἔρα. ἐγὼ δὲ τὸ νόμον καθύποντος εἶναι πολέμου λαβεῖν εἰς δοκίμια θανάτου ποιεῖν, λαμβάνω τυπὸν Ἰσμελίαν ὡς πολεμοποιῶντα. καὶ ὑμεῖς δὲ οἱ λοχαγοὶ τε καὶ οἱ μετὰ τοῦ

των πεταλῶν, αὐταῖς τε, καὶ λαβόντες ἀπαγετε τοῦτον εἶναι εἰρηται. Πάλιν ὀλίγη ὕστερον, Ἐπειτ' ἀμύτη ὁ Λεοντιάδης ἐλθὼν εἰς τοὺς ἐκκλησίαις, ἔλεγε τοῖς, Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, ὡς μὲν πολεμικός ὑμῖν εἶχον οἱ Θηβαῖοι πρὸν τὰ νῦν πεπραγμένα γῆρουδα, καὶ ὑμεῖς ἐλέγχετε. εἰσεῖπτε γὰρ αἰεὶ τοῦ ποὶς τοῖς ὑμῖν ὑμετέροις δευδρέσι φιλικὸς ἔχοντας, τοῖς δὲ ὑμετέροις φίλοις ἐχθροὺς ὄντας. ἐκ δὲ τῆς πρὸν ἐν Πειραιεὶ δῆμον πολεμικὰ πρὸν ὄντα ὑμῖν, ἐκ ἡλένησ' ἀστρατῶν ἐν Φωκίδι δὲ, ὅπ ὑμῶν ἀμύταις ὄντας ἐσθ' ὡν, ἐπεστράτῶν; ἀλλὰ μὲν καὶ πρὸς Ὀλυθίοις εἰδότες ὑμῶν πόλεμον ἐκείροντας, ζυμμάχων ἐποιοῦν. καὶ ὑμεῖς γε τότε μὲν αἰεὶ ἀρξῆτε πρὸν νοῦ, πότε ἀκούσατε βιαζομένων αὐτοῖς τὴν Βοιωτίαν ὑφ' αὐτοῖς ἐπ' ἡμῶν δὲ, ἐπειτὰ δὲ πεπραγμένα, οὐδὲν ὑμῶν δεῖ Ἰσηβαίους φοβέσθαι. ἀλλὰ ἀρξέσθ' ὑμῖν μικρὰ σκυτάλη, ὡς τε ἐκείθεν πάντες ὑπηρετήσασθαι ὅταν αἰεὶ δεῖσθε, εἰ μὴ ὡς πρὸ ἡμεῖς ὑμῶν, οὕτως ἔμεῖς ἡμῶν ὅπ μετὰ ἡμῶν.

E ADEM LATINE,

Francisco Porto interprete.

Licet tibi ô Phœbida, hodierno die maximum dare beneficium tuæ patriæ. Nam si me cum tuis militibus subsequeris, in arcem te deducam: id si fiat, existimato Thebas omnino Lacedæmonis, & nobis vestris amicis fore subiectas. Quâdoquidem (ut vides) edicto cautum est ne quisquam Thebanorum tecum contra Olynthios arma ferat: at si tu nobiscum hæc tranfereris, nos continuo multos cum pedites tum equites tecum mittemus, ita ut multa manu fratri tuo auxilium sis laturus: & dum ille de Olyntho subigenda cogitat, tu Thebas subegeris longè maiorem Olyntho ciuitatē. *Et paulo inferius*, Atque in senatum profectus, in hunc modum dixit, Quòd Lacedæmonii, ô viri, arcem tenent, nolite perturbari. nemini enim se hostem profitentur, nisi iis qui belli cupidi sunt. Ego verò lege iubete, ut tribuno liceat manibus iniicere, qui capitale crimē admiserunt, prehendo istum Ismeniam qui bellum excitat. Quare vos centuriones, & qui eos sequimini, surgite iam, & eum prehensum quòd iussi estis abducite. *Iterum paulo inferius*, Deinde quum ad senatum venisset (Lacedæmoniorum videlicet) hunc in modum disseruit, Vos quoque, ô Lacedæmonii, rem istam gestam, Thebanos hostili esse animo

erga vos prædicabatis. Animaduertebatis enim eos perpetuò vestris hostibus amicos, amicis hostes esse. Nam nõnne illi recufarunt arma vobiscum ferre contra Atheniensem populum, qui in Piræo erat, & vobis erat infensissimus: Phocensibus verò, quos nouerant amicos esse vobis, bellum intulerunt: Præterea quia vos bellum contra Olynthios decreueratis, societatem cum illis inierunt. Quo quidem tempore vos semper animis attendebatis, vt totam aliquando Bœotiam subiectam illis audiretis: iam verò re ista gesta, non est quòd quicquam Thebanos vereamini. Nam breue epistolium fatis superque vobis fuerit ad ea obtinenda quæcunque vultis, si modò vos nostri, quemadmodum nos vestri, rationem habebitis.

Ex libro sexto.

POLYDAMANTIS ORATIO.

ARGUMENTVM.

Erat in Thessalia dynastes quidam nomine Iafon, rebus gestis & autoritate Thessalorum facillè princeps. Is subactis aliquot Thessaliæ vrbibus, tentare etiam Pharsaliam in animo habebat, pactione tamen prius quam vi. Ad id perficiendum opportunissimù sibi putauit Pharsalium Polydamantem, qui gratia & autoritate plurimum apud suos valeret: per eum Pharsalia se potiturum sperabat: hominem sollicitat, multa proponit, in his vt à Lacedæmoniiis Pharsali deficeret. Nihil cum eo transegit Polydamas, sed aliquid sibi ad deliberandum dies poposcit. Per eos dies Lacedæmonem se contulit. quid rixi esset, quid Iafon pararet, quid secum loquutus esset, in quo statu res Pharsalorum esset, & quàm illis vel maturum ac firmum auxilium, vel pactio & coniunctio cum Iafone expediret, docuit. Atque in eam sententiam hæc est ab eo habita apud Lacedæmonios oratio.

ΕΓΩ μὲν, ὡς αἱ δυνεὶ Λακεδαιμόνιοι, ποσὲξενος ὑμῶν ὄντων καὶ ἀνεργήτης ὄντων πάντων ἂν μεμνήμεθα ποσὲξενων, ἀξίως, ἐὰν τε ἂν ἀπορῶ, ποσὲξ ὑμᾶς ἰέναι, ἐὰν τε ἂν χαλεπὸν ὑμῖν ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ ξυνοισήται, σημαίνεν. ἀκούετε μὲν οὖν ὅτι οἷον ὅτι καὶ ὑμεῖς Ἰάσωνος ὄνομα. ὃ γὰρ αἰὲρ καὶ δύναμιν ἔχει μεγάλην, καὶ ὄνομασός ἐστιν. Ἐστὶ δὲ σπονδὰς ποιησάμενος, σπευχόμενος μοι, καὶ εἶπε ἑτάδῃ, Ὁ γὰρ μὲν, ὡς Πολυδάμα, καὶ ἀκούσαν τίς ὑμετέραν πόλιν Φαρσάλον διταίμην αὐτὸν ἀφ᾽ ἑσθλασάδῃ, ἔξῃ σοι ὄντι δὲ λογιζέσθαι. ἔξω γὰρ, ἔξω μὲν Θεσσαλίας πᾶσι πλείους, καὶ μεγίστας πόλεις συμμαχίας καταστρέψαμεν, καὶ αὐτὰς ὑμῶν σὺ αὐταῖς παρ᾽ ἐναντία ἐμοὶ στρατηνομένων. καὶ μὲν οἷον γὰρ ὅτι μισθοφόρους ἔχω ξένους εἰς Ἰακκιχαλίοις, οἷς, ὡς ἐξώ οἶμαι, οὐδέ μιν πόλιν δυνάμει αὐτῶν ῥαδίως μάχεσθαι. ἀριθμὸς μὲν γὰρ καὶ ἄλλοθεν ἐν ἐλάστων ἔξελθοι, ἀλλὰ τὰ μὲν ὄντι πόλεον στρατῶματα τοῖς μὲν. ποσὲξ ἐνθυσιῶν ἢ δὴ πᾶσι ἡλικίας ἔχῃ, τοῖς δὲ οὐπω ἀκμάζοντας. σῶμα σποδὸς γὰρ μὲν μάλα ὀλίγοι ἕντες ἐν ἐκαστῇ πόλει. παρ᾽ ἐμοὶ δὲ οὐδέ τις μισθοφορῆς ὅστις μὴ ἰκανὸς ἐστὶν ἴσα πονεῖν ἐμοὶ. αὐτὸς δὲ ὄντι (λίγαν γὰρ ποσὲξ ὑμᾶς καὶ ἑσθλασάδῃ) καὶ τὸ σῶμα μάλα δύρωτος, καὶ ἄλλος φιλοπῶνος, καὶ τῶν ὄντων παρ᾽ αὐτῶν πείραν λαμβάνει καθ᾽ ἐκάστην ἡμέραν, ἡγί) γὰρ σὺν τοῖς ὄπλοις καὶ ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ὅταν πη στρατῶνται, καὶ οἷς μὲν αὐτῶν μάλα οἷον ἔξῃ ἐξέων αἰσθανήται, ἐμβαλεῖ οἷς δὲ αὐτῶν φιλοπῶνας καὶ φιλοκινδύνας ἔχοντας ποσὲξ τοῖς πλείοις, καὶ αὐτῶν, πῶς μὲν, διμοιρίας, τοῖς δὲ, τελομοιρίας, τοῖς δὲ, καὶ τελομοιρίας καὶ αἰσθῶν, δῶροις, ἐνόσαν γὰρ. θεροπέλαις, καὶ ἀφ᾽ ἑσθλασάδῃ κόσμῳ, ὡστε πάντες ἴσαν οἷον παρ᾽ ἐκείνων ξένοι, ὅτι ἡ πλεμικὴ αὐτοῖς ἀρετὴ ἐνημέωσαν τὴν τε βίον καὶ εἰσθῶν ὄντων παρέχεται. ἐπεὶ οἷον κενε δὲ μοι εἰσθῶν ὅτι καὶ ὑπὸ ἡσθῶν ἢ δὴ αὐτῶν εἰεν Μακεδόνων καὶ Δολοπέων καὶ Ἀλλεπέων ὄντων τῇ Ἠπείρῳ ὑπάρχοντων, πᾶσι αὐτῶν φοβούμενος, οὐ ῥαδίως αὐτῶν οἰοῦμαι

καταστρέψαμεν, τὰ γὰρ οὖν ὑπολάβοι αὐτὸς ἐμοὶ ἀπίρος, τί οὖν μέλλεις, καὶ οὐκ ἦδη στρατῶντες ὄντι τοῖς Φαρσαλίοις; ὅτι ἡ Δία τῶν πάντων κρείττον μοι δοκεῖ εἶναι ἐκόντων ὑμᾶς μάλλον ἢ ἄκοντων ποσὲξ ἑσθλασάδῃ. βιασθέντες μὲν γὰρ ὑμεῖς τὰ αὐτῶν βουλήθητε ὅ, πειθασθε κακὸν ἐμοὶ, ἐξώ τ᾽ αὐτῶν ὡς ἀδυνάτους βουλοῦμαι εἶναι. εἰ δὲ πειθασθέντες μετ᾽ ἐμοὶ ἡγήσασθε, δῆλον ὅτι αὐτῶν μὲν αὐτῶν, ὅτι δυναμῶν ἀλλήλοισι, γηγάσθω μὲν οὖν, ὡς Πολυδάμα, ὅτι ἡ σὴ πατεῖς εἰς σὺ ἀπιβλέπει. ἐὰν δὲ μοι φιλικῶς αὐτῶν ἔξῃ ποσὲξ ἀσυνδύασης, ὑποχρησάμενος σοι ἐξώ μεγίστον σὺ ἐν τῇ Ἑλλάδι μετ᾽ ἐμὲ καταστήν. οἷον δὲ ποσὲξ ἐμῶν ἐξώ τὰ δεύτερά σοι δίδωμι, ἀκούσον. καὶ μηδὲν πιστεύεμι ὅ, πᾶσι μὴ λογιζόμενος σοὶ ἀληθῆς φαίνηται. οὐκοῦν ὅ, πᾶσι μὲν δὲ δῆλον ἡμῖν, ὅτι Φαρσάλου ποσὲξ χρονομένης καὶ ἡμῶν ὑμῶν ἡρητιμένων πολεον, ἀπετάς αὐτῶν ἐξώ τῶν Θεσθλαίων ἀπαντῶν καταστῆν. ὡς γὰρ μὲν ὅταν ἑσθλασάδῃ Θεσθλία, εἰς Ἰακκιχαλίοις μὲν οἷον ἰππῶντες γιγνόνται, ὀπλίται δὲ πλείους ἢ μύριοι καταστῆνται. ὡς ἐξώ καὶ τὰ σῶματα καὶ τίς μεγαλοψύχων ὄντων, οἷον αὐτῶν, αὐτῶν εἰ καλῶς πῶς ὄντι μελοῖτο, ἐκ εἶναι ἐξώ ὄπλοισι αὐτῶν ἀξιώσαντες ὑποήκοι εἶναι Θεσθλαῖοι. πλατυτάτης γὰρ μὴ οὐσης γῆς Θεσθλαίας, πάντα τὰ κικλῶ εἶναι ὑποήκοα μὲν ὄντων, ὅταν τῶν ἐσθλασάδῃ κατ᾽ ἡ. ὅσων δὲ πάντες οἷον αὐτῶν ἀκοιπέσαι εἰσιν ὡς καὶ πηλασθῶν εἰσθῶν ὑμῶν ὑμετέραν δυνάμιν. καὶ μὲν Βοιωτῶν γὰρ καὶ οἷον ἄλλοι πάντες ὅσοι Λακεδαιμόνιοις πολεμήσιν ὑπὸ πῆχυσί μοι συμμαχίῃ ἀκοιπέσαν τῶν ἀξιώσαντες ἐμοὶ, αὐτῶν ὄντων Λακεδαιμόνιων ἐλθῶν ἀπ᾽ αὐτοῖς. καὶ Ἀθηναῖοι δὲ ὄντων εἰσθῶν πάντα ποιήσαντες αὐτῶν ὡς τε συμμαχίῃ ἡμῶν ἡμῶν. ἀλλ᾽ ἐξώ οὐκ αὐτῶν δοκῶ ποσὲξ αὐτοῖς φιλικῶν ποιησάσθαι. νομίζω γὰρ εἰσθῶν πᾶσι καὶ τῶν ἑσθλασάδῃ ἢ τίς καὶ γῆν ἀφ᾽ ἑσθλασάδῃ αὐτῶν. εἰ δὲ εἰκότα λογιζομαι, σπόσει καὶ τῶν ἑσθλασάδῃ μὲν γὰρ Μακεδόνων, εἰσθῶν καὶ Ἀθηναίων

UNED

τὰ ξύλα ἄρονται, παύ δῆπου πλείονας οὐκείων ἰκανοὶ ἐσὶ
 μεθαυτῶς ποιήσασθαι, αἰδρῶν γὰρ μὲν ταύταις πληροῦν
 πότερον Ἀθηνάοις ἢ ἡμῶς εἰκὸς μάλλον διώσασθαι, ποσὺ-
 ταις καὶ τοιοῦταις ἔχοντας πενέσας, τοῖς γὰρ μὲν ναύταις βέ-
 φειν πότερον ἡμῶς ἰκανώτεροις εἰκὸς ὅτι, τοῖς δὲ ἀφθονίαν
 καὶ ἀλλοσεσθῆναι ἐκπέμποντας, ἢ Ἀθηνάοις, τοῖς μὲν
 αὐτοῖς ἰκανὸν ἔχοντας, αἰ μὴ φοβῶνται, καὶ χεῖμασί γὰρ
 δῆπου εἰκὸς ἡμῶς ἀφθονώτεροις χεῖμασι, μὴ εἰς νηυσὶν
 ἀποβλέποντας, ἀλλ' ἠπειρωτικὰ ἔθνη καρποῦμενοι. παν-
 τα γὰρ δῆπου ἑκὼν κω φρον φέροι ὅταν ἄγρῶνται τὰ κτ'
 Θεπάλιαν οἶδα δὲ δῆπου οὐ καὶ βασιλέως ὁ Περσῶν οὐ
 νήσοις ἀλλ' ἠπειρον καρποῦμενος, πλουσιώτατος αἰσρῶτων
 ὅτιν' ὄν ἐρῶ ἰσθῆκον ποιήσασθαι ἐπ' ἀνεκτεργαστότερον ἢ-
 ροῦμαι ἔτι ἢ τῶν Ἑλλάδα. οἶδα γὰρ πάντας τοῖς οὐκ αἰ-
 δρώσι, πλεονέκους, μάλλον δουλείαν ἢ ἀλλκῶ μεμελετη-
 κώτας οἶδα δὲ ὅφ' οἶας δεινὰ μωας, καὶ τῆς μετὰ Κύρου
 ἀναβάσεως, καὶ τῆς μετ' Ἀγησιλάου, εἰς πάν ἀφίκετο βα-
 σιλέως ἐπὶ δὲ ταῦτ' εἰπόντος αὐτῶ, ἐγὼ ἀπεκρινάμην οὐ
 τὰ μὲν ἄλλα ἀξίους ἐπι λέγει, τὸ δὲ Λακεδαιμονίους ὄντας
 φίλους, ἀποσῆμαι πρὸς τοῖς οὐκ αἰσρῶσι, μὴδὲν ἔχοντας ἐκ-
 λείν, ὅτ' ἔφην, ἀπρὸν μοι δοκεῖ ἔτι. ὁ δὲ ἐπαγγέσας με,
 εἰπὼν οὐ μάλλον ἐκτέον μου εἴη ὅπ' τοιοῦτος εἴην, ἀφῆκε
 μοι ἐλθόντα πρὸς ὑμᾶς λέγει, τὰ λητῆ, ὅπ' ἀφῆκε ὅπ' οὐ
 τῶν ὄν ἐρῶ οἶδα ἔτι πρὸς τὸ σῆμα, ἡδονῶν, ὡς τε οὐδὲ δὲ
 ταῦτα ἀρχαίαν ἐγὼ εἰς τὸ μὴ πρὸς αἰετὶ τὸ δέον, ὑμῶς
 οὐδὲ σκεψάμενοι εἶπατε πρὸς ἐμὲ, ὡς πρὸ ἡμῶν πρὸς ἡμῶν,
 ἀγ' ἔφη, καὶ ταῦτα χεῖμασθαι ὅ, π' αἰ ἀποβῆται οὐκ ἐπὶ πολέ-

μου ἐὰν δέ σοι μὴ δοκῶσιν ἰκανῶς βοηθεῖν, οὐκ ἦδ' αὐτῶ
 κληπτοῖς αἰδρῶσι εἰς ἐν τῇ πατρίδι, ἢ σε τιμᾶ, καὶ σὺ
 πρὸς αἰετὶς τὰ κράτιστα. πρὸς τούτων δὲ ἐρῶ ἢ πρὸς πρὸς ὑ-
 μάς, καὶ λέγω πάντα ὅσα οὐκ αἰετὶς τε ὄρα καὶ οὐκ αἰετὶς
 ἀκῆκα. ὁ νομίζω οὐτως ἐγὼ, ὡς ἀδρες Λακεδαιμόνιοι,
 ὡς εἰ μὲν πρὸς αἰετὶς δεινὰ μὴ ἐμὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ
 τοῖς ἄλλοις Θεπάλιοις ἰκανῶς δοκῶσιν ἔτι πρὸς ἰάσασθαι πο-
 λεμῶν, ἀποσῆσονται αὐτῶ αἱ πόλεις, πᾶσαι γὰρ φοβουῦνται
 ὅπ' οὐ πρὸς πρὸς αἰετὶς ἢ τῶ ἀνδρῶς δεινὰ μωας. εἰ δὲ νεοδα-
 μῶ δεις καὶ ἀδρα ἰδιώτῶν οἶδατε ἀρκέσθαι, συμβουλεύω
 ἡσυχίαν ἐγὼ. οὐ γὰρ ἴστε ὅπ' πρὸς τε μεγάλῳ ἐσται ῥώμῳ
 ὁ πόλεμος, καὶ πρὸς ἀδρα ὅς φρόνιμος μὲν οὐτως στρατη-
 γός ὅτιν, ὡς ὅσα τε λατῆ μωας καὶ ὅσα φθάνειν καὶ ὅσα
 βιάσασθαι ὅπ' χεῖρῶ, οὐ μάλῳ ἀφῆμαρταίεν. ἰκανὸς ἐρῶ
 ὅτι καὶ νυκτὸς ἀπρὸ ἡμέρας χεῖμασθαι, καὶ ὅταν ἀπὸ δῆ, ἀρ-
 σον καὶ δὲ ἴππον ποιήσασθαι ἰκανῶς ἀμῶ πονεῖσθαι, οἶεταί δὲ καὶ
 αἰ ἀπῶσθαι χεῖμασθαι ὅταν ἀφίκεται ἐν τῷ ἀ ὄρμῳ μωας
 ἢ, καὶ δὲ πρὸς αἰετὶς αἰ δει, καὶ τοῖς μετ' αὐτῶ δὲ ταῦτα
 εἴηται. ὅπ' αἰετὶς καὶ ὅταν ὅπ' πονήσαντες ἀρχῶν π
 πρὸς αἰετὶς οἰ στρατῶται, ἐκπλήσῃταις γὰρ ἡμῶς αὐτῶ, ὡς
 τε καὶ πᾶσι μεμασθῆκασι πάντες οἰ μετ' αὐτῶ, ὅπ' οὐκ ἔτι
 πονων καὶ τὰ μαλακὰ γὰρ γέται, καὶ μὲν ἰκανῶς ἐκράτασας γὰρ
 ὅτιν ὄν ἐρῶ οἶδα ἔτι πρὸς τὸ σῆμα, ἡδονῶν, ὡς τε οὐδὲ δὲ
 ταῦτα ἀρχαίαν ἐγὼ εἰς τὸ μὴ πρὸς αἰετὶς αἰετὶς τὸ δέον, ὑμῶς
 οὐδὲ σκεψάμενοι εἶπατε πρὸς ἐμὲ, ὡς πρὸ ἡμῶν πρὸς ἡμῶν,
 ὅπ' αἰ δεινὰ μωας τε καὶ μεμῶτε ποιήσῃ

E A D E M L A T I N E,
 Francisco Porto interprete.

Equidem ὁ Lacedæmonii, & iure hospitii, quod intercedit inter nos & meis pristi-
 nis erga vos meritis à maiorum vsque omnium memoria, quos ipsi nouimus, cœ-
 feo, siqua re premar, vos mihi adeundos esse, & siquid durius aduersus vos conflu-
 tur in Thessalia id vobis indicandum. Quamquam persuasum habeo famam Iasonis
 ad vos quoque peruenisse. Nam vir iste, & magnas habet opes, & fama celebris est. Is igi-
 tur facto fœdere mecum congressus in hanc sententiã differuit: Licet tibi ὁ Polyda-
 ma vel inde ratiocinari, atque cognoscere, me posse Pharsalum vestram ciuitatem vel
 inuitam meã adiicere ditioni: siquidem plurimas & maximas Thessaliæ ciuitates fo-
 cias habeo: subegi autem eas, quamquam vos vestris opibus & auxiliis aduersus me iu-
 uabatis. Scis præterea me millia militum mercenariorum sex habere, quibus nulla ciui-
 tas (vt mea fert sententiã) resistere potest. Nam educi aliunde quidem & numerus mi-
 litum non minor potest: sed rerum publicarũ exercitus alios habent milites ætate pro-
 uectiores, alios ætate nondum integra & militari. Adde quòd in singulis rebus publicis
 milites corpora non exercet: apud me verò nullus meret, qui nõ eisdem labores, quos
 ego, perferre valeat. Est autem ille (quid enim apud vos mentiar?) corpore robusto ad-
 modum, & alioqui patientissimus laborum, & quotidie suorum facit periculum: siqui-
 dem armatus ipse præit cum in gymnasiis, tum etiam quum seriò bellum infert. Et
 quoscumque molles & languentes animis senserit, eos reicit: quos verò vice versa vide-
 rit labores non refugere, belli pericula subire, eos verò auget duplo stipendio & triplo,
 nonnullos etiam quadruplo, & aliis muneribus afficit, languentes curat, mortuos fu-
 neris magnificentia decorat. Itaq; manus militum, quæ sub eo meret, non dubitat vir-
 tutem bellicam, & summa commoda, & summam dignitatem sibi afferre. Demon-
 strabat præterea mihi non ignaro Maracos etiam, & Dolopas iam, Alctam etiam E-
 piri rectorẽ eius imperio parere. Quid igitur me deterreat, quin vos & faciliẽ in meam
 redigam potestatem? Sed fortasse dixerit quispiam mearum rerum ignarus, Quid igitur
 cessas? quid non arma iam inferis Pharsaliis? Quia scilicet satius longè fore exi-
 stimo volentes potius vos, quàm nolentes & inuitos mihi conciliare. Nam si vi

parere cogamini, & vos semper aduersus me clandestina consilia estis initura, & ego vos frangi & debilitari summopere contendam. Quod si vestra sponte mihi adhaerebitis, non dubito quin alter alterius potentiam vicissim sit amplificaturus. Ceterum o Polydama, non ignoro te summam apud tuos ciues habere auctoritatem. Quare si studia eorum & benevolentiam mihi conciliaueris, spondeo (inquit) te, quum a me discesseris, primas honoris ac dignitatis inter omnes Graecos obtenturum. Cuius autem imperii secundas tibi defero, accipe nunc, & nihil mihi crede nisi quod tibi perpeditanti verum esse videatur. Illud igitur in primis perspicuum est, me adiuncta Pharsalo, ceterisque ciuitatibus quae mihi parent, imperatorem omnium Thessalorum creatum iri: id si ita constitutum fuerit, neminem nostrum fugit Thessaliam imperatori suo equitum sex millia, militum grauis armaturae amplius quam decem dare solere. Quorum ego peditum equitumque corpora & animi magnitudinem dum considero, statuo mecum nullam esse gentem, modo idoneum imperatorem nacti sint, cuius imperio parere Thessali dignentur. Quanquam vero fines Thessaliae latissime pateant, tamen creato apud nos imperatore, eius imperio gentes finitimae cunctae parent. Omnes autem ferè hastilia & iacula tractant. Itaque nostrae copiae cetero etiam milite nimirum firmissimae erunt. Sunt mihi praeterea socii Boeotii, ac ceteri qui bellum contra Lacedaemonios gerunt: itaque non recusabunt me ducem sequi, si modo eos a vi Lacedaemoniorum tuear. Athenienses etiam nihil non sunt (mihi crede) tentaturi ut societatem nobiscum ineant. Quanquam ego censeo eorum societatem respuendam esse: quandoquidem confido me facilius maris quam terrae imperium esse consequuturum. An vero sit probabile haec mea ratio, iam attende. Nam quum nos obtineamus Macedoniam, unde Athenienses materiam aedificandi naues petunt, longè nimirum plures quam illi naues aedificare poterimus: remigum vero copiam vris potius, Atheniensibus, an nobis futuram verisimile est, quum tot talesque seruos habeamus? Iam ad alendam classem vris rei frumentariae copia & facultas futura est: Atheniensibusne, qui coempto maxime vtuntur: an nobis potius, qui propter ingentem copiam, aliò etiam frumentum mitimus? Est praeterea consentaneum nos pecunia magis abundaturos, qui non spes nostras in insululis collocabimus, sed habebimus gentes mediterraneas vectigales: quandoquidem finitimae omnes gentes solent vectigal pendere, quum Thessalorum res imperio vnus reguntur. Non ignoras autem Persarum etiam regem non insulas, sed continentem habere stipendiariam, & tamen omnium hominum diuissimum esse, quem ego facilius subigi posse puto, quam Graecos vniuersos: siquidem omnes illos homines, vno excepto, compertum habeo, non virtutem colere, sed potius seruitutem. Noui praeterea quae copiae olim Cyrus, postea Agesilaum sequuta, in maximum discrimen regem adduxerunt. Haec ille quum dixisset, ego respondi, cetera mihi videri sanè non negligenda: sed a Lacedaemoniorum amicitia deficere ad hostes, nulla illorum culpa, hoc vero, inquam, factu difficile videtur. Et ille laudato meo isto responso, addidit se propterea quòd talis essem, meam amicitiam magis ac magis expetiturum. Itaque permisit ut vos adirem, doceremque se omnino bellum Pharsalicum esse illaturum, nisi imperata faciamus. Peterè ergo a vobis auxilia, iussit: Atque (inquit) si dederint, quae tuo iudicio firma sint ad bellum aduersus me gerendum, etiam belli fortunam experiamur: quòd si parum firma eorum auxilia iudicaueris ad bellum sustinendum contra Iasonem, tum vero crimine apud tuos ciues omnino non carebis, & iure optimo: quandoquidem illi te honoribus & commodis ita afficiunt, ut felix esse videaris. De his igitur rebus o Lacedaemonii ad vos venio, & quaecunque illic vidi aut audiui, omnia iam expono: & rem planè sic esse existimo, o Lacedaemonii. Nam si exercitum illuc miseritis, qui meae ceterorumque Thessalorum opinione firmus esse videatur, & qui opibus Iasonis resistere valeat, deficient ab eo ciuitates: (nam omnes incrementa & potentiam istius viri vehementer timent) sin tirones & ducem aliquem priuatum satis fore existimabitis, autor vobis sum ut domi eos contineatis. Res enim nobis futura est (mihi credite) aduersus magnas opes, & contra virum & imperatorem, qui ea est prudentia ut in gerendis rebus propositum semper teneat, siue clam & per insidias quid, siue palam & vi aperta agere, siue hostium consilia praecipere conetur. Potest idem nocte perinde atque

die uti, & eum festinat, à prandio & coena statim iter ingredi. Idem existimat ante con-
fectum iter non esse conquiescendum, & antequam quæ facta oportet, sint peracta: &
qui sequuntur eum, hos virtutibus iisdem planè instruxit. Nouit etiam quum milites a-
liquid gesserint feliciter, sed labores & incommoda perpeffi, eorum satisfacere animis.
Itaque omnes qui sub eo merent, illud quoque didicerunt, labores parere otium. Ipse
verò maximè omnium quos ego nouerim, corporeas contemnit voluptates, adeo vt
nullis vnquam istiusmodi illecebris à recto & honesto abducatur. Quare vos, re dili-
genter considerata, mihi (vt vos maximè decet) respondete quid facultatis estis habitu-
ri, quidve facturi estis.

ORATIO CALLIAE.

ARGUMENTVM.

Diuturnis bellis fatigati Athenienses, tametsi tum secundo successu vterentur, mi-
serunt tamen Lacedæmonem legatos de pace septem. Miserunt autem id maximè tem-
poris, vt quam æquissimis conditionibus res inter eos conueniret. Princeps erat lega-
tionis Callias hic, homo paulo leuior: is primus de pace dixit apud Lacedæmonios &
eorum socios: & pauca de se studioque suo, & de pace per se iam aliquoties conciliata,
hortatus est eos ad pacem, vsus potissimum argumento ab vtriusque populi quadam
longè repetita coniunctione.

Ὁ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, τίω μὲν πρὸς ξενίαν ὑμῶν ἐπι-
έρχου μόνος, ἀλλὰ καὶ πατρὸς πατρίων ἔχων
παρεδίδου τῆς γῆρας. βούλομαι δὲ ὑμῖν καὶ ὅσοιο δηλώσαι
ὡς ἔχουσα ἡ πόλις διαπέλει πρὸς ἡμᾶς. σκίτη μὲν γὰρ ὄ-
ταν πόλεμος ἢ στρατηγὸς ἡμᾶς αἰρέται, ὅταν δὲ ἡ σὺν χείρας
ὄπισθι μῆση, εἰρωστοίους ἡμᾶς ἐκπέμπει καὶ γὰρ πρὸς ἀπὸ
δὲς ἢ δὴ ἦσαν ἀπὸ πλείων καταλύσεως, καὶ ἐν ἀμφο-
τέραις ταῖς περιβάταις διεπασσάμενοι καὶ ἡμῖν καὶ ὑ-
μῖν εἰρωμένω, καὶ δὲ πείνη ἦκα, καὶ ἠγροῦμαι πολὺ δι-
καί ὅσα ταυτὸ αὐτὸ ἀλλοτρίως τυχεῖν ὄρα γὰρ οὐκ ἄλλα μὲν
ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν δοκοῦντα, ἀλλ' ὑμᾶς τε ἀχθόμενοι
καὶ ἡμᾶς τῆ Πλαταιέων τε καὶ Θεσπείων αἰαρέσθαι. πῶς
αὐτοὺς οὐκ εἰκός, ὅτι αὐτὰ γὰρ ὄπλοντας, φίλοις μάλλον ἀλλή-
λοις ἢ πολεμίοις εἶναι; καὶ σταφύλων μὲν δήπου ὅτι, μηδὲ
εἰ μὴ μικρὰ τὰ ἀφ' ἑφ' ἔροντα εἶναι, πόλεμον αἰαρήσασθαι εἰ δὲ

δὴ καὶ ὁμογεγενησμένοι, οὐκ αὐτῶν τῆς θάλασσαν εἶναι
μὴ εἰρωμένω ποιῆσθαι; δίκαιον μὲν οὐδὲν ἴσως ὄπλο
ὄπισθ' ἔρειν ἀλλήλοις ἡμᾶς. ἐπεὶ λέγεται μὲν Τερψιόλεμος
ὁ ἡμέτερος πρὸς γόνος τὰ Δῆμονος καὶ Κορῆς ἔρηται ἰε-
ρα πρὸς πρὸς ξένους δεῖξαι Ἡρακλεῖ τε πατρὶ μετέρω ἀρχη-
γῆτι, καὶ Διοσκουροῖν τῶν ὑμετέρων πολιτῶν, καὶ τῶ Δῆ-
μόνος δὲ καρπὸς εἰς πρὸς τῶν ἠ Πελοπόννησον ἀπέρμα
δωρήσασθαι πῶς οὐδὲν δίκαιον ἢ ὑμᾶς, παρ' ὧν ἐλάβετε
ἀπέρματα, τὸν τούτων καρπὸν πετὲ εἰλεῖν δ' ἠσόντας; ἡ-
μᾶς τε οἷς ἐδώκαμεν, μὴ οὐχὲ βούλοσθαι ὡς πλείων τού-
τοις ἀφθονίαν ἔσθης γῆρας; εἰ δὲ ἀρα ἐκ θεῶν πρὸς
μῶν ὅτι πολεμίοις ἐν ἀνθρώποις γίνεσθαι, ἡμᾶς δὲ χρὴ
ἀρχεσθαι μὲν αὐτῶ ὡς ἑλαί ταυτῶν, ὅταν δὲ γῆρηται, καὶ ἑ-
λάσθαι ἢ διωπῆν ταυτῶν.

E ADEM LATINE,

Francisco Porto interprete.

Hospitii & amicitiae ius ô Lacedæmonii, non ego primus vobiscum habeo, sed
ab auis artauisque traditum iam accepi. Volo tamen illud quoque vobis declara-
re quo animo sit erga nos ciuitas illa enim nos creare solet duces, orto bello: et si
pacem expetat, ad eam conciliandam nos legatos mittit. Proinde iam de bello deponē-
do bis ad vos veni, atque in vtraque legatione vobis nobisque pacem trāfegi, nunc ter-
tium venio, & spero me iure optimo pacem impetraturum. Intelligo enim vos non a-
lia quam nos, & velle & sentire: sed utrosque Plataënsium & Thespiensium euerfio-
nem permolestè ferre. Nōne igitur absurdum, parūmque consentaneum fuerit, qui
eadem sentiunt, eos non potius amicos, quàm hostes inter se esse? Est verò sapientis à
bello abstinere, etiam si belli causas graues habeat. Iam verò consentientibus nobis &
vobis, non instar monstri fuerit, si pacem refugiamus? Quin imò oportuerat nos nun-
quam arma alteros alteris inferre: nam fama est Triptolemmum maiorem nostrum pri-
mum ad sacra Cereris Herculem vestræ gentis autorem & Castorem atque Pollucem
vestros ciues, qui erant peregrini, admisisse, & fruges Cereris serendas primis Pelopon-
nesiis dedisse. Quis ergo fuerit æquum aut vos eorum fruges velle vastare, à quibus se-
mentem accepistis: aut nos, quibus femina dādimus eos maximam frugum copiam
habere nolle? Quòd si fatale est vt bella inter homines orientur, nobis certè hæc cun-
ctanter agræque sunt suscipienda, suscepta quæ uelociter, quantum fieri potest, de-
ponenda.

AVTOCLIS ORATIO.

ARGUMENTVM.

In eadem legatione erat Autocles, qui quum excepisset Calliæ orationem, dixit paulo quam ille ipse seuerius, prius deprecatus omnem liberioris orationis offensio- nem: quod diceret nec malis occurri, nec bellorum causas tolli posse, nisi ea paterent. Aperit ergo duo quæ paci obstabāt, quod iniquis conditionibus deuincirent sibi socios Lacedæmonii, & quod eorum præfides libertatem ciuitatum minuere.

Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, ὅτι μὲν ἀμέλλω λέγειν, οὐ
 παρὸς χάριν ὑμῖν ρηθῆσεται, οὐκ ἀγροῶν, ἀλλὰ δοκεῖ
 μοι, οἷοντες βουλόμενοι, καὶ ἀπὸ πειθιστικῆς φιλίας, ἐπιτιμῶ
 ὡς πλείστον χρόνον διαβῆναι, διδάσκοντες ἔτι ἀλλήλους τὰ ἀ-
 γνά ἢ πολέμων ὑμῖν, ἢ ἀεὶ μὲν φατέ ὡς ἀπὸ νόμοις τὰς
 πόλεις χρῆναι, αὐτοὶ δὲ ἐστὶ μάστιγι ἐμποδῶν τῇ ἀπὸ νό-
 μιμασι, οὐκ ἔστι μὲν γὰρ παρὸς τὰς συμμαχίας πόλεις ἐπι-
 τισθῆναι, ἀλλὰ καὶ θεῖν ὅσοι ἀπὸ ὑμῶν ἢ γῆρας, καὶ τὸ
 αὐτονομία, ὡς οὐκ αἰεὶ, καὶ πλείστον δὲ πολέμοις, οὐκ ἀνα-
 κοινούμενοι τῶν συμμάχων, καὶ ὅτι ἐπιτιμῶν ἢ γῆρας ὡς τε
 πολλὰς ὅτι τῶν ἀμεινοτάτων ἀνακαταστάσεων ἐστὶν ὅσοι
 οἱ λεγόμενοι ἀπὸ νόμοι ἔτι, ἐπὶ δὲ τῶν πάντων ἐν ἀπώτατον
 αὐτονομία, καὶ ἡσυχία ἐντα μὲν δεσπότης, ἐντα δὲ πελα-

γονταρχίας, καὶ ἐπιτιμῶν ἢ γῆρας ὡς τε πολέμοις οὐκ ὅ-
 πως νομίμως ἀρχοσιν, ἀλλ' ὅπως δεινόνται βία κερτέ-
 χιν τὰς πόλεις, ὡς τὶ εὐοίκατε περὶ τῶν μάκρον ἢ πολι-
 τείας ἢ δόμων, καὶ ὅτι μὲν βασιλεὺς ὡς οὐκ ἔστιν αὐτο-
 νόμοις τὰς πόλεις ἔτι, μάλα γρηγοροῦντες ἐφαίνεσθε ὅτι,
 εἰ μὴ ἐάσασιν οἱ Θεβαῖοι ἐκείνην ἢ πόλιν ἀρχὴν τε ἐαυ-
 τῆς, ἢ οἷς ἀπὸ βούλην νόμοις χρῆσθαι, οὐκ ἔστιν ὅσοι
 σπλέως γράμμαται ἐπὶ τῇ παρελαβῆται πῶς καὶ μείων,
 οὐδ' αὐτοῖς Θεβαῖοις ἐπιτιμῶν ἢ γῆρας αὐτονομία ἔτι, δεῖ δὲ
 τῶν μελλόντων φίλους εἶσθαι, οὐκ ἔστιν ἢ ἄλλων μὲν ἀ-
 ξιοῦν ἢ δικαίαν τὴν χάριν, αὐτοῖς δὲ ὅπως ἀπὸ πλείστον
 δεινόνται πλεονεκτικῶς φαίνεσθαι.

E ADEM LATINE,

Francisco Porto interprete.

Equidem ὁ Lacedæmonii non ignoro quæ sum dicturus, ea vobis parum grata fo-
 re: verum existimo, qui pacem constitutam ad diuturnum tempus permanere cu-
 piunt, iis causas belli primò esse apertendas. Vos verò semper liberas esse oportere
 ciuitates prædicatis, & tamen ipsi potissimum libertati resistitis: siquidem illam impri-
 mis conditionem socii ciuitatibus imponitis, vt duces vos quocunque liberit, sequa-
 tur. Hoc autè cum libertate quid commune habet? Hostes præterea decernitis quos lu-
 bet, re non communicata cum sociis, & contra eos ducitis: itaque socii, qui liberi à vobis
 appellatur arma vel amicissimis inferre sæpius coguntur. Adde quod maximè liberta-
 ti contrariū est: nam in nonnullis ciuitatibus decemuiratus, in aliis triginta virorum do-
 minatus cōstituitis, idque diligenter agitis vt istæ potestates non legitimè imperent, sed
 vi res eas obtineant, quocunque modo possunt. Quare tyrannide nimirum potius
 quàm libertate delectamini. Atque quum Persarum rex liberas esse ciuitates impera-
 bat, constabat vos ex animo sentire, Thebanos contra regis literas esse facturos, ni ciui-
 tates singulas sui esse iuris, & suis vti legibus permisissent. Cadmia verò occupata, ne i-
 psis quidem Thebanis libertatem permittitis. Atqui decet eos qui amici futuri sunt, nò
 ab aliis ius & æquum exigere, ipsos palàm maxima suæ potentia quærere incrementa.

ORATIO CALLISTRATI.

ARGUMENTVM.

Callistratus, duorum superiorum collega in ea legatione dixit in eadem sententiam,
 sed fusius. Tria autem maximè hac sua oratione attingit: vnum est de erroris & offen-
 sionum antea acti temporis prætermissione: alterum de causis quas habeant pacis peten-
 da: tertium de pacis vtilitate. Primum illud caput confert ad vtrofque culpandos, quū
 ab vtrisque violata sit concordia: secundo autem tollit falsas causas quæ suberant peti-
 ta: ab ipsis pacis: (credebant enim nonnulli eos necessitate adductos paci studere.) tertio
 ostendit quanta commoda sint ad vtranque ciuitatem ex pace reditura.

Ἄλλ' ὅπως μὲν, ὡς ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, οὐκ ἐχρή-
 νη ἀμφοτέρωτε καὶ ἀφ' ἡμῶν καὶ ἀφ' ὑμῶν, ἐγὼ
 οὐκ ἀπὸ χάρις μοι δοκῶ εἰπεῖν, οὐ μὲν περὶ οὐτῶ γρηγοροῦν, ὡς
 τῶν ἀμεινοτάτων οὐδέποτε ἐπὶ χρῆσθαι. ὅρα γὰρ ἢ ἀνδρα-

πῶν οὐδένα ἀμεινοτάτων διατελοῦντα δοκεῖσθαι δέ μοι καὶ
 ἀπορώτεροι οὐδέποτε γίνεσθαι ἀνδραγαθῶν ἀμεινοτάτων, ἀλ-
 λως τε καὶ ἐάν κολαῶσιν ὑπὸ ἢ ἀμεινοτάτων, ὡς
 ἡμεῖς καὶ ὑμῖν ὅτι ἐχρήσθαι ὅρα διατελοῦν ἀμεινοτάτων παρὸς χάριν.

τα ἔστιν ὅτε καὶ πολλὰ ἀπίπτα γηγόνεμα, ὡν ἴδι καὶ ἡ
καταληφθεῖσα ἐν Θήβαις Καδμεία. νῦν γὰρ ὡς ἔασου
δύσατε αὐτοὺς καὶ πόλεις γηγόνεμα, πᾶσι πάλιν, ἐ-
πεὶ ἠδύνηται οἱ Θηβαῖοι, ἐπ' οὐκ εἰσὶν γηγόνεμα. ὡστε
πεπαυμένοι ὑμεῖς ὡς τὸ πλεονεκτεῖν ἀκέρδεις ἐστέ, νῦν
ἐλπίζω πάλιν μετείοις ἐν τῇ πατρὶς ἀλλήλοισι φιλίᾳ ἔσ-
σασθαι. ἀδὲ βουλομένοι πρὸς ἀποτροπὴν τῶν εἰρωμένων, δε-
βάλλοισιν ὡς ἡμεῖς οὐ φιλίας δεόμενοι, ἀλλὰ φοβούμενοι
μὴ Ἀνταλκίδας ἔλθῃ ἔχων παρὰ βασιλέως χεῖματα,
δεῖ δὲ τὸ ἦκουσιν, ἀνθυμῆσθε ὡς φλυαροῦσι. βασιλεὺς ἴδῃ
γὺ δὴ πῶς ἔρχεσθαι πάσαις ταῖς ἐν τῇ Ἑλλάδι πόλεις αὐτοῦ
μοῖς ἔῃ ἡμεῖς δὲ τῶν περὶ οὐκ εἰνὼ λέρωντες τε καὶ παρὰ τὸν
τες, πᾶσι ἀφ' οὐκ εἰνὼ βασιλέα; ἢ δὲ τὸ οἶεται πρὸς, ὡς οὐκ
ρος χεῖματα ἀγαλάσας, ἀλλοῖς μεγάλοις ποιήσας μᾶλλον
ἢ ἀνὸς δαπάνης ἀέγῃ ἀρετῆς ἔῃ, τῶν περὶ αὐτῶν περὶ
χθῆαι; εἰεὶ πᾶσι μὲν ἦκουσιν; ὅπῃ ἴδῃ οὐκ ἀποροῦντες,
γῆοιπτε αὐτῶν, εἰ μὲν βούλεσθε, παρὰ τῆς καὶ λατῆαν ἰδόντες
εἰ δὲ βούλεσθε, παρὰ τῆς γῆοιπτε ἐν τῇ παροῦσιν. πᾶσι
δὲ τῶν, ἀδὲ τῶν ὅπῃ εἰ μὲν συμμάχων πρὸς οὐκ ἀρετῆς παρὰ
ποιῶσιν ἡμῶν, ἢ ὑμῶν ἀρετῆς. ἴσως δὲ βουλομένοι αὐτῶν ἐνε-
κα παρὰ τῶν ἡμεῖς, ἀρετῆς ἔχουσιν ὑμῶν ὅπῃ δὲ ἔξαι.
ἴνα δὲ καὶ τῶν συμφορῶν ἐπὶ ὅπῃ ἡμῶν, εἰσὶν ἴδῃ πῶς
σῶν ἦν πολέων, αἱ μὲν πᾶσι ἡμέτερα, αἱ δὲ πᾶσι ὑμέτερα φρο

νοδοῦσιν καὶ ἐν ἐκείνῃ πόλει οἱ ἴδι λακωνίζουσιν, οἱ δὲ ἀπὸ
κίρουν εἰ οὐκ ἡμεῖς φίλοι γηγόνεμα, ποτεν αὐτῶν εἰκότως
χαλεπὸν πᾶσι δοκίμασθαι; ἢ γὺ δὴ καὶ γῆοιπτε ἴδῃ πρὸς αὐτῶν,
ἢ μὲν φίλων ὄντων, ἴκαλος γηγόνεμα λυπῆσαι; καὶ ἴδῃ
λατῆαι γῆοιπτε μὲν πρὸς αὐτῶν βλάψαι, πᾶσι ὑμῶν ὅπῃ
δὲ τῶν ὄντων; ἀλλὰ ἴδῃ πόλεις αὐτῶν ποτε γηγόνεμα, καὶ
ὅπῃ καταλύονται, πάντες ὅπῃ παρὰ τῶν, καὶ ὅπῃ ἡμεῖς αὐτῶν
μὴ νῦν ἀλλ' αὐτῶν περὶ εἰρωμένης ὅπῃ ἡμῶν. πᾶσι
δεῖ οὐκ εἰνὼ τὸν χρόνον ἀγαθῶν εἰς αὐτῶν πᾶσι κα-
κῶν ἀπίπτα μᾶλλον, ἢ οὐκ ὡς παρὰ τῶν, ὅπῃ πᾶσι ἡμε-
σον κακῶν γηγόνεμα, τῶν εἰρωμένων παρὰ τῶν; ἀλλὰ μὲν
οὐκ εἰνὼ ἐπὶ ἐπῶν, οἴαντες ἀρετῆς γηγόνεμα
καὶ κενεμῶντες ἡδὴ πολλὰ καὶ δεῖσθαι ἔχοντες, αὐτῶν
φιλονεικῶσιν ὡς οὐ παρὰ τῶν, ὅπῃ αὐτῶν ἡδὴ ἡμῶν
τες πᾶσι ἀσκησὶν καταλύσασθαι, οὐδὲ γῆοιπτε κῆοιπτε, οἴ-
πνες αὐτῶν ἐν τῇ ἀποτροπῇ, παρὰ τῶν κῆοιπτε.
ὅπῃ γὺ καὶ τῶν ἴδῃ πᾶσι ἀρετῆς, παρὰ τῶν συμφορῶν γηγόνεμα,
ἴδῃ καὶ ἡμῶν ὄντων εἰς ἡμῶν ἴδῃ ἀρετῆς
μὴ ποτε καταστῆναι, ὡς τε πάντα λαβεῖν ἢ πάντ' ἀποβα-
λεῖν, ἔας δὲ ἐρρωμένους καὶ ἀπὸ τῶν φίλοις ἀλλήλοισι
γηγόνεμα, οἴπῃ γῆοιπτε ἡμεῖς τ' αὐτῶν ἡμῶν, καὶ ὑμεῖς δὲ ἡ-
μαῖς ἐπὶ μὲν ἢ τῶν παρὰ τῶν, τα χρόνον ἐν τῇ Ἑλλάδι
ἀγαθῶν φησὶ.

E A D E M L A T I N E,
Francisco Porto interprete.

EGO verò, ò Lacedæmonii, negare nõ aufim errata cum à nobis, tum à vobis ad-
missa fuisse: & tamen non ita sentio, cum iis qui peccarunt, in gratiam nunquam
esse redeundum. Siquidem neminem video ex omni hominum numero carētē
semper culpa: quinimo existimo homines peccando interdum sapientiores fieri, præ-
fertim si peccatis erudiantur, vt nos facimus. Vos etiam intelligo aduersum sæpius for-
tunam expertos esse propter nonnulla quæ vobis iniquè patrata sunt: in quorum nu-
mero est Cadmea à vobis occupata. Siquidem ea capta, & Thebanis violatis, ciuitates
quas in libertatem vindicare studueratis, hæc omnes mutata ratione in eorum venerūt
potestatem. Spero itaque nunc vos, qui pluris habendi cupiditatem minimè quæstuo-
sam experti estis, longè alios futuros, & modestam in amicitia ineunda esse sequutu-
ros. Nam quæ falsò quidam criminātur, qui pacem factam nollent, nos timore potius
quàm renouandæ amicitia studio adductos huc venisse, veritos ne Antalcidas cum pe-
cuniis à rege iam adsit: meras nugas hæc esse minimè dubitate. Nam si rex liberas esse
Græciæ ciuitates omnes iussit, & nos eadem sentimus atque agimus, quid est cur eum
extimescamus? an illum existimatis malle impensis alios extollere, quàm sine sumptu,
quæ maximè interfunt eius, ea perfici? Esto. cur igitur venitis? dicet quispiã. Venimus,
nõ certè ob inopiã. Hoc vobis planū fiet, si nostras opes quas terra mariq; nunc habe-
mus, respicere velitis. Quid igitur est? quia nimirū socii nonnulli neque nobis satisfaciūt
neq; vobis admodū placere possunt: nos verò cupimus pro eo quod videlicet nos con-
seruastis, quæ recta esse vtriusq; nostrū sentimus, vobis declarare. Atq; vt vilitatis metio-
nem iterum faciam, omnium ciuitatum alia nostras, alia vestras sequuntur partes, &
alia nobiscum faciunt, alia vobiscum. Quare si amicitia inter nos conciliata fuerit, à
quonam quicquam incommodi nobis timendum erit? Quis enim terra nos offendere
valeat, si vos amici sitis? mari autem qui vobis vim afferre poterunt, si nos amici simus?
Neminem nostrū planè fugit semper oriri, semper etiam deponi bella: & nos si mi-
nus in præsentia, aliquando tamen pacem esse desideraturos. Cur igitur tempus illud
expectemus potius, quo vexati & belli incommodis defessi erimus, quàm nunc integri
& nulla oppressi clade sine mora eam amplectamur? Equidem ne illos quidem laudo,
qui sæpius certamina & ludos adierunt, & sæpius victoriam gloriãque reulerunt, &
tamen ita certare pergunt ambitiosius, vt non antea desistat quàm victi artē desinant.
Etiam alex lufores non laudo, qui simpli iactura facta, de duplo pertinacius fortunam
periclitantur.

periclitantur. Constat enim plerisque istorum ad extremam redigi inopiam. Quae nobis etiam consideranda sunt, neque eousque inter nos certandum est, dum aut omnia obtineamus, aut omnia amittamus: sed potius dum viribus integris, fortuna florente sumus, amicitiam & pacem ineamus. Ita enim & nos per vos, & vos per nos potentiores eritis inter Graecos, quam unquam antea.

CLITELIS ORATIO.

ARGUMENTVM.

Coniunxerant suam cum Lacedaemoniorum legatione Corinthii. Idem utrisque animus implorandi auxilii: sed apud Athenienses fuerunt infimulati Corinthii: itaque hac ibi defensione sunt usi: & in eam sententiam haec a Clitele habita est oratio.

Αλλὰ ταῦτα μὲν, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ἴσως ἀπὸ πλεονεξίας, πίνες ἦσαν οἱ ἀρχαῖοι ἀδικεῖν ἡμῶν δὲ, ἐπεὶ εἰρήνῃ ἐξήμετο, ἔχθη τις κατηγορήσασθαι ἢ ὡς ἐπὶ πόλιν πᾶσα στρατεύσαντο, ἢ ὡς χεῖματά πῶν ἐλάβομεν, ἢ ὡς γῆν ἀποστεῖλαν ἐδῆ ἡώσαντο, ἀλλ' ὅμως οἱ Θεβαῖοι εἰς τῶν χρόνων ἡμῶν ἐλάσαντες καὶ δένδρα ἐκκεκόφασι, καὶ οἰκίας κα

τακκαύκασι, καὶ χεῖματα καὶ ἀσθένια διηρπάκασι πῶς οὐκ, εἰ μὴ βοηθῆτε οὕτω ἀδελφαιῶς ἡμῖν ἀδικημένοις, οὐκ ἔστι τῶν ὀρκῶν ποιήσετε, καὶ ταῦτα, ὧν αὐτοὶ ἐπιμελήθητε ὀρκῶν ὅπως πᾶσιν ὑμῖν πάντες ἡμεῖς ὁμοσάμεν :

E A D E M L A T I N E,

Francisco Porto interprete.

EST illud quidem, ὁ Athenienses, fortasse controuersum, quinam priores prouocarunt, & iniuriam intulerunt: at post pacē factam estne qui nobis crimini det vel arma ciuitati alicui intulisse, vel fortunas cuiusquam diripuisse, vel fines alterius vastasse: Et tamen Thebani hostiliter ingressi in nostros fines, arbores ceciderunt, ædificia incenderunt, pecus & fortunas nostras diripuerunt. Quare ni nobis iniuria tam insigni affectis succurratis, nōne foedus violabitis, in quo praesertim faciendo curastis ut nos omnes vobis omnibus iuraremus?

PATROCLIS ORATIO.

ARGUMENTVM.

Vexabantur Lacedaemonii à Thebanis, quorum Leuctrica victoria ut potentiam augebat, sic animos tollebat. Deferuerat autem Lacedaemonios bona pars sociorum, & tum auspicia Thebanorum signaque sequebatur. Illi in eas angustias redacti miserant Athenas legatos auxilium rebus aduersis imploraturos: cum his profecti erant Lacedaemoniorum socii, qui in eorum fide manserant: ex quorum numero erat hic Patrocles Philiassius, qui, quum Lacedaemonii multa pro concione Atheniensium verba fecissent ad impetrandum auxilium, variè eos & studiose hac oratione est cohortatus ne in tantis miseriis constitutam ciuitatem negligenter. Eius oratio tribus maximè argumentis continetur. probat è re eorum esse ut Graeciae dominatum affectantibus Thebanis se opponant: gloriosum esse laborantibus succurrere: gloriosius, deposita memoria offensionum. Postremò magnam esse inuituros gratiam à sociis eorum, quibus auxilio i-bunt: ipsos verò deum actum iri in perpetuum tanti beneficii recordatione.

Οτι μὲν, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐκποδὸν γήϊον Λακεδαιμόνιοι, ἐπὶ ἀσπίδος ἀπὸ ὑμῶν στρατεύσαντες οἱ Θεβαῖοι, πᾶσιν οἰμαῖ πῶς δῆλον ἐστίν. ἦ δὲ γὰρ ἄλλων μόνους ἀπὸ ὑμῶν οἰονταὶ ἐμπέδων γῆρας τῆ ἀρχῆς αὐτοῖς ἦν Ἑλλήνων. εἰ δὲ οὕτως ἔχῃ, ἔρχομεν οὐδὲν μᾶλλον Λακεδαιμόνιοις ἀπὸ ὑμῶν ἠνθρώπων στρατεύσαντας βοηθήσασθαι ἢ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. πῶς δὲ διεξιμῶμεν οἰονταὶ ὑμῖν Θεβαῖοις, καὶ ὁμοῦ οἰκιστάς, ἢ γῆρας ἠνθρώπων ἦν Ἑλλήνων πολὺ οἰμαῖ χαλεπώτερον ἀπὸ ὑμῖν φαυλοῦς ἢ ὅποτε πῶς οἰονταὶ αἰσπαλοῖς ἔχῃτε. συμφορῶτερον γὰρ μὲν ἀπὸ ὑμῖν αὐτοῖς βοηθήσασθαι ἐν ᾧ ἐπὶ εἰσὶν οἱ σύμμαχοι αὐτοῖς, ἢ εἰ ἀπολλομένων αὐτοῖς μόνους ἀναγκάζοιτε διαμάχεσθαι ἀπὸ τῶν Θεβαῖοις. εἰ δὲ πίνες φοβούμεθα μὴ εἰάν κεν αἰσφύρωσιν

οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐπὶ ποτὲ ἀσπίδα παρέχωσιν ὑμῖν, ἐνθυμηθῆτε ὅτι οὐχ οἷς αὐτοῖς ἀλλ' οἷς ἀπὸ κακῶς τις ποιῆ, φοβέσασθαι δεῖ μὴ ποτὲ μέγα δινασθῶσιν. ἐνθυμηθῶμεν δὲ καὶ τὰ δὲ χεῖρα, ὅτι κτῶσαι μὲν πᾶσιν ἀγαθῶν καὶ ἰδιώταις καὶ πόλεσι ἀσπίδα, ὅταν ἐβρωμένεσται ὡσιν, ἵνα ἔχωσιν, εἰάν ποτε δινασθῶσιν γῆρας, ὅτι πᾶσαι ἦν πεπονημένων. ὑμῖν δὲ κεν ὅτι τῶν πῶς κακῶς ἀσπίδα γῆρας, εἰάν δεομένοις βοηθήσασθαι Λακεδαιμόνιοις, κτῶσαι τῶν πῶς εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον φίλοις ἀσπασαίσεσται. καὶ γὰρ δὴ ἐκ ἐπὶ ὀλίγον μοι δακρυῶν μάρτυροι κεν αὐτοῖς παθῶν ὑφ' ὑμῶν, ἀλλ' εἰσονται μὲν ταῦτα θεοὶ, οἱ πάντα ὀράντες καὶ κεν ἡμῖν εἰς αἰεὶ σιωπήσασθαι ὅτι γῆρας ὀρῶσιν οἱ σύμμαχοι καὶ οἱ πολέμοι, ἀπὸ τῶν πῶς ἔσονται ἅπαντες Ἑλλήνες πᾶσι καὶ

Y.i.

βαρβαροι. εδεν γδ τυτων αμελες. ωστε ει και κοι φανειη-
 σαι παρ υμας, τις αν ποτε επι παρθυμος εις αυτους γηου-
 πο; ελπιζειν δε ρηη ως ανδρας αγαθους μαλλον η και κοις
 αυτους γηουσασι, ει γαρ πνες αλλοι, η οτοι δοκουσι δεξατε-
 λεκαμνι επανη ενδ ορεσθιδροι, αι ρηων η ερρησιν απεχο με-
 νοι. παρς η τυτοις, ενθυμηθητε η τα δε, ει ποτε παλιν ελ-
 θοι εν η Ελλάδα κινδυνος απο βαρβαρων, πιναν αν μαλ-
 λον πτευσθητε η Λακεδαμονιοις; πινας δε αν παρς ατατας
 ηδον τυτων ποιησαθε; αν η οί θεχθεντες εν Θερισπύ-
 λαις, απαντες εινοντο μαχρό υροι αποθανειν μαλλον η ζων-
 τες σιωπεπισφ ερεδχ τον βαρβαρον τη Ελλάδα; πως ουδ ε-
 δικαιοι, ων τε ενεκα εχθοντο ανδρες αγαθοι μεθ υμνν ε-
 ων ελπις αυτης γηεδαμ, πασαν παρθυμιαν εις αυτους η
 υμας και ημας παρεχσαμ, αξιον δε και ην παρόντων
 συμμαχων αυτοις ενεκα παρθυμιαν ενδεϊξαδαμ. δε γδ
 ιστε οπι οτω τυτοις πτωι δευιδροισιν εν τηε συμφορας,
 οτω και υμνν αγχωνοντ αν μη αποδιδοναι χαριτας, ει η
 μικραι δοκουδμ πολεις ηη αι πη κινδυνου μετεχιν αυ-
 τοις εδελουσαι, ενθυμηθητε, οπι εαν η υμετερεα πολεις
 παρς γηηται, ουκειπ μικραι πολεις εσομεθα αι βοηθησαι
 αυτοις. ερς δε, ω ανδρες Αθηναιοι, παρς ενδ ακουων
 εζηλου πλωδε πτω πολιν, οπι παρτας και τωι αδικομε-
 νοις και τωι φοβουμνοις ενθαδε καεφθυζοντας δεηκου-
 εις δεομνοις ηκουον τυχαειν. νω η ουκειτ ακουω,

δη αυτος ηδη παρων ορα Λακεδαμονιοις τε τωι ονομα-
 σοτεπις, και μετ αυτην τωι φιλοις αυτην τωι πισοτατοις
 παρς υμας τε ηκουτας, και δεομνοις αυ υμνν δεηκουρη-
 σαι. ορα δε και Θεβαοις, οπι ποτε ουκ επεισαν Λακεδαμο-
 νιοις δεανδραποδισαδαμ υμας, νω δεομνοις υμνν μη πε-
 ειθειν απολομνοις τωι στανταις υμας. ηη ενδ ουδ υμε-
 τερων παρς ανων καλον λεγεται, οπι τωι Αρχιων τε λυπη-
 σαιτας οπι τ η Καδμεια εν ειασαν αι τεφοις γηεδαμ. εν-
 μν η πολυ καλλιον αν γηουπο, ει τοις ελι ζωντας Λακεδα-
 μονιων μητε υβειοδωμ μητε απολεδαμ εασοπι. και οδ
 γε μωυ κακεινου οντορ, οπι ροντες πτω Ευρωσεως υβειν,
 διεσωσατε τωι Ηερακλειου πτωιδε, πως ουκ οικειου ποδε
 καλλιον, ει μη μοιου τωι ερχηγεται, αλλα και ολλω πτω
 πολιν παρσωσατε; παρτων δε καλλισον, ει ηηρω ακινδυ-
 νω σταντων υμας ποτε ηη Λακεδαμονιων, νω υμας
 στω ολλοις τε και δεκ κινδυων δεηκουρησετε αυτοις, οπι-
 τε δε και ημας αγαλλομεθα οπι στωαρηλοντες βοηθη-
 σαι ανδρασιν αγαθοις, ηη που υμνν γε τωι εργω διωαιδρις
 βοηθησαι, γηναια αν τυτω φανειη, ει πλλαμς και φιλοι
 και πολεμοι γηομνοι Λακεδαμονιοις, μη ων ελαθη-
 τε μαλλον η αν ου επαθετε μηηαειντε; και χαειν απο-
 δοητε αυτοις μη παρ υμνν αυτην μονον, αλλα και παρ
 παρς της Ελλάδος, οπι ανδρες αγαθοι παρ αυτης ε-
 γηουπο.

E A D E M L A T I N E,

Francisco Porto interprete.

N Emimi nostrum obscurum esse reor, o Athenienses, Thebanos vobis ante-
 omnes, si tollatur e medio Lacedaemonii, bellum statim esse illaturos: vos enim
 solos omnium impedimento fore persuasum habent, quin Graeciae imperio po-
 tiantur. Quod quum ita sit, equidem existimo vos bello suscepto non magis Laceda-
 moniis quam vobis ipsis esse auxilium laturos. Thebanos enim, hostes & vobis finiti-
 mos, imperio Graecorum potiri, longè grauius laturos vos arbitror, quam Lacedaemo-
 nios, quos olim aduersarios, sed à vobis remotos, habebatis. Comodiùs verò poteritis
 ferre vobis ipsis auxiliu tantisper dū supersūt qui sūt futuri socii, quam si sublatis illis soli
 cogamini fortunā belli periclitari. Quòd si qui sunt qui verètur ne Lacedaemonii ià per
 vos periculis crepti, iterū vobis aliquādo negotiū facestant, meminerint eorū incremē-
 ta potentiae extimescenda esse, quos detrimentis & incōmodis affecimus, nō eorum de
 quib⁹ optimè meriti simus. Illud etiā vobis considerādū, respubl. & homines priuatos,
 quū firmissimis sunt opibus, praesidia parare sibi oportere, vt si quādo casus aliquis im-
 mineat, habeāt quò cōfugiant, ex quibus tecti exitium impendens euadant. Vobis autē
 ab aliquo deorum oblata est occasio, si nunc Lacedaemoniis vestram opem imploran-
 tibus succurratis, vt eos in perpetuum certissimos amicos habituri sitis. Nam istud be-
 neficium non coram paucis testibus daturi estis. erunt enim dii, qui cernunt omnia, &
 nunc & semper eius testes: erunt socii & hostes, eiusdem rei testes: erunt denique testes
 vniuersi Graeci & barbari. nihil enim tale eos latere poterit. Itaque si ingrati aliquando
 erga vos existant, quis vnquam posthac suam operam animo propenso conferendam
 in eos putet? quin sperandum eos gratos potius quam ingratos erga vos fore. Nā La-
 cedaemonii, si quiquā alii, perpetuò sunt laudis appetentes, à flagitiis verò abstinentes. Il-
 lud etiā in mentē vobis veniat, si bellum denuo à barbaris Graeciae inferatur, quibūsnā
 magis fidendum esset quam Lacedaemoniis? quosve lubentius socios vobis adiūgatis,
 quam eos quorū ii qui ad Thermopylas barbaris restiterunt, maluerunt omnes pu-
 gnando strenuè occumbere quam viuētes adire, in illis in Graeciam patefacere? Nonne
 igitur ii, cū ob praecleara facta, vobiscum olim facta, tū ob sperata iterū aliquādo in Grae-
 cos beneficia, sunt & à vobis & à nobis summo studio iuuadi? Est verò declaran dū hoc
 animi studiū etiā sociorū causa qui adsunt. Nā qui tristissimis illorū temporibus in fide ta-
 mē & officio permanēt, hi erubescant, mihi credite, ni vobis aliquando gratias referant.

Quòd si parua ciuitates videmur esse, quæ pericula subire cum ipsis volumus, illud attendite, si vestra ciuitas accesserit, non contemnendas amplius fore ciuitates quæ eis auxilium feremus. Equidem ô Athenienses, fama antea audiebam vestram temp. consueuisse cunctis, qui vel violati, vel vim veriti ad vos confugiunt, non denegare auxilia vestra: itaque eam fortunatam & beatam existimabam. iam non solum fama accipio, sed præsens cerno Lacedæmonios omnium hominum celeberrimos, & vna eorum amicos fidelissimos ad vos venisse petitum rursus vestra auxilia. Video præterea vel Thebanos ipsos, qui tunc Lacedæmoniis vt ciuitas vestra diriperetur persuadere minimè potuerunt, rogare vos ne eos à quibus tunc fuistis conseruati, euertere permittatis. Maiores vestri bene audiunt de eo quòd Argiuos qui in agro Thebano occubuerant, iacere infepultos non passi sunt: quàto illustrior futura illa fama vobis est, si Lacedæmonios qui adhuc viuunt neque contumelia affici, neque excindi permittatis? Egregium etiam illud fuit, quum repressa insolentia Burysthei, Herculis filios conseruastis: hoc verò quàto præclarius futurum est, si non solum gentis autores & principes, sed vniuersam conseruabitis ciuitatem? Omnium verò pulcherrimum futurum est, si vos armati iam & pericula subeuntes illis succurratis, qui vos absque periculo, suis tantum suffragiis, iam conseruarunt. Et quando nos exultamus, qui nostro patrocinio vos vt viris fortibus feratis opem adhortamur, quid vobis tandem faciendum est, qui re præstare hoc potestis? alti certè animi & generosi esse iudicabitis, si quum sæpius amici & hostes Lacedæmoniorum fueritis, tamen non tam iniuriarum quam beneficiorum memores eritis, & eis gratiam referetis non modò pro vobis ipsis, sed pro Gracis vniuersis, de quibus hi viri fortes optimè meruerunt.

Ex libro septimo.

PROCLIS ORATIO.

ARGVMENTVM.

Quum de incunda belli societate cum Atheniënsibus legati à Lacedæmoniis eorumque fociis Athenas venissent: placeretque æquis conditionibus societatem iungi: essetque ita in senatu decretum, vt naualibus copiis præessent Athenienses, pedestribus Lacedæmonii: deinde ea res ad concionem relata esset: dixit hic Procles Philiænsis, & senatusconsultum illud suavit. Placere sibi illud his de causis: quia Athenienses vsu, copiis, peritia, artibus, nauibus præstant in re nauali Lacedæmoniis: & quia illis ad ciuitatis defensionem longè esset oportunitus naualis quàm pedestris expeditio: Lacedæmonii verò essent superiores facultatibus belli terrestribus: accederet etiam ad eam facultatem belli terra gerendi felicitas, qua essent iam complures annos vsu.

Ε Πείθορ, ὦ ἀδελφοί Αἰθαῖοι, ἀγαθόν ὑμῖν ἔδοξε Λακεδαιμονίους φίλους ποιεῖσθαι, δίκαι μὲν χρεῖων σκοπεῖν τοῦτο ὅπως ἢ φιλία ὀφειλοῦν χρόνον συμμενεῖ. εἰάν οὐκ ἢ ἐκατέρωθεν μάλιστ' αἰσῶσι. ταῦτη καὶ ταῖς συνθήκαι ποιησόμεθα, οὐτὼ κατὰ γὰρ τὸ ἐίκος μάλιστ' ἀπομνημονεύει ἀλλοτρίως οὐκ ἀλλὰ συναμολογηταὶ ὁρίσθαι, ὡς δὲ τῆς ἡγεμονίας γενομένης ἐξ ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται, ὑμῶν τε κ' ἢ ἐξ ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται, ἢ κ' ἢ γενομένης δὲ καὶ ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται. ἐμοὶ δὲ καὶ ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται. μάλλον ἢ θεῖα φύσις τε καὶ τύχη διορίζεται. ὡς ἂν ἂν ἢ οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται. πόλεις ἢ δεινὰ ἢ οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται. πόλιν οἰκοδοσῶν, καὶ αὐτὰ πάντα ἀφενεῖται ἢ ὑμῶν τ' ὡς ἔβουλόθηται. ὡς ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται. ὡς ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται. ὡς ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται. ὡς ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται. ὡς ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται.

γεωργίᾳ ἐπὶ δὲ καὶ πόδε, οὐδαμόθεν αὐτὴν ἠέρις πλείους ἀφροῖσι ἐκπύουσαν ἢ παρ' ὑμῶν. ἔστι δὲ τοῦτο οὐκ ἐλάττωσον ὡς ἢ ἡμεῖς. ὡς ἢ τὸ ὡς ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται. ὡς ἢ τὸ ὡς ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται. ὡς ἢ τὸ ὡς ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται. ὡς ἢ τὸ ὡς ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται. ὡς ἢ τὸ ὡς ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται. ὡς ἢ τὸ ὡς ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται. ὡς ἢ τὸ ὡς ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται. ὡς ἢ τὸ ὡς ἂν οὐκ ἐβουλήθη ὡς ἔβουλόθηται.

Υ.ii.

UNED

αὐθραπὸν ὑμῶν δὲ, καὶ θεοπαίδων, καὶ γυμνασίων, καὶ ἄλλης πῆς πόλεως, καὶ τὰ μὲν δὴ ὑμέτερον οὕτως ἔχει, τὰ δὲ
 δὴ θῆ' Ἀσπιδωμοσίων, ἠδὲ παρὰ τὸν μὲν γὰρ οἰκοῦσιν ἐν με-
 σσημαίᾳ ὡς πρὸς γῆς κρατύωντες, & εἰ θαλάττης ἐργασί-
 πο, διωκάντ' αἰ καλῶς διαζήν. ἐργασίωτες οὖν καὶ ἀπι-
 τῶντα, ἄλλος ἐν παύδων παρὰ τὸν κτ' ἕλω πολέμων πτω-
 ἀσκήσιν ποιῶνται, καὶ τὸ πλῆθος δὲ ἀξίον, τὸ πείθεσθαι
 ὅτις ἀρχοῖσι, οὐ τοῖσιν κρᾶσισι κτ' ἕλω, ὑμεῖς δὲ, κτ' ἡθα-
 λαπαι. ἔπειτα δὲ ὡς ἄλλο ὑμεῖς ναυπηγῶν, οὕτως αὐτοῖσιν
 καὶ κτ' ἕλω πλῆθος καὶ ἄλλο ἐξελθόμεν. ὡς τε παρὰ τὸν
 τῶν αἰ εἰκός τῶν συμμάχων δι' ἄρσιν ἄλλοις παρὰ τῶν ἐναντι-
 δὲ καὶ ὁ θεὸς δέδωκεν αὐτοῖς ὡς ἄλλο ὑμῶν κατὰ τὰ λαπαι
 ἀπυχαῖν, οὐ τῶσ' ἐκείνοις κτ' ἕλω. πλείους γὰρ αὐτοῖσι α-

E A D E M L A T I N E,

Francisco Porto interprete.

Quoniam vobis placuit, ὁ Athenienses, Lacedæmonios in amicitia recipere, illud
 in primis existimo considerandum esse, ut diuturnitate temporis quam maxima
 amicitia ista confirmetur. Hoc vero facile futurum arbitror, si foedus a-
 quis conditionibus ineatur. Ac in rebus reliquis ferè inter nos convenit: de principatū
 tantum cotrouersia est. Senatus igitur noster iam censuit maris imperiū ad
 Lacedæmonios omnino pertinere: id quod mihi etiā ipsi diuino potius consilio, quā
 humano & casu quodam, ita distinctum videtur. Primò enim vos colitis locū ad obti-
 nendū maris imperiū maximè idoneū, & ciuitates plurimæ, quæ mari victū quarunt,
 vestræ ciuitati proximæ circumcirca sunt, & omnes λόγῃ vestra imbecilliores. Portus
 præterea habetis, qui si desint, classis haberi non potest. Habetis etiam triremes multas,
 & instituto patrio nouas quotidie ædificatis: artes præterea omnes, ad rem nauticam ne-
 cessarias, familiares habetis, & peritia maritimarum rerum, cæteros homines longè su-
 peratis. victus enim plerisque vestrum paratur è re maritima: itaque dum rem priuatā
 curatis, vltum maritimorū certaminum simul discitis. Adde quòd nulla ciuitas plures
 quā vos triremes vno tempore instructas potest emittere: id quod ad obtinendum
 imperium maximi momenti est. nam qui antè firmior instructiorque fuerit, hunc om-
 nes lubentissimè sequuntur. Dii etiam rerum successus vobis concesserunt in eo ge-
 nere: nam quum plurima accerrimæque prælia mari feceritis, rarò victi estis, sæpissimè
 victoriam retulistis. Est igitur consentaneum socios quoque lubentissimè vobiscum
 huiusmodi pericula subire. Rerum autem maritimarum curā esse vobis necessariam,
 & ad vos pertinere, ex his cognoscite. Multos olim annos Lacedæmonii bellum aduer-
 sus vos gesserunt: & quanquam fines vestros occuparent, nihil tamen ad vos euerren-
 dos proficiebāt. sed quum aliquando Deus illis annuisset victoriam in mari, continuo
 venistis in eorum omnino potestatem. Hinc patet salutem vestræ reipubl. maritimis è
 rebus totam pendere. Quæ quum ita sint, cur vos maris imperium Lacedæmonius per-
 mittatis, præsertim quum ipsimet se in rebus nauticis longè inferiores vobis fateatur,
 & pericula in præliis maritimis non esse paria: illi enim corpora tantum hominum in
 præliis maritimis periclitantur: vos, liberos, vxores periclitamini, rem publicam deniq;
 vniuersam. Res itaque vestræ sic se habent: Lacedæmoniorum res diuersæ sunt. Primò
 enim incolunt loca mediterranea, ut quandiu terram tenent, etiam si maris vsu inter-
 cludantur, commodè nihilominus vitam agere possint. Itaque hoc ipsi quoque persua-
 si, ab ineunte statim ætate in præliis exercent se pedestribus. Præterea obedientiam et-
 ga imperatorem, quæ plurimi æstimanda est, et vos in rebus maritimis, ita illi in præ-
 liis pedestribus colūt. & quemadmodū vos esse, ita illi copiis pedestribus, & plurimi,
 & summa celeritate ad bellum proficiscuntur. Itaque consentaneum est socios iis ala-
 criori animo item adungi. Adde quòd Deus, ut vobis mari, ita illis terra rerum suc-
 cessus dedit. Nam illi quoque quum plurima pedestria prælia fecerint, rarò admodum
 victi sunt, sæpissimè feliciter rem gesserunt. Quòd verò rerum istarum terra pro-

curatio non minus illis necessaria sit, nec minus pertineat ad eos, quam faciat ad vos cura maritimarum, re ipsa potest perspicui. Nam vos quoque multos iam annos bellum aduersus illos geritis: & quanquam saepius praelis naualibus eos superastis, tamen ad eos debellandos nihil profecistis: vbi vero semel in continenti victi sunt, statim illi periculum de liberis, de vxoribus, de republica denique vniuersa subierunt. Nonne igitur indignum vice versa fuerit, si tales viri continentis imperium permittant aliis, quod ipsi optime administrare queant? Quare ego, quae senatui etiam vestro ante me placuerunt, eadem censeo, & maxime e re vtriusque reipublicae esse existimo. Vos vero, quod felix faustumque sit, ea decernite quae vobis omnibus videntur plurimum profutura.

CEPHISODOTI ORATIO.

ARGUMENTVM.

In eadem illa consultatione Atheniensium dixit pro concione Cephisodotus, & docuit non esse aequas populo Atheniensi eas condiciones societatis naualis, quas legati iam concioni probauerant. Tamen si haec altercatio potius est quam perpetua oratio.

Ἄνδρες Ἀθηναῖται, ἐπεὶ ἀθάνατοι ἕλασαν πάντοιοι, ἀλλ' ἐὰν ἀκούσῃτε μου, ἐγὼ ὑμῖν αὐτὰ μάλα ὀφείδειν ἔξω- ἦδη γὰρ ἠγχεσθε καὶ τῆς θαλάσσης Λακεδαιμόνιοι ὅτι ὑμῖν ἐὰν συμμαχίῃσθε, ἵνα ὅτι πέμψοι τις μὲν στρατεύουσι, Λακεδαιμόνιοι, καὶ ἄλλοις ὅτι βέλτεροι οἱ γὰρ τῶν ἄλλων ὅτι ἔσονται ἢ εἰλωτοὶ ἢ μισοφόροι, οὐ καὶ ὑμεῖς μὲν τούτων ἠγχεσθε οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὅταν ὀρθοῦσιν ὑμῖν καὶ γλυφρασίαν, δηλονότι πέμψετε τις ἰππέας καὶ τοὺς ὀπλίτας, οὐ καὶ οὕτως ἐκείνοι μὲν ὑμῶν αὐτῶν γίνον-

ται ἠγχεσθῶντες, ὑμεῖς δὲ ἴσθ' ἐκείνων δούλων καὶ ἐλαχίστων ἀξίων. Στόρναι δὲ καὶ ὁ Λακεδαιμόνιος Τιμόκρατες, ἐκ ἀρχῆς ἔλεγε, ὡς ὅτι τοῖς ἴσοις ἔομοις ἦεν τις συμμαχίαν ποιούμενος. εἶπον αὐτὰ, ἐστὶν οὖν (ἐφ' ᾧ Κριεσίδοτος) σαυτερον ἢ ἐν μέρει μὲν ἡμετέρας ἠγχεσθαι τὸ ναυπλοῦν, ἐν μέρει δὲ τὸ πλοῦν, καὶ ὑμῶν περὶ πλοῦν ἔσθ' ἐν τῇ καὶ θαλάσσει ἀρχῇ, τούτου μὲν ἔστι, καὶ ἡμῶν ἐν τῇ καὶ γλῶσσει.

EADEM LATINE,

Francisco Porto interprete.

Nonne, o Athenienses, animaduertitis vos decipi? at si me audiat, ego vobis iam fraudem indicabo. Esto enim, vos maris imperium obtinebitis: at Lacedaemonii si socii sint, mittent scilicet trierarchos Spartanos, fortasse etiam propugnatores: remiges vero erunt aut serui aut mercenarii: vos imperabitis, at si Lacedaemonii milites ad pedestrem expeditionem imperauerint, equites nimirum & milites grauis armaturae continuo mitteris. Ita fiet, vt illi vobis, vos illorum seruis & hominibus maxime contemnendis imperetis. Responde enim mihi Timocrates Lacedaemonie, nonne dudum dicebas te venisse vt pacem aequis conditionibus conficeres? Dicebam, inquit. Estne igitur (inquit Cephisodotus) quicquam aequius quam vt vicibus alternis vtrique maritimis pedestribusque exercitiis imperemus: & siquid commodi est in maris imperio, vos eo perfruamini, rursus siquid boni est in imperio terrestri, eo nos quoque minime fraudemur?

MAGISTRATVS SICYONII ORATIO.

ARGUMENTVM.

Exules fuerant quidam Sicyone: qui restituti, quum Euphronem quendam ciuem suum molientem vrbs deditonem viderent, eum in medio magistratum confessu interfecerunt. Hos magistratus Sicyonius reos caedis facit: crimen hac oratiuncula exponit & exaggerat.

Ἄνδρες πολῖται, ἡμεῖς ἑσπασί τοις Εὐφρόνα σκοπεῖναι τοὺς δῖοι καὶ ἀεὶ θανάτου ὀράντες ὅτι οἱ μὲν εὐφρονες οὐδὲν εἴπου ἴδιον οὐδ' αὐτοὺς ποιοῦσιν, οἱ δὲ πολλοὶ ποιοῦσιν, ἀλλὰ γὰρ ἔστι ὁ μῦθος περὶ αὐτῶν, οὗτοι δὲ πο-

σοῦν πάντας αὐτῶν τοὺς ἑσπασί βελήκασιν πόλμητι καὶ μαχίᾳ, ὡς τε παρ' αὐταῖς τε ταῖς ἀρχαῖς, καὶ παρ' ἑαυτοῖς ὑμῶν τοῖς κρείστοις, οἵτινες δεῖ σκοπεῖν ἡκεῖν, καὶ οἱ πᾶσι μὴ, αὐτοῖς ποιοῦσιν ἡσπασί, ἀπεκτείναντες τὸν αὐτῶν εἰ οὖν οὐ-

πομπή δώσωσι πάλιν ἐχθρῶν δίκην. τίς ποτε παρὰ τὴν πόλιν παροῦντων πορεύσεται; ἢ τίς εἴσεται ἢ πόλις, εἰ ἕξεται παρὰ βουλομένων ἀποκτείναντων ἢ ἀλλώσων ὅπου ἐνεκα ἠκούε- κτασος; ἡμεῖς μὲν τοῦτο δῶκομεν ὡς ἀνοσιώπαις καὶ

ἀνοσιώπαις καὶ πλείονα δὴ ὑπερβύδοντας τῆς πόλεως. ἡμεῖς δὲ ἀκηκόοτες, ὅπως πρὸς ὑμῖν δεκάσιν ἀξίωσι (ἢ) δίκης, τὰ πάλιν αὐτοῖς ὀπίσθη.

E A D E M L A T I N E,

Francisco Porto interprete.

NOS parricidas istos Euphronis, ô ciues, capitis reos deferimus: quia non ignoramus viros bonos nihil omnino contra ius & fas patrare, improbos patrare, veruntamen eniti vt facinora eorum lateant. Isti verò adeo cunctos mortales audacia & scelere superarunt, vt coram ipsis magistratibus, & vobis ipsis, qui vitæ necesse que potestatem obtinetis, hominem vnanimes obruncarint. Qui nisi extremo fuerint affecti supplicio, quis vnquam tutum sibi parere aditum ad nostram ciuitatem existimabit: Quisve cognitionis locus ciuitati relinquitur, si cui libet licebit pro sua libidine quem volet interficere, priusquam qua de causa huc ad nos quisque veniat, cognoscatur: Nos igitur deferimus istos vt scelestos & maximè nefarios, & reos læsæ maiestatis: vos verò causa cognita, eam pœnam imponite quam scelus eorum meruisse videatur.

SICYONII CIVISDAM ORATIO.

ARGUMENTVM.

Respondet aduersus magistratus Sicyonii accusationem ciuis Sicyonius, qui, iudiciis aliis, à se perpetrata eadem Euphronis confitebatur. Is in hac oratione causam pro se dicit, & iustam esse eadem contendit. Defensionis firmamentum est præcipuum in eo argumentò, quo causam hæc eadem communicat cum Thebanis, qui ibi iudices de re cognoscebant. Docet, perfidiosum hominem Euphronem & à ciuitate & à Thebanis ipsis scèdè descivisse: tum corruptelam molitum, per quam à Thebanis ipsis ciuitatis principatum emeret. Largitionem illam & pretium non ex re familiari, sed ex publicis bonis corrasisse. Concludit fuisse & Thebanis ipsis & ciuitati suæ inimicissimum, Thebanorum verò proditorem.

Α Λ Λ' ὑποφρονῶν μὲν, ὡς Θεβαῖοι, οὐ δυνατὸν ὑμῶν ἀνδρῶν εἶδέναι κυρείους μὲν ὄντας, ὅππ' βούλειθε αὐτὰ χρεῖσθαι, τῆν ἡμῶν πειθεῶν ὅσα δὲ ἀπέκτεινα τὸν ἄνδρα, ὅστις ὄντως παρὰ τὸν μὲν, τὰ νομίζει δίκαια ποιεῖν: ἐπιπτα δὲ, τὰς ὑμῶν ῥητῶν γνώσεσθαι. ἴδεν γὰρ ὅππ' ἐξ ὑμῶν τοῖς παρὰ Ἀρχαῖν καὶ Ἰπάτων, οἷς ἐλάβετε Εὐφρονα ὁμοίᾳ πεποιθηκότας, ἢ ἡφρον αἰεμίηναιτε, δημὰ ὅππτε παρὰ τὸν ἐδωκάσθη, ἐλιμορνήσασθε, νομίζοντες ἵτε παρὰ φανῶς ἀποσίων καὶ ἴφα νερώς παροδοτῶν καὶ τυραννῶν ὀπιχειροῦτων ὑπὸ πάντων ἀνδρῶν ἡγῆσαν κατεργασθῆναι καὶ Εὐφρον ἔγοχος πᾶσι τοῦτοισιν ἡμῶν παρὰ λαβῶν μὲν γὰρ ἐξ ἡμετέρῃ μετὰ τὸ χρυσῶν τοῦτων καὶ ἀργυρῶν ἀναθημῶν, κατὰ πάντων ἀπέδειξε, παροδοτῆς γὰρ μὲν τίς αὐτὸν παρὰ νεώτερος Εὐφρονος εἴη; ὅς φιλάτατος μὲν ὢν Λακεδαιμονίοις, ὑμῶν ἐλάβετο αὐτὸν ἐκείνων πᾶσι δὲ δοῖε καὶ λαβῶν παρὰ ὑμῶν, πάλιν παροδοτικῶν ὑμῶν, καὶ παρὰ δακε τοῖς ἰουαίοις τὸν λιμῆνα, καὶ μὲν πᾶσι οὐκ ἀποφασίστως τυραννος ἡμῶν, ὅς δούλους οὐ μόνον ἔλθον θέρους ἀλλὰ καὶ πολίτας ἐποίησε; ἀπεκτείνουσι δὲ καὶ φονεῖσθαι τὸ χρεῖμα παρὰ ἀφρηίτου οὐ τοῖς ἀδικουμένοις, ἀλλ' οἷς αὐτῶν ἐδόκει, οὗτοι δὲ ἦσαν οὐ βέβητοι. αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν ἐκείνων πᾶσι ὑμῖν Ἀθηνῶν κατεπλῆσαν εἰς τὴν πόλιν, ὅταν πᾶσι μὲν ἔδοτο παρὰ ὑμῶν ἀργυρῶν ἢ τὰ ὄπλα ἐπιείκετον οὐκ ἐδωκάθη ἐκ τῆς πόλεως ἐκβαλεῖν, συσχεδασάμενος χρεῖματα, δεῦρο ἀφίκεται, καὶ εἰ μὲν ὄπλα ἠθροικῶς ἐφαίη ἐφ' ὑμῶν, καὶ χρεῖνα

αὐμοῖ χρεῖμα, εἰ ἀπέκτεινα αὐτόν, ὅς δὲ χρεῖματα ἦλθε παρὰ συσχεδασάμενος ὡς τοῦτοισιν ὑμῶν ἀφρηίτου, καὶ πίστων, πάλιν κυρείον αὐτὸν ποιῆσαι τῆς πόλεως, ὅταν ἐξ ἡμῶν δίκην ὀπίσθη, πᾶσι δὲ δίκαιως ὑπὸ ὑμῶν ἀποφρονῶν μὲν γὰρ οἱ μὲν ὄπλοις βιασθέντες βλάπτονται, οὐ μὲν οὐκ ἀδικοῖ γὰρ ἀναφρονῶνται, οἱ δὲ χρεῖμα παρὰ τὸ δίκαιον ἀφρηίτου, ἀμα μὲν βλάπτονται, ἀμα δὲ ἀναφρονῶνται, ἀμα μὲν πῆσαν, εἰ μὲν τῶν μὲν ἐμοῦ μὲν πόλεμος ἡμῶν, ὑμῖν δὲ φίλος, καὶ γὰρ ὁμολογῶ μὴ καλῶς αὐμοῖ ἔχον τὸν παρὰ ὑμῖν ἀποκτείναντα, ὅς δὲ ὑμῶν παροδοτῆς, πᾶσι πολέμου ἀφρηίτου ἡμῶν ἢ ὑμῖν; ἀλλὰ νῆ διαίτη, τίς αὐτὸν ἔκων ἦλθε, καὶ πᾶσι εἰ μὲν ἀπεκτείνον τῆς πόλεως ὑμῶν ἀπέκτεινε τίς αὐτόν, ἐπιπτα αὐτὸν ἐπιπτα ἡμῶν δὲ ὅππ' αὐτὸν ἦλθεν ἀλλὰ παρὰ τοῖς παροδοτικῶν κατὰ ποιήσαν, οὐ δίκαιως φησὶ ἡμῶν πᾶσι παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἀποφρονῶν, οὐ παροδοτῆς, ἢ παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἀποφρονῶν; παρὰ δὲ τοῦτοισιν, ἀναφρονῶνται ὅππ' ἐψήφισατε δήπου, τοῖς ἀφρηίτου ἀναφρονῶνται (ἢ) ἐκ πασῶν τῶν συμμαχῶν ὅς τίς δὲ αὐτὸν καὶ τῶν συμμαχῶν δόγματος κατὰ φρονῶνται, ὅταν ἐχοῖ τίς αὐτὸν εἰπὴν ὅπως οὐ δὲ χρεῖμα ὄππ' ἀποφρονῶνται; ἐξ ὅφφ' ἡμῶν, ὡς ἀφρηίτου, ἀποκτείνανται, μὲν ὑμῶν εἰ μὲν, τελιμορνήσας ἔσασθαι αὐτοῖς παρὰ τῶν ὑμῶν πολέμου ἀφρηίτου γιόντας δὲ δὲ κατὰ πεποιθηκότας, αὐτοῖς τελιμορνήσας φανείσθαι ὑμῶν τῶν μὲν ἀφρηίτου καὶ ὑμῶν τῶν συμμαχῶν ἀφρηίτου.

E A D E M L A T I N E,

Francisco Porto interprete.

AT contemnere vos, ô Thebani, nemini licet qui intelligat salutem & fortunas omnes suas in vestra potestate sitas esse. Caterùm qua re fretus hominem

interfeci, demonstrabo: primùm quia existimabam (mihi credite) me rectè hoc facturum, deinde quia sperabam vos causam rectè cognituros. Memineram enim vos quoque Archiam & Hypaten eodem modo ultos fuisse, non expectato iudicio, sed simul atque vobis facultas oblata est, propterea quòd eos eadem quæ Euphrò, audere comperistis & persuasum habebatis, qui palàm nefarii & proditores essent minimè dubii, tyrannidèmq; affectare, eos omniù iudicio iam capitis damnatos esse. His igitur criminibus Euphron quoque tenebatur. Nam templa quæ acceperat, aureis argenteisque signis instructa, omnia spoliavit: proditor autem quis fuit eo insignior, qui summa deivictus amicitia cum Lacedæmoniis, vos tamen illis anteposuit: & quum fidem dedisset, à vobisque item accepisset, rursus vos prodidit & tradidit Lacedæmoniis portum. Iam tyrannus nònne erat apertissimè, qui servos non solum in libertatem vendicabat, sed etiam iure donabat civitatis: necabat verò & exilio mulctabat, fortunisque spoliabat nò nocentes & facinorosos, sed quoscunque ei libuisset: hi autè erant optimates. Rursus post suum in urbem reditum unà cum Atheniensibus, qui vobis hostes capitales sunt, vestro præfecto arma intulit: & quum illum vrbe pellere nequiuisset, pecuniis corrogatis huc ad vos venit. quanquam ille si coactis armis contra vos se ostendisset, eumque ego interfecissem, non dubito vos habituros fuisse mihi gratiam. Iam verò quum pecuniis collectis huc venerit ut vos corrumpat, inducâtque ut eum civitatis dominum rursus constituatis: qui pœnas de eosumpsit, is cur capitis supplicio à vobis afficiendus sit? qui enim armis violantur, læduntur illi quidè, improbi tamen nò sunt: at qui pecunia corrumpuntur, simul læduntur, simul etià in infamiã. Quòd si ille mihi privatim hostis, vobis amicus esset, faterer ipse quoque nò licuisse mihi eum apud vos interficere: qui verò vos prodiderit, nònne vester potius quàm meus hostis erat? Sed dixerit quispiam, Sponte sua huc venit. Quid ergo? Siquis eum vestra vrbe abstinentem interfecisset, ei honores decrevissetis: nunc verò, quum ad vos rediit, nova facinora pristinis additurus, eum iure interfectum negabitis? quod ius, quod fœdus Græcorum demonstrare poterimus, quo proditoribus, & transfugis, & tyrannis caueatur? Illud etiam memineritis vos aliquando publicè decrevisse, ius esse ut exules ex omnibus sociis civitatibus ad supplicium rapiantur. Qui verò sine decreto sociarum civitatum ab exilio redierit, eum quisquã ausit negare iure occisum? Quare vos viri Thebani, moneo, si capitis supplicium de me sumperitis, hominis vobis inimicissimi mortè esse vindicatos: sin me id rectè fecisse pronuntiabitis, planum omnibus facietis vos & vestro nomine, & sociorum omnium, meritas pœnas exegisse.

CORINTHIORVM ORATIO.

ARGUMENTVM.

Corinthiis vetus erat societas cum Lacedæmoniis, recens verò cù Thebanis. Quum autem infestis vterentur finitimis, statuerunt prius cum vtrisque illis pacem facere quàm bello cum hostibus decernere. Et quum iis à Thebanis potestas facta esset transigendi quibuscum vellent aut deberent, petierunt hac legatione à Lacedæmoniis, ut incolumi societate & amicitia, liberum esset sibi ab armis in præsentia discedere, ut privatam rem tuerentur.

Η Μεις, ὡ ἀδρες Λακεδαιμόνιοι, πρὸς ὑμᾶς παρέσθην ὑμέτεροι φίλοι, καὶ ἀξιοῦμεν, εἰ μὴ πῖνα ὀρθῶς σιωπῆσαι ὑμῖν ἐὰν διακρετῆρα ἴδωμεν πολεμουῦντες, διδάξαι καὶ ἡμᾶς· εἰ δὲ ἀτύρως γηγῶσκετε ἔχοντες ἡμᾶς πρὸς εἰρήνην, εἰ μὴ καὶ ὑμῖν συμφέρει, πρὸς ἡσυχίαν καὶ εἰρήνην· ὡς ἔδει

μὴ ἔδνων αὐτῶν ἢ ἡδίων ἢ μὴ ὑμῶν σιωπῆσαι. καὶ ἡμῶν ὑμῖν λόγιζομεν συμφέρον ἡμῖν πολεμεῖν, δεόμεθα ὑμῶν εἰρήνην ποιῆσαι. σιωπῆσαι μὴ γὰρ ἴσως αὐτῶν ἐπιπέσει καὶ ὑμῖν γηγῶμεθα· εἰ δὲ ἴσως ἀπολαύμεθα, διὰ τὸ πρὸς εἰρήνην ἐπιπέσει καὶ ὑμῖν εἰρήνην.

E ADEM LATINE,

Francisco Porto interprete.

NO S ὁ Lacedæmonii, amici vestri adsumus, postulamusque ut si quã ostèdi salutem cernitis nobis in bello perseverantibus, eã nobis quoque demonstratis: sin intelligitis res nostras in statu esse dubiis, rogamus (modò idè vobis expediat) ut pacem nobiscù faciatis. nihil enim gratius accidere nobis potest, quàm ut vobiscù salutè consequamur. Quòd si bellū paci anteponendū vobis iudicatis, ut nobis permittatis pacem facere, supplexiter oramus. Saluis enim nostris rebus, vsui vobis fortasse aliquando erimus: euerfis autem, nūquam scilicet posthac viles vobis futuri sumus.

quoque prælium contrà atque superiora esse casurum sperandū est. Absurdum enim id foret, quin potius fieri omnino non potest, vt in leuioribus præliis quum pari numero concurrimus, superiores vt plurimum euadamus: instructis verò omnibus copiis, quum duplo hostium numerum superemus, tamen ab his prælio vincamur. Quamobrem quum quæ ad victoriam conducunt cætera tam bene sint prouisa, nihil mihi aliud res ipsa requirere videtur, quàm animum vestrum atque alacritatem, ad quã cur vos vehementius cohorter, mea quidẽ sententia nihil est. Etenim qui stipendia apud aliquos faciunt, aut qui societate deuincti, pro finitimorũ defensione periculũ sunt adhibere, ac quibus prælii quidem ipsius alea est durissima, belli verò euentus parum eos attingit, apud hos genus istud cohortationis est necessarium: quibus autem nõ de aliena, sed de sua, de patriæ, vxorum & liberorum salute periculum est subeundum, sicuti vobis hoc tempore, (quæ verò sunt deinde euetura, ea à perpetuis periculis discrepant longissimè) ad eos non cohortatio, sed commemoratio *periculi* mihi videtur adhibenda. Etenim quotusquisque est qui pugnando victoria potiri nolit: deinde, hoc si consequi non possit, fortiter pugnando potius emori non optet, quàm viuus aspicere, hæc quæ dixi, in oculis suis per summam contumeliam violari & interimi? Quapropter præter hæc quæ attingi, milites, vos ipsi ponite vobis ob oculos vincendi & cedendi discrimen, quæque ex his consequi assolent: itaque vos ad pugnam cõparate, quasi non de legionibus aliquot sed de rerũ summa Respub. decernat. Etenim quid est quod ad ea quæ cõmemorauit, possim addere? Si secus atque speramus præliũ hoc cesserit, superior hostibus esse nullo modo potest. Quicquid fiducia, quicquid viriũ habet, id omne vobis nititur, omnemque suæ salutis spẽ in virtute vestra ciuitas collocauit. Hanc illius spẽ ne fallatis videte: quin, quam gratiam atque officium patriæ debetis, exsoluite: planumque omnibus mortalibus facite, quòd clades antea à nobis acceptæ sint, non eo esse factum quòd minus sit in Romanis animi quàm in Carthaginiensibus, sed eorũ qui tum dimicabant imperitia esse factum, deinde occasionum ipsarum conditione.

ANNIBALIS ORATIO.

ARGUMENTVM.

Cruetum illud ad Cãnas præliũ cõmissurus Annibal cũ Emilio & Teretio, quòd videbat fibi rei bene gerẽdæ esse oblatã facultatẽ, milites ad eã arripiedã est cohortatus, & vnũ hoc superesse præliũ ostẽdit, quo, prostratis Romanis, esset vniuersa Italia potituri.

Ἡρεπο τί μῆρον ἀξίασθε τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς παρόντας ἰδοῦντο κερεῖς, διδεδίχθαι αὐτοῖς ἕξασίας ἢ παρὰ πολὺ ἤδη πολεμίων ἰσχυροτέρωντας ἐν τοιούτοις τόποις διακρίθηναι, ὡς ἤδη ἂν πᾶσι τῶν δὲ τῶν ἐπισημημένων διὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν. Τολμοροῦν, ἔρη, ὡς ἔπον μὲν τοῖς θεοῖς ἔχετε χεῖραν, (ἐκείνοι γὰρ ἡμῖν συγκατασκευάζοντες τὴν νίκην, εἰς τοιοῦτας τόπους ἦγον, πρὸς ἔχθροῖς) δευτερον δὲ ἡμῖν, ὅτι καὶ μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις σὺν συναγκαταμυρ, (οὐ γὰρ ἐπὶ δυνάμει τῷ το δειφουγίῳ) ἔμαχεσθαι ὡς φανῶς ἐν τοῖς ἡμετέροις ὡς πρὸς ἡμᾶς. τὸ δὲ ὡς ἔκαλεσθαι ὑμᾶς νῦν δεῖ παρόντων, ἀδαιρεῖς καὶ ὡς ὑμῖν ἐστὶν ὡς πρὸς τὴν κίνδυνον, ἔδαιμῶς μοι δοκεῖ καὶ δῆκειν, ὅτε μὲν γὰρ ἀπείρωσ διέκεισθε πρὸς Ῥωμαῖοις μάχης, ἔδαι τὸ πρὸς πρὸς, καὶ μετ' ἰσχυροτέρων ἔγῃ ὡς ὑμᾶς πολλοῖς δειφίμω λογίσι, ὅτε δὲ καὶ τὸ σὺν ἔχει πρὸς μάχης πηλικαῖ

ταῖς δὲ ὁμολοροῦν μὲν νενικήκατε Ῥωμαῖοις, πρὸς αὐτὸν ἐπὶ λόγος ἡμῖν ἰσχυροτέρων ὡς ἔσθαι ἡμῶν, καὶ φανῶς τῆς ἔργων δειφίμω, οὐ ἤδη ὡς πρὸς κίνδυνον, καὶ φανῶς τῆς χεῖρας, καὶ ἤδη ἐκ τῆς ἀρχαίας, καὶ πρὸς ἡμετέρας ἐπαγγελίας, ἀφαιροῦντων ἡμῶν ἐν πᾶσι τοῖς ὡς ὑμᾶς εἰρημένους, ὁ δὲ νῦν ἀρχὸν ἐπέσθαι ὡς πρὸς τὸν πόλεον, ἔσθαι ἐν αὐταῖς ἀρχαίῳ ὅτι κρατίσταντες, κύριοι μὲν ἔσθαι ὡς ἔσθαι ἡμῶν πάσης ἰταλίας ἀπαλλαγέντες δὲ ἤδη νῦν πόνων, ἔσθαι ὡς ἡμῶν συμπασης ἐγκρατεῖς τῶν Ῥωμαίων ἀδαιμονίας, ἡγεμόνες ἅμα καὶ διασπᾶται πάντων ἔσθαι ὡς ἔσθαι τῆς μάχης, διὸ ὡς οὐκ ἐπὶ λόγος, ἀλλ' ἔργων ὅτιν ἡ χεῖρα. θεῶν γὰρ βουλομένων, ὅσον οὕτω βεβαιώσθαι ἡμῖν πρὸς ὡς ἡμῶν ἐπαγγελίας.

E A D E M L A T I N E,

Iobo Veratio interprete.

QUAE siuit quid maius orare à diis immortalibus possent eo tempore, quibus facultas data esset, quum equitatu plus multo possent quàm hostes, in iis potissimum locis de rerum summa decernẽdis. Quum omnes propter rei illius euidentiam annuissent, Vos igitur, inquit, primũ diis gratiam habete, (illi enim hostem in ea loca deduxerunt, vobisque victoriam cõfecerunt) post etiam nobis, quòd simul hostem pugnare coegimus: (neque enim hanc cõditionem effugere amplius possint) deinde in manifestis nostris commodis pugnare. Neque verò res mihi videtur postulare vt vos pluribus ad fortiter animo læque pugnandũ cohorter. Tum et opportunũ fuit

quum Romanæ pugnae adhuc rudes eratis. Itaque eo ego tempore saepe apud vos accuratèque verba feci, & præcepta tradidi. Nunc quum tribus continuis præliis, & quidem tantis, minimè dubiam de Romanis reportaveritis victoriam, quæ tandem est oratio quæ maiores vobis addere animos possit, quàm res ipsa? Ac superioribus quidem periculis vestris, regione ipsa, & commodis quæ ex ea percipi possunt, potiti estis, sicuti ego fore spononderam, verèque illud, ut cætera omnia, dixeram: hoc verò certamen quod instat, de vrbibus ipsis propositum est, deque earum fortunis omnibus. quo vno tempore maiores eritis, extemplo erit in potestate vestra omnis Italia. Deinde verò his laboribus omnibus perfundi, & Romanorum bonis omnibus potiti, omnia imperio & ditioni vestrae hoc vno prælio subiicietis. Itaque hoc tempus res postulat non verba. mox enim, diis volentibus, vobis promissa mea omnia repræsentabo.

Ex libro nono.

CHLÆNEAE ORATIO.

ARGUMENTVM.

Indixerant bellum Romani Philippo Macedoni, sociisque Ætolos sibi adiunxerant. A Philippo stabat aliquot Græciæ populi, in his Acarnanes. Lacedæmonii adhuc erant melii. horum societatem certatim appetebant vtrique, & eos legationibus sollicitabant, Romani per Ætolos, Philippus per Acarnanes. Legati sunt ab Ætolis, Chlæneas & Cleonicus ab Acarnanibus, Lycifeus. Intromissi dixerunt vtrique: prior, Ætolorum nomine Chlæneas: cuius hæc est oratio. Is quum, repetita aliquot Macedoniæ regum serie, docuisset semper eos Græciæ infestos fuisse, hortatus est Lacedæmonios ut se in eas partes darent quas pro Græciæ libertate susceptas esse intelligerent.

Ὅτι μὲν αὐτῶν αἰσῶν ἀνδρες Λακεδαιμόνιοι, ἢ Λακεδαιμόνιον διακρίσειαν ἀρχαῖον σωθέντων ἡγεμόνων ὡς Ἕλλησι δουλείας, ἢ ἄλλῳ ὅπως εἰπεῖν ἔδνα πέπεισμαι ὁμολογῶσαι. σκοπεῖν δὲ οὕτως ἔξεστιν ἡμῖν πρὸς τὸ σύστημα τῷ ἑπιθροῦντι Ἑλλήνων, οὐδ' ἀπὸ κείνου καὶ Χαλκηδόνος, ὧν μεγίστων ἔχει προσηλαίαν καὶ δυνάμιν ἢ τῆς Ὀλυμπίων πόλεως. αὐτῶν δὲ ἄλλοι πρὸς τὸν Φίλιππον ἔχουσιν ἑστῶτα πρὸς τὸν πόλεμον, ἢ τῆς Ὀράκης πόλεως ἐχέουσιν κύριον, ἀλλὰ καὶ ὁ Περσῶν ὑπὸ αὐτῶν ἐπιήσαστο διὰ τὸ φόβον. μετ' οὐ πολὺ δὲ μάχῃ νικήσας τοῖς Ἀθηναίοις, ἐρχόμενοι μεγαλοψυχῶς τοῖς Ἀπυρμάσιν, οὐχ ὅπως Ἀθηναίοις δι' ἐπιήσαστο, πολλὰ γὰρ καὶ δεῖξιμα ἵνα εἴδῃ τὸ πρὸς ἐκείνοις ἀνεργασίας πρὸς ἀποστήσαστο τοῖς ἄλλοις εἰς τὸ ποιεῖν ἐθέλοντι αὐτοὶ τὸ πρὸς τὸν πόλεμον. ἡμῶν δὲ ἐπὶ τῆς ὑμετέρας πόλεως ἀξίωμα, δοκίμου αὐτῶν σὺν κερῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἔχουσιν ἑστῶτα πρὸς τὸν πόλεμον. ἡμῶν δὲ ἐπὶ τῆς ὑμετέρας πόλεως ἀξίωμα, δοκίμου αὐτῶν σὺν κερῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἔχουσιν ἑστῶτα πρὸς τὸν πόλεμον. ἡμῶν δὲ ἐπὶ τῆς ὑμετέρας πόλεως ἀξίωμα, δοκίμου αὐτῶν σὺν κερῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἔχουσιν ἑστῶτα πρὸς τὸν πόλεμον.

φυρόντες ἐκ πάσης Ἑλληνικῆς τοῦ Ἑλλάδος. φυξίμων γὰρ οὐδὲν ἡμῶν, πλὴν ἐνός τῶν τῆς Αἰτωλῶν ἔθνος. πᾶσι γὰρ μὲν Κασσάνδρῳ καὶ Δημητρίῳ παρασημασμένα, σὺν δὲ τοῖς ἄλλοις Ἀπυρμάσιν καὶ Γονατῶν, πρὸς ἐκείνους εἰδὲς γὰρ τὸ πρὸς τὸν πόλεμον αὐτῶν ἡγεμόνων, περὶ ἑσθλῆς συμβαίνει τὴν γνώσιν αὐτῶν ὑπάρχειν ὧν οἱ μὲν προεργασίας εἰσαγρόντες εἰς τὰς πόλεις, οἱ δὲ πρὸς τὸν πόλεμον ἐμφυτὸν ὄντες, ἔδνα μὲν πόλιν ἄμφοιρον ἐπιήσαστο τῆς δουλείας ὀνόματος ἀφελόμενος τῶν πόλεων, ἐπιήσαστο ἡμῶν τὸν πόλεμον τῶν Ἀπυρμάσιν, ἵνα μὴ ἢ ἐμὴν ἐκ τοῦτο πρὸς τὸν πόλεμον ἀνάγκης πρὸς ἡμῶν δευροῦντες, ὑπὸ χρεοὶ χεῖρὶ νομίζουσιν ἢ Μακεδόνων. ἔπειτα γὰρ Ἀχαιοὶ σὺν τῶν πρὸς τὸν πόλεμον Ἀπυρμάσιν ἐπιήσαστο τὸ πρὸς τὸν πόλεμον, οὐτὴν Κλεομένης πρὸς τὸν πόλεμον ἔχουσιν, ἵνα Λακεδαιμόνιοις ἐλευθέρωσιν (καὶ λίαν γὰρ ὁ γὰρ τοῦτο πρὸς τὸν πόλεμον ἀλλ' ὄρων ἵνα ἐκ ἀσφαλῆ τὴν ἐμὴν διακρίσειαν εἴσω μὲν, ἐάν ἡμεῖς ἢ Πελοποννησίων ἀρχαῖον καταστήσαστο, πρὸς τὸν πόλεμον, βλεπόντων δι' ἐπιήσαστο τὴν Κλεομένην καὶ τὴν τὴν ἡμῶν λαμπρότερον σωεργῶσαν, ἅμα φοβηθεὶς ὁ φρονήσας παρὸν οὐ Πελοποννησίοις βοηθήσαστο, ἀλλὰ τὰς ὑμετέρας ἐλπίδας ἀφελόμενος, καὶ τὴν ὑμετέραν ὑποσχῶν τῶν πρὸς τὸν πόλεμον, διότι οὐκ ἔστιν ἐπιήσαστο ἀναγκαῖον ὀφείλετε Μακεδόνων ὅτι κωλυόμενοι τῆς πόλεως ἢ διήρπαστο. ἐφ' ὅσον ἐχθροὶ νομίζουσιν καὶ μισοῖν, ὅτι διακρίσειαν ἡμῶν ἡγεμόνων τῆς Ἑλλάδος, πλεονακίης ἢ κωλυόμενος. πρὸς γὰρ μὲν τῆς Φιλίππου πρὸς τὸν πόλεμον πρὸς τὸν πόλεμον ἡμῶν τῆς πόλεως γὰρ εἰς τὸ πρὸς τὸν πόλεμον ἀσφάλειας ἵκανὸν ὑποδείξαστο πρὸς τὸν πόλεμον ὅτι ἡμῶν καὶ ὑμῶν τῆς πόλεως ἢ τῆς πόλεως ὡμότητος, ἢ πρὸς τὸν πόλεμον ἀσφάλειας καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἀσφάλειας. Αἰτωλοὶ γὰρ μόνον μὴ τῆς Ἑλλήνων ἀντιφθάρησαν πρὸς τὸν πόλεμον Ἀπυρμάσιν ὑπὲρ τῆς ἀσφάλειας ἀκληροῦτων ἀσφάλειας, μόνον ὁ πρὸς τὸν πόλεμον Βρέννης καὶ τὸ ἅμα τῶν βαρβαρῶν ἐφοδῶν αὐτῶν μόνον ὁ καλοῦμενος σιωπηροῦντος, βελομένη ἢ παρὸν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλήνων ἡμῶν συλκατισθεὶς αἰνῶν. τῶν μὲν αὐτῶν ἡμῶν τῶν πρὸς τὸν πόλεμον εἰρήσαστο. πρὸς τὸν πόλεμον ἢ τῶν μὲν αὐτῶν

σῶ τις δολοβουλία γράφειν ἐδὴ καὶ χειροτονεῖν αἰσθητὸν πῶς
 ὄντι, ὡς περὶ πολέμου βουλδομοίς, τῆ μὲν τοι γὰ ἀλη-
 θεία καὶ νομίσει τὸ πρὸ τῆ πολέμου. Ἀχαίης μὲν γὰρ ἔχοντες
 δεῖν ἵστασθαι βλαπτεῖν ὑμῶν πῶς χώραν, μεγάλῳ δὲ
 χάριν ἔξιν αὐτοῖς ὑπολαμβάνω τοῖς θεοῖς, ἐὰν δυνάω) ἢ
 ἰδίαν πρῆν, ἐπειδὴ αὐτοῖς ὁ πόλεμος ὑπὸ Ἡλείων καὶ Με-
 σσηνίων δὲ πῶς ἡμῶς συμμαχίαν, ἅμα δὲ τοῖς
 ὑφ' ἡμῶν ἀπεισθῆ. Φίλιππον δὲ ὁ τῶντα πέπισμα λή-
 ξαν τῆς ὀρμῆς, καὶ μὲν γὰρ ἴσως Αἰτωλῶν πολέμου μόνον,
 καὶ δὲ τὰ λατῶν ἴσως τῶν Ρωμαίων καὶ τῶ βασιλέως Αἰ-
 τάλου, λίαν δὲ ἀμαρῶς ὅτι συλλογισάσθαι τὸ μέλλον ἐκ τῆ
 ἡδὴ χειροτόπων, εἰ γὰρ πῶς μόνους Αἰτωλοῖς πελεμῶν, μηδέ
 ποτε διωαπὸς καὶ χρωσάσθαι τοῖς, ἢ πῶς συμβεβηκότων,
 ἀξιοχρεῶς αὐτῶν πῶς ἴσως τῶν πόλεμον. τῶντα μὲν ἔν
 εἰρήσῳ καὶ πῶς ἴσως ἀρεστῶν πῶς ἴσως τῶν γυναι-
 κῶν αὐτῶν, διότι καὶ μὴ πῶς ἀρεστῶν, ἀλλ' ὅτι ἀκε-
 ραῖς βουλδομοίς, μᾶλλον Αἰτωλοῖς ὑμῶς ἢ Μακεδόσιν
 ἐχρῶν συμμαχεῖν αὐτῶν πῶς ἀρεστῶν καὶ πῶς ἀρεστῶν ἢ
 φάτε περὶ τῶντων, πῶς ἐπὶ κατὰ λείπει λόγος, εἰ γὰρ σω-

θεοὶ πῶς νῦν ἴσως ἀρεστῶν ὑμῶν πῶς ἡμῶς συμμαχίαν,
 πῶς πῶν τῶν Αἰτωλῶν χειροτόπων εἰς ὑμῶς ἀρεστῶν
 πῶς ἴσως, ἴσως καὶ εἰκὸς ἀρεστῶν εἰ δέον ὅτι τοῖς ὀπῶν
 σιν εἰκόντας, παρὰ εἰν τῶν πῶς πῶν ὑπῆρχόντων. ἐπειδὴ
 σιωτετελεσθῆς ὑπὸ Ἀντήρον ἢ πολυφυλῆσιν τῶντων
 ἀρεστῶν καὶ σαπτείας, εἰσὶν οἱ τῶντων ἔκαστοι ἡμῶν ὀνειδί-
 ζοισι, μετὰ τῶντα βουλδομοίς καὶ πολλὰς εἰσὶν ὀνειδί-
 ζοισι, λογινοῖς ὑμῶς δεῖν κοινωεῖν ἀρεστῶντα, Αἰτω-
 λοῖς ἢ Μακεδόσιν, εἰλεσε μετέχιν ἐν πολλοῖς, οἷς ἴσως
 τε περὶ τῶντων πῶς καὶ ἐλάβετε παρ' ἡμῶν, ὅτι συμμαχίαν
 μήκατε τὸν ἀρεστῶν συσταῖτα πόλεμον ἡμῶν πῶς Μακε-
 δόνας, πῶς ἐπὶ δυνάω) περὶ τῶντων εἰκότως ἐπαπρῆν, ὅτι
 γὰρ πῶς Ἀντήρον καὶ Φίλιππον ὑμῶν ὑπῆρχοντα φιλαί-
 ζρωπα παρεργάφιν, τὸ γὰρ λοιπὸν ἢ δὲ Αἰτωλῶν ἀδίκημα πῶς
 δεῖ με καὶ τῶντα χειροτῶν εἰς ὑμῶς δεῖν κενυεῖν, ἢ δὲ Μακε-
 δόνας ἀρεστῶν, ἢ μηδὲ ἐπὶ τῶντων ἐπιχειροτῶν πῶς,
 οἷς πῶς πῶν ὅτι ἀκεραῖοι βουλδομοίς ἀρεστῶν οὐ πῶς
 χρεστῶντων, τὸν νοῦν ἀρεστῶν πῶς ἀρεστῶν πῶς ἐπὶ
 τε σωθῆκα, ὄρκους, τὰς μαχίσας πῶς παρ' ἀρεστῶν πῶς

E ADEM LATINE,

Iobo Veratio interprete.

Neminem esse puto, Lacedæmonii, qui illud negare audeat, principatū Lacedæ-
 moniorū, initium seruitutis Græcis attulisse. quod vel ita cognoscimus licet. Er-
 rat quoddā veluti corpus Græcorū in Thracia ex iis coloniis quæ ab Atheniēsi-
 bus & Chalcidensibus deductæ sunt, quarū dignitate & potētia faciliē princeps erat O-
 lynthus. Hanc quum subegisset Philippus, & in eam suæ crudelitatis exempla edidisset,
 non modò Thraciæ urbibus vniuersis est potitus, verū etiam Thessalos perterrefactos
 ditionis suæ fecit. Nec ita multo post Atheniēsis prælio superatis, rebus secūdis mo-
 deratè est vsus, nō quò de Atheniēsis benè mereri vellet. (à qua volūtate longissimè
 aberat) sed vt hac benignitate, qua erga eos esset vsus, alios ad imperata libenter faciēda
 impelleret. Relinquebatur sola ciuitas vestra, quæ quia dignitate antecedebat, videbatur,
 si occasio oblata esset, se Græcis omnib⁹ ducē præbitura. Itaq; quæ sitis maximis quibus-
 que occasionibus, cū copiis venit, ac populationibus agrū vestrū vastauit, agrestium que
 domos subuertit. Ad extremū verò, vrbes & agrū vestrū populatus, illius partē Achuis,
 partē Tegeatibus & Megalopolitanis, partē verò aliā Messeniis attribuit, omnes illos
 (quibus tamē nihil debebat) ab se donatos cupiēs, tantūm vobis vt noceret. Huius im-
 perio successit Alexāder. atq; hic quū exiguā Græciæ gloriā Thebarū euersione vellet re-
 linquere, quomodo illā exciderit vos omnes arbitror memoria tenere. Iā de iis qui hu-
 ius imperiū susceperunt, quemadmodū ab iis Græci sint accepti, quid me attinet sigilla-
 tim dicere? Nemo enim credo hīc est adeo à rebus cōmunibus remotus, quin audierit
 quomodo Antipater parta de Græcis apud Lamiā victoria, in Atheniēses itēmq; in Græ-
 cos alios sæuierit. Eò autē insolētia & improbitatis deuenit, vt collocatis qui profugos
 insectaretur, dimiserit in ciuitates ad eos persecuēdos qui vel illius volūtati restitissent,
 vel omnino de Macedonū dignitate detraxissent: quorū partim è fanis vi ad supplicium
 rapiebātur, partim ex aris auulsi inter cruciatus emoriebantur: qui autē effugerāt, Græ-
 cia vniuersa exterminabātur. Perfugii enim nullus locus patebat, excepta vna AEtolo-
 rū gente. Nā quæ Cassander, quæ Demetrius, & qui his adiūgendus est Antigonus Go-
 nara, perpetrarūt, quæ tandē fugiunt? Quia enim isti fuerūt recētiōres, fit vt certissima ha-
 beatur rerū ab iis gestarū cognitio. Horū alii immittēdis in vrbes præsiidiis, alii tyrānis
 cōstituendis & quasi inferendis, nullā Græciæ ciuitatē immunē à seruitutis nomine re-
 liquerūt. At hæc missa facio, & ad illud venio quod Antigonus postremum designauit:
 nequi fortè sint de vobis, qui, quia meū de hac re cōsiliū nimia cū simplicitate cōsiderēt,
 se Macedonū beneficiis deuinctos esse arbitrentur. Neq; enim suscepti contra vos bel-
 lum Antigonus, salutē Achæorū quærens, nec tyrannidi Cleomenis, vniuersis, vt Lacedæ-
 monios in libertatē assereret: (enimvero nimis etiā stolidus est, si quis ita existimat)

dum in periculis adeundis, propter Macedonum præstantiam & potentiam singularē, salutis nostræ causa, participes victoriarum cum illis fuimus: sic in legationum quoque disceptationibus, Acarnanum commoda, Macedonum causa (vt iudicamus) complexa est. Quo minus mirum vobis videri debebit, si bona orationis nostræ pars in Philippi & Macedonum rebus versabitur. Siquidē Chlæneas cōtortē dicendo, concisam quandam enumerationem fecit iuris, quod suis vobiscum intercederet. Sic enim aiebat: si qua post initam secum societatem belli esset orta in vos iniuria, seu damnum ab A Etolis, vel si quod à Macedonibus beneficium: iure vos hoc tempore esse de ea trouersia deliberaturos: sin, quum nihil eiusmodi extitisset, nos, prolatis rebus a legatione gestis, & de quibus vos iā antea cognouistis, adduceremus vos ad instauranda fœdera & cōuentiones, omnium stolidissimos vos futuros. Ego verò, si (vt dicit ipse) nihil noui extitisset, esset autem is rerum status in Græcia qui antè erat, quum vos societatem iungebatis cum A Etolis, fateor fore vos omnium amentissimos, rationemque stultissimam inituros: sin contra omnino se res habuerunt, vt ego reliqua oratione probaturus sum, equidem confido me, quod dicturus sum, vehementer ex vsu vestro esse probaturum: eius autem ignarum esse Chlæneam. Atque hæc ipsa est legationis nostræ causa. Ita enim adsumus vt qui certum habeamus, esse nobis ad illud ipsum probandum verba apud vos facienda. Itaque illud è re & dignitate vestra est, vt, si fieri possit, audito statu in quem Græcia deducitur, honestum & præclarum vobis decernatis aliquid, acceptis nostris partibus & fortuna: sin minus, saltem hoc tempore quiescat. Sed quum isti ausi sint, repetita longè oratione, stirpem regum Macedoniæ insectari, me quoque necesse habere puto paucis de his disserere, vt is error omnis eripiat qui orationi aduersariorum fidem fortasse habuissent. Dixit igitur Chlæneas Philippum Amyntæ filium per Olynthiorum calamitatem aditum sibi ad potiundam Thessaliam patefecisse. At ego per Philippum non Thessalis modò, sed reliquis quoque Græcis omnibus salutem partam puto. Quo enim tempore Nomarchus & Philomachus, Delphis occupatis per summam impietatem & iniquitatem, Deum opulentia omni spoliarunt, quis vestrum nescit tantas ab iis tum contractas copias, vt ne earum quidē conspectum sustinere quisquam posset? quin propius nihil factum est quàm vt sacrilegis onusti, simul Græcia omni potirètur. Quo quidem tempore Philippus sponte se obtulit, seque illius tyrannidis vindicem præbuit, periculo omni templum liberauit, Græcos vniuersos in libertatem asseruit, sicuti res ipsa (quæ deinde est consequuta) testata est. Philippum enim, non vt qui Thessalos violasset, (quod iste non est veritus dicere) sed qui de Græcia bene esset meritis, summo omnes consensu terra marique ducem crearunt. At venit cū copiis in Laconicam. Nō ille quidem spōte sua, (sicuti scitis omnes) sed accitus, & sæpe à Peloponnesiis lociis atque amicis inclamatus, vix tandē sese dedit. Qui quum venisset, quo pacto sese gesserit attēde Chlænea. Nam quum posset finitimorum motibus ad regionis illius vastitatem & vrbs subactionem abuti, (quod quum faceret, magnam à multis gratiam iniret) nunquam ad illa cōsilia est delapsus: sed & hos & eos qui se communi commodo prospicere dicebant, increpatos iussit disceptando de controuersis transigere, non ipse occupata iurisdictione, sed constituto totius Græciæ communi iudicio. Digna scilicet res probro & insectatione. Pōst verò in Alexandrum grauius inuectus es, quòd is in Thebanos, à quibus iniuria fuerat affectus, animaduernerit. Sed quòd idem Persas vltus est totius Græciæ vexatores, mentionem nullam fecisti. sicuti illud quoque silentio præteristi, fuisse nos omnes ab illo è summis malis liberatos, quum barbaros subegit, vectigaliaque eis eripuit, quibus subnixi Græciam vexabant: modò appetitis in præmium victoriæ & oppugnatis Atheniensibus, eorūque maioribus, modò Thebanis: tandēque Asiam Græcis subiecit. Successorum verò illius quo ore audet mentionem facere? Illi enim, prout res & tempora ferebant, aliis commoda, aliis incommoda afferebant. Quorum temporum iniurias aliis fortasse liceat meminisse, vos profectò id minimè deceat, qui nullum vquam commodum cuiquam conciliaistis, mala autem multa & sæpe attrulistis. Nam qui (quæso) illi sunt, qui ad Achæorum gētem dirimendam Antigonū D. peritum filium sunt adhortati? Quinam qui cum Alexandro Epiriæ fœdera & cōuentiones pacti

sunt ad Acarnaniam subigendam & diuidendam? nunquid vos fuistis? A quibus duces belli cōmuniter emissi sunt, quales à vobis, qui manus ne à sacrosanctis quidē fanis abstinerunt? sicuti Timæus ille, qui Neptuni fanū apud Tænarū, itēq; Lufis Dianæ fanum compilauit. Sunt in eodem numero Pharycus & Polycritus, quorum hic Iunonis Argiæ lucū diripuit, ille Neptuni, Mantinæ. Quid de Lattabo dicam & Nicoftrato? nōne solennem totius Græciæ conuentum pacis tempore violarunt, seseque in Scytharum & Gallogræcorum modum gesserunt? quorum nihil simile Alexandri res ediderunt. Et quum aduersus hæc nihil prorsus opponere possitis, tamen magnifice de vobis prædicatis, quia barbarorum impetum à Delphis repulistis: cuius beneficii gratiam vobis dicitis à Græcis deberi. Cuius si meriti solius gratia vobis debetur, quis tandem satis amplus honos Macedonibus decerni potest, qui pro Græciæ libertate bonam vitæ partem dimicare cum barbaris non intermittunt? Quis enim est qui illud non intelligat, iam pridem grauissimis periculis obsessam fuisse Græciam, nisi Macedonum præsidio septa fuisset, & nisi tanto laudis studio reges eorum fuissent incitati? Cuius rei hoc erit grauissimum argumentum. nam simulac Galli, parta de Ptolemæo, cognomento Cerauno, victoria, Macedones despiciatui habuerūt, reliquis pro nihilo habitis, Galli qui Brennum ducem sequebantur, cum copiis in mediam Græciam irruperunt. quod sæpenumero euenisset, nisi Macedones aditum obsedissent. Verūm quum de rebus illorum gestis multa habeam dicere, hæc tamen satis fore arbitrator. Philippi verò rebus violati fani crimen intēderunt: quo loco de iniuria & contumelia, quā apud Diū & Dodonā templis & lucis deorū ipsi intulerūt, verbū nullum fecerunt. Atqui hoc dici primo loco debuit. Vos, si diis placet, quæ perpeffi estis, apud hos conquerimini, qui tamen his perpetrastis maiora: quæ verò vtrò fecistis, numero multo plura, tacita præteritis: qui tamen illud non sitis nescii, iniuriarum eos postulari, & iis multam irrogari solere, à quibus initium nocendi factum sit. Antigoni verò res eatenus commemorasse satis habeo, vt ne facta eius nihili fecisse, & tantam virtutem in nullo numero duxisse videar. Equidem maius beneficium quàm quo estis ab Antigono affecti, commemorare aliud nullum possum. Sed ne ad illud quidem addi quicquā posse puto. Id ex hoc quod dicam intelligere quiuis potest: Antigonus vos oppugnauit, quum postea aciem contra vos instruxisset, armis vicit: agro simul & vrbe vestra est potitus. Licebat ei iure belli vobiscum agere: tantum autem abfuit vt vos durius acceperit, vt præterea, tyranno exacto, vobis leges & pristinam reip. administrationem restituerit. Quas ob res solenni Græciæ celebritate, Græcos omnes testati, beneficium & liberatorem vestrum promulgastis. Quid igitur vos facere decuit? dicam quod sentio: vos me dicentem feretis. Faciam enim id nullo maledicendi studio, sed rerum ipsarum conditione cogente, vt communi vtilitati seruiatur. Quid igitur dicam? Vos & superiore bello societatem Macedonum potius quàm AEtolorum sequi debuisse: & nunc ad eandem societatem inuitatos, debere vos ad Philippū conferre. At enim saluis fœderibus id fieri non potest. Atqui vtrū grauius peccabitis, si iura negligatis, quæ priuatim cum vna AEtolorum ciuitate estis pacti, an si ea quæ in Græcorum omnium conspectu, columnæ monumento consignata & consecrata sunt? Aut cur tandem eos deserere pertimescitis, à quibus nullum beneficium accepistis: Philippum verò & Macedones floccificatis, per quos hanc deliberandi libertatem estis consequuti? Verūm ita iudicatis esse vobis tribuendi amici officii impositam necessitatem. Atqui non tam religosè fides scriptis mandata seruiatur, quàm nefariè corporibus ipsis dimicatur. id quod nunc AEtoli flagitatum vos venerunt. Sed hæc hæctenus: quæ extra rem esse dicta iudicet sanè qui seuerius de illis existimabit. Ad controuersiam ipsam venio, sicuti illi admonent. Fuit autem hæc: Si eo loco res essent, quo tum erant quum societatem iunxistis cum AEtolis, standum vobis esse illis pactionibus: (ita enim in integro eas esse) sin omnium rerum est facta conuersio, æquum esse vt de integro deliberetis de propositis conditionibus. Quæro igitur de vobis Cleonice & Chlænea, quos tum hi socios habebant, quum eos ad commune fœdus sollicitabatis? non Græcos omnes? Nunc autem cedo, quæ partes & fortunā sequimini, aut ad quam societatem hos vocatis? nō ad barbarorum? vtrum igitur vobis iam se habere hoc tempore res videntur vt antea, an

contrario omnino modo: Tum enim temporis erat vobis de principatu & laude suscepta contentio cum Achæis, cum propinquis eorum Macedonibus, cumque duce eorū Philippo: hoc verò tempore proposita est Græcis de seruitute grauis dimicatio cum externis hominibus, quos videmini quidem vobis AEtoli contra Philippum acciuisse, ignoratis autem in vestram & totius Græciæ perniciem esse pertractos. Nam quod iis vsuuenit qui, grauiore bello premente, præsidia impari potestate in vrbes suas custodiendi sui causa intromittunt, simulque hostilem metū depellunt, simul ipsi sese amicis suis mancipant: idem illud hoc tempore AEtoli cogitant. Nam præ cupiditate superandi & subigendorum Macedonum, ignari quid facerent, adeo potètem hostem contra sese pertraxerunt. Itaque is, quòd ab occasu venit, in præsentia primis fortasse infidiabitur Macedonibus: progressu verò temporis, Græcis omnibus grauiissima mala importabit. Quapropter prouidere etiam atque etiam Græcos oportet quæ imminèat tempora, præsertim verò Lacedæmonios. Quid enim causæ esse putatis vos Lacedæmonii, quamobrem maiores vestri, quum legatus à Xerxe ad vos aquam & terram impetraturus venisset, eum qui cum his mandatis venerat, in puteum detrusum, terraque congesta obrutum iuberent Xerxi renuntiare, habere eum quæ mandasset, terram & aquam? cur rursus Leonidas cum suis ad certam mortem ultro & alacriter ruerit? nunquid ut non pro sua modò, sed etiam pro communi Græcorum libertate pericula adire viderentur? Vobis igitur tantorum virorum posteris licebit deinde, societate cum barbaris inita, armis cum illis iunctis, Epirotas, Achæos, Acarnanes, Bœotos, Theffalos, Græcos propè omnes exceptis AEtolis oppugnare. Atque hoc isti consuetudine sua faciunt, qui nihil turpe ducunt, si modò coniunctum est cum emolumento. Vestra autem diuersa est ratio. Quid porro eos non expectemus facturos occupata Romanorum societate? Isti, ascitis Illyriorum viribus atque auxiliis, mari quidem contra pacis conuentiones tentarunt Pylum, terra verò Clitoriorum urbem obsederunt, Cynatheorum autè urbem in potestatem suam redegerunt. Ac superiore quidem memoria cum Antigono coitionem fecerant (sicuti antè attigi) de Achæorum & Acarnanum gente: nunc verò aliam cum Romanis ad Græciam opprimèdam fecerunt. Hæc quisnam audire potest, ut non, quum Romanorum impetum metuat, AEtolorum odio prosequatur dementiam, qui foedus illud inire sint ausi? Iam Oeniadas & insulam Acarnanum ditionis eripuerunt: primam autem Talaniorum Anticyritarum urbem, præda cum Romanis diuisa, occuparunt. Ac liberos quidem & vxores Romani abducunt, utiq; ea toleraturos quæ ab iis sufferri verisimile est, qui in exterorum hominum potestatem veniunt. At miserorum agros obtinent AEtoli. Gloriosum scilicet huic se societati adiungere, & quidem sponte sua, vobis præsertim qui Lacedæmonii estis, quorum maiores Thebanos, qui in Persarum expeditione soli ex Græcis, necessitate adducti, quiescere decreuerunt: parta de barbaris victoria, decimas diis persoluere suffragio suo iusserunt. Præclarum igitur est vobis, Lacedæmonii, & vetere gloria dignum, ut maiorum memores, & Romanorum expeditione hac in metu posita, AEtolorum verò conatibus odio habitis, & quod caput est, repetita rerum Antigoni memoria, malos pessimè odisse pergatis, AEtolorum amicitiam auersèmini, ad Achæorum & Macedonum partes vos conferatis. Quòd si inueniantur de vobis potentiores fortasse homines qui obsistant, saltem otio vos dedite, & vos ab istorum scelere seiungite. Nam illud amicorum alacritati & studio consentaneum est, ut sui vsum præbeant cum utilitate: ducendo autem & procrastinando, auxilii sui copiam amicorum hostibus eripiant.

Ex libro vndecimo.

ORATIO SOCIORVM PHILIPPI.

ARGVMENTVM.

Philippus & focii eius Græci, quòd Romanorum impetum vix sustinebant, hanc viam ad illorum potentiam infringendam tentarunt. AEtolos enim Romanorum socios sollicitandos sibi censuerunt, miseruntque qui portarentur eos ut Romanis socie-

suo moderari, sed ignis quocunque eum impetus tulit, pabulum quærit, & bonâ partem ventorum contumelia ac materiæ deflagratione impellitur, & sæpenumero in ipsum incendii autorem casu quodam ruit: ita bellum, vbi semel aliquot hominum culpa exarsit, his ipsis primis exitium affert, tum verò latius manat, & quocunque peruaserit, immeritam perniciem importat, tanquam identidem renouatum, & finitimum errore quasi quibusdam ventorum flabellis excitatum. Itaque quasi insulani omnes Græci, quique Asiam incolunt, coram adsint, rogentque vos, AEtoli, vt bellica vestra virtute ita gaudeatis, vt pacem quæ ad ipsorum quoque rationes pertinet, ore ducatis, ita suscepta moderatione flectite vos, & morem cohortantibus gerite. Si enim bellum casu aliquo gereretur detrimentosum illud quidem, (quando hæc est omnium prope bellorum conditio) at vobis tum causæ ipsius primùm susceptæ ratione, tum rerum deinceps gestarum fama, gloriosum, fortasse vos gloria illa commotus quispiam venia dignos iudicaret: iam quum omnium turpissimum geratis, à quo nullius ignominia labe, nulla impietas abesse potest, nunquid accurata circumspectione res tantæ indigent? Verum enim sicuti sentio, liberè est dicendum: vos, si modò sapitis, audietis non asperè. Nam id quidem vobis satius est vt probris affecti opportunè cõseruemini, quàm vt auribus delinitis paulo post pereatis, Græcosque reliquos in eundem interitum trahatis. En igitur vestrum vobis errorem ob oculos pono. Pro Græcorum libertate capta esse cõtra Philippum ista arma dicitis, quò eos à Philippi seruitute vindicetis. At Græciæ seruitutem & euerisionem spectat hoc bellum. nam hoc ipsum conditiones vestræ cum Romanis inita loquuntur, quæ quum antea literis essent consignatæ, nunc rebus ipsis impressæ cernuntur. Atque tum quidem solæ vobis literæ dedecus inferebant, nunc rerum ipsarum clarissima vox vos arguit. Id tantum vobis reliquum fecistis, vt huic bello Philippi nomen pro velamento quodâ obtenderetis. Nam ipsi quidem mali nihil accidit. Quum autem socios habeat è Peloponnesiis plerosque Bœotos, Eubœenses, Phocenses, Locros, Thessalos, Epirotas, contra hos foedus ita pepigistis, vt homines & instrumentum omne Romanis cederent, vrbes verò & ager ipse AEtolis. Ac vos vrbe aliqua expugnata vexare libera corpora nõ sustineatis fortasse, aut vrbes incendere, quò crudele illud & barbarum ducitis: sed tamen iis conditionibus cum barbaris estis pacti, quibus Græcos vniuersos eis cum contumelia & iniuria afficiendos addixistis. Atque hæc cuiusmodi essent, antea ignorabatis: nunc verò Oritarum & miserorum AEGINETARUM calamitas omnibus consilium vestrum patefecit, quum fortuna quasi de industria errorem vestrum in apertum protulit. Et hoc quidem bellum principium casusque eos quos dixi, habuit. euentus porro si ex sententia vestra consequatur, quem tandè eum expectare debemus? nunquid vt ex eo mala grauissima ad Græcos omnes redudent? Neque enim dubium est quin Romani in Italia debellant. Id autem ita habendum: Annibale angustiis Brutiorum concluso, id vnum illis relinquetur, vt in Græciam impetum omnem conuertant: verbo quidem, vt AEtolis auxilio veniant: re verò, vt Græcos omnes subigant. Illud præterea planum est, Romanos rerum potitos, seu victoria moderatè sunt vsuri, laudem omnem & gloriam sibi esse habituros: seu insolenter, oppressorum prædam omnem & conseruatorum copias in potestate & ditione eorum futuras. Vos autem tum Deos testamini, quum neque deo vlli voluntas, neque homini potestas amplius vobis opitulandi erit. Atque hæc re vtique integra prouideri debuerunt: (nam id erat dignitatis vestræ) sed quum multa sint quæ humanam curam & prouisionem effugiant, nunc saltem vos oporteat, de euentu rebus ipsis edoctos, saniora consilia in reliquum tempus capere. Veruntamen nihil à nobis in præsentia defuit quod dici fierive à sinceris amicis expediret. Itaque nos de rebus futuris liberam sententiam diximus. Vos autem rogamus atque hortamur vt neque vobis ipsis, neque Græcis aliis libertatem atque salutem inuideatis.

P. CORNELII SCIPIONIS ORATIO.

ARGUMENTVM.

Octo millia militum, quæ erant in Hispania ad Sucronem præsidii causa constituta à P. Scipione, descuerant à Scipione & Romanis, quòd iis stipendium non esset ad diem

diem perfolutum. Post sedata est per tribunos ea seditio & in castra deduci omnes, capitataque defectiois comprehensa. Concionem deinde P. Scipio habuit, qua in seditionis inuictus est, & facinoris atrocitatem demonsttrauit.

Εφη δαυμάζειν τίνι δυσσεβήσαντες, η ποιαις ελπίσι επαρ-
θόντες, επεβάλλοντο ποιείσαι τιώ δαύσαισι. τρείς γδ αιτίας
εβ, δι' αις πολυμωσι στασιάζειν ανθρωποι προς πατρίδα και
πυθου μηδρους, οταν τις προσεβωσι μιμρανται η η διεχρησινω-
σιν, η τοις ισοκειμηθροις προσγματοσ δυσσεβωσιν, η η δια μει-
ζοναυ ορεχθωσι και κεαλιόνων ελπίδων. Ερωτώ δέ τι τούτων υ-
μίν ιπα ηρξεν, εμοι δηλονότι δυσσεβήσαισαυ, διότι ταις
σπερ χείρας υμίν ουκ απιδιδωαι; αλλά τούτο εμόν μηδ εν
λω εγχελημα. η γδ τιώ εμύλ δρχίω ουδέν υμίν ενέλι-
πε ηβ οφώνων, ει δ' αρα εν της Ρώμης, διότι τα πάλαυ
προςσφειλόμνα νυθ ε διαρωθου, ποτερον ουθ εχέλω εστο
σάταισ γημύροις της πατρίδος και πολέμοις της θρηλά-
σης, ουτως εγχελείν, η παρόνταισ λεχάν μηδ σπει τούτων
προς εμεί. τωρα και λείν δε τωις φίλοις σιωπηλας εδωαι η
βοηθείν υμίν; δεχθω γδ λω τούτο βέλλων. ποίσ ιδν γδ μη-
δωσ τωρα πσι στρατομηθροις εστι οτε συγγάμωμ δο-
τείον αφισαμηθροις ηβ μωδοδωτωί. τωις δ' ιωθ' εαυηβ
πολεμωσ και γημυκων ιδίων και τέκνων, ουδαμωσ συγ-
χωρητέον. εστ γδ τωρα πλησον ως αι είπισ ιπαθρονείως ι-
δίω φάσκων εις δρχυεμου λόρον αδικείσαυ, παρη μα-
τα ηβ οπλων αποκτενω τούτων, παρ' ου πδ ζην αυτες ελα-
σεν ηδνα. αλλ' εγθ ταις μηδ καινοπαθείας υμίν και τωις κιν-
δωωις πλείοις η τωις άλλοις επίτασιον, τα δέ λισπελ η ε
ταις αφειλείας ετέροισ μαλλον εμείζον. αλλ' ουδε τωμωτε
τούτο λεχάν, ουδε τωρημισαντες, δωμωαδ' αι εστοδείξαυ.
πί ουθ' εστιν εφ' ω διασερεσυμηθροις και τα πδ παρόν ημίν
ταις εσπασίσεισ επιοησασε, τωις τιω βουλομαι πυθείσαυ.
δεχθω μηδ γδ ουδέν ουτ' ερείν ουτ' επανοησεν υμίν ου-
δένα. και μηδ ουδε ποίσ ισοκειμηθροις αχάλλοντες.
ποτε γδ βύροια προσγμάτων μείζον; ποτε δε πλείω
προςπερήματα γέρονε τη Ρώμη; ποτε δε ποίσ στραυο-
μηθροις μείζοις ελπίδες, η νυθ; αιλλ' ιστωσ της ηβ αι-
πιληκώτων, οπι πλείω τα λισπελ η τα τωρα τωις εχθροις
προςφάινετο, και μείζοις ελπίδες και βεβαίωπερα. τωρα

πίσι δη τούτοις, η παρ' Ανδοβαλη η Μανδωνίω; και τις υ-
μίν ουκ οίδε διότι πωστέροι μηδ ουτοι τωρα σπονδισαντες
Καρχηδονίους, πωσ ε ημαίσ απέσισαι. νυθ δέ παλιν αθε-
τήσαντες τωις ορκοις και πίστιν, εχθροις ημίν σααυ αυτοις
αίαδε δε ίχασ; και λον δε πούτοις πισθύσανται, πολέμοις
γηνέσαυ της εαυηβ πατρίδος; ου μηδ ουδ' εν αυτοις εί-
χετε ταις ελπίδαυ, ως κρατήσαντες της Ιθελείας, ουδε γδ
μετ' Ανδοβαλου ταχθέντες, ικανοί πωσ ε ημαίσ ητε δια-
κινδωβείν, μήτε καιθ' εαυτοις τα πόμωμοι. πί ουθ' λω ω
προςσέχχετε; πυθείσαυ γδ αι βουλοίμωμ υμίν. η δεθ' το τωις
εμπειείας ηβ νυθ πωσχελειδέντων ηχημόνων και η
δρεταίσ πιστευοιτες, η η τωις βάβδοις η τωις πελέκισ τωις
πωσχησμηθροις αυηβ; ιωθ' ων ουδε λεχάν πλείω και λον.
δη εκέεσι τούτων, ω ανδρες, ουδέν' εη' αι εχθροις υμείσ δι-
κωμον εδε τωις λεχσον ειπειν, ουτε πωσ ε ημαίσ, ουτε πωσ ε
πατρίδα. διό τωρ εγθ σπει υμίν πωσ ε τα τιω Ρώμωμ και
πωσ ε αυτων εσπολογήσωμαι τα τωρα πωσιν ανθρωποις ο-
μολογούμνα δίκαια πωσ δε ιδωσ. τωις τα εστ, διότι
παισ οχλος ανωρα λόγιτος ιπα αρχη, και πωσ πω δά-
ρωρος. οθεν αιεί το τωρα πλησον πάτος συμβάινει σπει πε
τωις οχλοις και τιω τα λαπαιαν. και τα τωρ γδ και κίνης η μω
ιδία φύσις οστιν αβλασής ποίσ χρωμηθροις και σάσιμοις, ο-
ταν δ' εις αυτωις εμπέση τα πδ βύματα βία, τωις αυτη φά-
νεταυ τωις χρωμηθροις οίτοι πνευ αι ωσιν οι κωχόντες αυ-
τωις ανεμοι τον αυτων εσπον και το πληθος αιεί και φάινε-
ται η γηη πωσ ε τωις χρωμηθροις, οίους αι εχοι πωσ σά-
ταισ και συμβούλοις. διό και εγθ νυθ και πάντες οι πωσ ε-
σώτες τω στρατοπέδου, πωσ τον ιδν ημαίσ εβαλωμέδα και
πίστιν δίδωμν εφ' ω μη μνησικακήσεν. πωσ ε δε τωις αι-
πίοις ακαταλλάκτως διακίμωδα, κολάζειν αυτοις α-
ξίως και ηβ εις τιω πατρίδα και ηβ εις ημαίσ ημωρη-
μηθρων.

E ADEM LATINE,

Iobo Veratio interprete.

MIrari se dixit quo tandem dolore incitati, aut qua spe elati, de defectione consi-
lium cepissent. Tres enim omnino esse causas de quibus homines à ducibus pa-
triâque deficere cōsueverunt. nam vel inensos esse ipsi moderatoribus, vel præ-
senti rerum sit atū commoveri, vel certè spe rerū uberiorum & honestiorum duci. Quæro
igitur de vobis, quænam ex his causis valuit: A me utique alienatis animis fuistis, quòd
frumentum ad diem non sim demensus. Sed nequaquam hæc mea fuit culpa, nam
quantum in me fuit, nunquam vos cibaria defecerūt. Sed si fortè Roma summissum
frumentum non fuit, quòd quæ iandiu debentur, ea minus feliciter succedant, vtrūm-
ne à vobis oportuit patriam, quum ab ea defecissetis, eique bellum indixissetis, cuius a-
lumni estis, ita accusari: an vos hæc coram mecum agere, & amicos ut causam vestrâ
fufciperent, rogare: Hoc opinor modo agere satius fuit. Etenim stipendiario militi nõ-
nunquam danda est venia quum ab eo deficit qui conduxit: qui verò pro capitibus
suis, pro vxoribus & liberis dimicant, iis nunquam est tribuenda venia. Nam perinde
est atque si quis parentem, à quo se in ratione nūmaria iniuria affici quereretur, stricto
ferro peteret, à quo ipse vitam hanc duceret. At fortasse ego vobis labores & pericula
imposui grauiora quàm aliis, præmia verò & commoda aliis impertiui maiora. At ne
hoc quidè audeatis dicere, nec, si audeatis, probare possitis. Quàmnam igitur offensione
vestra factum sit ut à nobis modò defcisceretis, cupio de vobis intelligere. neque enim

Aa. i.

dici aut excogitari à quopiam vestrùm posse arbitror. Atqui ne is quidem rerum status, quo tum vrebamur, vos sollicitare potuit. Etenim quis vnquam successus maior: aut quando Romana ciuitas res secundas ampliores habuit: aut quando nam spes melior militantibus oblata est? Sed fortasse desperatione perculso alicui spes rerum meliorum & firmiterum apud hostes affulsit. Cedo, apud quos? apud Indibilem & Mādonium scilicet. At quotus quisque est qui hos nesciat Carthaginienfi fœdere ad nos defecisse: nunc autem denuò iurisiurandi religione & fide contempta, nobis inimicitias indixisse: Operæpretium igitur est, deserta patria in horum se fidem conferre. atqui ne his quidem ducibus sperare potuistis vos Hispania potituros. Neque enim coniuētis cum Indibile copiis nobiscum decertare potuissetis, neque rursus ab illo seiunctis. Quid igitur id erat quo vos nitebamini? nam libenter id ego de vobis cognoscerem. an egregiis artibus & virtutibus fisti estis eorum ad quos rerum summa erat delata, aut etiam fascibus & securibus, quæ illis præferebantur, de quibus pudet me pluribus dicere: Verùm nihil istorum est: neque verò quicquam est iuris, quo vel contra nos vel cōtra patriam niti possitis. Quapropter ego & apud remp. ipsam, & apud me, ea vtar pro vobis defensione quæ est inter homines peruulgata. Est autem eiusmodi, Multitudo omnis facile in fraudē impellitur, estque in omnes partes flexibilis. Quo fit vt similiter affecta sit atque mare, quod quum natura sua sit tranquillum, & iis qui se illi cōmittunt, tutum, si in illud vti vehementes incubuerint, ita se præbet nauigantibus vt fert ventorum, qui ipsum versant, natura: in eundem quoque modum, multitudo se erga eos qui illa vtuntur, cōsimiliter gerit vt ii sunt affecti è quorū nutu & consilio p̄det. Itaque ego omnesque ordinū in hoc exercitu ductores redimus vobiscum in gratiam, fidemque damus, nos omnium offensionum memoriam deponere: at cum seditionis capitibus nullus est in gratiam reditus: certum est vindicare in eos pro meritis quæ contra patriam & contra vos ipsos deliquerunt.

Ex libro decimoquinto.

ANNIBALIS ORATIO.

ARGUMENTVM.

Reuocatus in Africam à Carthaginienfibus ad patriæ defensionem Annibal, quòd duobus iam præliis fusi à Scipione Carthaginienfes pacem petere cogebantur, colloquiū cum P. Scipione petit: quo impetrato, & quū in eius cōgressum venisset, hac apud eum oratione est vsus. qua commonitum dubiæ belli rerumque omnium grauissimum alex, hortatur vt pacem iis conditionibus quas ipse fert, transigi patiatur.

Ἡ βέλτε λόγον ὡς ἐβούλετο μὲν, αἰ μίτε Γαμοίους ὄψιδυ-
Η μῆσαι μὴδέ ποτε μὴδένας ἔειπὸς Ἰταλίας, μίτε Καρχηδο-
 νίους τῶν ἐν τῇ Λιβύης ἀμφοτέροις γὰρ ἑταύτας ἢ καλλίστας
 διωασείας, ἢ συλλεβδῶν ὡσανεὶ ἀπειρωτομύρας ὑπὸ τῆς φύσεως.
 Ἐπεὶ δὲ παρῶν μὲ ὑπὸ τῆς κτ' Σικελίαν ἀμφισβητήσαν
 περ ἐξεπολεμήσαντες ἀλλήλους, μετὰ τὴ ταῦτα πάλιν ὑπὸ
 τῇ κατ' Ἰβηλίαν, τὸ δὲ τέλος, ὑπὸ τῆ τυχρὸς ἀπονευθεπού με-
 νοι, μέχρι τούτου παρβεβήκαμεν ὡς περ ἐπεὶ τῆς παρβί-
 δος ἐδάφοις ἡμᾶς κινδυνωθέναι, τοῖς δὲ ἀκμῶν ἐν τῷ
 νῦν κινδυνωθέναι, λοιπὸν ὄσιν, εἰ πως δυνάμεθα, δι' αὐτῶν
 παραμπασάνου τοῖς θεοῖς, δὲ ἀλύσασθαι πλὴν ἐνεῶσαν φιλο-
 πμίαν. ἐγὼ μὲν οὐκ ἔπιμῶς εἰμι, πλὴν πείραν εἰληφέναι δι'
 αὐτῶν πλὴν παρβμάτων, ὡς μετὰ θεπὸς ὄσιν ἢ τυχρ, ἐ πα-
 ρὰ μικρὸν εἰς ἐκάτερα ποιεῖ μεγάλας ῥοπαί, καὶ παρβεί
 νηποῖς παμὸς χωρὶν ἢ. σὲ δὲ ἀρσινὴ Πόπλιε λίαν, καὶ
 δὲ τὸ νέον ἑτ' καμὸν, καὶ δὲ τὸ πᾶν τα σοι κτ' λόγον κα-
 χωρηνέαι, καὶ τὰ κατ' Ἰβηλίαν σὲ καὶ πλὴν Λιβύης,
 καὶ μὴδέ ποτε μέχρι γὰρ τῷ νῦν εἰς πλὴν τῆς τυχρὸς ἐμπεπλω-
 κέναι πάλιν ῥίμῳ, μὴ ποτε οὐ πεισθῆς δὲ ταῦτα τοῖς ἐ-
 μοῖς λόγοις, καὶ παρ οὐσ πιποῖς. σκόπει δὲ ἀφ' ἐνὸς τῆς

λόγον πὲ παρβμάτων, μὴ τὰ τῆς παρβρονότων, ἀλλὰ
 πὲ καθ' ἡμᾶς αὐτοῖς. εἰ μὲν οὖν ἀννίβας ὀκείνος, ὅς
 μετὰ πλὴν ἐν Κάρνας μάλιστα ἡδὸν ἀπίστος Ἰταλίας ἐγ-
 κρατὴς ἡμῶν, καὶ μετὰ πνα χρονον ἦκον παρβὸς αὐ-
 πλὴν πλὴν ῥίμῳ, καὶ σταπαπεδύσας ἐν τετὰ ἐρακοντα σα-
 δίοις, ἐβουλοθόμῳ ὑπὸ ἡμῶν καὶ τῆ τῆς ἡμετέρας πα-
 τείδος ἐδάφοις πᾶς ὄσιν μοι χρονον ὡς νῦν ἐν Λιβύη
 παρβειμι παρβὸς σὲ ῥίμῳ ὄντα, παρβ τῆς ἐμαυτοῦ ἢ τῆς
 Καρχηδονίαν σταπείας κοινολογησόμενος. εἰς ἀ βλεπόν-
 τα παρβκαλῶ σὲ μὴ μέγα φρονεῖν, ἀλλ' αὐτρωπῆτας βε-
 λδύεσαι παρβ τῆς ἐνεῶτων. τὸ πὲ δὲ ὄσιν, τῆς μὲν ἀρατῶν
 αἰεὶ τὸ μέγιστον, τῆς κακῶν δὲ τούλαχιστον ἀρβείσαι. τίς οὐκ
 αὐ ἐλοῖτο νῦν ἔχων παρβ τῶν ὄρμαῖν κίνδυνον, οἷς σοι
 νῦν ἐνεῶσκει, ἐν ᾧ νικίσας μὲν, οὐτε τῆ σταπὸ δόξῃ μέ-
 γα ἢ παρβδῆσας, οὐτε τῆ τῆς πατρίδος ἢ τῆς θεῶν δὲ, πα-
 τα τὰ παρβ τούτου σεμὰ καὶ καλὰ δι' αὐτὸν ἀρβλω αἰαι-
 ρήσας. πὲ οὐκ ὄσιν ὁ παρβδῆσας τέλος τῆς νῦν λόγων
 πάντα παρβδῶν παρβτερον ἢ ἀμφισβητήσαντες, ῥίμῳ ὑπ-
 ἀρχην. ταῦτα δὲ ἢ Σικελία, Σαρδῶν, τὰ κτ' πλὴν Ἰβη-

είαν) και μηδέποτε Καρχηδονίους Ρωμαίους ὑπερβύτων
αὐτῶν πειλεμον. ὁμοίως ὁ ἕτερος ἀλλας νήσους ὅση με-
ταξὺ κείνται τῆς Ἰταλίας ἢ Λιβύης, Ρωμαίων ὑπερβύ-

χιν. ἑώρας γὰρ πέπεισμαι τὰς συνθήκας καὶ πρὸς τὸ μέλ-
λον ἀσφαλίσαι τὰς μὲν ἑστῆ) Καρχηδονίους, ἐνδοξοτάτας δὲ
σοὶ καὶ πᾶσι Ρωμαίοις.

E A D E M L A T I N E,

Iobo Veratio interprete.

Optandum esse dixit ut neque Romani extra Italiam, neq; Carthaginenses extra Africam quicquā appetuissent. utrisque enim hæc esse sua & quidē præclara imperia, ac quodam veluti ambitu à natura ipsa definita. Sed quado primū propter Sicilienfes controuersias vltro citroque bellum intulimus, rursus propter Hispanienfes, tandē que fortunæ vi quadam dementati, eò deuenimus vt de patrio solo decerneremus, sint autem qui etiamnum grauius decernant: id vnum relinquitur nobis, vt deorum iras deprecati, tantam gloriæ contentionem, si quâ fieri potest, dirimamus. Equidem ad id sum paratus, quòd ipso rerum vsu edoctus scio quàm flexibilis sit fortuna, & quàm in vtranque partem magna habeat momenta, quasi cum infantulis colludat. Illud autē me vehementer sollicitat, quòd vereor vt tu me, Scipio, licet fidele consilium dantē, audias, tum quia incūte adhuc es ætate, tum quia tibi res Hispanicæ & Africanæ ex sententia cesserunt, nec reflatum vllum fortunæ vsqueadhuc sustinuisti. Quæ autem rerum sit conditio, cognosce ex sermone vno quem exponam, non de rebus sū perioris memoriæ, sed iis quas ipsi gessimus. Siquidē sum ille Annibal, qui post Cānense prælium ad Romam ipsam accessi, & non amplius quadraginta stadia ab illa castrametatus, deliberabam quid de vobis & de patriæ vestræ solo statuerem. idem nunc venio tecum, Romano homine, de mea deque Carthaginensium salute colloquuturus. Quæ ego te considerantem hortor, ne maiores spiritus geras, sed de præsentium rerum statu homo humanum consilium capias. Est autem eiusmodi: vt in bonis maxima, in malis minima eligas. Ecquis igitur est mentis compos, qui in id periculum se offerat quod tibi nunc propositum est, cuius hæc conditio est, vt ex tua victoria nec ad tuam nec ad patriæ tuæ gloriā magna fieri possit accessio: victus autem, quæcunque præclare & gloriose hætenus gesta sunt, tua vnus culpa funditus euertas? Sed quonam hæc omnis mea spectat oratio? Nos iis omnibus, de quibus antea contendimus, Romanis cedimus. Erant autem hæc, Sicilia, Sardinia, eaque pro quibus in Hispania pugnauimus, vtque de his nunquā Carthaginenses cum Romanis bello contendant: itē que quæ insulæ inter Italiam & Africam interiectæ sunt, eæ Romani sint imperii. Has ego conuentiones tum Carthaginensibus tutissimas, tum verò populo Romano amplissimas credo fore.

SCIPIONIS ORATIO.

ARGVMENTVM.

Respondet Annibali hac oratione Scipio. Eius hæc est summa: & belli causas esse à Pœnis profectas, & multis iniuriis laceffitōs Romanos iure suo pacis conditiones ferre: iis demum conditionibus pacem esse Pœnos habituros.

ὅτι τὸ πρὸς Σικελίας ἔσθ' ἀπολέμου Ρωμαίους, ἄτο τὸ πρὸς τῆς
Oὐκ ἔστιν αἰτίους γεγονέναι, Καρχηδονίους δὲ ἀπορροφῶς, ὑπερβύτων
καὶ ἄλλια γνώσκουσιν αὐτὸν τὸν Ἀννίβαν μέρτυρας δὲ καὶ τὸν
θεοὺς γεγονέναι τούτων, πρὸς δέντας τὸ κράτος οὐ τοῖς ἀρχαίοις χε-
ρσὶν ἀδίκων, ἀλλὰ τοῖς ἀμνημονήτοις. βλεπέτω δὲ ἢ τὰ τῆς πόλεως ἐ-
δενὸς ἠπὶον, καὶ ἢ τὸ ἀνδρώπων σοχέζεσθαι κατὰ δυνάμιν. Ἀλλ' εἰ-
μὲν πρὸ τῶ Ρωμαίους δεξαβαίνειν εἰς Λιβύην, αὐτὸς δὲ Ἰ-
ταλίας ἐκ χωρήσας πρὸς ὑμῖν εἰς τὰς δεξιὰς ταύτας, οὐκ αὖ οἶμαι σε δεξαβαίνουσαν τῆς ἐπιπέδος· ἐπεὶ δὲ σὺ μὲν
ἀρχον ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπηνάγκης, ἡμεῖς δὲ δεξαβαίντες εἰς
τὴν Λιβύην ἢ ὑπερβύτων ἐκεκλήσασμεν, δῆλον ὡς με-
γάλως εἴληπε τὰ πρὸς ἡμᾶς πρὸς ἡμᾶς. τὸ δὲ δὴ μέ-
γιστον, ἠλθον μὲν ἔπι τὸ μέρος ἠπὶ τῶν δέντων καὶ δέν δέντων
ἢ ὑπερβύτων σὸν πολιτῶν. ἐθέμεθα συνθήκας ἐχθράσπιος,
ἐν αἷς ἡμῶν πρὸς τοῖς ὑπερβύτων πρὸς ὑμῶν ἠπὶον, τοῖς ἀ-

χμαλώτοις ἀποδοῦναι χάρις λύσεων, Καρχηδονίους ἢ ὑ-
πὸίων ἢ κατὰ φρέσιν ἡμῶν χωρήσας, πενταμοχλίαια
ἑλάντα πρὸς ἐνεκῆν, ὁμμερα δοῦναι πρὸς τούτων. τῶν πε-
λὸ ἀσινε θέμεθα πρὸς ἀλλήλοις· ὑπερβύτων ἐπρὸς
σβδύσασμεν ἀμφοτεροῖς πρὸς τὴν σύλληπτον τὴν ὑμετέ-
ραν καὶ πρὸς τὸν δῆμον· ἡμεῖς μὲν, ὁμοιοτροῦτες ἀδω-
κεῖν τοῖς γέλοισι μὲν, Καρχηδονίους δὲ, δὲ ὁμμοῖοι τούτων
τυχῆν, ἐπιπέδη τὸ συνέδριον τούτοις, ὃ δὲ δῆμος συγκατήνε-
σε, τυχόντες ὡν ἠξίωται. ἢ θέτησαν τῶν τα Καρχηδονίους πα-
ρασπονδῆσαντες ἡμᾶς. τί λείπεται ποιεῖν; σὺ τὴν ἐμὴν
χώραν μεταλαβὼν εἶπόν, ἀφελῆν τὰ βαρότα τα ἢ ὑπερ-
κειμένων ὀπιταλιμάτων, ἵνα μὴ λαβόντες ἄθλα τῆς πα-
ρανομίας, διδάχθωσι τῶν δὲ ποιουμένων εἰς τὸ λοιπὸν πα-
ρασπονδῆν· ἀλλ' ἵνα τυχόντες ὡν ἀξίωται, χρεῖν ὀφείλω-

Aa.ii.

σιν ἡμῖν ἀλλὰ νῦν μὲν ἰκατέλας πυθόντες ὧν παρεκά-
λου, ὅτι βραχέας ἐλπίδας ἐπιδόσοντο ἢ κατὰ σε, ὡς ἐξ
πόδας ὡς ἐχθροῖς ἡμῖν κέρχεται καὶ πολέμοις. ἐν οἷς
βαρυτέρου ἰδρύπνος πρὸς σέπειται χθέντος, δωματῶν αἰνεγ-
καῖν καὶ δῆμα ὡς ἐξελύσσης ὑφαίρεσιν δὲ ποιουμένων

ἢ ὑποκειμένων, οὐδὲ ἀναφορὰν ἐξ ἄ τὸ διαβούλιον. ἢ
πῆρας οὖν πάλιν ἢ ἐμὸν λόγον, ἢ πῶ ὅπιτροπὴν ὑ-
μας δίδοναι πρὸς τῶν αὐτῶν καὶ τῆς πατρίδος, ἢ μαχο-
μῶν νικᾶν.

E ADEM LATINE,

Iobo Veratio interprete.

NEgavit P. Scipio Romanos aut Siciliensis belli aut Hispanici autores extitisse, sed Carthaginenses potius: quorum nihil Annibalem fugiat. Sed & testes deos ipsos citari posse, qui non iniuria autores, sed iniuriam propulsantes viribus instruxerunt: fortuna vero aleam non minus se quam quemlibet alium perspicere: humanam autem sortem solere pro viribus considerare. Verum si antequam Romani in Africam traicerent, tu Italia relicta hanc pacificationis rationem iniisses, hæc te spes, mea sententia, nõ fefellisset: sed quandoquidem tu inuitus ex Italia discessisti, nos autem, mari traiccto, agris sumus potiti, planum est magnam esse factam rerū vicissitudinem. Et (quod caput est) deducti sumus ad quēdam nostrorum civium numerum, qui a te superati in vinculis habentur. Pacti sumus certis conditionibus, quæ fuerunt perscriptæ, quæ iubebant, præter illa quæ tu modò obtulisti, gratis dimitti captivos, ut armatas naves dederent Carthaginenses, quingenta talenta exoluerent, horum omnium obsides darent. Hæc inter nos eramus pacti: de his ipsis legationes utrique ad senatum & populum nostrarum civitatum misimus: nos, eo animo ut stari cōditionibus placeret. Carthaginenses, ut sibi eæ concederentur rogantes. Senatus hæc probavit, populusque sciuit. Adepti quod cupiebant Carthaginenses, violatis nostris conventionibus, hæc repudiarunt omnia. Quid igitur reliquum est? Tu susceptus meis partibus, dic ipse Annibal. Sunt ex impositis conditionibus gravissima: quæque illis extorquendæ, ne reportatis perfidia præmiis, discāt in posterum eorum fœdera rumpere à quibus beneficiis sunt affecti: quin potius ut quum postulata impetrarint, se nobis debere beneficium intelligant. At illi modò, quum à nobis quod supplices rogabāt, impetrassent, postquam magnam de te spem conceperunt, repente nos in inimicorum atque hostium numero habuerunt: à quibus siquid durius imperabatur, referri ad populum poterat de eo capite rescindendo: iam quum propositas condiciones tollatis, dilationem consultatio non habet. Quis igitur modus nostris sermonibus statuatur: aut vos patriamque vestram nobis permittaris oportet, aut prælio victores sitis.

PRUSIAE ORATIO.

ARGUMENTUM.

Ptolemæus Philopator, rex Ægypti, moriens regni hæredem parvulum filium reliquerat: sed Ægyptii cum Macedonibus coniuncti novis rebus studebant. Prusias itaque in concionem prodit, pupillum producit, multitudini commendat, eique hæreditarium regnum flagitat.

Λ Ἄγετε τούτων, ὃν ὁ πατὴρ ἄποθνήσκων εἰς μὲν ταῖς ἀγα-
κάλας ἔδωκε τούτῃ (δείξας πῶ ἀδελφῶν) ὡς κατέ-
θετο εἰς πῶ ὑμῶν ἀνδρες Μακεδόνες) πῶ σιν. ἢ
μὲν οὖν ἢ τῶντος βύνοια βραχέας πῶ ροσπὴν ἐξ ἄ πρὸς
πῶ τούτου σωτηρίαν ἐν ὑμῖν δὲ κείται καὶ ταῖς ὑμῶν
χρῶσι τὰ τούτου νῦν γράμματα. Τη πολέμος γὺ πάλαι

μὲν τῶ δῆλος τῶς ὁρθῶς σκοποῦμένων μεζόνων ἐπιέμε-
νος, ἢ καὶ ἑαυτὸν παραγμάτων νῦν ἢ καὶ ἢ ἡμέραν καὶ
ἢ καμρόν ὡς κείν, ἐν ἢ μέλλει τὸ διαδῆμα αἰαλαμβαίειν.
καὶ πρὸς τούτων ἐχ αὐτῶ πρὸς εὐν ἐκλεῦεν, ἀλλὰ τῶς εἰδοσι πῶ
ἀλλήθειας, καὶ παροῦσι νῦν, ἢ, αὐτῶ ἢ παραγμάτων.

E ADEM LATINE,

Iobo Veratio interprete.

Accipite hunc quem moriens pater isti quidem (quum forem demonstraret) in sinum tradidit, sed apud vos, Macedones, fiducia causa deposuit. Atque est quidem aliquod momentum in gratia, qua hæc valet, ad salutem puero præstandam: verum huius iura omnia penes vos & in manibus vestris sunt. Nam Tlepo-

Iemus iam pridem non obscure, (siquis saltem sit peritus rerum æstimator) maiores res quàm pro modo suo affectat: iam verò diem & momentum definiuit ad quod diadema parat occupare. *Atque de his fidem sibi haberi volebat, sed iis qui verum ex rebus ipsis cognouissent, quique tum coram adessent.*

Ex libro decimosextimo.

TITI QUINTII ORATIO.

ARGUMENTVM.

Titus Quintius, prælio decertaturus cum Philippo, suos ad strenuè dimicandam animat, & repetita rerum antea gestatarum memoria certam victoriam ostendit.

Ὅχι οὐπι Μακεδόνες εἰσίν, ὡς αἱδρες, οὐς ὑμεῖς προσήχοντες ἐν Μακεδονίᾳ τὰς εἰς τὴν Ἑορδαίαν ἑσπερολάς, ἐκ τῶν προσφατοῦν μετὰ Σολπιπίου βιασάμενοι, πρὸς τῶν ὑπερδελίων ἐξέβαλετε, πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείναντες; οὐχ οὐπι Μακεδόνες εἰσίν, οὐς ὑμεῖς προσήχοντες τὰς ἀπὸ πηλοπονησίου ἐν ἠπειρῷ δυοχώρας ἐκείσασαμενοι τῶν ἐαυτῶν ἀρεταῶν, φύλαξιν ἠνάγκασατε ῥίψαντας τὰ ὄπλα,

πρὸς εἰς Μακεδονίαν αἰετομύθησαν; πῶς οὐκ ὑμᾶς ἀλαβήσασκεν ἀδικίᾳ, μέλλοντας ἐξίσου ποιῆσαι τὸ κίνδυνον πρὸς αὐτοὺς; τί ἢ προῦρα δὲ τὸ προσήχοντων, ἀλλ' ἔτι βίαια δι' ἐκείνα καὶ νῦν θαρρῆν; διόσφρ, ὡς αἱδρες, ὡς ἀναγκασάντες σφᾶς αὐτοὺς, ὁρμήσασκε πρὸς τὸ κίνδυνον ἐβρωμένως. θεῶν γὰρ βουλομένων, ταχέως πίπτοιμαί τε καὶ τέλος ἀποβήσασκε τῆς παρουσίας μαχίης τοῖς προσήχονσι κινδυνούσι.

E ADEM LATINE.

Iobio Veratio interprete.

Nonne iidem isti sunt Macedones, milites, quos, quum iuga quæ Heordæam ducebant, infedissent, vnà cum Sulpicio aperto Marte pulsuri, in loca vobis cōmoda, magna eorū edita strage, deiecistis. Nūquid iidem isti sunt Macedones, quos, quum desperatas illas Epiri angustias occupassent, virtute vestra in fugam vertistis, qua ex fuga armis abiectis retrò se in Macedoniam receperunt? Quî igitur conuenit vt eos metuatis quibuscum estis æquo Marte belli aleam subituri? Aut quid attinet res anteactas prospicere, quæ contrà fiduciam vobis hoc ipso tempore afferre debent? Quapropter vos ipsi cohortati milites, prælium strenuè capeffite. Sic enim mihi persuadeo, breui, diis volentibus, hoc prælium parem superioribus euentum esse habiturum.

A.iii.

Orationes seu conciones ex Arriano excerptæ.

Ex libro secundo.

ALEXANDRI ORATIO.

ARGUMENTVM.

Quia magnum erat in vtranque partem momentum in Tyri oppugnatione, seu ea susciperetur seu desereretur, laboriosa autem quin esset, nemo dubitabat: Alexandræ, qui eius potiundæ summo studio flagrabat, seseque à Tyriis contemni audiebat, conuocatos copiarum duces hac oratione docuit quantopere ad res bene gerendas interesset Tyrum capi: ea relicta, nec parta retineri, nec cætera capi posse

ΑΝδρες φίλοι και ξύμμαχοι, ὑμῖν οὔτε τιῶ ἐπ' Αἰγυπτίου πρέβαν ἀσφαλῆ ὄρα, θαλασσοκρατούτων Περσῶν, Δαρείον τε δικάειν, ὑπολιπομένους αὐτίω τε τιῶ Τυρίων πόλιν ἀμφίβολον, και Αἰγυπτιον, και Κύπρον ἐχειρόβιυ πρὸς Περσῶν· οὐδέ τοῦτο ἀσφαλές ἐς τε τὰ ἄλλα, και μάλιστα δὴ ἐς τὰ Ἑλληνικὰ πρῶτα, μή ποτ' ἄρα βηκράτησαντες αὐθις ἤβ' ὅτι θαλάσση χειρίων οἱ Πέρσαι, πρὸς χειρῶν ἡμῶν ζῶν τῇ δυναμείῳ ὡς ὅτι Βαβυλωνίᾳ τε και Δαρείον, αὐτί ζῶν πλείονι σὺλῳ μεταζήσιν τὸ πόλεμον ἐς τιῶ Ἑλλάδα, Δακεδαιμονίαν ἡμῶν ἐκ τῶ ἁθροῦς πολεμουμένων, τῆς δὲ Ἀθηναίων πόλεως φόβῳ μάλλόν τι ἢ ἄνοιά τῇ πρὸς ἡμᾶς, πρὸς τὸ παρὸν και χειρόβιυ. Ἐξαρθεσίσης δὲ Τύρου, ἢ τε Φοινίκῃ ἐχοίπο αὐτὰ πάντα, και τὸ ναυπικὸν (ὡς πλείον τε καὶ κράτιστον τῶ Περσικῷ) τὸ Φοινικῶν παρ' ἡμᾶς μεταχει-

ρήσιν εἰκός. οὐ γὰρ ἀξέζονται οἱ ἐρέται, οὐθ' οἱ ὀπλιῶται Φοινίκης, ἐχειρόβιυ σφίσι ἤβ' πόλεων, αὐτί καὶ ἄλλων πλείοντες κινδυνεύειν. Κύπρος δὲ ὅτι τὰδε ἢ οὐ χαλεπῶς ἡμῖν πρὸς χειρῶν, ἢ δὲ ὀπλιῶν ἀμαρῶς ληφθήσεται· και ταῖς τε ἐκ Μακεδονίας ναυσὶ και ταῖς Φοινίσι πλείοντων ἡμῶν τιῶ θαλάσσην, και Κύπρου ἀμα πρὸς χειρῶν, θαλασσοκρατούμεν τε αὐτὴν βεβαίως, και ὁ ἐς Αἰγυπτιον φόβος ἀμαρῶς ἡμῖν ἐν αὐτῷ γίνεται. Αἰγυπτιον δὲ πρὸς χειρῶν, καὶ τῆς Ἑλλάδος και τῆς οἰκίας οὐδὲν ἐπ' ὑπὸ τῶν ὑπολείπεται. ἢ τε ὅτι Βαβυλωνίῳ σὺλον μετὰ τῶ ἐς τὰ οἴκοι ἀσφαλοῦς, και ζῶν μείζονι ἀμα ἀξίῳ, πικροῦ μετὰ, ἀποπικροῦ τιῶ τε θαλάσσην Περσῶν ξύμμαχον, και τιῶ ὅτι τὰδε τῶ ἡμῶν πρὸς τὸν ζῶν.

E ADEM LATINE,

Francisco Porto interprete.

Equidem non video nobis, amici atque socii, tutum esse iter in Aegyptum, Persis imperium maris obtinentibus: Darium autē persequi relicto à tergo, Tyro, quæ dubia in nos voluntate est, Aegypto, atque Cypro quam Persæ tenent: hoc verò periculosum esse iudico, cū aliis de rebus, tū verò maximè causa Græcorum. Verèdum enim ne Persæ recuperatis urbibus maritimis, dum nos progressi cum exercitu petimus Babylonem & Darium, ipsi coacta ingenti classe bellum in Græciam transferant, præsertim Lacedæmoniis iā apertè bellum contra nos gerentibus, Atheniēsisibus autē metu magis quàm benevolentia erga nos iam quiescentibus. Expugnata verò Tyro, Phœnicen totam in nostram potestatem venturā, & classē Phœnicum qua Persæ utuntur, & quæ maxima firmissimāque est, ad nos transituram verisimile videtur. Nam neque remiges eorum neque propugnatores animū inducere poterunt, ut, nobis tenentibus eorum vrbes, ipsi pro aliis maritima pericula subeant. Cyprus præterea vel adiunget se nobis facilè, vel nullo negotio capi poterit à nobis eò cum classe proficiscentibus, atque ita classe Macedonum & Phœnicum maria occupantes, adiuncta etiam Cypro insula, maris imperium constanter obtinebimus, & simul poterimus commodius Aegyptum bello petere: Aegypto verò in nostram potestatem redacta, nihil nobis aut de Græcia aut de rebus domesticis relinquitur verendum. Parta porro tranquillitate domi, maiore cū dignitate Babylonem bellum inferemus. Etenim erepto Persis maris imperio, ereptis etiam omnibus regionibus quæ ad Euphratem vsque pertinent, ita demum istam expeditionem suscipiemus.

Ex libro quinto.

ACVPHIDIS ORATIO.

ARGUMENTVM.

Intèr Cophenem & Indum fluuios sita erat vrbs Nyssa, cuius primordia incolæ ad

Liberū patrem referēbant. Eam urbem quia cum cætera regione subacturus veniebat Alexander, Nyssæi vltro obuiam Alexandro miserunt deprecatum, rogatumque vt propter loci sanctimoniam vrbe abstineret, eamque suis vti legibus pateretur.

Ὁ βασιλεὺς δὲ οὕτως σου Νύσσης ἐἴσατο φράσι ἐλευθέρους τε καὶ αὐτονομίαις, αἰδοῦ τῷ Διονύστῳ. Διονύστος γάρ, ἐπειδὴ χρωσάμενος πρὸς τῶν Ἰνδῶν ἔθνος ὅτι τὰ λαοὺς ὀπίσσω κατῆκε τὴν ἑλληνικὴν, οὐκ ἔβη δὲ ἀπομάχων στρατιωτῶν, οἳ δὴ αὐτῶν καὶ βάρχει ἦσαν, κήρει τὴν πόλιν τῶνδε μνημόστων τῆς αὐτῆς πλαιῆς τε καὶ νίκης τοῖς ἔπειτα ἐσομένοις καὶ ταῦτα αὐτῶν καὶ σὺ αὐτῶν Ἀλεξάνδρου τε ἐκπύεις τῶν πρὸς Κασκασῶν ὄρει, καὶ ἄλλας πάλαι Ἀλεξάνδρου ἐν τῇ Διγύπῳ γῆ, καὶ ἄλλας πάλαι τῶνδε ἐκπύεις ἦσαν, ταῖς δὲ καὶ κήρει ἀνὰ χρόνον, οἷα δὴ πλείονα Διονύστου ἔρ-

γα ἀποδειξάμενος. Νύσσης τε αὐτῶν ἐκάλεσε τὴν πόλιν ὁ Διονύστος ἀπὸ τῆς Ἑσθῆ τῆς Νύσσης, καὶ τὴν χώραν Νύσσης αὐτῶν τὸ δὲ ὄρος ὅ, πρὸς πλησίον ὅσῃ τῆς πόλεως, καὶ τὸ πρὸς Μηρὸν ἐπωνόμασε Διονύστος, ὅτι δὴ καὶ τὴν μῦθον ἐν μηρῶν τῶν Διὸς νύξῃθη. καὶ οὐκ οὐ πύον ἐλευθέρου τε οἰκοδόμου τῶν Νύσσης, καὶ αὐτῶν αὐτόνομοι, καὶ ἐν κόσμῳ πολιτευόντες. τῆς δὲ ἐκ Διονύστου οἰκίσεως καὶ πόδες σοὶ γῆν ἔδωκε τεκμήριον κηρῶν γῶ, οὐκ ἄλλη τῆς Ἰνδῶν γῆς φύσις, παρ' ἡμῶν φρεται.

È ADEM LATINE, Francisco Porto interprete.

Nyssæi te orant (ὁ rex) vt Dionysi gratia eorum ciuitatem liberam esse permittas, & suis vti legibus. Nam ille post subactos Indos quū in Græciam reuerteretur, istam urbem condidit, eamque incolendam dedit iis militibus qui vel ætatis vel valetudinis vitio, ad militiam tolerandam minus apti videbantur, & qui sacra eius celebrare consueuerant. voluit nanque vt posteris longinquæ peregrinationis & victoriæ iuxta monimēta & vestigia extarent: quemadmodum tu Alexandriam ad Caucasum montem, & alteram in Aegypto, & multas alias partim iam condidisti, partim progressu temporis conditurus es, vt res maiores pluresque te gefsisse declares, quàm Dionysus ipse fecerit. Nyssam porro ciuitatē à nutrice Nyssa, & eius agrum, Nyssæum appellauit: in montem etiam, qui vrbi est propior, Femur vocauit, quia in Iouis femore (vt est in fabi lis) succreuit. Ex eo tēpore nulli feruimus, sed liberi Nyssam incolimus, ac nostro iurē nostrisque vtimur legibus, & ritē atque rectē rempub. administramus. Illud autem præter cætera sit tibi argumento Nyssam à Dionysio conditam, quòd hederæ quæ nusquam nascitur in tota India, apud nos nascitur.

ALEXANDRI ORATIO.

ARGUMENTVM.

Quum ad Hyphasin fluuium Indiæ vincendo peruenisset Alexander, haberetque in animo vltiorem regionem eadem alacritate animi adire qua Asiam reliquam peragrarat, moratæ sunt eum suo am querelæ: quos pertæsum erat tam laboriosæ militiæ, quique se, si flumen Alexani er traiceret, sequuturos negabant. Alexander indixit totius exercitus concionem, in qua ita verba fecit, vt eam quoque regionem adiri ostenderet expedire, tum ad explendam susceptæ expeditionis gloriam, tum nequis hostis relictus, grauis tanto imperio esset.

Ὁρῶν ὑμᾶς, ὡς ἄνδρες Μακεδόνες τε καὶ ξυμμαχοὶ, ἐχόμενα ἐπὶ τῇ γῶμῃ ἐπιβήμεναι εἰς τοὺς κινδύνοις, ξυνηχαρονέες ταῦτα, ὡς ἡ πύσας ἀρχὴν τῶν πρὸς ταῦτα, ἢ πειθεῖς ὀπίσσω ἀποσπρέφεται, εἰ μὴ δὴ μεμπτοὶ εἰσὶν ὑμῖν οἱ ἡμέτεροι μέγροι δέδρο ποτὴ θέντες πῆνοι, καὶ αὐτῶν ἐρῶ ἡρόμενος, οὐδὲν ἐπὶ θεούργου λέγην μοι ὅτιν' εἰ δὲ Ἰωνία τὸ πρὸς ὑμῶν δέξαι τίς δὲ τις πῶς οἷος ἔχεται, καὶ ἑλληνιστοῦ, καὶ Φρύγης ἀμφοτέρων, καὶ Καππαδόκει, καὶ Παφλαγονέες, καὶ Λυδοί, ἔκαστος, καὶ Λύκιοι, καὶ Παμφυλία τε καὶ Φοινίκη, καὶ Αἰγύπτιος ξυτὴ Λιβύῃ τῇ ἑλληνικῇ, καὶ Ἀραβίας ἐστὶν ἄ, καὶ Συρία ἡ πεκοίλη καὶ ἡ μέση τῶν ποταμῶν, καὶ Βαβυλωνίαν δὲ ἔχεται, καὶ τὸ Σουσίαν ἔθνος, ἔ Περσῶν, καὶ Μήδων, καὶ ὅταν Πέρσαι, καὶ Μήδοι ἐπύρουν, καὶ ὅταν δὲ ἐκ ἡρῶν, ἔα τῶν τῶν Κασιέας πύλας, τὰ ἐπέκεινα τῶν Κασκασῶν, ὅταν εἰς τὰ πρὸς ταῦτα τῶν Τακταίδος, Βακτριανοί, Ἰρκαῖνοι, ἢ τὰ λαοὶ ἢ Ἰρκαῖνοι, Σκυθῶν τε ἀνετείλαμεν εἰς τὸ ὅτι τῶν ἐρημον, ὅτι τῶν τοῖς μὲν καὶ ὁ Ἰνδῶν ποταμὸς δέξαι τῆς ἡμετέρας εἴ, ὁ Ἰνδῶν δέξαι τῆς ἡμετέρας, ὁ

Ἀσιάνης, ὁ Ἰνδῶν ὅτις πῶς οἷος ἔχεται καὶ τὸν Ἰφασιν καὶ τὰ ἐπέκεινα τῶν Ἰφασιν γῆν περὶ τῆς ἡμετέρας Μακεδόνων ἀρχῆς, ἢ δὲ δόξα τε μὴ δέξαι τῶν ὑμῶν ἐπ' ἄλλοις βαρβαροὶ ὀπίστω, ὡς οἱ μὲν πρὸς χαροδὸν ἐκόντες, οἳ δὲ φθῶροντες ἀλίσκονται, οἳ δὲ ἀποφυρόντες τὴν χώραν ἡμῶν ἐρημον πρὸς ἀδίδασην, οἳ δὲ τῶν ξυμμαχῶν τε καὶ τῶν ἐκδοσῶν πρὸς χαροδὸν πρὸς πύσας δὲ τῶν πύων γῆν αὐτῶν μὲν ἀνδρῶν οὐδὲν δοκᾷ ἐγῶν, ὅτι μὴ αὐτῶν τοῖς πύνοις ὅσοι αὐτῶν εἰς καλὰ ἔργα φέροισιν εἰ δὲ πῶς καὶ αὐτῶν τῶν πολεμῶν πῶς ἀποδοσῶν, ὡς πρὸς ἔσαι πύσας, μαζέτω ὅτι οὐ πολλὴ ἐστὶν ἡμῶν ἡ λοιπὴ θῶν ἐστὶ ὅτι τὸν ποταμόν τὴν Γάγγλι, καὶ τὴν ἑσῶν τὰ λαοὺς. τῶν τῶν, λέγῶ ὑμῖν, ξυναφῆς φαίνεται ἡ Ἰρκαῖνα τὰ λαοὺς, ἐκ πρὸς ἐρχεται γῶ πρὸς πᾶσιν ἡ μεγάλη τὰ λαοὺς, καὶ ἐρῶ ὅτι δέξαι Μακεδόνες τε καὶ τῶν ξυμμαχῶν, τὸν μὲν Ἰνδικὸν κολπον ξυρροῦ ἄντα τῶν Περσῶν, τὴν δὲ Ἰρκαῖν τῶν Ἰνδικῶν ἀπὸ δὲ τῶν Περσῶν, εἰς Λιβύῃν περὶ πύσας ἔσται ὅλοσ ἡμετέρω τῶν μέγροι Ἡρακλέους σῆλαιν ἀπὸ δὲ σῆλαιν,

ἢ ἐν τῷ πᾶσι Λιβύῃ ἡμέτερον γίγνεται, καὶ ἡ Δῖος δὴ οὐ τῶν
 πᾶσα, καὶ ὅροι τῆς γῆς ἀρχῆς, οὐκ ἔστι καὶ τῆς γῆς ὅροι
 ὁ θεὸς ἐπίνοσεν. ναὶ δὲ δὴ ἐποστρεπομένων, πολλὰ μὲν μά-
 χημα ὑπολείπεται γῆν, ἐπίκεινα τῷ Ἰφαστος, ἐστὶ ὅτι
 πῶν ἴσταν θάλασσαν, πολλὰ δὲ ἀπὸ τούτων ἐπὶ ὅτι πῶν Ἰφ-
 καλίω, ὡς ἐπὶ βορρᾶν αἴμενον καὶ τὰ Σιωθικὰ γῆν, οὐ
 πόρρω τούτων. ὡς τε δέος μὴ ἀπελθόντων ὀπίσω, καὶ τὰ
 ναὶ κατεζόμενα, οὐ βέβαια ὄντα, ἐπαρθῆ ὡς ἐξ ἄποσιον
 ὡς ἐπὶ μήπω ἐχθρῶν, τότε δὴ ἀνόνητοι ἡμῶν ἔσονται
 οἱ πολλοὶ πόνοι, ἢ ἄλλως αὐτῆς ἐξ ἀρχῆς δεήσῃ πόνων τὴν
 κινδύων. ἀλλὰ ὡς αἰετὸν ἀνδρες Μακεδόνες καὶ ξυμ-
 μαχοῖ ποιοῦντων τῆ καὶ κινδυνούτων τῶ καλὰ ἔργα,
 καὶ ζῆν τὴν ξυμ ἀρετῆν ἡδὺ, καὶ ἀποθνήσκοντες κλέος ἀγα-
 ρος οὐκ ἐν Τρωάδι, οὐδ' ἐν Ἄργα, ἀλλ' ἐδὲ ἐν Πελοποννή-
 σω ἢ Θήβαις μένων, ἐς τὸνδε κλέος ἦλθεν, ὡς θεὸς ἐξ ἀν-
 τρώπου γηρέσσει, ἢ δεκάιν; οὐ μὲν δὴ οὐδὲ Διοίουσος, ἀκρο-
 τέρου τούτου θεοῦ ἢ καθ' Ἡρακλέα, ὀλίγοι πόνοι δὲ καὶ ἡ-
 μῶν γε καὶ ἐπίκεινα τῆς Νύσσης ἀφίγημα, καὶ ἡ ἀόριστος
 πύργα, ἢ τὰ Ἡρακλεῖ ἀνάλωτος, ὡς ἡμῶν ἐρχεται. ὑ-

μῶν δὲ καὶ τὰ ἐπὶ ὑπολοιπῆ τῆς Δῖος ὡς ἐστὶ τῆς ἡ-
 δὴ κελημόροις, καὶ τὰ ὀλίγα τῆς πολλοῖς, ἐπεὶ καὶ ἡμῶν αἰ-
 τῆς πὶ αἰ μέγα καὶ καλὸν κατεπέτραπτο, εἰ ἐν Μακεδο-
 νία καθήμενοι, ἰκανὸν ἐποιούμεθα ἀπόνως τῶν οἰκίαν δι-
 σπῶζεν, ὅθεν καὶ τῆς ὀμόροις, ἢ Ἰλλυριοῦς, ἢ Τελβαλλοῦς, ἢ
 καὶ τῆς Ἑλλωῶν ὅσοι οὐκ ὀπιπθῆσιν εἰς τὰ ἡμέτερα, αἰα
 σέλλοντες; εἰ μὲν δὴ ὑμᾶς ποιοῦντας καὶ κινδυνούοντας
 αὐτῶν ἀπόνως καὶ ἀκινδύνως δεηροῦμενος ἦρον, οὐκ ἀπει-
 κώτως αὐτῶν ἐκαμνότε τῆς γλώσσας; τῆς μὲν πόνων μό-
 νοις ὑμῶν μετῶν, τὰ δὲ ἀθλα αὐτῆς ἄλλοις ὡς ποιοῦντες.
 ναὶ δὲ κοινοὶ μὲν οἱ πόνοι, ἴσον δὲ μέτεσι τῆς κινδυνούων τῶ
 δὲ ἀθλα ἐν μέσω κίτται ξυμπασιον, ἢ τὴν χρεα ὑμέτερα, ἐ-
 ὑμῶν αὐτῆς σατραπύετι, καὶ τῆς χρημάτων τὸ μέρος
 ναὶ τὴν ἐς ὑμᾶς πολλὴ ἐρχεται. καὶ ἐπιδαρὸν ἐπεξέλθωμεν
 τῶν Δῖων, τότε οὐκ ἐμπλήσας μὰ Δία ὑμᾶς, δὴ καὶ ὑ-
 παρβαλλῶν ὅσα ἕκαστος ἐλπίσει ἀγαθὰ ἔσθαι, τῆς μὲν ἀ-
 πτεῖναι οἴκαδ' ἐθέλοντας, εἰς τῶν οἰκίαν ἀποπέμψω, ἢ ἐ-
 πανάξω αὐτῶν τῆς δὲ αὐτῶν μένοντας, ζήλωτος τῆς ἐστῆ-
 ρομῶν ποιήσω.

E A D E M L A T I N E,

Francisco Porto interprete.

Q Vum intelligam vos ὁ Macedones & socii, non eadem voluntate atque studio
 me sequi quo antea vnà pericula subibatis, conuocauī vos in cōcionem, vti vel
 persuadendo, vltcrius vos ducam, vel à vobis persuasus gradum ipse refe-
 ram, domumque reuertar. Quamquam si labores quos mecum hucusque tulistis, ef-
 fent obscuri atque contemnendi, si qua in me imperatore vestro culpa esset, non esset
 operæ pretium vt iam oratione vltcrius progrederer: sed si vos istis laboribus Ioniam
 cepistis, Hellepontum, Phrygiam vtranque, Cappadociam, & Paphlagoniam, Lydi-
 am, Cariam, Lyciam, Pamphyliam, Phoenicem, & Aegyptum, cum ea parte Libyæ
 quam Græci tenent, nonnullas etiam Arabiæ regiones, Cœlêmque Syriam, & Meso-
 potamiam, Babylonem præterea, gentemque Sufiorum subegistis, Persas etiã, & Me-
 dos, gentesque omnes quæ eorum imperio parebant, & eas quæ non parebant, quæ-
 que vltra portas Caspias, & vltra montem Caucasum sunt, quæque accolunt Tanain,
 & vltra Tanain ipsum sedes habent, Bactrianos, & Hyrcanios, mareque Hyrcanium: si
 Scythas in desertas vsque regiones repulimus, per nos scimusque vt Indus flumen per
 nostram ditionem perfluat, per nostram etiam Hydaspes flumen, Acesines, & Hydra-
 otes: quid Hyphasin cunctamini, & gentes quæ sunt trans flumen, imperio Macedonũ
 addere? An veremini ne ceteri barbari nos arma inferentes sint laturi, & cōtra nos sta-
 turi, quum alii deditionem voluntariam faciant, alii fugientes capiantur: ac, si qui e-
 uadunt, hi suos fines desitutos nobis relinquunt: nonnulli etiam addant se sociis,
 & iis qui sese voluntariè dederunt? Atqui viris fortibus & generosis, meo quidem
 iudicio, nullus laborum finis est, eorum præsertim qui ad gloriam & decus ducunt. si
 quis tamen cupit cognoscere quis huic bello finis futurus sit, is intelligat non multum
 terrarum nobis ad Gangem flumē, & orientalem Oceanũ restare. hunc autem Ocea-
 num (ambit enim omnem terrarum orbem) coniunctum cum Hyrcanio mari vi-
 debitis. Tum ego vobis, Macedones & socii, commōstrabo finem Indicum cum Per-
 fico, mare Hyrcanium cum Indico cōiungi: à sinu verò Persico Lybiam classe nostra
 circumuecti, ad Herculis columnas perueniemus: inde digressi, totam interiorem Li-
 byam occupabimus: atque ita vtrâque & Asiam & Libyam totam tenebimus: ceterâ-
 que iidem & orbis terrarum & imperii nostri termini, quos Deus ipse statuit. Iam ve-
 rò si reuertamur, multas trans Hyphasin gentes bellicosas relinquimus ad orientalem
 vsque Oceanum, multas etiam septentrionem versus, ad mare vsque Hyrcanium, &
 gentes Scythicas non procul ab his remotas. Quare timēdum est ne recedentibus no-

ταύτα παρὰ τοῦ πύθω ἀριστοῦ Ἰνδῶν γῆν· εἰ δὲ τοῦ
 λει, ἐς τὴν Εὐξείνου πόντου· εἰ δὲ, ὅτι Καρχηδονίας, καὶ τὰ
 ἐπέκεινα Καρχηδονίων τῆς Λιβύης. ταῦτα δὲ σὺν ἡδὴ δεξι
 γείσται· εἴ φησιν δὲ σοὶ ἄλλοι Μακεδόνες, νεοὶ τὴν αἰτὴν γο
 ρόντων, καὶ ἀκμῆτες αἰτὴν κακμῆκόντων, καὶ οἷς τὰ τῆ πο
 λέμου δεξιὰ πᾶσι πᾶσι ἐς τὴν παραπολίαν οὐ φοβέσθαι,
 καὶ κατὰ τὴν πᾶσι μέλλοντες ἐλπιδὴν ἐν σπουδῇ ἔσται. οὐ καὶ
 ταύτην ἐπὶ τοῦ ἐσθυρότερον ἀκολουθήσῃ σοὶ εἰκός, ὁρῶντας

ταῖς ἀσπίδα Συμπληροῦσιν ταῖς τε καὶ ξυγκινδυνώσονται,
 ἐς τὰ σφέπερα ἡδὴ ἐπανηλυθῶσαι, πλοῖσις τὴν αἰτὴν πε
 νήτων, καὶ αἰτὴν ἀφανῶν τῆν παλαιὰν ἀμύσεις. καὶ λὸν δὲ, ὅ
 βασιλεῦς, εἰ πᾶσι τῆν δόξου, καὶ ἐν τῆν ἀτυχεῖν σφαιροσυνή, σοὶ
 μὲν γὰρ αὐτῆν ἡγεμονίαν, ἔσται πᾶσι πᾶσι ἀγροπῆ, ἐκ μὲν
 πολεμίων δέος οὐδὲν τῆν δὲ ἐκ τῆν δαίμονίου, ἀδύνη τῆν καὶ
 ταύτην, καὶ ἀφ' ὑλακτα τῆν αἰθρῶπις ὄψι.

E ADEM LATINE,

Francisco Porto interprete.

Quoniam, ὁ rex, negas te ulterius Macedones inuitos esse ducturum, sed volen-
 tes tuaque autoritate adductos, sin minus, te nullam illis allaturum vim: ego nō
 pro nobis, qui adsumus, & qui sumis honoribus à te affecti, præmialabo-
 rum plerique iam acceperimus, quique ob dignitatis præstantiam, qua decorasti nos, ad
 quælibet imperia tua parati atque alacres sumus, sed pro multitudine ipsa verba sum
 facturus. Neque verò disseram ea quæ captent militum gratiam, sed quæ tibi cum in
 præsentia salutaria, tum in posterum rectissima, & minimè periculosa fore sum per-
 suasus. Neque enim æquum censeo ea à me reticeri quæ optima factu iudico. id quod
 neque ætas neque dignitas mea patitur, neque etiam labores & pericula toties sine
 statione adita & suscepta. Quo enim plura facinora præclarioraque tum abs te duce
 gesta sunt, tum ab iis qui tua sunt sequuti auspicia, eo magis finem aliquando labori-
 bus atque periculis puto imponendum. Nam tu ipse vides, ex tanta multitudine Ma-
 cedonum & Græcorum, qui te sequuti sumus, ad quàm exiguum numerum redacti si-
 mus. Thessalos (vt te decuit) à Bætris vsque statim domū remisisti: neque quia sen-
 sisti eos detrectare militiam, & minus alacres esse ad labores perferendos. Cæteros
 Græcos, alios collocasti in iis vrbibus quæ abs te conditæ sunt, vbi illi non tamen vs-
 quequaque volentes permanent: alios tecum habes, labores adhuc & pericula capef-
 sentes, qui multos de suis, quemadmodum Macedones, in præliis amiserunt: sunt etiã
 qui vulneribus debilitati, sunt exautorati. nonnulli alii qui in uersis in Asiæ regioni-
 bus relictī sunt, & plerique morbo interierunt: pauci denique ex multis adhuc super-
 sunt, qui neque corporibus valent vt antea, & animis multo magis defessi sunt. Atque
 his omnibus qui adhuc supersunt, insitum est natura desiderium parentum, vxorum,
 liberorum, patriæ: quam si videre expetunt, ornati præsertim abs te atque aucti, & di-
 uites ex pauperibus facti, haud sanè indigni venia videntur. Itaque inuitos tibi ducen-
 dos eos ulterius non censeo, quorum operam in periculis non eandem ac antea es ex-
 perturus, quia nimirum ad prælia solitam animorum alacritatem non afferent. Quin
 potius tu quoque (si ita lubet) domum reuersus matrē inuisas, & has tam multas tam-
 que ingentes victorias in domum paternam referas: atque ita constitutis Græcorum
 rebus, licebit tibi denuò nouam expeditionem suscipere siue aduersus istas Indorum
 gentes, quæ orientem versus sitæ sunt, siue malis in Pontum Euxinum, siue in Cartha-
 ginem, & Libyam quæ vltra Carthaginem est. tunc enim tibi liberum erit exercitum
 quocumque volueris ducere: sequentur autem te alii Macedones iuniores pro hisce se-
 nioribus, viribus integri pro defessis: qui quum sint inexperti, non modò tum à bello
 non abhorrebunt, sed propter commoda sperata id vltro præoptabunt: quos etiam a-
 lacrius te sequuturos esse propterea verisimile est, quòd nos, qui tibi socii laborum &
 periculorum fuimus, reuersos ad se videbunt ex pauperibus diuites, & ex obscuris cla-
 tos. Præclarum etiam est ὁ rex, si quicquã aliud, animi quoque in secundis rebus mo-
 deratio. Tibi quidem imperatori, & inuicti huius exercitus ductori, nihil ab hoste me-
 tuendum est: fortunæ verò incerti euentus & inopinati, & propterea hominibus id qui
 tabiles, hi demum vehementer extimescendi sunt.

ὅς εἰς πῶν μεγάλων θαλάσσαν, κατ' ἀμφοτέρωθεν τῆ Ἰνδοῦ
 ὁσόμενα ἐμβαλόντα, καὶ διὰ τῆς Γεδρωσίας τῆς ἐρήμου
 ἐλθόντα, οὐδεὶς πῶν πρὸς αὐτὸν ζῶν ὄρα πᾶ ἤλθε· καὶ Καρ-
 μανίαν ἐν παρόδῳ πρὸς κτησιάνδρον, καὶ πῶν Σφρισηθὶ γλῶ-
 σσει πεπλοκυκῶς δὲ ἠδὴ αὐτῆ τῆ ναυτικῆ πῶν ἀπ' Ἰν-

δῶν γῆς εἰς Πέρσας θαλάσσαν, ὡς εἰς Σοδοῦν ἐπινηγά-
 γητε, ἀπολιπόντες οἴχεσθε, καθάδόντες φυλάσσειν τοῖς νεο-
 κλητοῖς βαρβαροῖς. Ἐὰν ταῦ ἡμῶν καὶ πρὸς ἀνδραπῶν ἴσας
 ἀκλεῖα, καὶ πρὸς θεῶν ὅσα δήπου ἔσται ἀπαργαλθεῖτα.
 ἀπίτε.

E A D E M L A T I N E,

Francisco Porto interprete.

Non sum facturus verba, Macedones, ut vos ab isto studio reditus deterream, (licet enim vobis per me iam abire quocunque lubet) sed ut doceam quis ego erga vos fui, & quam vos mihi vicem reddetes ita disceditis. Atque ut à Philippo patre, sicuti par est, ordiar, ille vos nactus vagos & errantes, inopes, & pastores plerisque pellibus amictos, exiguas in montibus pascentes oves, easque à vi Illyriorum, Tribalorum, & Thracum finitimorum agrè tuentes, chlamydas vobis pro pellibus gestandas dedit, & ex montibus in planitiem deduxit, atque ita pares fecit finitimis barbaris, ut non amplius locorum potius munitione freti quàm virtute vestra, vos ipsos & fortunas vestras tueremini: præterea in vrbes vos induxit, & instituit optimis ornauit: & barbaros ipsos, à quibus vehementer antea infestabamini, & à quibus vestra fortuna agebantur atque ferebatur, eos parere vobis, qui paulo antè serui eratis, imperioque alterius parebatis, armis & vi coegit, & magnam Thraciæ partem imperio Macedonum adiecit: occupatis etiam oppidis, quæ opportunissima in ora maritima videbantur, negotiandi potestatem vobis fecit cum exteris nationibus, & argenteas secturas atque aureas ut liberè ac sine metu accolarum effoderetis, perfecit. Thessalos præterea quos olim horrebatis, vestro imperio subiecit: gente Phocesium afflicta, aditu in Græciam amplum & expeditum pro angusto & difficili vobis patefecit. Athenienses verò & Thebanos, qui vobis insidiabantur, sic afflixit, nobis iam secum unà militantibus, ut quum antea vestræ Atheniensibus penderemus, Thebanis pareremus, iam vice versa vtrâque illam civitatem in fide ac tutela nostra habeamus. In Peloponnesum etiam ingressus, res illas constituit. Imperator denique totius Græciæ designatus, ut bellum aduersus Persas susciperet, gloriam eius rei non sibi magis quàm genti & nomini Macedonum adiecit. Atque hæc sunt patris mei erga vos beneficia, magna illa quidem, si cum aliis non comparentur: parua, si cum nostris conferantur. Nam ego patri succedens, aurea quædam pauca argenteaque pocula nactus in patrii thesauris, talenta verò ne sexaginta quidem, quanquam ære alieno pressus, quod mihi pater ad quingenta circiter talenta reliquerat, tamen contracto nouo ære alieno talentum octingentorum, ex Macedonia, quæ vos vix alere poterat, castra moui: ac protinus fretum Hellepontis vobis patefeci, Persis, qui tum imperium maris tenebant, superatis: deuictis deinde Darii ducibus equestri prælio, totam Ioniam, AEoliam, vtranque Phrygiam, Lydiam quoque imperio Macedonum adieci, Miletum obsidione cepi: cæteras gentes & nationes, quæ voluntariam fecerunt deditioem, vobis subieci, stipendiariasque feci. Aegypti Cyrenesque opes, quibus potiti sumus sine vi, ea quoque ad vos accesserunt: Syria coele, Palæstina, Mesopotamia, possessiones vestrae sunt: Babylon, Bactra, Susa, in vestra potestate sunt: opes Lydorum vestrae sunt, thesauri Persarum, opes Indorum, vester denique Oceanus est: vos satrapæ, vos duces, vos ordinum principes & duces. Nam mihi ipsi ex tot laboribus quid aliud superest quàm ista purpura, & istud diadema? priuatim enim nihil habeo: neque est qui meos demonstrare possit thesauros, præter ea quæ vos tenetis, vel quæ seruantur vestri causa. quandoquidem non habeo ad quid eos referuem in priuatum usum, quippe qui iisdem vtor cibus atque vos, & equè somnum capio atque vos. Quin vilioribus etiam cibus vtor quàm vos, quicumque viuitis delictus: ac pro vobis vigilare me certò scio, ut ipsi nimirum placidè quietèque dormiatis. Sed fortasse hæc omnia, vobis labores & pericula subeuntibus, ipse vester imperator laborum & periculorum omnium immunis adeptus sum. Et quisnam vestrum ausit dicere se plures pro me labores, quàm me pro illo subiisse? Age etiam quicumque vestrum

strum habet vulnera, denudet corpus, ostendat cicatrices : ostendam ipse quoque vicissim meas. Nam nulla est aduersa corporis pars quæ cicatrice careat: neque vllum sanè teli genus est, quod còminus tractetur, vel eminus iaciatur, cuius in meo corpore aliqua vestigia non extant. sed & gladio còminus fauciatus sum, & sagittis vulneratus, & catapultis malè habitus. Quanquam verò & lapidibus & lignis passim pro vobis, vestràque gloria & opibus, fuerim appetitus, tamen vos duco victores per omnes terras, omniàque maria, per flumina, per mòtes, per loca plana. Nuptias etiam perinde atque vos celebraui, vt liberi bonæ partis vestrum futuri sint cognati meis liberis. Præterea æs alienum, quo quis vestrum premebatur, non curiosius exquirès qua de re fuerit contractum, ipse dissolui: quanuis & stipendium militare ingens perfoluerem, & vos ex vrbium direptione quæstus ingentes faceretis. Adde quòd plerosque vestrum coronis aureis donauit, quæ vestrà virtutis, & honorum quos vobis tribui, æterna monumenta futuræ essent. Quòd si cui fortiter pugnanti contigit occumbere, is præter mortis honestatem & gloriam quam adeptus est, monumento insigni decoratus est: plerisque domi æneæ statuæ sunt erectæ: parentibus eorum honores tributi sunt, & immunitas à publicis muneribus atque tributis concessa. nam nemo adhuc vestrum sub meis auspiciis fugiens cecidit: iamque mecum còstitueram domum remittere quicumque vestrum militiæ oneribus sustinendis pares non sunt, honoribus & præmiis ita decoratos vt sui ciues eos fortunatos & beatos essent existimaturi. Sed posteaquam idem abeundi animus omnibus est, abite omnes, ac domum renuntiate vos regem vestrum Alexandrum, qui Persas, Medos, Bactrianos vicit, qui Vxios, Arachotas, & Dracas subegit, qui tenet Parthos, Chorasmios, Hyrcanos, ad mare vsque Caspiu, qui Caucasum montem superauit, portasque Caspias, qui Oxum flumen Tanainque transmisit, Indum etiam à nullo antea nisi à Dionyso superatum: qui etiam Hydaspem, Acesinen, Hydraoten Hyphasinque traiecisset, nisi vos steteret, qui eum sequi noluit: qui denique in Oceanum per vtrunque Indi ostium ingressus, per solitudines, & fines Gedrosiorum (quòd nemo ante eum cum exercitu venit) iter habuit, & Carmaniã ex itinere atque Oritas subegit: quem classe iam eius circumuecta ex finibus Indorù in mare Persicum, victorem Susa reduxistis: eum (inquam) ciuibus vestris renuntiate vos deseruisse, atque discessisse, & fidei barbarorum qui ab eo sunt deuicti, còmississe. Hęc scilicet renuntiata gloriam apud homines, opinionem pietatis apud deos sunt vobis adiunctura. iam itaque abite.

CALLINIS ORATIO.

ARUMENTVM.

Stomachas Alexander (vt mox expositum fuit) domo se continebat, à se omnes arcebat Macedones, Persas autem promittebat. Acti pœnitentia Macedones Callinem hunc deprecatum ad Alexandrum allegarunt. In eam sententiam hac ille oratiuncula est vsus.

Ὁ βασιλεὺς, τὰ λυπηρὰ ὄντι Μακεδόνας, ἐπὶ σὺ Περσῶν ἰδίαινας ἢ δὴ πεποιήσαι σαυτῆς συγγρηῖς, καὶ καλοῦμαι Πέρσαι συγγρηῖς Ἀλεξάνδρου, καὶ φιλοδοξῶ σε Μακεδόνων δὲ οὕτω πρὸς γένηται αὐτῆς τῆς πμῆς. ἐνθάδε

δὲ ἑσπολαβὼν Ἀλέξανδρος Ἀλλ' ὑμᾶς τε, καὶ ἐξ ὅμπαντας ἐμαυτῆς πείθεμαι συγγρηῖς, καὶ τὸ γὰρ ἀπὸ τούτου, οὕτω καλέσω.

E A D E M L A T I N E,

Francisco Porto interprete.

QVAE MICEONES offendunt ò rex, illa nimirum sunt: quòd Persarum nonnullos tibi cognatos effecisti, quòd Persas appellas consanguineos, quòd eosdem oscularis: quòd genus honoris nemini adhuc nostrum concessisti. *Quibus verbis exceptis, Alexander.* Ego verò vos, *inquit*, omnes facio meos cognatos, atque hinc deinceps cognatos appellabo.

Bb. i.

Orationes feu cōciones ex Herodiano excerptæ.

Ex libro primo.

MARCI ANTONINI ORATIO.

ARGUMENTVM.

Marcus Antoninus Imp. quum ex graui morbo decumberet, nec se procul à vitæ exitu abesse intelligeret, amicos conuocauit: ad eos, quum conuenissent, hac oratione est vsus, iisque, quum lubricas adolescentiæ vias & in ea ætate periculi plenam esse potentiam ostendisset, filium commendauit.

Ἀγαθαὶ μὲν ὑμᾶς ἐφ' οἷς ὀρεῖται με διακείμενον, θεομασὸν οὐδέν. φόβος γὰρ τὸ ἀνθρώπινον ἐλευθέρων ἐν ταῖς ἡβήσοις ὁμοφύλων συμφοραῖς, τὰ τε δεινὰ ἴσθ' ὅψιν πεσόντα οἰκτον ὑπεκαλεῖται μείζονα· ἐμοὶ δὲ πᾶσι καὶ πλέον ἴσθ' ἅντιν παρ' ὑμῶν οἴομαι. ἐκ γὰρ ἂν αὐτὸς διακίμαι παρὲς ὑμᾶς, ἀμοιβάζων θύνοισιν εἰκότως ἡλπίκα. νῦν δὲ κερὸς ἐν κερῷ ἐμοὶ τε ἀδιδέται μὴ μάτην παρὲς ὑμᾶς ποσὺν τοῦ χρόνου πικρῶν τε καὶ ἀποδύλων κατεπιθίωται, ὑμῖν τε ἀποδοῦμαι χρῆσι, δείξασιν ὅτι ἴσθ' ἂν ἐτύχετε, οὐκ ἀμνημονεῖτε· ὀρεῖται δὲ μοι πόντον, ὃν αὐτοὶ ἀνδρέψασθε, ἅρπυϊας μαιρακίων ἡλικίας ὀφθαλμοῖσι, καὶ δρόμους, ὡς παρ' ἐν χιμῶνι καὶ ζαλῆσι, ἅβυ κωβερησόντων· μή ποτε φερόμενος ἴσθ' ἀπὸ τοῦ πῆος ἡβήσοις ἐμπειρίας εἰς φαῦλα ἐπιπυδουμάτω παρὰ τὰ ἄλλα. ἡμεῖς δὲ μοι ὑμῖν ἀπὸ ὑμῶν ἀπὸ ἑνὸς ἐμῶν πατέρες πολλοὶ, παλαιότερες τε καὶ τὰ ἀρίστα συμβουλεύοντες. οὐτε γὰρ χροιάτων πλήθος οὐ-

δὲν αὐτάρκεις παρὰ τὴν ἀκρασίαν, οὐτε δουροφώρα φρονεῖ ἱκανὴ ῥύεσθαι τὸν ἀρχιεῖς, εἰ μὴ παρὰ τὸν ἡβήσοις ἰσθ' ὁμοφύλων θύνοισι· μάλιστα δὲ ἐκείνοι εἰς ἀρχὴς μῆκος ἀκινδυνῶς ἡλάσαν, ὅσοι μὴ φόβον ἐξ ὁμοφύλων, πόθον δὲ τῆς αὐτῆς χροιάτης ταῖς ἡβήσοις ἀρχιεῖς ἡβήσοις ἐπέταξαν, οὐ γὰρ οἱ ἐξ ἀρχῆς δουλοῦντες, ἀλλ' οἱ μετὰ πειρησίᾳ ἴσθ' ἀκούοντες, ἀνύποπτοι, καὶ ἐξ ὧν κλακείας παρὰ τὸν ἡβήσοις τε καὶ παρὰ τὸν ἡβήσοις, οὐδέ ποτε ἀφηνιάσοισιν, ἡμῶν μὴ βία καὶ ὑβρεὶς ὅτι ἴσθ' ἀχθῶσι. χροιάτων δὲ μετὰ τῆς ἡβήσοις τε καὶ ὅρον ὀφθαλμοῖσι ἐπιπυδουμάτω, ὑπερπεύσης ἐξουσίας. ποιῶντα δὲ συμβουλεύοντες αὐτῶν, ὡς ἂν ἀκούει παρὰ τὸν ἡβήσοις ἡβήσοις, ὑμῖν τε αὐτοῖς καὶ πᾶσι δρῶσι ἀποδέξασθε βασιλείαν, τῆ τε ἐμῆ μνημὴν χαλεπήσατε ὡς μέγιστα· οὐτω τε μόνως ἀίδιον αὐτῶν ποιῶσα δυνήσασθε.

E A D E M L A T I N E,

Angelo Politiano interprete.

Dolere vos atque angere, quum ita me affectum contemplantini, minimè mirandum. Quippe humanum est humanis casibus ingemiscere, multoque magis misericordiam prouocant quæ oculis vsurpamus. Cæterum peculiaris vobiscum nostra ratio est. Nam de mei erga vos animi conscientia mutuatam spero à vobis quasi meo iure beneuolentiam. Nunc autem illud incidit, quum & mihi sit iudicium faciundum, frustrane vobis honorè & diu habuerim studiùmque omne meum lubens detulerim: & vobis referenda gratia ostendendum, non esse eorum quæ acceperitis immemores. Videtis filium quem ipsimet educauistis, primas nunc adolescentiæ metas ingredientem, qualesque in salo atque in fluctu vitæ gubernatoribus indigentem, ne rerum imperitia de recto quasi cursu ablatas, malis artibus impingat. este igitur vos illi pro me vno multi parentes, excolendo scilicet atque optima suggerendo. Neque enim aut pecuniæ vis tyrannidis luxuriam explere, aut stipantia satellitum agmina tueri principem possunt, nisi illi ipsi quos regas, animum imperanti beneuolentiãque accommodent. Quippe ii demum diu tutoque imperant, qui non metum ex crudelitate, sed amorem ex bonitate ciuium suorum animis instillant. Neque enim quos seruire necessitas, sed quos obtemperare sua quæque voluntas adegit, ii sunt in agendo patiendoque à suspitione omni assentioneque vacui: nunquamque imperia detrectant, nisi violenter contumeliosèque sint habiti. Est autem difficile in maxima licentia moderari sibi, qualesque frænones imponere cupiditatibus. Quòd si bene viuendi autores illi fueritis, & quæ nunc coràm audit, identidem admonueritis, vna opera & ipsum vobis reliquisque omnibus optimum principem reddetis, & memoriam nostram demerebimini, quam scilicet immortalem hac vna ratione poteritis efficere.

Bb. ii.

ORATIONES
COMMUDI ORATIO.

ARGUMENTVM.

Commodus Marci Imp. filius, quum paternam imperii hereditatem cerneret, de consilio amicorum sese in castra contulit, vt quum militem donatius & blanda oratione sibi conciliasset, ab eo imperator appellaretur. Eò quum venisset, hanc concionem apud milites habuit, commemoratòque patris in se & in eos studio, diuturnaque sua cum illis consuetudine, quantæ sibi coniunctionis & necessitudinis causæ cum iis intercederent ostendit, hortatúsque est vt sibi in suscipiendo & amplificando imperio adesse vellent.

Κοινῶ εἶναι μοι πρὸς ὑμᾶς πλὴν ὅτι πῶς καταλαβὼσιν ἀλγίδονα, καὶ μηδὲν πῆ ἦτον ὑμᾶς ἐμοδ διςφορέν, ἐμαυτὸν ἀκριβῶς πέπεικα. οὐδὲ γὰρ ἀειλόνης μετὶ τῶ πατρὸς, πλεονεκτῆν ὑμῶν ἠξίου. ἐκείνος γὰρ πάντας ὑμᾶς ὡς εἶνα ἠγάπα. ἔχαιρεν οὐ μᾶλλον συσραπώτω με ἢ ἦδὸν καλῶν. πλὴν ἔδρ γὰρ, πρὸς σφραγεία ἠγείτο φύσως, πλὴν δὲ, ἀρετῆς κοινωνίαν, φέρων τὴ με πλάκας νήπιον ὄπα, τῆς ὑμετέρως ἐνεχέρισε πίστεσι. διὰ τῶν καὶ ῥᾶτα πάσης ἀντοίας με δεξέειν πρὸς ὑμῶν ἠλπηκα. ἢ μὲν πρὸς σφραγεία, ἔσφραγεία μοι τῶν ἀφελόντων. τῶς δὲ ἠλικιωτάς, εἰκότως αὐτὸς καὶ συμφορηταῖς ἦν ὅν ὄποις ἔργων ἀποκαλοίλω. πάντα γὰρ ὑμᾶς ὡς εἶνα ὁ πατὴρ ἐφίλει τε καὶ πᾶσαν ἀρετῶν ἐπάδδεν. ἔδρακε δὲ μετ' ἐκείνων ἐμὲ βασιλέα ἢ τὸ γιν, οὐκ ἐπίστατον, ὡς πρὸς οἱ πρὸς ἐμοδ, πρὸς σφραγεία σημεῖον ἠδρον ἀρχῆς, ἀμᾶς μόνος τε ὑμῶν ἐξ ὅν τῶς βασιλείοις ἀπεκὼ ἠδρων καὶ μὴ πειραθέντα με ἰδίω πηκῶν ἀσπαργαῶν, ἀμᾶς πλὴν τῆς γαστρὸς πρὸς εὐελθεῖν, βασιλείος ὑπεδέξατο πρὸς φελίς ὁμοδ δὲ με εἶδεν ἠλιος ἀφρωτων καὶ βασιλέα. εἰκότως αὐτὸς οὐ μὴ τῶντα λογιζόμενοι, ἔργον τε εἶδοθέντα ὑμῶν ἀμᾶς γιν

νηθέντα αὐτοκράτορα. ὁ μὲν γὰρ πατὴρ εἰς οὐρανὸν αἰαπίας, ὁ πατὴρ δὲ ἠδὲ καὶ σπῆδός ὅτι θεῶν. ἡμῶν δὲ χεῖρ μέλειν ἦν ὅν ἀφρωτων, καὶ τὰ ὅτι γῆς διοικεῖν καπορθοῦ δὲ αὐτὰ καὶ βεβαρωῦ, ὑμετέρον ἔργον, εἰ τὰ τε τῶ πολέμου λείψανα μετὰ πάσης ἀφρωτων ἀπαλείψοιτε, καὶ πλὴν ῥωμῶν ἀρχῆς μέγιστος ὁμοδ πρὸς σφραγεία. ὑμῶν τε γὰρ τῶντα δόξαν οἶσθ, καὶ πλὴν τῶ κοινὸν πατρὸς μνήμην χαλῶν ἀξίως οὐτως ἀμείψατε. ὄν ἐπακούειν τε ἦν λεγόμενον, καὶ τὰ πρὸς τῶντα εἰσφορᾶν ἢ γείαδε ἀδελφοποιήδων δ' αὐτὸς δέοντα πρὸς σφραγεία ἔσφραγεία μόνος, καὶ τὰ μὲν πρὸς σφραγεία ὑμῶν ἀφρωτων καὶ τῶντα δέντα, εἰς πλὴν ἐκείνου σφραγεία τε καὶ σφραγεία πλὴν αἰαφωτων ἔχθ' ὅσα δὲ αὐτὸς ἐμὲ βασιλέα νέω πρὸς σφραγεία ὅτι δὲ ἠδων, πῶ τῶν πλὴν δόξαν πρὸς εὐελθεῖν τε ἀρχῆς καὶ ἀφρωτων ἀπείσθε. τὸ, τε ὄν ἡμῶν νέον σφραγεία πληρώσθε τῶ ἦν ὑμῶν πρὸς ἔργον ἀφρωτων δὲ τὸ, τε βαρβαρον ὄν ἀρχῆς νέας ἠγρομῶν καποδέν, οὐτε εἰς τὸ παρὸν καποδρωτων τῶς ἠλικιωτάς ἀφρωτων, καὶ τε μέλλοντα φεβήσεται δέει ἦν πρὸς πειραδῶν.

E A D E M L A T I N E,

Angelo Politiano interprete.

Communem mihi esse vobiscum huius mœrorem calamitatis, neque vos aliter quàm me ipsum affectos esse, planissimè persuasum habeo. Neque enim ego, superstitè parente ipso meo, superiorem me vobis vnquam gessi. Nam ille ita nos vniuersos, vt vnum aliquem, diligebat, lubentiúsque me commilitonem quàm filium vocitabat: quippe hęc, naturæ appellationem, illam verò, virtutis communicationem existimabat. Quin infantem sæpe me in vlnis gestans, vobis dabat in manus, quasique vestræ mandabat fidei. Quapropter minime dubito quin mihi omnem fitis beneuolentiam exhibituri: quum pro alumno me ἢ ἰοiores natu habere debeant, ipsos autem æquales, condiscipulos armorum iure appellauerim. siquidem ita nos vniuersos vt vnum aliquem pater diligebat, omnique virtutum studio ac bonis artibus curabat instituendos. Nunc me post illum vobis fortuna principem dedit, non quidē ascititium, quales ante me fuerunt, neque velut acquisito imperio gloriantem. Quippe vnus ego vobis natus educatúsque in aula: priuatúsque intactum cunabulis, statim me, vt ex alio prodieram, imperatoria purpura suscepit: simulque sol hominem me vidit & principem. Hęc cū animis vestris reputantes, iure principē colite non datum vobis sed natum. Nam pater quidem iam in cælum euectus, confors est confessorque deorum: nobis autem orbis terrarum gubernacula rerumque humanarum cura incumbit. Quæ quos successus quātásque habituræ sint vires, in vestra manu est. Si enim belli reliquias fortiter deleueritis, & imperii Romani terminos ad Oceanum vsque promoueritis, cum ipsi vobis ingentem gloriam cōparabitis, tum communis parentis memoriam debitam gratiam referetis. Atque eum quidē exaudire quæ dicimus, & intueri presentem quæ gerimus, credite: nos autem felicissimos, qui benefactorum nostrorum testè eiusmodi sumus habituri. Quæ igitur ad hęc diē fortissimè prosperrimèque gessistis, illius scilicet sapiētiae gubernationique tribuuntur: quæ autē mecū, hoc est cū iuvene imperatore vestro, præclare feceritis, ea sunt vobis ipsis quasi peculiarè cū fidei tū virtutis claritudinè paritura. Quocirca & ætati meæ rebus strenuè gerēdis autoritatè concilia-

bitis, & barbara gens initio noui principatus repressa, neque in praesens contemptu a-
tatis nostrae se efferet audacius, & suis nunc edocta periculis, metu deinceps perpetuo
coercebitur.

L A E T I O R A T I O.

A R G V M E N T V M.

Mortuo Commodus nihil fuit Romanis antiquius quam vt primo quoque tempo-
re subrogarent Pertinacem, hominem illis probatissimum. Itaque maturarunt, ducibus
Lato & Electro, vt in exercitum Pertinax commendandi eius causa duceretur, atque ei
ibi ipsi suffragarentur. Eo ventum quum esset, ita apud exercitum concionatus est La-
tus, vt ei Commodi mortem, Pertinacis laudes, studiisque in eum populi Romani ex-
poneret.

Κόμμοδος μὲν ἡμῖν ὁ βασιλεὺς πένηταν ἀποπληξία
ἀίματος δὲ τῆς τοῦ πύθου θανάτου οὐκ ἄλλος, ἀλλ' αὐτὸς αὐ-
τῶν συμβουλῶσι τοῖς ἡμῖν αἰεὶ τὰ εὖτα καὶ σωτήρια,
οἷς μὴ περὶ ἄλλοις βίους δὲ ὡς οὐκ ἀγνοεῖτε, ὑποπλήθους
ἀποπληξίας διεφθάρη. τὸν μὲν οὖν κατέλαβε τέλος τὸ πε-
πρωμένον, οὐδὲ γὰρ μία οὐδ' ἡ αὐτῆς πᾶσιν ἀνθρώποις θα-
νάτου αἰτία· ἐξέφυγοι δὲ οὖσαι, εἰς ἐν τέρμα βίου σωπε-
λοδσιν, ἀλλ' αὐτὸ ἐκείνου γὰρ ὑμῖν ἀρχομένη ἡμῶς τε καὶ ὀλι-
γοῦς Ῥωμαίων ἀνδρῶν πλὴν ἡλιμῶν, σεμνῶν, τὸν δὲ βίον,
σάφρονα, ἀρετῆς ὅτις ἐν ἔργοις ἐμπεριον. ὧν οἱ μὲν ὡρε-

σέυπροι, καὶ ἤθ' στρατιωτικῶν ἀντὶ τῶν ἐξέσεων ἐπιερέ-
θητε, οἱ δὲ λοιποὶ τῆς πόλεως ἐπαρχοῖτα ποσούτων ἐγγί-
αίει δὲ γὰρ πρῶτος τε καὶ θαύματα εἶχε διδασί τε ὑμῖν ἢ τῶ
χρὶ οὐ βασιλεῖα μόνον, ἀλλὰ καὶ πατέρα χριστῶν. ἀφρα-
νεῖ τε ἢ τῶδε ἀρχὴ οὐ μόνον ὑμᾶς τοῖς ἐπιταυτοῖς δουροφωρῶ
ται, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὅτι ταῖς ὁχλαῖς ἤθ' ποταμῶν, καὶ τοῖς
ὅτι τοῖς ὄροις τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἰδρυμένοι, οἱ πλὴν πε-
σαν αὐτῆς ἤθ' ἔργων φέροιτο δὲ γὰρ μὴ μῆτις, τὸ, τε γὰρ ἐξ ἄρβα-
ρον οὐ χεῖμασιν ἐπ' ἄρα πύσσοις, πείρα δὲ ὧν ὡρεῖς αὐ-
τὸ πεπόμενοι στρατιωτικῆς, φόβῳ ὑποτασσόμενοι.

E A D E M L A T I N E,

Angele Politiano interprete.

Commodus, imperator vester, apoplexiæ morbo interiit. Causa mortis nemo ali-
us, sed est psemet sibi. nam quū frustra nos optima atque salubria subiiceremus,
gerens ille se quemadmodū omnes nostis, cibo potūque nimio suffocatus est. At-
que is quidem sibi sibi fato extinctus periit. quippe non vna eademque cunctis homi-
nibus mortis causa, sed alia aliis, cuncta que tamen ad eundem tendentes vitæ finem.
Verūm pro illo adducimus vobis ipsi ac Romanus populus virum ætate grauem, vita
moderatum, militaris disciplinæ peritissimum: cuius bellicam virtutem vos quidem
veterani sæpenumero experti, ceteri tot annos vrbi præfectum non honore solūm sed
etiam admiratione dignissimum iudicastis. Igitur fortuna non principem solūm vo-
bis dat, sed parentem quoque optimū. cuius principatus non vobis modò, qui eum
praesentes tuemini, sed iis etiam iucundissimus futurus est qui ripas fluuiorum ac Ro-
mani terminos imperii defensant, v. delictet res eius præclare gestas memoria retinen-
tibus. Neque verò iam barbaros nobis pretio conciliabimus: sed eorum memores
quæ hoc duce perpeffi sunt, metu potius subiguntur.

P E R T I N A C I S O R A T I O.

A R G V M E N T V M.

Alius Pertinax, quum ad eum non minor consensus senatus imperatoriam digni-
tatem deferret, quam quo antea à plebe nominatus fuerat imperator, oneris autem
grauitatem ac oneraret, hac in senatu oratione est vsus: qua quum tanti mune-
ris difficultatem, populi expectationem in mutatis imperiis, dissonaque hominum vo-
ta in rebus nouis ostendisset, patres de imperio suo bene sperare iussit.

Τὸ πᾶν δὲ ξιὸν ὑμῶν τῆς ὡρεῖς με πρῶτος, καὶ τὸ τῆς
ἀποπληξίας τῶν βαλόντων, ὅτι πλεονεξία τὴν ἐπὶ τῶν ἐπισημῶν
πρὸς ὑμῖν ἀφροσύνην, οὐκ ἔχον κολακείας ὑποψίαν,
αἰετὰ φεῖξιν καὶ πιστὴν ἀνοίας, ἀλλὰ μὲν αὐτῶν τὰ ἄρσους καὶ
ὡρεθισμῶν ἐνέβαλεν εἰς τὸ ἐπισημῶν δὲ ξαδαι τὰ εἰληχι-
ελοδῶν, ἐλπίδα τε ῥᾶς ὡν τῶν ὑποφνην αὐτῶν, ὡς ἀμαρῶς
πλὴν ἀρχῶν διοίσοντα ἐν ἀρχομένοις οὐ πως ἀνοουσιν ἐμοὶ
δὲ τῶν μετὰ μετὰ καὶ ἀμαρῶν, ὑμῶς τε ἀνοουσιν ὅτι

πλήθει, δέος τε καὶ ἀρχῶν οὐ μικρὸν ἐμπίει. μετὰ μὲν
γὰρ ἀρχομένων ἀνοουσιν, τὸ ἰσότητων διεφερομένων.
ἢ ἐν ταῖς ἀνοουσίαις, καὶ μικρὰ μὲν λαβοῦσιν ἀνοουσίαι
μείζον, οὐκ οὕτως ἀμαρῶς ὡς ἀρχομένων ἀνοουσίαι
καὶ αἰὶ τὸ ὡρεθῶς π δρᾶσας ἀρχομένων, αὐτῶν πρὸς κλη-
τα τῆς χάριτος, τὸ μὴ κατ' εὐχαιῶν ἀνοουσιν οὐχ ἔγωγε διε-
πρῶσιν, ὡς ἀνοουσιν αἶμα καὶ ἀρχομένων οἰκμαζέται, ὁ-
ρᾶ δὲ οὐ τὸν πυχόντα μοι ἐπηρητημένον ἀρχῶν ὡρεθῶς τὸ ἀ-

ξίον ἑμαυτὸν ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς ὡσαύτης παρ' ὑμῶν πρῆξις. οὐ γὰρ ἐν τῇ καὶ θεοφρασίᾳ ἢ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἐν τοῖς ἔργοις, εἴπερ αὐτῶν μὴ καταχθῆνοι. ὅσα δ' ἔα γινώσκοντες ὡς φαῦλα μεσείταται, ὡσαύτως ἔα μέλλοντα ὡς ἀγαθὰ μεζάλως ἐλπίζονται. καὶ τὸ ἰδίον δὲ ἐν ἑαυτῷ ἔργον αἰεὶ μνημονεύεται. (τὸ γὰρ λυπήσαν, διεξέειπεν) καὶ δὲ χρεῖσται, ἅμα τῇ ἀπολαύσει καὶ ἢ ἀφ' αὐτῶν μνημονεύεται. ἐπεὶ μὴ ὁμοίως δουφραίνει ἐλευθερία, ὡς λυπεὶ δουλεία. οὐδὲ πρὸς ἀδελφούς, καὶ ἐαυτὸν ἔχων, ὃν χρεῖσται μοῖρα πέτεται, καὶ ἰδίον καὶ κοινὸν νομίζων. ὃ δὲ ἰδίον οἰκίαν ἐργάζεσθαι, αἰώνιον ἔχων πλὴν μνημῶν τῶν κληρονομῶν, οὐδὲ εἰς πρὸς τὸ κοινὸν χρεῖσται γίνονται μεταβολῆ, αὐτὸς τε πᾶσι τοῖς κοινῶν καὶ κοινῶν ἐπί τῶν ἰδίων δὲ μωφελούς καὶ κοινῆ δὲ φέρωντες ὀλίγη τις καὶ ἴνα φρονέσῃ. τὸ δὲ καὶ αὐτὸν ἑκάστος εἰ μὴ κατὰ γινώσκων ἀποχρησθή, οὐδὲν πρὸς ἀγαθὸν ὡφελείδαι νομίζεσθαι. οἱ τε εἰδι-

σῶροι ταῖς τῆς προσηνίδος ἀκρίτους καὶ ἀφειδέσι μεζαλοδωρεῖσθαι ἐν τρυφῇ, πλὴν εἰς τὸ σταφρονέστερον καὶ μεμετρημένον, δεῖ ἀσπασιν χρηματῶν, μεταβολῶν, οὐ φιλοσόφωνα, οὐδὲ σύμμετρον καὶ κεκριμένον διοίκησιν ἐνομάζουσιν, ἀλλὰ μικρολογίαν καὶ ἀθλιότητα βίου ονειδίζουσιν. ἐν εἰδότης δὲ τὸ ἰδίον μεζάλως ὡς ἔτυχε χρεῖσται, ἐν αὐτῶν χρεῖσται μὴ ἐκ τῶν ἀρπαζῶν καὶ βιαζέσθαι. τὸ δὲ λογιζομῶν πάντα καὶ κατ' ἀξίαν ἐκάστος νέμειν, αὐτὸν πρὸ δεινὸν πρᾶσθαι, μὴ παρέχον ἀδικῶν ἀπολείπει χρεῖσται, διδάσκει φεῖσθαι σταφρονῶν ἰδίον καλῶς περιεσθῆναι. ἔα τὰ δὲ ὑμᾶς ἐγκρατῶν χρεῖσται συναίρεσθαι, καὶ κοινῶν τῆς ἀρχῆς πλὴν διοίκησιν νομίζουσθαι, ἀριστοκρατῶν τε ἀλλ' οὐ προσηνίδας ὑπομνησθῆναι, αὐτῶν τε ἀγαθὰς ἔχων ἐλπίδας, καὶ πᾶσι τῆς ἀρχαρχοῦσθαι ἔα τὰ κοινῶν χρεῖσται.

E ADEM LATINE,
Angelo Politiano interprete.

Consensus hic vester, studiumque eximium vni mihi plurimum in tanta ista nobilitate deferendi, quum omni adulationis suspicione vacet, argumentumque benevolentiae fidemque praeferat, alium fortassis audaciorem atque alacriorem redderet ad ea quae tradarentur suscipienda, sperantem facili se gubernatione vsurum, qui tantam in vobis benevolentiam animaduiceret. Me autem contra, magna ista scilicet atque egregia sicut honoris sensu obtupeciant, ita metu quodam curaque sollicitat. Siquidem arduum imprimis est, magnis beneficiis paria referre. nam in beneficiorum vicissitudine, si magnam gratiam referat qui paruum debuerit, non tam facilitas remunerandi expenditur quam in ipso argumentum grati animi commendatur. Sed quum prior quispiam eximia in te quaedam contulerit, tum si illum parum ample demerearis, non tam deesse quod reponas, quam ipse in ops sensuum ac plane ingratissimus videare. Cerno igitur iam animo quam mihi arduum sit propositum certamen, ne tanto a vobis accepto honore, parum me fructu dignum exhibeam: quippe non in sella ipsa fastigium dignitatis, sed in operibus situm, quae illam minime dedecorent. Nam quantum praeterita odimus, tantum de futuris bene speramus. Et ut tenax est iniuriarum memoria, (quod enim offendit, nunquam obliteratur) sic beneficia in ipso excidunt vsu. Siquidem non tam delectat libertas, quam seruitus offendit. neque habendam quisquam gratiam putat quod rebus suis pro arbitrio vtatur, quippe id sibi deberi iure autumat: qui vero suis exuitur bonis, nunquam sane iniuriarum obliuiscitur. Neque quisquam lucro apponit quod vtilitatem in comune pariat: quae enim publice profunt, parum cuique cura sunt. Sin quae propria cuiusque sunt, minus ex sententia ceciderint, tum nemo satis secum benignè agi putat. Adhaec, quicumque enormibus tyrannorum atque immensis largitionibus insuerunt, ii, si frugalius paulo aut continentius ex pecuniae inopia agere instituas, non tam id moderatae cuidam dispensationi prudentique attribuunt, quam auaritia continuò tibi & sordes exprobrant: neque autem cogitant, neminem posse magna cuius dilargiri qui se à vi atque à rapinis abtineat. Qui autem rectè ac pro cuiusque dignitate dispensat, non modò nihil cuiquam iniuste eripit, sed & ceteros frugi esse docet, & parcere parto. Haec igitur cum animis vestris reputantes, adnitimini vos quoque mecum patres, communemque hanc imperii administrationem existimate. quippe in Rep. optimatum, non autem sub tyrannide victuri, cum ipsi optimam habere spem, tum reliquis etiam debetis polliceri.

ALIA PERTINACIS ORATIO.
ARGUMENTVM.

In Pertinacem facta erat coniuratio, missique qui eum opprimerent. hi quum in regiam irruissent, Pertinax ad eos processit, & vt à cogitato facinore auerteret, hac oratione est vsus.

Romanum imperium abiectum pati, quod quidem apud maiores summa semper auctoritate gestum, venerandum omnibus videbatur. Postea verò quàm ad Commodum recidit, etsi ob illius adolescentiam sæpenumero impedit, attamen omne vitium cum ipsius principis nobilitate, tum sanctissimi parentis memoria obumbrabatur. Neque tam errata illius odium quàm misericordiam emerebantur. quippe non tam ipsi quæ gerebantur quàm assentatoribus imputabamus, cæterisque malarum artium consultoribus atque ministris: donec ad sanctissimum illum senem, cuius adhuc virtutis & probitatis nostris mētibus memoria residet, delatum fuit imperium. Quem tamen tantum abest ut tolerare illi potuerint, ut cæde etiam nefaria talem virum è medio sustulerint. Post hunc autem terræ marisque imperium nescio quis turpissimè autitionatus, & populo (quemadmodū auditis) inuisus est, & milites ipsos, quibus impo-
suit, parum fidus habet. Qui tamen si etiam defensuri illum forent, attamen neque numero vniuersi, neque virtute singuli conferendi sunt vobis: adhæc, bellica vos negotia exercuerunt. Nam & cum barbaris pedem conferre, & labores omnes perferre, & algos æstusque despiciere, & concreta gelu calcare flumina, & potare effossos latices, nō haustos, & venatu inuigilare consueistis. omnia denique ad virtutem adepti viatica, sic ut nemini facile sit vestris obsistere viribus. Etenim labore miles probatur, nō molitudine: qua illi exsaturati atque enutriti, ne vocem quidē vestram, nedum pugnam, poterunt sustinere. Quòd sicuti Syriæ res formidabiles videntur, is vel ex eo cogitet quàm imbecillæ sint quàmque tenui spe nitantur, quòd neque adhuc progredi quocquam, neque de vrbe petenda deliberare ausi, sed èsque illas boni consulentes, delicias in diem quæstas lucrum esse ambigere potestatis arbitrantur. Est autem ad ioca & cauilla imprimis factum Syrorum genus: tum qui Antiochiam colunt, ii studere Nigro potissimum creduntur. Nam gentes reliquæ & ciuitates, quum adhuc neminem imperio dignum aspiciant, quique sit Remp. fortiter moderatèque gesturus, ei scilicet obdire se tandem simulant. Quòd si ab Illyrico exercitu ducem creatum cognouerint, simulque nostrum nomen inaudierint, non obscurum sanè apud ipsos neque ignoratum, (quippe illis etiam cum imperio præsumimus) neque me profectò defidiæ aut torporis arguerint, neque vestrum exceptare impetum, aut bellicam virtutem volēt experiri: præsertim quum & corporum proceritatibus, & armorum exercitationibus, & conferēda manu, longè vobis impares habeantur. Quare occupemus quamprimum Romam, larem ipsum imperii: reliqua dein facilè expedituri, cum deorum oraculis, tum armorum corporumque vestrorum viribus confidentes.

ALIA SEVERI ORATIO.

ARGUMENTVM.

Seuerus imperio potitus, quum in exercitum qui à Iuliano steterat, post illo oppresso Seuero cesserat, vellet animaduertere, quòd eius cõiuratione Pertinax fuisset interemptus, Iuliano verò imperium ab eo addictum, operam dedit ut is inermis conueniret, ad eumque ita verba fecit: perpetrati sceleris indignitatem exaggerauit, eoque nomine relegauit.

Ὅτι ὑμῶν καὶ σοφία κρείττους ἔσμεν, καὶ δυνάμει στρατοῦ, καὶ συμμάχων πλήθει, ἔργω ὀρθῶτε. εἰληθῆτε γυνὴ ῥαδίως, καὶ ἀκονίτη γε εὐλαχέστε. ἐστέ δὲ ἐμοί, ὅ, τι ποτ' αἰ ὑμᾶς δουλοῦσαί γελήτω, καὶ παρῆκαθε ἥδη θυματα τῆς ἡμετέρας ἐξουσίας. εἴ τι οὐ ὑμεῖς παρὰ πολλοὺς ἀνδράσι πικρῶν ῥηπέτε, οὐδ' ἐστὶν ἄρῃεν δίκην τῶν ὄντων περὶ τοῦ ἀξίαν ἔχει παρὰ τῶν ἀνδρῶν. σέμνον παρὰ σὺν τῶν καὶ βασιλεῶν ῥητόν, ὃν ἔχουσιν ἰσχύειν καὶ δουροφορεῖν, ἐφορῶσατε τῶν Ῥωμαίων ἀρχῶν ἐνδοξοῦ οὐσαν αἰεὶ, ἡ καὶ εἰ παρὰ ῥητοῦ ἢ δι' αἰδρείας ἀναδέπου ἐκτίσαντο, ἢ δι' ἀρχαίων διεδέξαντο. τῶν τῶν αἰσχυρῶν καὶ ἀπίμων, ὡς πρὸς τῶν ἰδιωτικῶν κειμηλίων, ἐπ' ἀρχαίων κατηλλάξαθε. διηκούσῃ αὐτῶν, ὃν οὐτως ἀρχοντα εἰλεσθε, φυλάξατε ἢ πῶσαι ἢ δυνήθητε. αἰανδρῶν δὲ παρὰ δακρυῶν. ὅτι πηλικούτις δὴ ῥητοῦμαστέ καὶ τολμημαστέ μνησίων ἀξίοι δαυα-

των (ὡς πρὸς οὐλοῦσαί γελοί τῶν ἀξίαν πικρῶν) ἐστέ. ἀλλὰ τί μὲν ῥητοῦ παρὰ τῶν ὑμᾶς, ὀρθῶτε ἐργῶ δὲ φέισομαι ὑμῶν ἡμῶν ὡς μὴ φοβούσασιν, οὐτε τὰς ἡμετέρας χεῖρας μμηλοῦσαί (εἰπειδὴ μῆτε ὄσον, μῆτε δὴ ῥητοῦ, ἐπὶ βασιλεῶν ὑμᾶς δουροφορεῖν, καὶ εἰς τὸν ὄρκαν ἀστέησαντας, καὶ ἐμφυλίῳ ἢ βασιλικῶν αἵματι τὰς δεξιάς μάναντας, τῶν τε πῶσαι καὶ τὸ ἐχέουσιν τῆς φρουρῆς παρὰ δόνται) τὰς δὲ ψυχὰς καὶ τὰ σματατα, δῶρον τῆς ἐμῆς φιλανδρωπίας ἔχετε. τίς τε περὶ εἰληθῆσιν ὑμᾶς στρατιώταις κελθῶν ἀπὸ τῶν ὑμᾶς, ἢ ἀποδύσαντας εἰ πνας παρῆκαθε ἐδοῦταις στρατιωτικῶν, γυμνοῖς ἀποπέμπειν. παρὰ ῥητοῦ τε ὑμῶν ἀπίεναί, ὡς παρὰ ῥητοῦ τῆς Ῥώμης: ἀπειλά καὶ δόρυμμαι καὶ παρὰ ῥητοῦ κολασησασιν κεφαλῆσας, εἰ ἡς ὑμῶν ὄντες ἐκαστοῦ σημεῖου ἀπὸ τῆς Ῥώμης φανείν.

Angelo Politiano interprete.

SVperari vos à nobis vel sapientia, vel viribus, vel etiam numero, re ipsa videtis. Capti estis quamfacillimè, ac nullo fermè negotio tenemini. Quid futurum de vobis sit, in mea manu est. Iam scilicet victimæ hîc statis obnoxia nostrò imperio. si sceleri vestro debitum quæritis supplicium, nûquam sanè inuenietis: sanctissimum illum senem, imperatorémque optimum, seruandum tuendúmque vobis, ipsi occidistis: Romanum imperium perpetua clarum gloria, quod maiores nostri aut virtutis aut nobilitatis nomine suscipiebant, hoc vos turpiter cædèque, velut aliquid ex priuatorum instrumento, quasi seætores vendidistis. Ac ne eum quidem ipsum quem sic ad imperiû prodixeratis, seruare saltè ac defensare ausi, homines timidissimi prodidistis. Ob hæc igitur crimina ac facinora vestra mille vobis debentur maiores, si quis par noxæ supplicium studeat petere. Proinde quid vos equum pati sit, sanè videtis. Ego tamè sanguine abstinebo, neque vestras imitabor manus. Sed quoniam ius fâsque negat iu- pari à vobis iam principem, violato iureiurando, ac manibus ciuili & imperatorio sanguine pollutis, prodiraque fide custodiâque, animas quidem & corpora vobis nostra largietur humanitas. porro militibus meis ita præcipio, recingant vos, ac vestimentis exutos militaribus nudosque dimittant. Vobis autem sic impero, discedatis quam lon- gissimè: edico item iuróque ac denuntio capite pœnas daturum si quis vestrûm post- hac intra centesimum ab vrbe lapidem conspicietur.

Ex libro tertio.

ALIA SEVERI ORATIO.

ARGVMENTVM.

Eodem tempore resp. Romana tribus factionibus iactabatur, Syriaca, Illyrica & Gallicana: Syriacæ dux Niger, Illyricæ Seuerus, Gallicanæ Albinus. Sed repente à Se- uero Niger oppressus est, vt supra memorauimus: Albino autem studebat complures è patribus. Seuerus hûc æmulum primùm fraude, & quia illa non successerat, viest ad- ortus. Immissos ab eo percussores tormentis excruciatos necarat Albinus. hinc Seue- rus apud suos grauitèr est in Albinum hac oratione inuectus, quòd ab eo ius & fidem violatam diceret: eosque ad pœnas persequendas animauit: indignitatem iniuriæ, & vires, quibus ad vlciscendum polleant, ostendit.

MΗ τε κουφότητά τις ἡμετέραν οἶον ὅτι τις πτωχεύ-
μενοις ἡμῖν ἐγκαλείτω· μήτ' ἄπιστον καὶ ἀγνώμο-
να πῶς πῖν νομισθέντα φίλον ἠγάσῃ. τὰ μὲν γὰρ παρ' ἡμῶν
πάντα ἕσπερ ἔξεν αὐτῷ βεβαίαια βασιλείας κοινονία, ποσει-
ζματος οὐ μόνως τις καὶ ἀδελφοῖς γησίοις μεταδίδω-
σιν ὁ δὲ ἐμοὶ μόνω ὑμεῖς ἐχειροπνήσατε, τὸ δ' ἔξω πῶς
ἐκείνοι σπειμάμεν, μεγάλων τέ μοι κατατεθεισῶν εἰς αὐ-
τῶν ἀεργασῶν, ἀχαιροῖς τὰς ἀμοιβὰς Ἀλβίνος ἀποδί-
δωσιν, ὅπλα καὶ στρατὸν ἐφ' ἡμᾶς συσχυάξῃ, κατὰ φρονή-
σας μὲν τῆς ὑμετέρας ἀνδρείας, ἀμελήσας δὲ τῆς πῶς
μεπίστεως ἀπλήσῃ, τὸ δὲ θυμῷ βουλόμενος λαβεῖν μὲν
κινδύων, οὐ τὸ μέρος εἶχεν ἀνθ' πολέμου καὶ μάχης· ὅτε
θεοὶ ἀδελφεοὶ, οἷς πολλὰς ἀμύσαν, οὐτε ἑβ' ὑμετέρων
καματῶν φεισάμενος, οἷς μετὰ τῶσδε δόξης τε καὶ ἀρε-
τῆς ἕσπερ ἡμῶν ἐκάματε, ἐν γὰρ οἷς κατὰρτήσατε, καὶ κείνος
τὸ μέρος ἀκαρπύτου, ἔσθ' ἂν αὐτὸ καὶ μείζον ἐκαὶ τὸ πιστὸν
ἐπὶ τῆς ἀμφοτέρους ἡμῖν παρ' ὑμῶν μεμελεσμένης ἡ-
μῆς, ὡς πῶρ δὲ ἀδικον τὸ ἀρχεῖν ἔργον πονηρῶν, οὕτως ἀ-
ειδρον τὸ μὴ ἀμυεσθαι πῶς ἀδικούμενον. καὶ Νίξω
μὲν πολεμουπῆτες, οὐχ οὕτως ἀλόχοις ἐχέμεν αἰτίας ἐ-
χθρας, ὡς ἀνάγκης. οὐ γὰρ παρ' ἡμῖν πῶρ ὑπάρχουσαν

ἀρχὴν ὑφάρπαζων μεμίσθη, ἐν μέσῳ δὲ ἐρρίμμεν καὶ
ἀμφήμεσον οὕσαν, ἐκάπερος ἡμῶν ἐξ ἰσοπίμου φιλοπίας
εἰς αὐτὸν αἰθεῖλεν Ἀλβίνος δὲ σπονδῶν καὶ ὄρκων κατὰ
φρονήσας, καὶ τούτου παρ' ἐμοὶ τυχῶν οὐ μόνως τῆς ἡφ' ἡ-
σῶ μεταδίδωσιν, ἐχθρὸς μὲν αὐτῷ φίλου, πολέμιος δὲ αὐ-
τῷ οἰκείῳ γησίοις πῶρ ἡρηται, ὡς πῶρ δὲ αὐτὸν ἀεργασῶν-
τες πῶσπερον πῆμ' καὶ δόξῃ ἐπιμήσαμεν, ἐκ σπείμαμεν,
οὕτω καὶ νῦν αὐτὸ τὸ ἄπιστον καὶ ἀειδρον τῶς ὅποιος ἐ-
λέγξαμεν, οὐδὲ γὰρ ἕσπερ οὐκ ἐκείνου στρατῆς, ὀλίγος ἂν
καὶ νησιώτης, τῶν ὑμετέρων διωάμεν, εἰ γὰρ μόνως καὶ καθ'
αὐτοῖς πῶρ θυμῷ καὶ ἀνδρείᾳ τῶσδε μάχης ἐπιπύ-
σατε, καὶ πᾶσαν ἀναπλήσῃ, ἕσπερ ἕσπερ οὐχ ἡμῶν, ἕ-
σπερ σελήθουσις ὑμῖν τῶσδε συμμάχου διωάμεν, ἕ-
σπερ δὲν τε παντὸς τῶ Ρωμαίων στρατοῦ εἶναι οἷον, ἕ-
σπερ κρατήσατε ὀλίγων τε ὄντων καὶ μηδὲ ἕσπερ ἡφ' ἡ-
σῶν ἀνδρῶν στρατηγούμεν, τῆς γὰρ αὐτῶν τὸ ἀερόδιαινον
οὐκ οἶδεν, ὡς χείρους αὐτῶν μάλλον ἀρμόζον τὸν βίον ἡφ'
λαγξῆν, ἕσπερ οὐκ, τῆ στυγῆθ' ἕσπερ οὐκ αὐτῶν πῶρ καὶ
ἀνδρείᾳ, γησίοις ἐπ' αὐτῶν θεοῖς τε ἕσπερ βοήθῃς, ἕ-
σπερ οἷς ὀππορῆσας ἡσέβησε, ἕσπερ πᾶσα τε ἀ πολλὰς ἡφ'
μεν, ὡν ἐκείνος κατὰ φρονήσας.

Nequē leuitatis me quisquā ob antea facta infimulet, neque infidum aut ingratum putet aduersus eum quem pro amico habuerim. Omnia nos quidem præstitimus, etiam in partem principatus, & quidem stabilissimi, recepto: quod ne geminis quidem fratribus facile quisquā indulserit. quod enim vos mihi vni detulistis, id ego cum illo communicauī. Tantis enim beneficiis nostris pessimam videlicet gratiam retulit Albinus, contempta virtute nostra, suæque immemor fidei, ardēsq̄ inexhausta cupiditate id vniuersum periculose præripiendi, cuius particeps esse citra bellum ac dimicationem vllam potuisset. Neque deos reueretur, per quos toties iuratus: neque vestris parcat laboribus, quos tanta cum gloria virtutēque pro nobis pertulistis. quippe successuum vestrorum nec ipse fructu carebat, imò autem si fidem seruasset, maior illi portio contigisset. Vt autem si ipse autor malorum sis, iniustus videre: ita si nō i vliscare acceptas iniurias, ignauus. Nam quum bellum aduersus Nigrum gessimus, non ita sanè speciosas inimicitiarum causas habebamus: non enim quasi raptorem occupati à nobis principatus oderamus, sed positum eum in medio atque adhuc in disceptatione versantem, pari vterque ambitu ad se trahebat. Verum Albinus despecto foedere ac iureiurando, quum sit nostro munere adeptus quæ tantum legitimis liberis tribuuntur, hostis esse mauult nobis quam familiaris. Vt igitur pridem beneficio affectum, honore gloriæque cohonestauimus, ita nunc perfidiosum atque imbellem ipseus animum coarguamus armis. Neque enim sustinere ille exercitus poterit exiguus atque insularis vires nostras. Nam quum vos propemodū soli alacritate quadam & virtute vestra tam multis præliis peruiceritis, totumque vobis orientem subegeritis, quis dubitet quin nunc quoque tantarum accessione virium (quippe hīc totus penè Romanus exercitus) facile profligaturi paucos sitis, ne sub viro quidem sobrio, nedum sub forti duce militantes: Quis enim luxuriam illius ignorat, vitamque hominis subulcorum potius gregibus quam militum legionibus congruentem? Proinde eamus audacter in illum qua solemus alacritate animi atque virtute, diis freti autoribus ab eodem impiè peieratis, simul memores excitatorū sæpe à nobis trophæorum, quæ scilicet ab ipso despecta sunt.

Ex libro quarto.

ANTONINI CARACALLÆ ORATIO.

ARGVMENTVM.

Antoninus Cæsar, cognomento Caracalla, Seueri filius, Septimium Getam, ex no- uerca fratrem, consortem imperii testamento patris relictum, ex insidiis necandum curarat, vt de medio sublato æmulo, solus imperio potiretur. Cædem eam in senatu purgare est conatus, & in eam sententiam hæc ab eo fuit habita oratio, qua insidiato- rem esse à se interfectum contendit, patrisque ad concordiam hortatur.

Ο Ἰκ ἀγνοῶ μὲν ὅτι πᾶς οἰκείῳ φόνοσ ἀκούσθεις μεμίσσηται, τὸ τε ὄνομα ταῖς ἀκούσιν ἅμα τῶν πορροπῶν, ἀδὺς φέρεται χαλεπὴν διαβολῆν. οἷσ μὲν γὰρ διαποχίσασι ἐλεος, οἷσ δὲ κρατήσασι φόνοσ πορροκαλουθεῖ. καὶ τὸ μὲν ἠπὶ νῆσιν, οἷσ τοῖου τοῖσ κείσασ τὸ δὲ νικῶσαι, ἀδὶ κείν δοκεῖ. πλὴν εἰ πὸσ ὀρθὴ κρίσις, καὶ μὴ διαδύσσι τῆ πορροπὸν πῶσόν τε τὸ πορροκαμένον λογιότο, τίω τε αἰτίαν αὐτοδ καὶ τίω ὑποδῶσιν ἐξέτασοι, δύροσ αὐ ὁμοδ καὶ δύλορον καὶ αἰσκαχῶν, τὸν μέλλοντε πείσασθαι δεινόν, ἀμυῶαδα μάλλον ἢ ὑπομείνασ. τῆ μὲν γὰρ συμφορᾶ τὸ πῶσόντεσ καὶ ἀναδριάσ φόροσ πορροκαλουθεῖ ὁ δὲ κρατήσασ, ἅμα τῶν πορροπῶν, καὶ δύσαν αἰδρεῖασ ἀπλωέσασ. τὰ μὲν οὖν ἅλλα ὅσα διαδὲ δηλητηρίων φαρμάκων καὶ διαδὲ πύσασ ἐνέδρασ ἐπεσούλοσέ μοι, ἔνεσιν ὑμῶν καὶ διαδὲ βασαιων χωρήσασ μαδῶν. καὶ γὰρ διαδὲ τὸν πορροκαμένον οὐ ποῖσ ὑπο-

ρέτασ ἐκέλοσσε παρῆνασ, ὅπωσ δύρητε τίω ἀλήθειασ. εἰσὶ δὲ πνεσ αὐτῶν καὶ ἠδὲ ἐξέτασ ἀνῆτεσ, καὶ ἠδὲ ἐξέτασ εἰσ πακαῶσαι δύσασσε. τὸ δὲ οὖν πλωτοῦτον ἐπὶ τῆ μοι πορροπῆ μνητεῖ ὄνησ, ἐκρήρεσ ἐχων πνεσ ἐσ τὸ πορροκαλουθεῖσ, ὅσσο ἐχσο πορρομνητεῖα πολλῆ καὶ ἀγρηνοῖα σιωείσ, ἡμωἀμην ὡσ πολέμιον ἐπὶ μῆτε γῶμω ἐπὶ μῆτε ὀρμω ἐφερεν ἀδὲ λφοδ. ἀμωῶαδα τε αὐ ποῖσ ὀπιβουλοῦντεσ, οὐ μόνον δύκαμον ἀλλὰ καὶ σῶητεσ. αὐπὸσ γεωὶ ὁ πῶσδε πῶσ πόλεωσ καπῶσ Ραμύλοσ οὐκ ὑπέσκειν ἀδὲ λφοδ ὑβείσαστα μόνον εἰσ τὰ ἐκείνου ἐργα. σῆσο Γερμανικὸν καὶ Νέρωνοσ, καὶ Τίτον τὸν Δομετιανὸν Μαρκίοσ αὐπὸσ, φιλοσοφίαν καὶ ὀπιείκειασ πορροπῶσ, Λουκίον τίω ὑβείν οὐκ ὑπέσκειν ὄνητεσ γεμῶροδ, ἀλλὰ ἐξ ὀπιβουλοῦσ αὐτὸν ἀπέσῶσασ. ἐγὼ δὲ, δηλητηρίων πορροκαλουθεῖσ, ἐξίφοισ ἐπηρωμῶσ, τὸν ἐχθρόν ἡμωἀμω. τὸ πορροπ αὐ-

ταλ' οὐνομα ἐδίδου τὰ ἔργα. ἡμᾶς δ' ἔχει πρῶτον μὲν θεοῖς εἰδέναι χάριν ὅτι κἀν τὸν ἔπρον ὑμῖν τῆ βασιλείων ἔστω ἔπαύσασθαι δὲ ἥδη ταῖς ψυχῆς καὶ ταῖς γυνάμας διηρημέ-

νοῖς, εἰς ἕνα δὲ βλεπόντας, ἀμελέμως βιοῦν. βασιλείαν δὲ ὁ Ζεὺς, ὡς ἄρ' αὐτῆς ἔχει μόνος θεῶν, οὕτω καὶ ἀνθρώπων ἐνὶ δίδωσι.

E ADEM LATINE,

Angelo Politiano interprete.

NON me quidem fugit, omnem domesticorum cædem, statim atque auribus incidere, odiosam videri: noménque ipsum, vt primùm audiatur, afferre grauem calumniam. quippe infelices misericordia, potentes inuidia sequitur: ac victus accepisse, victor attulisse iniuriam videtur. Cæterum si quis vero magis iudicio, quàm studio erga defunctum aliquo, rem ipsam expendat, causamque eius & consilium exquirat, facile scilicet inueniet rectum esse & necessariũ, vindicare magis quam accipere iniuriam. Quippe ad occisi calamitatem, etiam infamia timiditatis accedit: victor, præterquam quòd incolumis est, etiam gloriam retulit fortitudinis. Ac cætera quidem quæ sæpe in me cum veneficiis tum omni genere insidiarum intendit, facile vobis est exquirere tormentis. quippe idcirco adesse omnes illius ministros imperavi vt verum deprehendatis. Sunt autem nonnulli quoque ex his iam torti, quorum exaudire confessionem possitis. Postremò autem quum ego apud matrem forem, venit ille in me, quosdam secum adducens gladiis accinctos: sed ego re præcognita, vltus hostem sum. Neque enim iam aut fratris mentem gerebat, aut fraterna moliebatur. Vicisci autem illum qui prior insidietur, vt iustum est, ita vsu quoque iam receptũ. quippe ne ipse quidem vrbis huius conditor Romulus germanum pertulit, suis tantum operibus illudentem. Taceo Germanicũ Neronis ac Titum Domitiani, fratres. Marcus ipse philosophiæ simulator ac mansuetudinis, Luvii generi sui contumeliam non pertulit. Ego verò venenis comparatis in me, gladioque impendente, vltus hostem: quippe hoc illi sua opera nomen imponebant. Vos autem diis gratias agite quòd alterum vobis principem seruauerint: neque mentes vestras in diuersa partiti, sed vnum tantum spectantes imperatorem, vitã securi traducite. Imperium autem Iupiter sicut ipse inter deos solus possidet, ita etiam vni tantum mortalium adiudicat.

MACRINI ORATIO.

ARGVMENTVM.

Exercitus Caracallæ induciarum pacisque tempore, Asiaticorum cædes fecerat. Mortuo Caracalla Artabanus Parthorum rex eas iniurias persequi parabat: cuius aduentu prætorianus miles conterritus Macrinum imperatorem appellat, & remp. defendere iubet. Is imperio & bello ingruente suscepto, exercitum ad concionem vocat, & hac oratione lenire eis Caracallæ desiderium, eosque confirmare aduersus tantum terrorem conatur.

Αγαθὴν ὑμῶν πάντας ὅτι τοῦτου βασιλείως, ἢ (ἵνα τῆ ἀληθείᾳ λέγοιμι) στρατιώτου ἀποβολῆς, θαυμαστὸν οὐδέν. φέρειν δὲ ταῖς συμφορᾶς, καὶ τὰ πρὸς πῖπνοντα μετεωρίως ὑποιδρῖναι, ἀνθρώπων ἔργον σφραγισμένων. ἡ μὲν γὰρ ἐκείνου μνήμη ἐν τοῖς ἡμετέροις σέρνοις ἐγκρίσεται, τοῖς τε εἰς ἕτερον ὡς ἀποδίδεται, καὶ δόξαν αἰδίων φέρουσα, μεγάλων τε καὶ χυναίων ἔργων ὧν ἔδρασε, φίλων τε ἔδρασε, καμάτων τε κοινωνίας τῆς πρὸς ὑμᾶς. νῦν δὲ κενὸς κηρύσσοντας ὡς καὶ τῶν μνημῶν τῶν περὶ λυπηρότητας, ἀφοσιωσαμένους τε πρὸς τὸς ἐκείνους, ἔχουσι τῆς ἐπιτροπῆς. ὅσα τε τὸν βαρβαρὸν ἐφεσώτα σὺ πάντῃ τῆς αἰσθητικῆς πλῆθος, καὶ δοκοῦντα πρὸς φασίαν ὕλοσιν ἔχοντες ἔχουσι, ἡμεῖς γὰρ αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς ἀποδίδουσαν δόξαν, καὶ ἐν εἰρήνῃ βασιλείᾳ πόλεμον ἡγήσασθαι. ἡρπῆται δὲ νῦν πάντα ἢ Ῥωμαίων ἔργα ἢ ὑμετέρας ἀνδρείας τε καὶ πίσσεως, οὐ γὰρ ὡς ὄρων γῆς οὐδὲ ῥέειν ποταμῶν ἢ

φιλονεικία, ὡς ἔπαντες δὲ, πρὸς μέγαν βασιλεῖα, ὡς παίδων καὶ συγγράων, οὐς ἐκείνος ἀδίκως καὶ ὡς πρὸς οὐκ οἶεται ἀνθρώπων. ἔα τε οὐκ ὅπλα λαμβάνωμεν, καὶ τῆ σωτηρίᾳ Ῥωμαίοις ἀποσπᾶται τὰ πρὸς ὑμᾶς. ἐν γὰρ ταῖς παρελάξεσι, τὸ μὲν τῆς βαρβαρῶν ἀπακτὸν πλῆθος καὶ πρὸς καίρως ὡλεσάντων, αὐτὸ ἐαυτῶν ἴσως ἔχουσι αἰσθητικῶν τὸ δὲ ὑμέτερον, ὅτι καὶ συγγεγονημένον, μετὰ τε ἐμπειρίας μαχόμενον, ἡμῖν τε ἐστὶν σὺ πρὸς, καὶ ἐκείνοις ὁλῆσθαι. μετὰ ἀγαθῆς οὐκ ἔστιν ἐλπίδος ἀρνηθῆσαι, ὡς Ῥωμαίοις πρὸς καὶ σωτηρίας, οὕτω γὰρ τοῖς τε βαρβαροῖς ἀπαύσασθαι ὑμᾶς, καὶ δόξης κλέος ἀράμενοι μέγα Ῥωμαίοις τε καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις δεῖξτε: τί τὸ πρὸς πρὸς νίκην πιστώσασθαι, ὡς μὴ δόλω καὶ ἀπάτη ὡς ἀποδίδουσαν δόξαν ἡδίκησασθε, ἀλλὰ δι' ὅπλων νικῆσαντες ἐκρατήσατε.

E ADEM

Dolere vos omnes principis huiuscemodi, vel (vt verius loquar) comilitonis interitu, minimè mirandum: sed calamitates casúsque humanos modicè ferre, id verò est prudentium. Cæterùm illius memoria vestris æternùm præcordiis infidebit, atque ad posteritatem propagabitur, rerum fortiter ac magnificè gestarú: prætereà amoris beneuolentiæque & communicatorum vobiscum laborum laudem fecim deferens sempiternam. Nunc autem postulat tempus, honore habito illius memoriæ, iustisq;ue omnibus persolutis, occurrere imminenti periculo. Videtis barbarū instantem cum totius orientis multitudine, ac iustas (vt videtur) belli causas præferentem: siquidem nos illum priores laceffuimus violato fœdere, atque in altissima pace bellum excitauimus. Nunc omne Romanum imperium in virtutem vestrâ reuoluit & fidem. Neque enim de finibus imperii aut de fluminibus dimicatio nobis aduersus magnum regem, sed de omnibus fortunis est: quum scilicet liberos, consanguineos suos vltum veniat, quos iniuste à nobis contrâque fœdera occisos arbitratur. Igitur arma capiamus, atque (vt mos Romano est) ordines in prælio seruemus. quippe in acie barbarorum incomposita multitudo ac tumultuaria, ipsa se fortasse impedit. Vester autem ordo atque consensus, pugnandique peritia, sicuti vobis salutè, ita hostibus perneciè attulerit. Quapropter sic velim benè sperantes dimicetis vt Romanos decet, vtque hætenus consueftis. Ita enim & barbaros ipsos fuderitis, & gloriam insignè adepti, fidem Romanis cæterisque omnibus feceritis, non dolo aut fraude vlla, sed virtute & armis superiorem victoriam à vobis partam.

ALEXAND. MAMMÆAE FILII ORATIO.

ARGUMENTVM.

Artaxerxes, Persarum dux, interfecti Artabani, & recuperandi Persici imperii autor, Romanis quoque bellum inferebat. Obtrinebat tum imperium Romanum Alexander Mammææ filius, confobrini Heliogabali imperatoris, homo ad summum otium pacatus, & toto imperio pace vsus. Is bellū illud monēdo primū & hortādo propulsare est conatus, deinde, quum ille non flecteretur, bellum parauit, militēque hac conuocione ad Rempub. fortiter defendendam est cohortatus.

Ἐβουλόμην μὲν ὡς αἰθροὺς συστραπαταί, πῶς σωθήσεσθε ὑμᾶς πεισάσαι λόγους, δι' ὧν αὐτοὺς τε ἔκοσμούμην δημιουργῶν, ὑμᾶς τε ἀκούοντας ὄφρα μιν. εἰρήνης γὰρ πολλοὺς ἔσπολαύσαντες, εἴ τι κερὶν ἰού ἀκούοιτε, ἴσως αἰ' ὡς παρ' ἐλπίδα λεχθήσιν ἐκπλαγίστε. χεῖρ δ' αἰθροὺς θυμαίους τε καὶ σάφρονας ὄψασθαι μὲν ἔσθ' ἀρχὴν ἔσ' ἐλπιστα, φέρειν δὲ ἔσ' ὡς πίπτοντα. ἦν μὲν γὰρ δι' ἡδονῆς ποσειδιώνων ἢ ἀπολαύσεως γλυκεία· ἦν δ' ἔσ' αἰθροὺς καὶ πορθουμένων, ἐν δοξῆς ἢ αἰθροὺς. καὶ τὸ μὲν ἀρχὴν ἀδικῶν ἔρχον, οὐκ ἀνηνώμονα ἔχθ' τι πῶς ἐκλήσιν· τὸ δὲ ὡς ὀχλοῦντας ἀποσείδειν, ἔκ τε τῆς ἀγαθῆς σωείδησεως ἔχθ' τὸ παρράλειον, καὶ ἐκ τῆς μὴ ἀδικεῖν δὴ ἀμύωσθαι, ἔσθ' ἀρχὴ τὸ βῦλεπι. Ἀρταξέρξης αἰθροὺς Πέρσης, πὸν ἐαυτῷ δεσπότην Ἀρτάβατον ἀποκλείνας, πῶς τε ἀρχὴν εἰς Πέρσης μετῆσθαι, ἀλλὰ καὶ ἦν ὑμετέρων ὄπλων καταδερρήσας, καὶ τῆς Ῥωμαίων δοξῆς καταφρονήσας, πεισάσαι κατατρέχων καὶ λυμηνέσθαι τὰ τῆς ὑμετέρας

ἀρχῆς κτήματα. πῶς ἐπιείθει, τὸ μὲν ποσειδῶν χεῖρμασι ἔσθ' ἐπιτοὶ παύσαι τῆς ἀπληστουμανίας καὶ τῆς ἀλλοπειῶν ὄψιδυμίας· ὁ δὲ βαρβάρων φερόμενος ἀλαξοεία, οὐτε μὲν οἴκοι βούλεται, ποσειδέεται τὴν ἡμᾶς εἰς μάχην. μὴ δὴ μέλλωμεν, μὴ δὲ σπασίμεν, οἱ μὲν ποσειδῶν οὐ μὴ ἔσθ' ἀπομνήσασθε ἐαυτοὺς ἔσθ' αἰθροὺς ἀμύωσθαι καὶ ἀντινῶν τῶ ἐμῶ πατῶς ἡγείσασθε πλάσιν καὶ βαρβάρων οἱ δ' ἐν ἀκμῇ ὄντες, δοξῆς καὶ κλέους ὄψιδυμήσασθε, δεῖξασθε ὅσθ' ἀρχὴ καὶ εἰρήνῃ ἀρχὴν ποσειδῶν καὶ μετ' ἀθροὺς ὄψισαθε, καὶ τὰ ποσειδῶν τῆς χεῖρας ἀπαμύωσας, θυμαίους καὶ ποσειδῶν. τὸ δὲ βαρβάρων ὡς μὴ τὰ ἔσθ' ἀμύωσθαι καὶ ὀχλοῦντας ἀποσείδειν, τὰ δ' αἰθροὺς πῶς οὐκ ἐπὶ οὐσίως αἰθροὺς. ἐπεὶ μὴ ἐκ συστάσεως αὐτοῖς ἡ μάχη καὶ ἦν ἀμύωσθαι ὑποσχεῖται τὸ βῦλεπι, ἀλλ' ἔσθ' ὄψιδυμῆς ἢ φογῆς κερδαίνειν νομίζουσιν ὄσθ' αἰθροὺς δι' ἀρχῆς. ἡμῶν τε καὶ τὸ βῦλεπι ἀμύωσθαι τῆς κοσμῶν ἔσθ' ἀρχῆς, καὶ νικᾶν αὐτοὺς αἰθροὺς διδάμειντα.

E ADEM LATINE,
Angelo Politiano interprete.

CVperem, commilitones, eiuscemodi habere orationem apud vos, quæ & dicenti mihi (vt consueuerat) ornamentum, & vobis audietibus lætitiâ conciliaret. Nam quum multos annos pacem agitauerimus, siquid noui nunc audieritis, fortasse quasi præter spem acciderit, expauescetis. Decet autem viros fortes atque moderatos optima, quidem optare, sed ferre quæcunque incidant. Vt enim quæ cum voluptate

agimus, dulcia; ita quæ cum virtute, gloriosa sunt. Atque ut is qui prior laceffit, ipse sibi iniurius videtur: ita qui propulsat iniuriam, confidentior ex conscientia fit, atque ex iustitia spem bonam mutuatur. Artaxerxes vir Persæ, posteaquam Artabanum dominum suum interfecit, atque ad Persas imperium transtulit, etiam nostra arma laceffere, despecta maiestate Romana, & iam incurfare ac vastare nostras provincias aggreditur. Huic ego per literas à principio studui persuadere ut inexplebilem illam vecordiam omitteret, neque aliena concupisceret. At ille barbara insolentia prouectus, neque se continere suis sedibus iam vult, & nos ad pugnam prouocat. Ne cunctemur igitur, neque prælium detrectemus: sed quicumque seniores hinc adestis, admonete quamprimum illum trophæorum, quæ plurima aduersus barbaros, Seuero atque Antonino parente meo ducibus, excitastis. quibus autem ætas integra est, laudem hanc imprimis ac gloriam concupiscite, ut intelligant omnes scire vos non solum pacem mansuetè ac reuerenter colere, verum etiam quum res postulat, fortissimè præliari. Quippe barbari ut cedentibus detrectantibusque acriter instant, ita reugnantibus minimè resistunt. Neque enim illis collata acies spem victoriæ pollicetur, sed excursibus fugaque utentes, lucrari se demum putant, quæ scilicet rapuerunt: at nos quum omnia composita ordinatæque habeamus, tum illos vincere ac profligare semper didicimus.

MAXIMINI ORATIO.

ARGUMENTVM.

Iuuisus erat senatui populoque Romano propter crudelitatem Imperator Maximinus: proinde in eum absentem cõiuratio est in vrbe. Desciuit ab eo vrbs, missique qui ad defectionem provincias sollicitarent. hic nuntius quum ad Maximinum peruenisset, primùm eo confertatus ille fuit, deinde ira exarsit, atque expeditionem in urbem pronuntiari iussit, simulque concionem conuocauit. Ibi multa in Romanos debacchatus, suos ad illius defectionis vindictam incitauit. Atque hæc illius est cõcio habita de scripto.

Απίστα μὲν οἶδα καὶ ᾤξασθε δόξα λέγων πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἂν ἐγὼ οἶμαι, οὐ δαυμάτις, ἀλλὰ χλιδῆς ἢ γάλατος ἄξια. ὅπλα ἐφ' ὑμᾶς καὶ τὴν ὑμετέραν αἰδέσθαι οὐ Γερμανοὶ αἰρούσιν, οὐς πλάκας ἐκπέσασιν· οὐ Σαυρομάται, οὐ περὶ εἰρήνης ἐκείστε ἰκετεύοντες· Πέρσαι τε, οὐ Πάλαι Μεσοποταμίαν κατατρέχοντες, νῦν ἡσυχάζουσιν, ἀζαπητῶς ἔχοντες τὰ ἑαυτῶν, δόξης τε τῆς ὑμετέρας ἐν πῶς ὅπλοις, ἀρετῆς τε πύρα ὅτι ἐμὴν ἀρετῆζων, αἱ ἐγνωσαν ὅτι ὅτι τῆς ὀχλας στρατοπέδων ἠγροῦμαι ἀεχρύσης αὐτῆς. ἀλλὰ γὰρ (μή τι δῶρα καὶ καταγάλασον εἰπεῖν) Καρχηδόνιοι μνηστῆσαι, καὶ πρὸς βύτιον ἀθλιον ἐν ἐράτω γῆρα ᾤξασθε φρονούτω πείσαντες ἢ βιασάμενοι, ὡς πρὸ ἐν πρῶταις παύσει βασιλείαν· πῆνι δαίμονες στρατῶν, καὶ παρ' οἷς εἰς τὴν τῆς ἠγροῦμαι ἔσθ' ἠρεσίαν ἀρκούσιν ἰσθ' ἀδ' ἄλλοι; πῶς αἰφρόντες ὅπλα; παρ' οἷς οὐδὲν πλέον δευσιπῶν οἷς πρὸς θεία μογομαχοῦσι. τὰ πολεμικὰ αὐτοῖς γυμνάσια, χροὶ καὶ σκώματα καὶ ρυθμοὶ. μηδέ τινα ὑμῶν ἐκπληθῆτω τὰ ἔσθ' Ῥώμην ἀγγαλθεντα. Βιταλιανὸς ἄν' αἰνέσθ' ἔθ', δόλω καὶ ἀπάτη ληφθεῖς. τὸ δὲ Ῥώ

μαίων δῆμον τὸ κοῦρον καὶ ἀμετάβολον οὐκ ἀγοῦσι, μέγχι βοῆς θρασυ· εἰ δὲ ἢ ἢ σφῆς ὀπίστας ἴδουσι μόνον, ἔσθ' ἀλλήλων ἀποῦμαι πῆ καὶ παύμενοι, φθῆσον ἕκαστος πῆ ἴδιον κίνδυνον, τὸ κωινὸν ἀμετάβ' ἔχ'· εἰ δὲ καὶ τῆς συγκλήτου πῆς ὑμῶν διήγειρε, μὴ δαυμάτετε εἰ τὸ μὲν ἡμέτερον σῶφρον, στρατῶν αὐτοῖς δοκεῖ τὸ εἰ ὁμοῦσιν, ἐν ἀικολάτω βίω ἐκείνου πρὸς πῆματα, καὶ τὰ μὲν αἰδέσθαι καὶ σπῆμα ὅτι ἔρῃσιν, φοβερά πρὸς πρῶτοις ἔσθ' ἀνεμῆρα καὶ ἀνεμῆρα χλιδῆρα, ὡς ἡμεῖς δι' ἠδονῆς ἔχουσι. διό τῶν πρὸς τὴν ἐμὴν ἀρχῆν, οὐσαν ὅτι σφῆ καὶ κῶσμον, ἀλλοπέως δέσθ' κινεῖται, ἠδῶσαν δὲ τῶν Γορδιανὸν ὀνόματι, ἢ πῆν δέσθ' βεβληδῶν βίον οὐκ ἀγοῦσι. πρὸς τῶν πῆ καὶ πῆσῶν τῶν ἡμῶν ὁ πόλεμος, εἰ πῆς οὐ τῶς αὐτὸν καλεῖν βούλοισθ'. ἐστ' ἄν' ἢ ἢ ἠγροῦμαι, ὡς οἱ πῆσῶν καὶ ἠγροῦσαν πάντες, εἰ μόνον Ἰταλίας ὅτι βεβληδῶν, ἰκετῆρας θαλλοῖς καὶ τῆμα πρὸς τῆσαντας, ἔσθ' ἠγροῦσαν αὐτοῖς τῶν ἡμετέροις ποσῶν οἱ δὲ λοιποὶ δέσθ' δειλίαν καὶ φαυλότητα φέσθ' ἔσθ' ἠγροῦσαν, ὡς ἔσθ' ἠγροῦσαν ἡμῶν τῆ καὶ ὑμῶν τὰ ἐκείνων πῆσῶν δαυμά, ὑμῶν τῆ ἀδικίας καὶ βούσθ' ἠγροῦσαν.

EADEM LATINE,

Angelo Politiano interprete.

SCio me vobis incredibilia nouaque dicturū, sed (ut ego existimo) nō tam admiratione quam risu digna. Arma vobis vestraque virtuti non Germani inferunt, sæpe deuicti, non Sarmatæ, qui de pace nobis quotidie supplicant: Persæ item qui olim Mesopotamiam peruagabantur, nunc suas intra sedes quiescere boni consulant, cum gloria in armis vestra, tum rerum à me gestarum periculo edocti, quæ iam tum illis innotuerunt quum tuenti ripas exercitui præfuimus. Verum (nequid magis ridiculum dixerim) Carthaginenses insaniunt, atque sene infelicissimo &

extremo iam ætatis delirante, dubium suafu an coactu, quasi aliqua in pompa ludunt principatum. Quo enim freti exercitu, quum apud eos procōsulis ministerio lictores satisfaciant? Quibus porrò vsuri armis, vbi præter lanceas exiguas ad feras excipendas, nihil sit telorum, próque bellicis exercitationibus chori tantum dictaque procacia, & numeri quidã vsurpentur? Neque verò vos perterrefecerint quæ facta in vrbe nuntiantur: nempe Vitalianus per dolum fraudemque occisus est. Quàm autem leue instabileque sit Romani populi ingenium, quàm prompta clamorum tenuis audacia, notissimum scilicet vobis est. Si duos modò trésvē armatos conspexerint, trudentes alter alterum, & proculcantes, ac suum quisque periculum fugitantes, publicum neglectui habent. Quòd si quis vobis etiam quæ acta in senatu sunt, renuntiavit, non est profectò quòd miremini nostram illis continentiam duriozem videri, atque ob id morum congruentiam vitãque illius luxuriosam nobis anteferri: quippe apud illos fortissima quæque ac grauissima pro asperimis, dissoluta atque ebacchantia pro mitibus voluptariis que habentur. Quocirca nostrum quidem imperium, quoniam industrium atque moderatum, reformidant, Gordiani delectatur nomine, cuius infamia vitæ non vos præterit. Igitur aduersus hos atque huiuscemodi homines bellum vobis est milites, si tamen id bellum appellandum. Nam vt mihi quidem atque adeo cæteris omnibus videtur, non prius Italiam attigerimus, quàm illorum maxima pars ramos supplices liberósque suos præferentes, nostris se pedibus aduoluent, aut formidine degeneri fugam facient, vt mihi liberum sit bona illorum vobis contribuere, quibus in perpetuum perfruamini.

MAXIMI ORATIO.

ARGVMENTVM.

Maximinus hostis ab Romanis iudicatus, tamen se ad imperium retinendum Romanosque vlciscendos comparabat. Commissa in eo metu fuerat Respub. à Romanis Maximo & Balbino Impp. Sed opportuna cædes Maximini bellum hoc nascēs sopiuit: ac rerum potiti sunt creati Impp. Maximus & Balbinus. quæ res summa cū lætitia ciuitatum & municipiorū accepta est. Accessit hortator pacis & concordia Maximus, qui, Aquileiæ concione hac habita, hortatus est exercitus vt in gratiam penitus redirent, & ad Reipub. salutem consentirent.

Ὅσον μὲν ὑμᾶς ὤνησε μεταγιόντας τε καὶ τὰ Ῥωμαίων φρονήσαντας, πείρα μεμαθῆκατε, αἰεὶ πὺ πολέμου μὲν εἰρήνην ἔχοντες, ὡς εἰς οἷς ὁμομόκατε, καὶ ναυφυλάκωντες πῶν στρατιωτικῶν ὄρκων, ὅς ἐστι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς σεμνὸν μυστήριον. καὶ δὲ ὑμᾶς καὶ τὸ λοιπὸν δεξιὰ πάντες τούτων ἀπολαύειν, ἵνα πᾶσι προῦντας Ῥωμαίοις τε καὶ συγκαλήτω καὶ αὐτοκράτορον ἡμῶν οἷς εἰς ἀρχιερείας καὶ πολλὰν ἀνάξια, καὶ μακρὰς δεξιὰς, ὡς ἄρ κατ' ἀκολουθίαν ἐπὶ τῷ αἰσάντας, κρίναντες ὁ δῆμος καὶ ἡ σύγκλητος ἐπέλεξατο. οὐ γὰρ ἐνὸς ἀνδρὸς ἴδιον κτῆμα ἢ ἀρχὴ, ἀλλὰ κοινὸν τῷ Ῥωμαίων δήμῳ αἰῶθεν, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει ἢ τῆς βασιλείας ἴδρυται τυχόντες, ἡμεῖς δὲ διοικεῖν καὶ διέπειν τῆς ἀρχῆς σὺ ὑμῶν ἐγκρατέως μεδα. ταῦτα δὲ μὲν ἀπαξίας τε καὶ κάσμου τῷ ἀρέπτοντος, ἀδούξτε καὶ ἡμῶν ὡς εἰς ἀρχοντας, ὑμῶν μὲν

ἀδαίμονα ἑ πάντων ἀειδέη παρέξει εἶον, τοῖς δ' ἄλλοις πᾶσιν ἀδράποισ κατὰ τὸ ἐθὺ καὶ κατὰ πόλεις εἰρήνην, καὶ ὡς εἰς ἡγεμονίαις περὶ τῶν εἰσσεσέτε καὶ κατὰ γλώσσῃ ἐν τοῖς οἰκίαις, οὐκ ἐν ἀλλοδαπῇ κακοπαθούτες. ἡμεῖς δὲ τὸ καὶ τὰ εὐβάρβαρα ἡσυχάζειν ἐθὺν, δεξιὰ φρονήδος ἡμεῖς ἐξομῶν. δεξιὰ μὲν γὰρ ὄντων βασιλέων, ἀμαρτέρον καὶ τὰ ἐν τῇ Ῥώμῃ διοικεῖται, καὶ εἰ πὺ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐπέγει, ὡς εἰς πῶν χρεῖαν αἰεὶ τὸ ὡς τὰ καλοῦντα βράδως παρόντος, μηδέ τις ὑμῶν οἰέσθω ἡμῶν περὶ ἀναμνήτων, εἴτε ὑφ' ἡμῶν (ἐκελευσθε γὰρ) εἴτε ὑπὸ Ῥωμαίων, ἢ ἡμῶν ἄλλων ἐθῶν, οἱ ἀδικού μὲν ἀπέστησαν. ἀλλὰ γὰρ ἔστω πάντων ἀμνηστία, καὶ ἀποδοῦ φιλίας βεβαίου, ἀνοίας τε καὶ ἀκοσμίας πῶσις αἰώνιος.

E ADEM LATINE,

Angelo Politiano interprete.

Quam fuerit ex vsu vobis poenitentia & reconciliata cum Romanis gratia, re ipsa didicistis, pacem videlicet pro bello agitantes, seruato etiam militari iureiurando,

Cc.ii.

quod est vnum Romani principatus mysterium sanctissimum. Quare debetis etiam deinceps huiuscemodi commodis frui, fidem populo seruantes senatuique Rom. & nobis imperatoribus, quos à nobilitate & rebus gestis, longaque serie generis, quasi per gradus quosdam prouectos, pari iudicio s. p. q. r. elegerunt. Neque enim vnus tantum hominis peculiaris possessio principatus est, sed communis antiquitus totius Romani pop. Siquidem in illa vrbe sita est imperii fortuna, nobis autem dispensatio tantum atque administratio principatus vnà vobiscum demandata est. Qui si ordinem, què decet, ac modestiam retinebitis, si debitum principibus honorem ac reuerentiam exhibebitis, cum ipsi beatam vitam bonisque omnibus affluentem adipiscemini, tum nationes ac ciuitates vniuersæ pacem colentes in officio permanebunt. Viuetis autem cuncti ex animi vestri sententia domi suæ quisque, neque in externis regionibus cõsuetabimini. Vt autem barbaræ gentes pacem quietemque tueantur, nobiscum erit hic labor. Nam quum duo sint imperatores, facilius vrbanæ res administrabuntur atque externæ, præstò scilicet futuro alterutro, quocumque vsus vocauerit. Neque verò suspicimini rerum superiorum memoriã vllam superfore, aut in nobis, (quippe nihil nõ iussi fecistis) aut in Rom. pop. nationibusque aliis quæ cūq; ob acceptas iniurias descuerit. Sit omnium obliuio, sit foedus constantis amicitia, fidesque benevolentia ac moderationis sempiterna.

EADÈM LATINE

Anglo Polignone

Vna lecte ex vltis vobis pœnitentiæ & reconciliatæ cum R. orationis gratia scripta
 Indulgentiæ gratia vobis scripta pro bello agnoscere, lexuato, etiam polignone iurisdictione
 Coll.

INDEX ORATIONVM SEV CON-

cionum ex historicis Græcis excerptarum, complectens nomina eorum à quibus habitæ sunt, ordine alphabetico digesta.

A			
Achæmenis oratio, ex Herodoto,	P. 34.	Cleonis, ex Thucyd.	P. 86.
Acuphidis, ex Arriano,	P. 266.	Cligenis, ex Xenoph.	P. 232.
AEmilii, ex Polybio,	P. 249.	Clitelis, ex Xenoph.	P. 241.
Agésilai, ex Xenophonte,	P. 230.	Cœni, ex Arriano,	P. 269.
Alcibiadis, ex Thucydide,	P. 116, & 132.	Cois, ex Herodoto,	P. 10.
Alexandri regis Macedonum, Amyntæ filii, ex Herodoto,	P. 38, & 44.	Commodi, ex Herodiano,	P. 276.
Alexandri Magni, ex Arriano,	P. 266, & 267, & 271.	Corcyæorum, ex Thucyd.	P. 48.
Alexandri Mammææ, ex Herodiano,	P. 285.	Corinthiorum, ex Thucydide,	P. 50, & 54, & 63.
Annibalis, ex Polybio,	P. 250, & 262.	Corinthiorum, ex Xenoph.	P. 247.
Antonini Caracallæ, ex Herodiano,	P. 283.	Critiæ, ex Xenoph.	P. 220.
Archidami, ex Thucydide,	P. 60, & 70, & 80.	Crœsi, ex Herodoto,	P. 4.
Aristagoræ, ex Herodoto,	P. 12, & 13.	Cyaxaris, ex Xenoph.	P. 159.
Artabani, ex Herodoto,	P. 23, & 26, & 27.	Cyri, ex Herodoto,	P. 3. Et ex Xenophonte,
Artemisiæ, ex Herodoto,	P. 36, & 38.		P. 137, & 139, & 142, & 143, & 144, & 145, & 146, & 147, & 148, & 149, & 151, & 152, & 154, & 155, & 157, & 158, & 161, & 162, & 164, & 166, & 168, & 169, & 170, & 171, & 175, & 176, & 178, & 184.
Athenagoræ, ex Thucydide,	P. 123.		
Atheniensium legati, ex Herodoto,	P. 32, & 40, & 41, & 43.	D	
Atheniensium legati, ex Thucydide,	P. 54, & 57.	Darii oratio, ex Herodoto,	P. 6, & 8.
Assyriorum regis, ex Xenophonte,	P. 146.	Demarati, ex Herodoto,	P. 28, & 30, & 33.
Autoclis, ex Xenophonte,	P. 239.	Demosthenis, ex Thucyd.	P. 101.
B		Dercyllidæ, ex Xenoph.	P. 231.
Brafidæ oratio, ex Thucyd.	P. 106, & 111, & 112.	Diodoti, ex Thucyd.	P. 90.
C		Dionysii Phocæi ducis, ex Herodoto,	Pag. 18.
Caduceatoris Persæ oratio, ex Herodoto,	P. 44.	E	
Calliæ, ex Xenoph.	P. 238.	Euphemi oratio, ex Thucyd.	P. 129.
Callicratidæ, ex Xenoph.	P. 217.	Euryptolemi, ex Xenoph.	P. 218.
Callinis, ex Arr.	P. 273.	G	
Callistrati, ex Xenoph.	P. 239.	Gelonis oratio, ex Herodoto,	P. 31, & 32.
Cambyfis, ex Herodoto,	P. 5.	Græciæ legatorum, ex Herodoto,	P. 30.
Cambyfis, ex Xenoph.	P. 175.	Gylippi & cæterorû belli ducum, ex Thucydide,	P. 137.
Cephisodoti, ex Xenoph.	P. 245.	H	
Chlæneæ, ex Polybio,	P. 251.	Hecatonymi oratio, ex Xenophonte,	P. 195, & 197.
Chryfantæ, ex Xenophonte,	P. 140, & 153, & 173.	Hermocratis, ex Thucydide,	P. 104, 121, & 126.
Clearchi, ex Xenophonte,	P. 181, & 182, & 185 & 186.	Hippocratis, ex Thucyd.	P. 109.
Cleocriti, ex Xenoph.	P. 226.		

INDEX.

- Hiftiæ, ex Herodoto, P. 17.
- I
- Indathyrſi oratio, ex Herodoto, P. 12.
- L
- Lacedæmoniorum oratio, ex Herodoto, P. 14. & ex Thucydide, P. 102, & 110.
- Lacedæmoniorum ducum, ex Thucydide, P. 80.
- Lacedæmonii ſeu Spartani equitis, ex Herodoto, P. 45.
- Læti, ex Herodiano, P. 277.
- Lamponis, ex Herodoto, P. 46.
- Legati Athenienſium, ex Herodoto, P. 32, & 41.
- Legati Lacedæmonii, ex Herodoto, P. 39.
- Legati Maſſagetarum, ex Herodoto, P. 4.
- Legati Scytharum, ex Herodoto, P. 11.
- Legatorum Græciæ, ex Herodoto, P. 30.
- Legatorum Thebanorum, ex Xenophôte, P. 227.
- Legatorum Theſſalorum, ex Herodoto, P. 33.
- Leontiadæ, ex Xenophonte, P. 234.
- Leutychildis, ex Herodoto, P. 19.
- Lyciſci, ex Polybio, P. 253.
- M
- Macrini oratio, ex Herodiano, P. 284.
- Mæandri, ex Herodoto, P. 9.
- Magiſtratus Sicyonii, ex Xenophonte, P. 245.
- Marci Antonini, ex Herodiano, P. 275.
- Mardonii, ex Herodoto, P. 22, & 37, & 45.
- Maſſagetarum legati, ex Herodoto, P. 4.
- Maximi, ex Herodiano, P. 287.
- Maximini, ex Herodiano, P. 286.
- Megabyzi, ex Herodoto, P. 8.
- Militis cuiuſdam, ex Xenophonte, P. 183.
- Miltiadis, ex Herodoto, P. 20.
- Mitylenæorum, ex Thucydide, P. 83.
- N
- Niciæ oratio, ex Thucydide, P. 113, & 119, & 125, & 135, & 138.
- Nigri ex Herodiano, P. 279.
- O
- Otanis oratio, ex Herodoto, P. 7.
- P
- Pagondæ oratio, ex Thucydide, P. 108.
- Patroclis, ex Xenophonte, P. 241.
- Paufaniæ, ex Herodoto, P. 46.
- Peloponnéſium, ex Thucydide, P. 53.
- Periandri filiæ, ex Herodoto, P. 5.
- Periclis, ex Thucydide, P. 66, & 71, & 76.
- Perſæ caduceatoris, ex Herodoto, P. 44.
- Perſarum, ex Herodoto, P. 18.
- Pertinacis, ex Herodiano, P. 277, & 278.
- Pharnabazi, ex Xenophonte, P. 229.
- Pheraulæ, ex Xenophonte, P. 141.
- Phormionis, ex Thucydide, P. 81.
- Platæenſium, ex Thucydide, P. 79, & 93.
- Polydamantis, ex Xenophonte, P. 235.
- Proclis, ex Xenophonte, P. 243.
- Prufiæ, ex Polybio, P. 264.
- R
- Regis Aſſyriorum oratio, ex Xenophonte, P. 146.
- S
- Sandañidis oratio, ex Herodoto, P. 3.
- Scipionis, ex Polybio, P. 260, & 263.
- Scythæ cuiuſdam, ex Herodoto, P. 10.
- Scytharum legati, ex Herodoto, P. 11.
- Scytharum, ex Herodoto, ibid.
- Seueri, ex Herodiano, P. 280, & 281, & 282.
- Sicyonii cuiuſdam, ex Xenophonte, P. 246.
- Sicyonii magiſtratus, ex Xenophonte, P. 245.
- Soficlis Corinthij, ex Herodoto, P. 14.
- Sthenelaiæ, ex Thucydide, P. 63.
- T
- Tegeatarum oratio, ex Herodoto, P. 42.
- Teleutiæ, ex Xenophonte, P. 231.
- Teutiapli Elei, ex Thucydide, P. 86.
- Thebanorum legatorum, ex Xenophonte, P. 227.
- Thebanorum, ex Thucydide, P. 97.
- Themiftoclis, ex Herodoto, P. 35.
- Theramenis, ex Xenophonte, P. 222.
- Theſſalorum legatorum, ex Herodoto, P. 33.
- Thraſybuli, ex Xenophôte, P. 225, & 227.
- Timegenidæ, ex Herodoto, P. 47.
- Timolai, ex Xenophonte, P. 230.
- Tiſſaphernis, ex Xenophonte, P. 184, & 187.

Titi Quintii, ex Polybio,	P. 265.	& 199, & 203, & 204, & 205, & 206, & 207, & 208, & 209, & 210, & 213, & 214.
X		
Xenophontis oratio, ex Xenophonte,	P. 188, & 190, & 191, & 194, & 196, & 198,	Xerxis, ex Herodoto, P. 21, & 25, & 26, & 28, & 29, & 35.

INDEX ORATIONVM SEV CON-
cionum ex historicis Latinis excerptarum, complectens no-
mina eorum à quibus habitæ sunt, ordine alpha-
betico digesta.

A			
Actii Tullii, Volscorum principis, oratio,		Cassii, ex Corn. Tacito,	P. 147.
ex Liuiio,	P. 24.	Catilinæ, ex Salustio,	P. 1.
Adherbalis, ex Salustio,	P. 6.	Cerialis, ex Corn. Tacito,	P. 155.
Agricolæ, ex Corn. Tacito,	P. 158.	Charidemi, ex Q. Curtio,	P. 160.
Agrippinensium, ex Corn. Tacito,	P. 155.	Ciuilis, ex Corn. Tacito,	P. 156.
Alexandri Magni, ex Q. Curtio, P. 161, &		Claudii Pontii, ex Liuiio,	P. 54, & 57.
164, & 170, & 171, & 173, & 174, & 175,		Clementis, ex Corn. Tacito,	P. 158.
& 177, & 178, & 179, & 180.		Clodii Albini, ex Iul. Capit.	P. 182.
Alexandri Seueri, ex AElia Lampridii		Cobaris, ex Q. Curtio,	P. 169.
Alex. Seuero,	P. 183, & 184.	Cœni, ex Q. Curtio,	P. 176.
Alorci Hispani, ex Liuiio,	P. 61.	Constantii, ex Amm. Marcellino,	P. 188,
Amyntæ, ex Q. Curtio,	P. 168.	& 189, & 190, & 192.	
Annibal, ex Liuiio, P. 63, & 64, & 82, &		Cornelii Aruina, ex Liuiio,	P. 57.
91, & 93, & 106, & 107.		Cornelii Cossi Dictatoris, ex Liuiio,	P. 41.
Annii Serini, ex Liuiio,	P. 51.	Cottæ consulis, ex Salustio,	P. 14.
Appii Claudii, ex Liuiio, P. 29, & 34, & 44.		Crateri, ex Q. Curtio,	P. 166, & 176.
Aristheni, ex Liuiio,	P. 103.	Cremutii, ex Corn. Tacito,	P. 144.
Attilii, ex Liuiio,	P. 108.	Curtii Montani, ex Corn. Tacito,	P. 154.
B			D
Balixtæ oratio, ex Treb. Poll.	P. 187.	Darii oratio, ex Q. Curtio,	P. 161, & 163.
Bocchi, ex Salustio,	P. 11.	Darii legatorum, ex Q. Curtio,	P. 160.
C			Decii, ex Trebellii Poll. Valeriano patre
C. CAESARIS oratio, ex Salustio,	P. 2.	& filio,	P. 187.
Callicratis Achæi, ex Liuiio,	P. 126.	Demetrii, ex Liuiio,	P. 123.
Callisthenis, ex Q. Curtio,	P. 172.	Diadumeni, ex AElia Lampridii Diadume	
Camilli, ex Liuiio, P. 37, & 38, & 40, & 43,		no,	P. 182.
& 44, & 52.		E	
Campanorum legatorum, ex Liuiio,		Euctemonis Cynæi oratio, ex Q. Curtio,	
P. 47, & 48.		P. 162.	
Canuleii Trib. pl. ex Liuiio,	P. 31.	Eumenis, ex Liuiio,	P. 109, & 111,
Capitonis Cossutiani, ex Corn. Tacito,		& 128.	
P. 150.		F	
Captiuorum Cannensi clade Romano-		Fabii Maximi oratio, ex Liuiio,	P. 74.
rum, ex Liuiio,	P. 68.	G	
Carthaginensis cuiusdam, ex Liuiio, P. 62.		Galbæ imp. oratio ex Corn. Tacito,	P. 150.
		Galgaci, ex Corn. Tacito,	P. 157.
		Germanici Cæsaris, ex Corn. Tacito,	P. 141, & 143.

INDEX.

- H
- Hannonis oratio, ex Liuiio, P. 61, & 72.
 Hermolai, ex Q. Curt. P. 172.
 Himilconis, ex Liuiio, P. 72.
 Horatii consulis, ex L. P. 30.
- I
- Icili oratio, ex Liuiio, P. 27.
 Iuliani, ex Amm. Marcellino, P. 189, & 190, & 191.
- L
- Legatorū ad plebē reuocādā missorū oratio, ex L. P. 29.
 Legatorū Faliscos Romanis deditiū, ex Liuiio, P. 37.
 Lepidi conf. ex Sal. P. 11.
 Locrensiū, ex Liuiio, P. 89.
 L. AEmiliū Pauli, ex Liuiio, P. 132, & 133, & 134, & 139.
 L. Decii Trib. pl. ex L. P. 34.
 L. Furiū Purpurionis & Pauli AEmiliū, ex Liuiio, P. 114.
 L. Lentuli, ex Liuiio, P. 55.
 L. Martii, ex Liuiio, P. 77.
 L. Papyrii, ex Liuiio, P. 53, & 54.
 L. Pinarii, ex Liuiio, P. 75.
 L. Quintii Cincinati, ex Liuiio, P. 26, & 27.
 L. Valerii, ex Liuiio, P. 101.
 Lycortæ, ex Liuiio, P. 119.
- M
- Macedonum legati oratio, ex Liuiio, P. 94.
 Macr. ex Treb. Poll. P. 187.
 Macrini, ex AElia Lampridii Diadumeno, P. 182.
 Mamerci AEmilii dictatoris, ex Liuiio, P. 33.
 Mālii Capitolini, ex L. P. 42.
 Manlii cōf. ex L. P. 113, & 115.
 Manlii legatorū, ex Sal. P. 2.
 Marci Trib. pl. ex Sal. P. 14.
 Marii, ex Salustio, P. 9.
 Martii Coriol. ex L. P. 24.
 Mauric. Afri, ex Iul. C. P. 185.
 Maximini, ex Iulii Capitolini Maximini duobus, P. 185. Et ex Gord. tribus, P. 186.
 M. Catonis, ex L. P. 99.
 M. Duilli Trib. pl. ex L. P. 29.
 M. Fabii Maximi, ex Liuiio, P. 53, & 67.
 M. Hortali, ex Cor. T. P. 142.
- M. Marcel. ex L. P. 79, & 82.
 M. Minutiū Ruffi, ex L. P. 66.
 M. Popiliū cōsulis, ex L. P. 46.
 M. Porcii Catonis, ex S. P. 4.
 Et ex Liuiio, P. 103, & 117.
 M. Seruiliū, ex Liuiio, P. 137.
 M. Terētiū, ex Cor. T. P. 146.
 M. Valerii Coruini, ex Liuiio, P. 48, & 49.
 Meleagri, ex Q. Curt. P. 180.
 Memmii, ex Salustio, P. 7.
 Menenii, ex Liuiio, P. 58.
 Metii Fufetii, ex Liuiio, P. 22.
 Micipsæ regis, ex Sal. P. 5.
 Minionis, ex Liuiio, P. 105.
 Mutiani, ex Corn. T. P. 153.
 Mutii Scauolæ, ex Liuiio, P. 23.
- N
- Nabarzanis, ex Q. C. P. 164.
 Nabidis, ex Liuiio, P. 104.
 Neronis, ex Corn. T. P. 146, & 148.
- O
- Othonis, ex Corn. T. P. 151, & 152, & 153.
- P
- Pacuui Calauii Campani, ex Liuiio, P. 70, & 72.
 Pæti Thraseæ, ex C. T. P. 149.
 Parmenionis, ex Q. C. P. 161.
 Perdicæ, ex Q. Cur. P. 179.
 Perollæ, ex Liuiio, P. 71, & 72.
 Perfei, ex L. P. 121, 130, & 131.
 Philippi regis, ex S. P. 12. Et ex L. P. 98, 118, 120, & 126.
 Phil. regis & T. Q. ex L. P. 98.
 Philotæ, ex Q. Cur. P. 166.
 Pisonis, ex Cor. T. P. 159.
 Procopii, ex Amm. M. P. 193.
 Ptolemæi, ex Q. Cur. P. 180.
 P. Licinii Calui, ex L. P. 37.
 P. Scipionis, ex Liuiio, P. 63, & 80, & 81, & 82, & 91, & 93, & 110, & 116.
 P. Sempronii, ex L. P. 58.
 P. Sépronii Tuditi, ex L. P. 68.
 P. Sulpitii, ex Liuiio, P. 94.
 P. Valerii Publicolæ, ex L. P. 23, & 25.
- Q
- Q. Cæcil. Metelli, ex L. P. 125.
 Q. Cincinnati dictatoris, ex Liuiio, P. 43.
 Q. Fab. ex L. P. 25, & 58, & 85.
 Q. Martii legati Romani, ex Liuiio, P. 130.
- R
- Rhodiorum, ex Liuiio, P. 73.
- S
- Saguntinorum, ex L. P. 84.
 Samnitiū legati, ex Liuiio, P. 73.
 Scythę legati, ex Q. C. P. 170.
 Segeftis, ex Liuiio, P. 142.
 Senatoris cuiusdam, ex Iulii Capit. Max. & Balb. P. 186.
 Senecæ, ex Corn. T. P. 148.
 Seruii Tullii, ex L. P. 46.
 Sexti Tempanii Decurionis, ex Liuiio, P. 34.
 Sophronisbæ, ex Liuiio, P. 91.
 Sp. Ligustini, ex Liuiio, P. 129.
 Sp. Posth. ex L. P. 55, & 56.
 Sulpitii, ex Liuiio, P. 106.
 Syllæ, ex Salustio, P. 10.
 Syracusanorū, ex Liuiio, P. 77.
- T
- Tencteronū legati, ex Por. Tacito, P. 155.
 Theati, ex Curtio, P. 163.
 Tiberii, ex Tac. P. 142, & 143, & 144, & 145.
 T. Gracchi, ex Liuiio, P. 75.
 T. Manlii, ex L. P. 52, & 69.
 T. Quintii, ex Liuiio, P. 50, & 103, & 104, & 105, & 108.
 T. Q. Capitolini, ex L. P. 35.
 T. Sempronii, ex L. P. 125.
 Tulli Rom. regis, ex L. P. 22.
 Tusculan. leg. ex Liuiio, P. 43.
- V
- Valētiniani, ex Amm. Marcellino, P. 193, & 194.
 Valer. ex Treb. Poll. P. 187.
 Valerii consulis, ex L. P. 30.
 Valerii & Horatii legatorū, ex Liuiio, P. 28.
 Varronis, ex Liuiio, P. 71.
 Vectii Messii Volscorum regis, ex Liuiio, P. 33.
 Vectii Sabini, ex Iulii Capitolini Maximo & Balb. P. 186.
 Vibii Virii Cap. ex L. P. 78.
 Vibuleni, ex Corn. T. P. 141.
 Virginii patris, ex L. P. 27, 28.
 Virginii Trib. pl. ex Liuiio, Pag. 25, & 29.
 Volcianorum, ex Liuiio, P. 63.
- X
- Xenarchi fratris, ex L. P. 127.
- Z
- Zeusis legati Ant. ex L. P. 110.

FINIS.

025446

TL POF

025446

025446

H. ETIENNE

CONCIONES
EX GRAECIS
LATINISQUE
HISTORICIS
EXCERPTAE

1570

F. A.
051